

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS IR NEGALĖS STUDIJŲ FAKULTETAS
SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS IR PSICHOLOGIJOS KATEDRA

Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų
programa, II kursas

Indrė Vrubliauskaitė

**SOCIOEDUKACINĖ PAGALBA BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOJE: TĖVŲ
VERTINIMAS**

Magistro darbas

*Magistro darbo vadovas –
Dr. Darius Gerulaitis*

2013

Magistro darbo santrauka

Darbe atlikta teorinė socialinės pedagoginės pagalbos sampratos, teisinių aspektų, socialinio pedagogo teikiamos socioedukacinės pagalbos veiklos sričių ir organizavimo ypatumų analizė. Taip pat atlikta tėvų įtraukimo į socioedukacinės pagalbos teikimo procesą teorinių aspektų analizė.

Pusiau struktūruoto interviu metodu buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas - išsiaiškinti, kaip tėvai vertina socioedukacinės pagalbos teikimą bendrojo lavinimo mokykloje. Atlikta interviu turinio (angl. *content*) analizė.

Tyrimo dalyvavo 3 Šiaulių miesto ir 3 Šiaulių rajono bendrojo lavinimo mokyklas lankančių, 6-7 klasių mokinių tėvai, kurių vaikams mokykloje teikiama socioedukacinė pagalba.

Empirinėje dalyje nagrinėjama kaip tėvai vertina pagrindines pagalbos sritis teikiamas vaikui ir šeimai, savo ir specialistų bendravimą, bendradarbiavimą bei specialistų pastangas įtraukti juos į socioedukacinės pagalbos vaikui organizavimą, svarbių sprendimų priėmimą.

Svarbiausios empirinio tyrimo išvados:

1. Teikiamą socioedukacinę pagalbą vaikui ir šeimai didžioji dalis tėvų vertina pozityviai. Tėvai patenkinti, kad socialinis pedagogas daug dėmesio skiria šeimos konsultavimui, informavimui bei švietimui teisiniais, socialinės paramos bei kitais su vaiko ugdymu susijusiais klausimais.

2. Tarpusavio bendravimą bei bendradarbiavimą su socialiniu pedagogu tėvai yra linkę vertinti neigiamai. Buvo atskleista, kad socialinį pedagogą ir tėvus sieja tik formalūs, nepakankamai artimi santykiai, kuriuose pasigendama pasitikėjimo, tarpusavio supratimo, abiejų pusių svarbos ugdymo procese pripažinimo, pedagogų ir tėvų vienovės.

3. Tėvų įtraukimą į problemų sprendimą ir pagalbos organizavimą tėvai vertina dvejopai. Dalis tėvų kurie yra įtraukiami, džiaugiasi, kad sprendžiant vaiko problemas specialistai nepalieka tėvų nuošaly. Likusi dalis respondentų nurodė nepasitenkinimą, kad organizuojant vaikams pagalbą tėvai nėra pripažįstami kaip lygiaverčiai partneriai, dažnai neatsižvelgiama į tėvų nuomonę bei pasiūlymus.

Esminiai žodžiai: socioedukacinė pagalba, tėvų vertinimas, socialinis pedagogas.

Turinys

Magistro darbo santrauka	2
Įvadas	4
1 skyrius. SOCIOEDUKACINĖS PAGALBOS ORGANIZAVIMAS IR TEIKIMAS BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOJE TEORINIAI PAGRINDAI	8
1.1. Socialinės pedagoginės pagalbos teisiniai aspektai	8
1.2. Socialinio pedagogo veikla, teikiant socioedukacinę pagalbą.....	12
1.3. Tėvų dalyvavimas socioedukacinės pagalbos organizavime ir teikime teoriniai aspektai .	17
1.3.1. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas	17
1.3.2. Pedagoginis tėvų švietimas.....	22
1.3.3. Tėvų įtraukimas į ugdymo procesą.....	26
2skyrius. SOCIOEDUKACINĖS PAGALBOS BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOJE: TĖVŲ VERTINIMO TYRIMAS	31
2.1. Tyrimo metodika	31
2.2. Tyrimo dalyviai	32
2.3. Socioedukacinės pagalbos vertinimo tyrimo rezultatų analizė.....	32
Išvados	55
Literatūra	58
Summary	62
Priedai	63

Įvadas

Tyrimo aktualumas. Mokykla - vieta, kurioje vyksta vaiko socializacija, įgyjamos teorinės, praktinės, žinios bei įgūdžiai. Taigi mokyklos padedamas vaikas tampa visapusiškai funkcionuojančia asmenybe su savo nuostatomis, moralinėmis vertybėmis, savitu požiūriu į gyvenimo situacijas (Kvieskienė, 2003). Lietuvos valstybinėse švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose numatoma, kad tolesnę švietimo raidą privalu grįsti požiūriu į žmogų kaip į brangiausią turtą, vertą deramų investicijų. Pažymima, kad švietimo paskirtis – suteikti asmeniui savarankiško gyvenimo pagrindus ir socialines kompetencijas bei mokyti gyventi nuolat kintant visuomenei. Atkreiptas dėmesys ir į vaikų sveikatą, socialinės pedagoginės bei kitos pagalbos paramos šeimai ir mokyklai stiprinimo būtinumą (Karčiauskienė, 2006).

Šiandien, bendrojo lavinimo mokykloje susiduriama su įvairiomis socialinėmis ir pedagoginėmis problemomis. Barkauskaitės, Gaigalienės, Indrašienės (2004) tyrimais nustatyta, kad nuolatinės mokymosi nesėkmės, socialinės problemos ir diskomfortas mokykloje sutrikdo vaikų mokymosi procesą. Mokslininkų teigimu (Indrašienė, Suboč (2008)), šios ir kitos įvairaus pobūdžio problemos, tampa kliūtimis įgyvendinant iškeltus mokyklos ir švietimo sistemos tikslus bei užtikrinant kokybišką mokymąsi visa gyvenimą. Todėl, mokykla, pasak Kvieskienės (2003), kaip pagrindinė vaiko socializacijos institucija, sparčiai reaguodama į nūdienos iššūkius, kintančius visuomenės poreikius, siekdama sudaryti sąlygas kiekvienam vaikui įgyti jo prigimtį atitinkantį išsilavinimą privalo prisiišti vis daugiau socialinių funkcijų, kurių veiksmingas realizavimas kartu su socialinę pagalbą teikiančiomis tarnybomis, sveikatos priežiūros ir teisėtvarkos institucijomis, mokinio tėvais (globėjais, rūpintojais) ir mokytojais, užtikrintų kokybišką bei visapusišką socialinės pedagoginės pagalbos vaikams teikimą.

Pagalbos mokiniui specialistų komandos teikimo mokykloje tvarkos apraše (2010) teigiama, kad viena iš svarbiausių švietimo paskirčių mokykloje - suteikti mokiniui specialiąją, psichologinę, socialinę pedagoginę pagalbą. Socialinės pedagoginės pagalbos sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (2011). Dokumente pabrėžiamas įvairių institucijų bendradarbiavimas, siekiant užtikrinti vaiko teises į mokslą, saugumą ir mokymuisi reikalingas sąlygas. Mokslinėje literatūroje daugelis autorių didelį dėmesį skiria įvairių socioedukacinės pagalbos aspektų tyrinėjimui. Suboč ir Indrašienė (2008) socialinę pedagoginę pagalbą apibūdina kaip priemonę, kuri padeda grąžinti vaikus į mokyklą, sužadina jų norą mokytis, įkvėpia vaiką pasitikėti savo jėgomis ir optimizuoja viso mokymosi proceso poveikį asmenybės raidai. Tarmagadzė, Valenckienė, Kvieskienė (2008), socialinę pedagoginę pagalbą apibrėžia kaip

pedagogiškai orientuotą socialinę pedagoginę veiklą, skirtą vaikų auklėjimo ir socialinėms problemoms spręsti. Kiti mokslininkai (Beliajeva (1998), Kučinskas, Kučinskienė (2000), Aksenova (2001), Galaguzova (2002), Mudrik (2002), Kvieskienė (2005) ir kt.) nusakdami socialinės pedagoginės pagalbos sampratą, akcentuoja socialinės pedagoginės veiklos kryptingumą, orientaciją į tam tikras grupes bei profesionalų, teikiančių socialinę pedagoginę pagalbą, svarbą.

Mokslinė problema. Dabartinėje visuomenėje, vaikų ir jaunimo problemos yra sudėtingesnės, todėl jų sprendimui nebeužtenka vieno profesionalo kompetencijos ir pastangų. Tai reiškia, kad ir pagalba moksleiviams turi būti kompleksinė, apimanti visos mokyklos bendruomenės, įvairių specialistų, socialinių partnerių bei tėvų pastangas, nukreiptas į vieningos pagalbos strategijos įgyvendinimą (Merfeldaitė, 2007a). LR švietimo įstatyme (2003), socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004) akcentuojama, kad tėvai privalo bendradarbiauti su specialistais teikiančiais socialinę pedagoginę pagalbą, sprendžiant vaiko ugdymosi klausimus. Pabrėžiamas tėvų informavimas, konsultavimas bei aktyvus tėvų dalyvavimas ugdymo procese, sprendžiant socioedukacines problemas, priimant svarbius sprendimus. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo būtinybę akcentavo Civinskas (2006), teigdamas, kad organizuojamos paramos vaikui mechanizmas neveikia dėl to, kad neveikia tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo mechanizmas. Tėvų įtraukimas ir savanoriškas dalyvavimas socioedukacinės pagalbos organizavime yra vienas iš pagrindinių pagalbos efektyvinimo kriterijų.

Mokslinėje literatūroje Leliūgienė (2003) teigė, kad socialinio pedagogo pareiga įtraukti tėvus į mokyklos gyvenimą, bet neretai tėvai yra abejingi vaikų problemoms, o kartais susiduria su aplinkybėmis, kurios riboja tėvų norą bendradarbiauti su mokykla. Traškelys (2010) teigė, kad mokykla dažnai kaltina tėvus pasyvumu, nors dažnai pati negeba įtraukti tėvus, neskatina domėjimosi mokymosi pasiekimais. Civinsko (2006) bei Merfeldaitės (2007a) atlikti tyrimai rodo, kad nemažai socialinių pedagoginių problemų siejama su nepakankamu tėvų įsitraukimu į ugdymo procesą, menku domėjimusi vaiko mokymosi nesėkmėmis. Mokslininkai (Koršunovė (2008), Seliokienė (2004), Merfeldaitė (2007a) ir kt.) mokslinėje literatūroje išryškina ir kitas problemas, kurios trukdo įgyvendinti švietimo numatytus tikslus. Dažnai tėvai į mokyklos veiklą tėvai įtraukiami nekryptingai todėl, kad specialistai dažnai siekia mokyklos tikslų, neišsiaiškinę, kokius prioritetus tėvai kelia ugdydami savo vaiką. Kuomet nekreipiamas dėmesys į tėvų lūkesčius, jie jaučiasi atstumti, beteisiai, ugdymo sistemoje teikiančioj pagalbą jų vaikui (Koršunovė, 2008). Šiandieninis bendradarbiavimas beveik neaiškina šeimai kylančių auklėjimo uždavinių, nepadedą spręsti mokyklos problemų, todėl būtina gerinti tėvų pedagoginį švietimą (Seliokienė, 2004).

Merfeldaitė (2007a, 2007b) tyrinėjo socialines pedagogines problemas bendrojo lavinimo mokykloje, mokinių ir klasės auklėtojų požiūriu. Taip pat socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumą mokykloje klasių auklėtojų požiūriu. Indrašienė ir Suboč (2008a), nagrinėjo tėvų požiūrį į socialinės pedagoginės pagalbos vykdymą ir organizavimą. Tyrimo rezultatai parodė, kad tėvai yra gerai informuoti apie klasės auklėtojo, socialinio pedagogo ir kitų specialistų teikiamas pagalias. Pastebėta tendencija, kad tėvų nepasitenkinimas teikiama pagalba kyla dėl dėmesingumo ir įsigilino į jų atvejį stokos. Galima teigti, kad dažniau gilinamasi į pedagogų, mokinių požiūrį, tuo tarpu mažai atlikta tyrimų kuriuose aiškinamasi, kaip tėvai vertina socialinės pedagoginės pagalbos organizavimą, kokybę, efektyvumą, socialinio pedagogo bei kitų specialistų atliekamas funkcijas. Apžvelgus šiandieninę situaciją, kyla mokslinės problemos klausimai: *kokias problemas pedagoginėje erdvėje išryškina mokinių tėvai bei ko trūksta, siekiant kokybiškos ir efektyvios socioedukacinės pagalbos teikimo užtikrinimo vaikams bei jų tėvams.*

Tyrimo objektas - mokinių tėvų socioedukacinės pagalbos vertinimas.

Tyrimo tikslas - Išsiaiškinti, kaip tėvai vertina socioedukacinės pagalbos teikimą bendrojo lavinimo mokykloje

Uždaviniai:

1. Remiantis švietimo teisiniais dokumentais, apibrėžti socioedukacinės pagalbos turinį.
2. Taikant teorinę analizę išanalizuoti bendrojo lavinimo mokyklose dirbančių socialinių pedagogų teikiamos socioedukacinės pagalbos veiklos sritis ir organizavimo ypatumus.
3. Taikant pusiau struktūruoto interviu metodą atskleisti, kaip tėvai vertina teikiamą socioedukacinę pagalbą sau ir vaikui, savo ir specialistų bendravimą, bendradarbiavimą bei specialistų pastangas įtraukti juos į socioedukacinės pagalbos vaikui organizavimą, svarbių sprendimų priėmimą.
4. Taikant turinio analizės metodą atskleisti mokinių tėvų socioedukacinės pagalbos vertinimo struktūrą.

Tyrimo dalyviai. 3 Šiaulių miesto ir 3 Šiaulių rajono bendrojo lavinimo mokyklas lankančių, 6-7 klasių mokinių tėvai. Tyrime iš viso buvo apklausta 6 tėvai, kurių vaikams teikiama socialinė pedagoginė pagalba. Tyrimas buvo atliekamas nuo 2013-03-20 iki 2013-04-15.

Tyrimo metodai.

1. Mokslinės literatūros šaltinių ir dokumentų analizė.
2. Empirinių duomenų rinkimui buvo panaudotas pusiau struktūruotas interviu metodas su tėvais, kurių vaikams mokykloje teikiama socioedukacinė pagalba. Tyrimo duomenims apdoroti taikytas turinio analizės metodas.

Pagrindinės sąvokos

Bendravimas - žmonių socialinės būties forma, pasireiškianti žmonių santykių užmezgimu ir palaikymu, partneryste (Jovaiša, 2001).

Bendradarbiavimas – [angl. *collaboration*] - tai darbas kartu, sujungus intelektines jėgas, pagalba vienas kitam, bendras problemos sprendimas ir bendras sprendimo priėmimas (Ališauskienė, 2003).

Konsultavimas – sąvoka, neturinti griežto apibrėžimo. Įvairių šalių mokslininkai pateikia daug profesionalaus konsultavimo apibrėžimų. Apibendrinant įvairius požiūrius galima teigti, jog konsultuoti (patarti) – tai padėti kitam mokytis ar plėtoti savo žinias, įgūdžius, nuostatas, vertybes (Černeckienė, 2007).

Pedagoginis tėvų švietimas - viena šeimos ir ugdymo institucijos sąveikos formų, dažniausiai traktuojama kaip pedagoginis poveikis, kuriuo siekiama kelti tėvų pedagoginę kultūrą (Leliūgienė, Simanavičiūtė, 2010).

Socialinis pedagogas - asmuo, kuris dirba socialinėse institucijose, turi pedagoginį išsilavinimą ir geba sudaryti sąlygas vaiko socializacijai, ankstyvajai prevencijai bei socialinei pedagoginei reabilitacijai (Kvieskienė, 2005).

Socialinės pedagoginės pagalbos komanda - tai tam tikrų įgūdžių turinti nedidelė žmonių grupė, kurios darbo tikslas - moksleivių savęs vertinimo didinimas, akademinį laimėjimų gerinimas, socialinių įgūdžių mokymas ir veiklos koordinavimas institucijos viduje, bendruomenėje (Merfeldaitė, 2006).

Šeima – pagrindinis socializacijos veiksnys, kurio dėka vaikas įgyja esminių socialinių žinių, susiformuoja įgūdžius bei gebėjimus, perima vertybes ir idealus, taisykles ir normas, būtinas gyvenant jį supančioje visuomenėje (Leliūgienė, 2003).

Tėvų įtraukimas - tai tėvų skatinimas dalyvauti veikloje, kuri yra jų vaiko ugdymo dalis (Ališauskienė, 2003).

Socioedukacinė (socialinė – pedagoginė) pagalba – tai mokyklos darbuotojų tikslinga, organizuota veikla, susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu (Bendrieji socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatai, 2004)

Magistro darbo struktūra.

Ši magistro darbą sudaro santrauka lietuvių kalba, įvadas, du skyriai, išvados, naudotos literatūros sąrašas (92 šaltiniai), santrauka anglų kalba, priedai kuriuose pateikiamos pirminės kategorizacijos ir anketų protokolai. Tyrimo duomenis iliustruoja 11 lentelių. Darbas baigiamas išvadomis ir rekomendacijomis pedagogams. Darbo apimtis su priedais 63puslapiai.

1 skyrius. SOCIOEDUKACINĖS PAGALBOS ORGANIZAVIMAS IR TEIKIMAS

BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOJE TEORINIAI PAGRINDAI

1.1. Socialinės pedagoginės pagalbos teisiniai aspektai

Šiuolaikinėje bendrojo lavinimo mokykloje didelis dėmesys skiriamas vaikų gerovės užtikrinimui. Nuolat akcentuojama, jog pagrindinis mokyklos tikslas –tai padėti kiekvienam ugdytiniui maksimaliai atskleisti savo sugebėjimus, kūrybiškumą, įgyti visapusišką išsilavinimą bei praplėsti savirealizacijos galimybes (Silickienė, 2005). Šio tikslo įgyvendinimui ypač svarbią reikšmę turi ugdymo įstaigose dirbantys socialinės pedagoginės pagalbos teikėjai ir jų teikiama socioedukacinė pagalba.

Socialinė pedagoginė pagalba teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos (toliau – LR) švietimo pakeitimo įstatymu (2011), LR vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymu (2010). Remiantis vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (2010), vaikui teikiama švietimo pagalba ir kitos paslaugos, kuriomis siekiama teigiamų jo elgesio pokyčių. Šiame dokumente apibrėžiami keturi socialinės pedagoginės pagalbos teikimo uždaviniai: 1) padėti vaikui pasiruošti savarankiškam gyvenimui, teikiant jam kvalifikuotą švietimo pagalbą ir kitas paslaugas; 2) padėti pasiekti teigiamų elgesio pokyčių, ugdyti (ugdytis) atsparumą neigiamai socialinei aplinkai; 3) ugdyti vaiko gyvenimo įgūdžius, atsakomybės už savo poelgius supratimą; 4) palaikyti ir stiprinti vaiko ryšius su jo vystymuisi palankia aplinka. Be šių pagrindinių įstatymų, teikiant socioedukacinę pagalbą remiamasi Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu (2011), vyriausybės nutarimais, švietimo ir mokslo ministro įsakymais bei kitais teisės aktais. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas (2011) nustato socialinės pedagoginės pagalbos teikimo vaikams ir mokiniams, mokytojams, tėvams (globėjams, rūpintojams) tikslus, uždavinius, principus, gavėjus, teikėjus, organizavimą ir finansavimą.

Švietimo ir mokslo ministerijos parengtuose Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004) kaip pagalbos teikėja numatyta bendrojo lavinimo mokykla, o pagalbos gavėjai - bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai. Socioedukacinė pagalba teikiama vadovaujantis įvairiais uždaviniais, principais, rūšimis. Mokykla, teikdama socialinę - pedagoginę pagalbą bendradarbiauja su socialinę pagalbą teikiančiomis tarnybomis, sveikatos priežiūros ir teisėtvarkos institucijomis, vietos bendruomene ir konsultuoja mokinio tėvus (teisėtus atstovus) bei mokytojus. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarką vaikui ir mokiniui nustato švietimo ir mokslo ministras.

LR švietimo įstatyme (2011) socioedukacinė pagalba apibrėžiama kaip pagalba vaikui, įgyvendinant jo teisę į mokslą, užtikrinant jo saugumą mokykloje. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu, patvirtintuose bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2011), socialinė pedagoginė pagalba apibūdinama kaip mokyklos darbuotojų (socialinių pedagogų, klasių auklėtojų, mokytojų ir administracijos) veikla, susijusi su mokinių socialinių bei pedagoginių poreikių tenkinimu, leidžianti padidinti švietimo veiksmingumą. Vienas iš pagrindinių socioedukacinės pagalbos teikimo tikslų - užtikrinti veiksmingą ugdymą ir mokymąsi, sudaryti prielaidas pozityviai socializacijai ir pilietinei brandai. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo uždaviniai yra šie:

- Padėti sėkmingai vaikams ir mokiniams adaptuotis mokykloje, kitose institucijose, jų gyvenimo ir mokymosi aplinkoje, tapti visuomeniniu žmogumi, asmenybe;
- Išsiaiškinti ir šalinti priežastis, dėl kurių vaikai ir mokiniai negali dalyvauti privalomame švietime, lankyti mokyklos ar vengia tai daryti;
- Sugrąžinti į mokyklą jos nelankančius mokinius bendradarbiaujant su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir institucijomis, atsakingomis už vaiko gerovę;
- Kartu su tėvais (teisėtais atstovais) padėti vaikams ir jaunimui pasirinkti mokyklą pagal jų protines ir fizines galias;
- Teikti mokiniui reikalingas socialines pedagogines paslaugas (Bendrieji socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatai, 2004).

Bendrojo lavinimo mokykloje, socialinė pedagoginė pagalba teikiama tokiomis formomis: asmeniui individualiai, dirbant grupėje, taip pat su mokyklos bendruomene (Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas, 2011). Pastarajame dokumente apibrėžiamos ir socialinės pedagoginės pagalbos teikimo rūšys:

- Konsultavimas - patarimai, pasitarimai, papildoma mokomoji pagalba vaikams ir mokiniams, jų grupėms, mokytojams, kitiems švietimo pagalbos specialistams, tėvams (globėjams, rūpintojams) siekiant padėti išsiaiškinti tai, kas vyksta jų gyvenime ir mokymosi aplinkoje.
- Tyrimai - siekiant išsiaiškinti aplinkos poveikį vaikui ir mokiniui, ugdymosi ir mokymosi sunkumus, kas padeda valdyti procesą, reiškinių sąlygas, patikrinti priežastinius reiškinių ryšius ir kita.
- Mokymas ir švietimas - skirtas padėti mokiniams išmokti kūrybiškai ir kritiškai mąstyti, bendrauti, pažinti save, aplinką, gebėti priimti sprendimus, spręsti problemas, elgtis

visuomenėje priimtinais būdais, valdyti emocijas, gyvenimo įgūdžių, sveikos gyvensenos ugdymas ir kita.

- Prevencinės veiklos organizavimas – tikslas mažinti teisės pažeidimus, mokyklos nelankymą, laikytis vidaus tvarkos taisyklių, vykdyti alkoholio, tabako, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, smurto, patyčių, savižudybių, ligų, ŽIV/AIDS, prekybos žmonėmis ir kitų neigiamų socialinių reiškinių prevencija.
- Socialinės pedagoginės pagalbos tinklo kūrimas – mokiniams, mokytojams, tėvams (globėjams, rūpintojams), socialinių partnerių paieška, projektų vykdymas ir plėtra.
- Tėvų (globėjų, rūpintojų), mokytojų švietimas – vaiko raidos, gyvenimo įgūdžių ugdymo, socializacijos, bendravimo ir kitais klausimais.

Socioedukacinės pagalbos paskirtis – teikti pagalbą ne tik vaikams, bet ir vaiko tėvams (globėjams, rūpintojams). Pasak Bagdono (1994), Kučinsko ir Kučinskienės (2000), vaiko socialinėms, pedagoginėms problemoms spręsti reikalinga ne tik intensyvi, tinkama, įvairiapusė specialistų pagalba, bet ir šeimos parama, tėvų įsitraukimas į pagalbos teikimą, sprendžiant vaiko, o kartais ir pačios šeimos problemas. LR švietimo įstatyme (2003) teigiama, kad tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo bendradarbiauti su mokyklos vadovu ar kitu švietimo teikėju, mokytojais bei kitais specialistais, teikiančiais kvalifikuotą socialinę pedagoginę pagalbą, sprendžiant vaiko ugdymosi klausimus. Bendrieji socialinės pedagoginės (socioedukacinės) pagalbos teikimo nuostatai (2004) taip pat akcentuoja tėvų konsultavimą iškilus socioedukacinėms vaikų problemoms, tėvų pareigą bendrauti su mokykla vaiko ugdymo klausimais, tėvų teises – gauti informaciją apie vaiką, dalyvauti sprendžiant svarbius klausimus susijusius su vaiku, dalyvauti mokyklos savivaldoje. Organizuodama socioedukacinį darbą su vaikais, mokykla neišvengiamai turi palaikyti ryšius, organizuoti darbą ir su mokinių tėvais. Šis procesas gali būti apibrėžiamas bendradarbiavimu arba partneryste. Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas reglamentuojamas LR švietimo įstatyme (2003), Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų bendruosiuose nuostatuose (1999), Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004).

Veiksmingą socialinės pedagoginės pagalbos organizavimą ir teikimą užtikrina tik bendras įvairių specialistų darbas. Pasak Merfildaitės (2006), viena iš svarbiausių socialinės pagalbos teikimo sąlygų yra komandinis darbas, nes tik tokiu būdu galima koordinuoti pavienių specialistų veiklą, optimaliau nustatyti socialinės pedagoginės pagalbos poreikius. Autorė socialinės pedagoginės pagalbos komandą apibrėžia kaip tam tikrų įgūdžių turinčią nedidelę žmonių grupę, kurios darbo tikslas - moksleivių savęs vertinimo didinimas, akademinų laimėjimų gerinimas,

socialinių įgūdžių mokymas ir veiklos koordinavimas. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatyme (2011) įvesta vaiko gerovės komisijos sąvoka, kuria nusakomas visapusiškas pagalbos teikimas, prevencinio darbo organizavimas, saugios aplinkos ugdymuisi kūrimas. Kvieskienės (2003) manymu, socialinis pedagogas atlieka svarbų vaidmenį mokyklos socialinės pedagoginės pagalbos ir vaiko gerovės komisijos komandoje. Dažnai jis būna šios komandos telkimo iniciatorius ir jos veiklos koordinatorius. Švietimo ir mokslo ministerijos parengtuose Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004) pirmą kartą įtvirtinama komanda kaip veiksmingos pagalbos vaikui teikėja. Nuostatuose numatyta, kad pagalbos teikimą mokykloje vykdo socialinis pedagogas, klasių auklėtojai ir administracijos atstovai, t.y. skirtingi specialistai, kadangi socialinė veikla reikalauja informacijos, žinių, gebėjimų įvairiose srityse, sprendimai reikalauja įvairių idėjų ir papildymų.

Efektyviai socialinei pedagoginei pagalbai reikalingas geras vadybininkas. Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004) reglamentuojama socialinio pedagogo, kaip socialinės pedagoginės pagalbos teikėjo ir organizatoriaus, funkcija. Socialinis pedagogas telkia mokyklos pagalbos komandą, rengia pagalbos teikimo planą, koordinuoja jo įgyvendinimą mokykloje ir už jos ribų. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos apraše (2011) teigiama, jog socialinis pedagogas teikia socialinę pedagoginę pagalbą mokykloje tiems mokiniams, kuriems negali suteikti klasės vadovai, mokytojai ar kiti švietimo pagalbos specialistai. Socialinis pedagogas kartu su mokytojais švietimo pagalbos specialistais, administracija, koordinuoja socialinės pedagoginės pagalbos teikimą, vykdo stebėseną, teikia siūlymus administracijai dėl socialinės pedagoginės pagalbos priemonių įgyvendinimo ir jų veiksmingumo užtikrinimo.

Kvieskienės (2005) teigimu, socialinio pedagogo paskirtis – vaiko gerovė, kuri suprantama kaip socialinis pedagoginis procesas, plečiantis vaikų pasirinkimo galimybes. Vaiko gerovė efektyviausiai pasiekama socialiniam pedagogui dirbant individualiai su vaiku. Ši funkcija reglamentuota tiek socialinio pedagogo pareiginėje instrukcijoje (2001), tiek bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2011).

Išanalizavus ir apibendrinus LR dokumentus, teisinius aktus reglamentuojančius socialinės pedagoginės pagalbos teikimą, galima teigti, kad ši pagalba yra labai svarbi bendrojo lavinimo mokykloje ir turi didelę įtaką siekiant vaiko gerovės. Pagalba teikiama vadovaujantis tam tikrais, įstatymuose apibrėžtais tikslais, uždaviniais, principais, formomis, rūšimis. Pagalba apima kelias tikslines grupes: mokinius, jų tėvus (globėjus) ir mokyklos bendruomenę. Visa tai parodo teikiamos pagalbos sudėtingumą, teikėjų atsakomybės, įvairių kompetencijų bei kvalifikacijos poreikį ir reikšmingumą.

1.2. Socialinio pedagogo veikla, teikiant socioeducacinę pagalbą

Šiuolaikinėje mokykloje, ypač aktualios tampa socialinės pedagoginės problemos, kurios mokytojams trukdo efektyviai atlikti savo darbą bei ugdytiniams vykdyti savo pareigą – mokytis. Todėl, norinti įgyvendinti mokyklai deleguojamas funkcijas bei atliepti naujus mokyklai keliamus iššūkius, būtina numatyti visapusiškos socialinės pedagoginės pagalbos mokykloje organizavimo formas, būdus ir metodus (Tarmagadzė, Valenckienė, Kvieskienė, 2008). Indrašienės, Suboč (2008) teigimu, socioeducacinės pagalbos veiksmingumui, didelę įtaką turi socialinio pedagogo veikla bei jo pagalbos teikimo ypatumai.

Socialinis pedagogas - vaiko socialinis asistentas, asmuo, sugebantis vykdyti socializacijos, ankstyvosios prevencijos, pagalbos prevencijos ir socialinės reabilitacijos programas bei sėkmingas socialines interakcijas įvairaus lygio socialinėse grupėse (Kvieskienė, 2005). Vaitkevičius (1995) socialinį pedagogą įvardina kaip tarpininką tarp į keblią padėtį patekusio asmens, šeimos, kolektyvo bei visuomenės, kuris aiškina savo globotinio teises, pareigas šeimoje ir visuomenėje, gina jo teises, padeda jam augti ir tobulėti. Leliūgienės (1997) teigimu, tai profesionalus pedagogas – padedantis vaikui ir jo šeimai rasti išeitį, susidūrus su sunkumais, problemomis, siekiant harmoningesnio gyvenimo.

Socialinio pedagogo veiklos objektas - vaiko ir aplinkos sąveika, kuri reikalauja kompleksinio požiūrio, sprendžiant iškilusias problemas. Todėl anot Kvieskienės (2003), socialinio pedagogo veikla orientuota į neatidėliotinas ir metodologiškai svarbias vaiko socializacijos problemas.

Pagrindinė socialinio pedagogo profesinės veiklos paskirtis - vaiko socialinės gerovės siekis, negatyviosios socializacijos ankstyvoji prevencija, socialinių gebėjimų ugdyimas, vaikui reikalingų socialinių paslaugų teikiamas sudarant prielaidas sėkmingai augančio žmogaus socializacijai ir pilietinei brandai. Pasak mokslininkės, pagrindinė socialinio pedagogo paskirtis - būti vaiko užtarėju visose kritinėse situacijose. Socialiniam pedagogui būtina išklausti vaiko problemas, stengtis palaikyti vaiką ir jo globėjus, būti tarpininku tarp vaiko ir kitų profesionalų, siekti padėti spręsti iškilusias problemas arba numatyti profesionalus (institucijas), galinčias padėti eliminuoti problemą, jei pats socialinis pedagogas jos išspręsti negali (Kvieskienė, 2005).

Baltojoje knygoje (1999), socialinio pedagogo pareiginėje instrukcijoje (2001) bei kitų mokslininkų (Lukoševičienė (1999), Misiukevičienė, Putauskienė (2009)) darbuose apibrėžiama socialinio pedagogo pareigos ir veiklos turinys. Viena iš pagrindinių socialinio pedagogo pareigų - įvertinti vaiko socialines problemas ir poreikius, pasirinkti efektyvius darbo metodus, planuoti ir dalyvauti socialinės pagalbos teikimo vaikui procese. Akcentuojama, kad savo profesinėje veikloje

(spręsdamas problemas, organizuodamas pagalbą bei kito pobūdžio veiklą) socialinis pedagogas privalo remtis ir vadovautis tam tikrais veiklos principais bei vertybinėmis nuostatomis. Minėti mokslininkai išskiria septynis principus, kuriais remiantis teikiama socialinė pedagoginė pagalba: individualumas, empatija, pasitikėjimas žmogumi, neteisimas ir nesmerkimas, nuoširdus žmogaus priėmimas, žmogaus apsisprendimo pripažinimas, profesinės paslapties išlaikymas.

Pareiginės instrukcijos (2001) bendrosiose nuostatose pažymima, kad socialinis pedagogas turi būti pasirengęs dirbti švietimo įstaigose bei socialinėse institucijose, atliekančiose ugdymo funkcijas, gebėti teikti vaikui socialinę pedagoginę pagalbą, panaudoti ir kūrybiškai perteikti teorines žinias, rengti socialines programas ir projektus, užtikrinti laisvalaikio veiklos formų įvairovę vaikų užimtumo kontekste bei koordinuoti socialinių paslaugų teikimą. Minėtame dokumente teigiama, kad socialinis pedagogas drauge su klasių auklėtojais padeda vaikui įgyvendinti lygias galimybes į švietimą, užtikrina vaikų saugumą, šalina mokyklos nelankymo priežastis, padeda vaikui ugdyti socialinius gebėjimus, vykdo neigiamų socialinių reiškinių prevenciją, rengia projektus, skatina socialinį aktyvumą. Mokslininkai Kučinskas ir Kučinskienė (2000) išskyrė šias socialinio pedagogo atliekamas funkcijas švietimo įstaigoje: padeda vaikams geriau adaptuotis įstaigose; įvertina ir padeda spręsti problemas; padeda tėvams aktyviai ir veiksmingai prisidėti prie savo vaikų ugdymo, geriau suprasti savo teises ir pareigas bei galimybę gauti socialinę pagalbą; padeda įstaigos personalui veiksmingiau dirbti su kolegomis sprendžiant vaikų socialines problemas; palaiko ryšį su įvairiomis institucijomis, užtikrinančiomis veiksmingą reikiamos pagalbos teikimą. Indrašienė ir Suboč (2008a) akcentuoja, kad socialinis pedagogas bendrauja su mokiniais, jų tėvais, mokyklos pedagogais, kai patiria didelių keblumų spręsdamas mokinių socialines ir edukacines problemas, gindamas jų teises, kai artimiausia mokinių aplinka jam pasidaro nesaugi.

Siekdamas vaiko gerovės ir saugumo bendro lavinimo mokykloje, socialinis pedagogas vykdo daug įvairių funkcijų, kurios apibrėžtos socialinio pedagogo kvalifikaciniuose reikalavimuose (2001) bei akcentuojami Leliūgienės (2003), Kučinsko, Kučinskienės (2010), Kviesskienės (2005) darbuose. Apibendrinus galima išskirti šias pagrindines funkcijas:

1. Įvertinimo. Renka informaciją apie vaiką, jo tėvus, teisėtus vaiko atstovus; identifikuoja iškilusią problemą; ištiria visus galimus alternatyvius sprendimus, suformuoja atitinkamas išvadas.
2. Konsultacinė. Padeda tėvams prisidėti prie savo vaikų ugdymo, suprasti ir priimti savo vaikų socialinius ir psichologinius poreikius; įvertina vaiko poreikius, duoda įvairius patarimus, padeda vaikui išsiaiškinti iškilusių problemų priežastis.

3. Korekcinė. Padeda vaikui adaptuotis, prisitaikyti prie pasikeitusių aplinkos ir gyvenimo sąlygų, koreguojant jo elgesį, motyvaciją, ugdant socialinius gebėjimus.

4. Vadybinė. Lanksčiai vadovauja, kuriant socialinės pagalbos modelį, pasitelkiant mokyklos administraciją, mokytojus, tėvus į savo planų vykdymą, sugeba priėti prie bendruomenės išteklių, užmegzti tarpusavio ryšius.

5. Organizacinė. Organizuoja vaikų ir paauglių veiklą (įtakoja sąmoningą laisvalaikio organizavimą), formuoja demokratinę tarpusavio santykių paauglių tarpe sistemą, taip pat tarpusavio pagalbą ir supratimą tarp paauglių ir suaugusiųjų. Buria visuomenę bendrai veiklai.

6. Šviečiamoji. Teikia informaciją įvairiais vaikais, jų tėvus bei mokytojus dominančiais klausimais, organizuojant šviečiamojo pobūdžio seminarus, paskaitas, susitikimus su kompetentingais asmenimis vaiko teisių klausimais, informuojant tėvus apie socialinės apsaugos įstatymus ir tėvų atsakomybę už vaiką.

7. Koordinacinė. Palaiko nuolatinius ryšius su kultūros įstaigomis, policija, sveikatos priežiūros centrais, įvairiomis visuomeninėmis organizacijomis ir kt. Plėtojant tarpinstitucinę veiklą, inicijuojami įvairūs projektai, padedama sutelkti specialistų, gebančių padėti išspręsti iškilusias problemas, komandą.

8. Prevencinė. Vykdo prevencinę veiklą kuri orientuota ne tik į pačius vaikus, bet ir į juos supančią aplinką bei šeimą; garantuojama pagalba deviantinio elgesio vaikams ir jų šeimoms, negalinčioms realizuoti savo funkcijų, atkreipiant dėmesį į tas problemas, kurios daro negatyvų poveikį vaikui.

9. Teisinė. Supažindina vaikus su jų teisėmis ir pareigomis, šalies įstatymais ir kitais įsipareigojimais, kurių jis turi laikytis. Taip pat atstovauja ir gina vaiko interesus, pritaikydamas teises normas, tarpininkauja kritiškų ir ekstremalių situacijų metu.

10. Socialinio ugdymo. Ugdo vaikų atsakomybę, formuoja vertybes. Moko suprasti ir atskirti nusikalstamą elgesį, išsiugdyti problemų ir konfliktų sprendimų priėmimo įgūdžius ir kt.

Iš pateiktų socialinio pedagogo funkcijų, ugdymo institucijoje matyti, kad socialinis pedagogas padeda humanizuoti tarpusavio santykius, kurti mokykloje gerą psichologinį klimatą, inicijuoti geresnius šeimos ir mokyklos ryšius, spręsti vaikų socializacijos problemas, vykdyti įvairaus pobūdžio prevencijos programas.

Socialinio pedagogo atliekamos funkcijos parodo jo veiklos daugialypiškumą. Kaip teigė Bitinas ir Šidlauskienė (2001), socialinio pedagogo veiklą nusakyti nėra paprasta, nes ją apibūdina skirtingi parametrai: 1) veiklos būdai, nusakomi veiksmažodžiais informuoti, aiškinti, aktyvinti, skatinti, patarti, konsultuoti, planuoti, organizuoti ir kt. 2) sąveikos objektai, tai yra asmenys, su kuriais

socialinis pedagogas dirba arba bendradarbiauja – pavieniai mokiniai, jų grupės, tėvai, mokytojai, klasių auklėtojai, mokyklų vadovai, vaikų socialinių tarnybų darbuotojai, teritorinės bendruomenės veikėjai ir kt. 3) socialinės pedagoginės veiklos turiniu (pagalbos poreikių atskleidimas, pozityvios ugdomosios aplinkos kūrimas, deviantiškos elgsenos prevencija bei korekcija, auklėjamosios veiklos organizavimas ir kt.). Remiantis Švedaite (2006) galima teigti, jog mokyklos socialiniai pedagogai teikdami socioedukacinę pagalbą dirba keturiais lygiais: su mokiniais, grupe, tėvais, mokyklos bei vietos bendruomene.

Individualus socialinio pedagogo darbas. Mokslinėje literatūroje teigiama, kad individualus darbas yra veiklos kryptis, naudojama socialinių pedagogų teikiant pagalbą individams, šeimoms, sprendžiant psichologines, socialines problemas, palaikant individualų ryšį su jais (Johnson, 2001). Individualaus darbo tikslas - išsiaiškinti ugdytinio problemas, siekiant užmegzti kontaktą su ugdytiniu bei jo artimiausia aplinka, tarpusavio santykius grindžiant atvirumu ir pasitikėjimu. Individualų darbą sudaro 3 pagrindiniai elementai: asmuo, situacija, sąveika ir keturi veikos etapai: situacijos įvertinimas, veiklos planavimas, veikla ir įvertinimas (Vosylienė, 2009). Pasak Misiukienės, Patauskienės (2009) individualus socialinis pedagoginis darbas yra suprantamas kaip ilgalaikio ar trumpalaikio kontakto organizavimas, paremtas produktyviu bendravimu, tuo pačiu padedant klientui, jo šeimai, suvokti aplinkybes, situaciją, kurioje jie atsidūrė, stimuliuoti ir/arba organizuoti aktyvius veiksmus sprendžiant problemą. Nikitina (2001) nurodo tokias pagrindines individualaus socioedukacinio darbo kryptis: pagalba šeimai sprendžiant problemas, susijusias su vaiko mokymusi, auklėjimu, priežiūra; pagalba vaikui šalinant priežastis, kurios negatyviai veikia jo pažangumą ir mokymo įstaigos lankymo galimybes; individualus konsultavimas, sprendžiant įvairias problemines situacijas, konfliktus ir pan.

Darbas su grupe. Vosylienė (2009) kalbėdama apie darbą su grupe teigė, kad šis darbo metodas padeda vaikams įgyti įgūdžių, kurie yra būtini adaptuojantis aplinkoje ir integruojantis visuomenėje. Pasak Indrašienės (2004) grupinio darbo tikslas nėra tik emocinių problemų gydymas, tai ir savęs pažinimas, pasikeitimas informacija, socialinių įgūdžių plėtojimas, tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo skatinimas, prevencinės veiklos vykdymas sprendžiant problemas, antisocialiniai poelgiai nukreipiami konstruktyvia linkme. Doyle (2006) nurodo, kad iš pradžių tikslinga dirbti individualiai, o tik tada įtraukti į grupę.

Socialinio pedagogo darbas su šeima. Socialinio pedagogo veiklos šeimoje objektu yra ne tik vaikas, bet ir suaugusieji šeimos nariai bei pati šeima kaip visuma (Leliūgienė, 2003). Socialinio pedagogo darbą su šeima Burvytė (2011) apibrėžia kaip tarpusavio veiklą, įgyvendinimą konkrečiomis aplinkybėmis suteikiant tėvams žinių vaiko ugdymo klausimais, skatinant jų

aktyvumą problemų sprendimo procese. Socialinio pedagogo pagalbos šeimai tikslas - ne tik spręsti šeimos problemas, bet ir ją stiprinti bei ugdyti (Burvytė, Railys, Ilgūnienė, 2012). Vaitkevičius (1995) pabrėžia, kad socialinis pedagogas turi laiku ir vietoje įsiliesti į globotinio socializavimą ir padėti bei patarti ne tik jam, bet ir jo šeimai. Dirbdamas su šeima, socialinis pedagogas išsiaiškina problemas ir parengia programą joms spręsti. Programoje skiriama dėmesio įvairioms socialinėms funkcijoms: vaikų auklėjimui, rūpinimuisi specialiujų poreikių vaikais, dvasinio ryšio tarp šeimos narių stiprinimui, sveiko gyvenimo būdo propagavimui (Burvytė, Railys, Ilgūnienė, 2012).

Kalbėdama apie socialinio pedagogo darbą su šeima, Barkauskaitė (2002) išskiria šias socialinio darbo su šeima kryptis: pagalba šeimai globos, auklėjimo ir ugdymo klausimais; pagalba šeimai, esant krizinėms situacijoms (ištuokai, nedarbui, skurdui ir kt.); tėvų išsilavinimo ir kultūrinio lygio kėlimas; pagalba skriaudžiamam šeimoje vaikui. Leliūgienė (2003) nurodo, kad dirbant su šeima, socialinis pedagogas teikia trijų rūšių pagalbą / paramą: edukacinę (mokymas, auklėjimas, ugdymas, lavinimas, švietimas); psichologinę (palaikymas, korekcija); tarpininkavimo (organizavimas, koordinavimas, informavimas).

Socialinio pedagogo paramą šeimai galima laikyti sėkminga tada, kai pavyksta įveikti iškilusį pavojų, psichologinę priklausomybę, psichologinį diskomfortą ar kitas krizines situacijas. Kai formuojasi naujas supratimas ir požiūris į esamas problemas, stiprėja ir šeimos narių adaptaciniai sugebėjimai (Misiukevičienė, Putauskienė, 2009). Burvytė, Railys, Ilgūnienė (2012) teigia, kad dirbdamas su šeima, socialinis pedagogas turi būti pasirengęs priimti skirtingas, kiekvienai šeimai būdingas problemas ir atsižvelgdamas į konkrečios situacijos specifiką, taikyti šeimos konsultavimo, pedagoginio tėvų švietimo, tėvų ir vaikų santykio koregavimo metodus.

Socialinio pedagogo darbas su mokyklos bendruomenė ir kitomis institucijomis. Socialinį pedagoginį darbą bendruomenėje, Lukoševičienė (1999) apibrėžia kaip procesą, kuriame individai, jų grupės ar institucijos susijungia bendram darbui, siekdami socialinės vaiko gerovės. Pasak Gurjanovos (2002), socialinis pedagogas dirbantis bendruomenėje yra savo bendruomenės narių pagalbininkas, patarėjas, gynėjas ir atrama, vaikų ir suaugusiųjų visuomenės naudingos veiklos organizatorius. Kučinskas ir Kučinskienė (2005) nurodo, kad socialinis pedagogas dirbdamas kartu su švietimo įstaigos personalu, visuomeninėmis organizacijomis, darniai įsitraukia į organizacinį - informacinį darbą įstaigoje. Organizuoja, inicijuoja socialinių programų ir projektų kūrimą, ieško išteklių patenkinti būtiniausius vaikų ir šeimos poreikius (įsigyti maisto, drabužių ir t.t.), bendradarbiauja su klasės auklėtojais, mokyklos specialistais, sprendžiat vaikų problemas, padeda specialistams suprasti kaip patiriamos problemos veikia jų pažangumą, lankomumą, elgesį. Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatose (2004) akcentuojama, kad

siekiant užtikrinti pagalbos veiksmingumą ir kuriant socialinių pedagoginių problemų prevencijos sistemą būtina, kad socialinis pedagogas bendradarbiautų su socialiniais partneriais (vaiko teisių apsaugos tarnybomis, PPT, dienos centrais, vaikų neformaliojo ugdymo įstaigomis ir kt.). Burdamas apie save kitus mokyklos bendruomenėje dirbančius specialistus, socialinių institucijų atstovus, socialinis pedagogas kuria socialinės pedagoginės paramos komandą (Gončarova, 2002).

Misukevičienė, Putauskienė (2009) "socialinio darbo vadove" pabrėžia socialinio pedagogo darbą komandoje, darbą mokyklos komisijoje. Šis specialistas yra svarbus mokyklos pedagogų komandos narys. Jis telkia mokyklos pagalbos komandą, rengia pagalbos teikimo planą, koordinuoja jo įgyvendinimą mokykloje ir už jos ribų bei pats teikia pagalbą vaikams, kai neužtenka klasės auklėtojo ar mokytojo kompetencijos (Kvieskienė, 2005). Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004) reglamentuojama, socialinio pedagogo kaip socioedukacinės pagalbos teikėjo ir organizatoriaus funkcija.

Apibendrinus galima teigti, jog socialinio pedagogo veikla yra įvairi, apimanti individo ugdymą, lavinimą, rūpinimąsi juo, pagalbą socializacijos procese, apsaugojimą nuo netinkamo elgesio su juo. Pagrindinis specialisto tikslas - laiku pastebėti, įvertinti ir spręsti iškilusias socialines problemas. Socialinis pedagogas teikia pagalbą vaikui, šeimai, mokyklos bendruomenei, sprendžia problemas į pagalbą pasitelkdamas socialinės pedagoginės komandos narius ir kitas institucijas.

1.3. Tėvų dalyvavimas socioedukacinės pagalbos organizavime ir teikime teoriniai aspektai

1.3.1. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas

Šeima ir mokykla yra dvi pagrindinės ir svarbiausios vaikų ugdymo institucijos, sujungtos vienu ir to pačiu ugdymu objektu - vaiku (Dapkienė, 2002). Šeima - pirmoji vaiko institucija, didžioji vertybė, socialinio gyvenimo centras. Tėvai pirmieji mokytojai, sunkumų įveikimo, saugumo garantavimo, savirealizacijos pavyzdys (Balkutė, 2002). Mokykla – antroji vaiko bendruomenė po šeimos, kurioje jis socializuojasi, įgyja tam tikrus elgesio, bendravimo ir kitus svarbius įgūdžius. Kvieskienės (2003) akcentuoja, kad vaikui perėjus iš vienos į kitą socializacijos instituciją, t.y. ugdymo įstaigą, šeimos dalyvavimas neturi būti eliminuojamas. Mokykla, suprasdama ypatingą šeimos reikšmę ugdant asmenybę, siekia tvirtų ir glaudžių bendravimo ir bendradarbiavimo ryšių su mokinių tėvais, kad galėtų sėkmingai tęsti šeimos pradėtą visapusišką asmenybės ugdymą (Balkutė, 2002).

Ugdymo įstaiga turi būti atvira institucija bendruomenei. Dapkienė (2003) įsitikinusi, kad gyvendama uždaru, izoliuotu nuo aplinkos, nuo ją sudarančios bendruomenės būdu, mokykla neatliks perdavėjo, tęsėjo vaidmens. Tik glaudūs įvairiapusiški ryšiai su tėvais (ne vien vaikų mokymosi klausimais) yra dalinis išėjimas už mokyklos sienų. Anot Dobranskienės (2002), mokykla yra svarbi visuomenėje ne tik savo mokomaisiais, ugdomaisiais, lavinamaisiais ir kitais principais, bet ir kaip pagrindinė bendradarbiavimo grandis. Todėl organizuodama socioedukacinį darbą su vaikais, ugdymo įstaiga neišvengiamai turi palaikyti ryšius, organizuoti darbą su mokinių tėvais, skatinti tarpusavio bendravimą ir bendradarbiavimą.

Bendradarbiavimo terminas neturi aiškaus apibrėžimo ir įvairūs autoriai skirtingai interpretuoja bendradarbiavimo konceptą, pateikia skirtingus apibrėžimus. Kaip teigia Jacikevičienė (2002), vieniems bendradarbiavimas reiškia bendravimo formą, kitiems – sąveiką, bendras darbas su kitais asmenimis. Dabartinės lietuvių kalbos žodyne (2000) bendradarbiavimas suprantamas kaip darbas kartu sutelkiant intelektines jėgas, padedant vienas kitam, susivienijant, veikiant kartu. Pasak Teresevičienės, Gedvilienės (2000), bendradarbiavimas negalimas be bendravimo, norint bendradarbiauti, pirmiausia reikia išmokti bendrauti, nes bendravimas yra bendradarbiavimo pagrindas. Bendravimas - žmonių socialinės būties forma, pasireiškianti žmonių santykių užmezgimu ir palaikymu, partneryste (Jovaiša, 2001). Pasak autoriaus, bendraudami žmonės keičiasi informacija, tenkina socialinius poreikius, kurie padeda pasiekti norimų tikslų. Užsienio tyrinėtojai Hargreaves (1999), Fullan (1999) bendradarbiavimą traktuoja kaip gebėjimą bendrauti, asmeninių savybių bei veiklos gebėjimų vystymą. Anot Wanyera (2004), bendradarbiavimas – absoliuti tarpusavio pagarba ir lygybės pripažinimas, dalijimasis įgūdžiais ir informacija, tinkamiausių pagalbos būdų ieškojimas, bendras sprendimo priėmimo, šeimos individualumo ir vaiko unikalumo pripažinimas.

Mokslininkai (Koršunovė, (2008), Dobranskienė, (2002), Ališauskienė, (2003) ir kt.) akcentuoja, kad siekiant sėkmingo bendradarbiavimo ir partnerystės su ugdytinių tėvais, reikia laikytis tam tikrų principų ir nuostatų. Pagrindinis bendradarbiavimo su vaiko šeima principas - tėvai lygiaverčiai partneriai, pakankamai kompetentingi ugdyti savo vaiką. Todėl, bendraujant ir dirbant su mokinių tėvais, pedagogams būtina laikytis šių nuostatų: pozityviai žiūrėti į vaiką, pabrėžti jo teigiamas savybes; gerbti tėvų vaidmenį; išklausti tėvus; nuolat su tėvais keistis informacija; stengtis į bendradarbiavimą įtraukti visą šeimą; išlaikyti konfidencialumą (Koršunovė, 2008). Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimą Dobranskienė (2002) grindžia tokiais principais: bendro tikslo nustatymu; atvirumu ir pasitikėjimu, savitarpio pagalba; gero psichologinio klimato sukūrimu. Ališauskienė (2003) kalbėdama apie šeimos ir mokyklos bendradarbiavimą teigia, kad šis procesas bus sėkmingas

tik tada kai tėvus ir mokytojus sies demokratiški, nuoširdūs santykiai ir kuomet šeima ir mokykla dalyvaus vaiko ugdyme bei problemų sprendime.

Šeima ir mokykla yra atsakingos už kartos parengimą savarankiškam gyvenimui, bet mokykla yra pagrindinė socialinė veikėja, todėl ji turi išskirtinę galimybę užmegzti labai reikalingus ir reikšmingus partnerystės ryšius su tėvais (Dapkienė, 1997). Šalkauskis (cit. Dapkienė, 1997) rašė: "Mokykla iš esmės turi būti ugdymo atžvilgiu ne kas kita, kaip šeimyninio židinio padėjėja ir tęsėja. O jei taip, tai mokytojas turi būti iš tikrųjų patikimas ir įgaliotas asmuo, kuris privalo ugdomąjį savo veikimą suderinti su šeimyniniu auklėjimu, tėvų suteikiamu savo vaikams". Uzdila (cit. Dapkienė, 2002) akcentavo, kad siekiant vaikų auklėjimo vienovės labai svarbu, kad iš vienos pusės šeima teiktų pagalbą mokyklai, o iš kitos, mokykla pedagoginiame procese remtųsi vaikų auklėjimo šeimoje ypatumais. Todėl, mokyklos bendradarbiavimui su šeima visų pirma keliami tie uždaviniai, kurie stiprina vaikų auklėjimo vienovę. Mokykla, siekdama užmegzti dalykiškus santykius su šeima turi sistemingai ją pažinti, tai pirmutinis mokyklos su šeima bendradarbiavimo uždavinys. Taip pat mokykla turi remtis vaikų auklėjimo šeimoje patirtimi ir kartu bendradarbiaujant padėti tėvams geriau juos auklėti, spręsti iškilusias socialines pedagogines problemas. Labai panašios nuomonės laikėsi ir Bajorūnas (1997). Autorius mokyklos bendradarbiavimą su šeima supranta kaip elgesį su vaiku. Jo manymu, vaiko veikla namuose turėtų būti tokia pat kaip ugdymo įstaigoje, kad vaikas jaustų reikalavimų vienovę, nuoseklumą, saugumą. Ugdymo įstaiga turi nuolat skatinti tėvus domėtis vaiku, ieškoti reikiamos pagalbos.

Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas ypatingai svarbus teikiant socialinę pedagoginę pagalbą. Bendradarbiavimas sudaro sąlygas visiems, dalyvaujantiems vaiko ugdymo procese, tinkamai įvertinti vaiko poreikius, sunkumus ir tikslingai teikti reikiamą pagalbą vaikui ir jo šeimai. Dalyvaudami ugdymo procese specialistai ir šeima kartu analizuoja problemas, jas sprendžia, teikia savo pasiūlymus (Koršunovė, 2008). Bendraudami su šeima specialistai turi galimybę pažinti šeimas, pamatyti individualių šeimų skirtumus ir bendrus jos bruožus, įvertinti veiksnius, apsunkinančius tėvus į įtraukimo ir bendradarbiavimo procesą (Ališauskienė, 2003). Tėvai gaudami išsamią informaciją apie vaiko mokymosi galimybes, poreikius, geriau suvokia, pažįsta savo vaiką (Koršunovė, 2008).

Socialinio pedagogo darbo ir veiklos objektas yra ne tik ugdytinis, bet ir globotinio šeima, todėl teikiant socioeducacinę pagalbą specialistas privalo bendrauti ir glaudžiai bendradarbiauti su mokinių tėvais. Tokiu būdu jis prisideda prie mokyklos ryšių mezgimo ir plėtojimo, pasitelkiant šeimą kaip partnerį vaikų problemų sprendimui (Leliūgienė, 2003). Spręsdami socialines pedagogines mokinių problemas socialiniai pedagogai ir kiti pagalbos specialistai turi atsižvelgti ir

įvertinti vaiko gyvenimo sąlygas, šeimos padėtį ir kitas socialines aplinkybes (Civinskas 2006). Pasak Dapkienės (2003), labai svarbu nuolat tirti mokinio šeimą, sistemingai nagrinėti šeimos ir mikroaplinkos poveikį vaiko asmenybei, o jei šeimos įtaka neigiama, jei šeima amorali, asociali, – mažinti jos poveikį vaikui. Jovaišos (2003) ir Dapkienės (2003) teigimu, siekiant efektyvaus bendradarbiavimo tarp tėvų ir ugdymo institucijos, būtinas auklėtinio gyvenamosios terpės pažinimas. Autoriai mano, kad tinkamas bendravimas sudaro gerą pagrindą šeimos pažinimui. Kad užmegzti tokį bendravimą Želvys (2003) siūlo bendraujant su tėvais būti nuoširdiems, atviriems, mokėti išklaudyti. Pasak autoriaus, tėvai apie savo vaikus žino tokių dalykų, kurių nežino mokyklos personalas, todėl tėvų suteiktos žinios gali padėti pažinti terpę kurioje vaikas auga, suvokti patiriamų nesėkmių priežastis, įveikti įvairius sunkumus, priimti tinkamą problemos sprendimą. Ivanauskienė (2002) pabrėžia, kad jeigu vaiko elgesys ar auklėjimas netinkamas, žymiai lengviau yra jam padėti, kai mokytojas ir tėvai eina viena kryptimi: tariasi, diskutuoja, t.y. konsultuojasi. Pasikvietus tėvus konsultacijai, bendravimo dėka yra surenkama informacija, reikalinga pagalbai teikti ar problemai spręsti, sukuriama veiksmų sistema, patariama ir padrašinama. Kalbantis atsiskleidžia ir skirtingos suaugusiųjų (pedagogo ir tėvų) į vaiko elgesį reakcijos, kurias yra labai svarbu suderinti jei nenorima „traukti“ vaiką priešingomis kryptimis. Ališauskienė ir Miltenienė (2004) įsitikinusios, kad tinkamas šeimos pažinimas ir situacijos išmanymas padeda įtraukti šeimas į bendradarbiavimo procesą, o surinkta informacija apie šeimą padeda veiksmingiau organizuoti patį bendradarbiavimo su tėvais procesą: tada lengviau numatyti kaip tėvus prakalbinti, įgyti jų pasitikėjimą, paskatinti juos bendradarbiauti ir kokias bendradarbiavimo formas rinktis.

Nasvytienės (2005) atlikti tyrimai įrodė, kad vaikų socioedukacines problemas socialiniai pedagogai išsprendė efektyviau, nes bendradarbiavo su mokinio tėvais. Todėl, labai svarbią vietą socialinio pedagogo ir šeimos bendrų uždavinių kontekste užima kuo įvairesnes bendradarbiavimo formas. Pasak Sipavičienės (2008), būtent aktyvus bendradarbiavimas taikant kuo įvairesnes bendradarbiavimo formas bei metodus ir teikia abipusę naudą. Remiantis Dapkiene (2003) ir Martišauskiene (2002) galima išskirti dvi pagrindines bendradarbiavimo formas: individualus bendradarbiavimas (susirašinėjimas laiškais, informacijos patalpinimas mokinių pasiekimų knygelėse ar bukletuose, pokalbiai telefonu, tėvų lankymasis mokykloje, pedagogų lankymasis vaikų namuose, individualūs pokalbiai) ir grupinis - kolektyvinis bendradarbiavimas (grupinės konsultacijos, diskusijos, seminarai, atvejų konferencijos (analizės), bendri mokyklos susirinkimai, diskusijos, disputai, paskaitos, atvirų durų dienos, išvykos). Mokslininkai pripažįsta, kad nėra universalus, funkcionuojančio, bet kurioje aplinkoje tinkančio bendradarbiavimo modelio. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo procesas yra susijęs su mokyklos veiklos turiniu, procesu ir

kontekstu. Kontekstas sudarytas iš daugelio ekologinių faktorių tokių kaip kultūriniai veiksniai, finansinė situacija, specialistų požiūris į save ir šeimą. Veiklos procesas skiriamas į formalų ir neformalų. Formalus suprantamas kaip organizuoti susitikimai, problemų sprendimo seminarai ir panašiai; neformalus - pokalbiai, spontaniškos inovacijos. Veiklos turinį sudaro žinių bazė apie priemonių ir resursų numatymą, parinkimą, darbo su šeima strategijas, metodų ir būdų prioritetus (Merfildaitė, 2009).

Bendradarbiavimo svarbą įrodo pats ugdymo procesas. Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas svarbus tuo, kad suderinti tėvų ir mokyklos bendri veiksmai padidina mokinio problemos sprendimo sėkmę. Dapkienė (2003) akcentuoja, kad tik nuoseklus ir sistemingas bendradarbiavimas su šeimos nariais gali duoti teigiamų rezultatų, o tėvų dalyvavimas aptariant vaiko ugdymosi perspektyvas gali būti naudingas visai ugdytojų komandai ir ypač – pačiam vaikui.

Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo svarba akcentuojama visuose mokyklai skirtuose dokumentuose (Švietimo įstatyme (2003), Bendrojo lavinimo mokyklos bendruosiuose nuostatose (1999) ir kt.). Juose teigiama, kad šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas yra viena iš sėkmingo ugdymo sąlygų. Šiuolaikinis ugdymas, orientuotas į aktualių žmogui kompetencijų ugdymą, skatina aktyviai bendradarbiauti visus ugdymo dalyvius, mokytojus ir tėvus. Akcentuojama, kad tėvai privalo bendrauti su mokykla vaiko ugdymo klausimais, dalyvauti ugdymo procese sprendžiant socioedukacines problemas. Svarbu drauge aptarti darbo tikslus, metodus ir visą ugdymo procesą, taip pat suderinti šeimos ir pedagogų lūkesčius, numatyti ugdymo perspektyvą. Įgyvendinant šiuolaikinio ugdymo nuostatas, tėvai tampa ugdymo įstaigų partneriais, paisoma jų nuomonės, kartu daug dėmesio skiriant tėvų švietimui, įsijungimui ir dalyvavimui mokyklos bendruomenės veikloje.

Bendradarbiavimo tarp mokyklos ir šeimos svarba pabrėžiama ne tik švietimo įstatymuose, bet ir metodiniuose leidiniuose. Didelė dalis mokslininkų (Dapkienė (2002), Grincevičienė (2006), Stoll, Fink (1998) ir kt.) tyrinėjo tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo ypatumus. Tyrimuose autoriai akcentuoja mokinių tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo svarbą, teigiamą poveikį siekiant mokinių pozityvios socializacijos galimybių. Socialinio darbo ir pedagogikos praktika bei šios srities tyrimai taip pat parodo, kad tėvų partnerystė su mokykla tiesiogiai paveikia vaiko mokymosi rezultatus. Strimaitienė, Kvieskienė (2009), nusakydamos tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo svarbą teigia, kad šeimai ir ugdymo įstaigai bendradarbiaujant derinamos įvairios poveikio priemonės, todėl didesnė tikimybė, jog poveikis mokiniui bus sėkmingesnis (Mitrulevičiūtė, 2008). Hargreaves (1999) pabrėžia, kad bendravimas ir bendradarbiavimas sąlygoja abipusį tėvų ir pedagogų tobulėjimą. Kalbėdama apie bendradarbiavimo svarbą Dapkienė (2003) teigia, kad bendradarbiaujant sudaromas sąlygos plėtoti tėvų pedagoginę kompetenciją, gerinti tėvų ir vaikų

bendravimą, sėkmingiau spręsti mokymosi problemas, įtraukti tėvus į mokyklos veiklą, įvairiomis formomis užtikrinti jų dalyvavimą ugdymo procese. Dobranskienė (2002), Merfeldaitė (2009) akcentuoja, kad mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas sudaro sąlygas mokytojams ir tėvams mokytis vieniems iš kitų, pasidalinti patirtimi, o tai sąlygoja veiksmingą problemų sprendimą ir užtikrina kokybiškesnę ir efektyvesnę socialinės pedagoginės pagalbos teikimą bendrojo lavinimo mokykloje.

1.3.2. Pedagoginis tėvų švietimas

Pagrindinis socialinės pedagogikos principas šeima – svarbiausia mikroaplinka, kurioje vaikas socialiai ugdomi, atlikdamas šeimos funkcijas. Tai, pasak Leliūgienės (1997), sąlygoja visų socialinių institucijų ir pirmiausia mokyklos dėmesio šeimai būtinumą. Autorės teigimu, mokyklos turi keisti darbo su šeima turinį ir formas, grįsti jas naujais tarpusavio santykiais. Lietuvos švietimo reformos gairėse (1993) rašoma: „Mokyklos ir šeimos tarpusavio santykių sureguliuojimas turi priklausyti ir nuo mokytojo pasirengimo bendrauti su šeima (tam reikalingos ir specialios žinios, ir gabumai) ir nuo šeimos pedagoginio bei bendrojo išprusimo. Todėl šeimos pedagoginis švietimas labai svarbus darbo baras“. Jo gal ir nereikėtų, jei tėvai domėtusi pedagogine literatūra, saviugda ir savišvieta, tačiau dėl įvairių priežasčių ne kiekviena motina ir juo labiau tėvas savarankiškai skaito pedagoginius straipsnius, šeimai skirtą literatūrą. Todėl mokytojai, mokyklos specialistai turi būti tėvų konsultantai galintys juos išmokyti, suteikti reikalingų žinių (Dapkienė, 2003). Dėl šių priežasčių, ugdymo institucijose ir šeimos bendradarbiavimo procese, svarbi vieta tenka tėvų pedagoginiam švietimui.

Mokslinėje literatūroje tėvų pedagoginis švietimas tradiciškai laikomas viena šeimos ir ugdymo institucijos sąveikos formų (Seliokienė, 2004) ir dažniausiai traktuojamas kaip pedagoginis poveikis, kuriuo siekiama kelti tėvų pedagoginę kultūrą (Miškinis, (2003), Leliūgienė, (1997)). Minėti autoriai išryškina dvi pedagoginio tėvų švietimo sampratas: viena pagrįsta informacijos, žinių perdavimu ir jų gausinimu, kita orientuota į patirties gausinimą, požiūrių, vertybių perkainojimą, kompetencijų formavimą ir gilinimą, konstruktyvią veiklą. Pirmoji samprata neretai kritikuojama antrosios sampratos atstovų, kaip neveiksminga arba pavojinga.

Comeris ir Haydnesas (cit. Leliūgienė, Simanavičiūtė, 2010), aptardami tėvų švietimą, skiria du tipus: konstruktyvų (aktyvus, švietimas „dalyvaujant“) ir nekonstruktyvų (formalus). Minėti autoriai pasisako už konstruktyvų švietimą teigdami, jog tėvus reikia įtraukti į aktyvią veiklą, sudaryti

praktines konstruktyvaus dalyvavimo ugdant vaikus galimybes ir sąlygas, siekiant lygiavertės partnerystės su mokyklos pedagoginiais darbuotojais.

Pedagoginio tėvų švietimo esminis bruožas - vaikų ugdymo tobulinimas betarpiškai dalyvaujant tėvams. Vaikų ugdymas yra tobulinamas per pedagogų ir tėvų nuolatinį ryšį ugdymo įstaigoje, todėl pedagoginis švietimas traktuojamas kaip procesas, kurio metu yra suartinamos dvi suaugusiųjų žmonių grupės: pedagogai ir tėvai. Dažnai pedagoginis tėvų švietimas siejamas su nepakankamu jų nusimanymu apie vaikų ugdymą ir orientuojamas į tėvų pedagoginės patirties stiprinimą (Juodaitytė, 2001). Leliūgienė, Simanavičiūtė (2010) pedagoginį tėvų švietimą įvardina kaip ugdymo įstaigos atsaką į socialinį užsakymą, kuris būtinas visuomenei nuolat tobulinančiai save, atsižvelgiant į edukacinius procesus. Pasak autorių, tėvų švietimas garantuoja naujas visaverčio tėvų dalyvavimo vaikų ugdymo kaitos procesuose perspektyvas.

Pedagoginio tėvų švietimo samprata neatsiejama nuo šį švietimą reglamentuojančių teisės aktų. Lietuvos švietimo plėtotės iki 2012 m. strateginiuose nuostatuose (2003) rašoma, kad šeima ir mokykla kuria bendrą vaiko, jaunuolio edukacinę erdvę. Siekiamos bendrų ugdymo tikslų jos ir turi padėti viena kitai, nes ugdymas yra gyvenimas o ne pasirengimas gyvenimui. Taigi siekiama, kad mokykla ir tėvai būtų partneriai, siekiantys bendro tikslo, bendradarbiaujantys.

Šiuolaikinės mokyklos struktūroje, organizuojant ir teikiant socioedukacinę pagalbą, socialinio pedagogo viena iš pareigų – pedagogiškai šviesti ir konsultuoti tėvus.

Socialinės pedagoginės pagalbos organizavimo ir teikimo procese tėvai kaip švietimo subjektai, mokyklos bendruomenės dalis, turintys tam tikrų teisių mokyklos atžvilgiu. Švietimo įstatyme (2006) teigiama, kad tėvai turi teisę gauti informaciją apie vaiko ugdymosi sąlygas ir jo pasiekimus. Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo apraše (2011) nurodoma, kad tėvų švietimas (vaiko raidos, įgūdžių ugdymo, socializacijos ir kitais klausimais) ir konsultavimas (patarimai, papildoma mokomoji medžiaga) yra vienos iš pagrindinių socioedukacinės pagalbos teikimo rūšių. Socialinio pedagogo veiklos instrukcijoje (2001) teigiama, kad teikiant socioedukacinę pagalbą, socialinis pedagogas konsultuoja tėvus jiems rūpimais klausimais, pataria ir padeda išsiaiškinti kas vyksta jų gyvenime ir mokymosi aplinkoje. Be konsultavimo jis taip pat vykdo šviečiamąją - informacinę veiklą, kuri padeda tėvams pažinti save, aplinką, spręsti problemas, ugdyti reikiamus įgūdžius ir įgyti žinių. Tėvų teises ir pareigas reglamentuoja Švietimo įstatymas (2006), kuris pabrėžia tėvų pareigą apginti savo vaiką nuo smurto, prievartos ir išnaudojimo. Neiškiriama, kad nuo šių dalykų reikia apsaugoti tik šeimoje, vadinasi, ir mokykloje taip pat. Kad tėvai gebėtų šią pareigą atlikti, jie turi įgyti psichologinių, pedagoginių žinių, gerai nusimanyti apie įvairias socialines problemas, jų

prevencijos arba intervencijos vykdymą bei galimybes. Taigi, Švietimo įstatymas pats suponuoja pedagoginio tėvų švietimo būtinumo prielaidą.

Leliūgienė, Simanavičiūtė (2010) išanalizavusios Lietuvos teisinius dokumentus išryškina mokyklos darbuotojų funkcijas vykdant tėvų pedagoginį švietimą. Autorių nuomone, vykdant tėvų švietimą socialinis pedagogas atlieka tris pagrindines funkcijas: 1. konsultuoja, 2. informuoja, 3. tarpininkauja. Dapkienė (1997) akcentuoja, kad Lietuvos bendro lavinimo mokykloje konsultacija yra viena iš labiausiai paplitusių tėvų švietimo formų. Konsultacija - tai motyvuoti, teorija ir praktika pagrįsti socialinio pedagogo ar kito specialisto patarimai tėvams dėl vaikų auklėjimo. Konsultacijos naudingos tuo, kad tėvai labiau patiki kompetentingo specialisto patarimais.

2003–2012 m. valstybinėje švietimo strategijoje teigiama apie pedagoginio informavimo ir konsultavimo sistemos sukūrimą. Išanalizavus dokumentus galima teigti, kad Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose nėra pedagoginio tėvų švietimo ir konsultavimo sistemos. Ši sritis yra klasės auklėtojo, mokyklos psichologo, socialinio pedagogo, visuomenės sveikatos priežiūros specialisto viena iš neprioritetinių funkcijų, kurią jie vykdo kiekvienas atskirai.

Teikiant socialinę pedagoginę pagalbą tėvų švietimo paskirtis - aktualių problemų gilesnis nagrinėjimas. Gali būti aptariamas vaikų netinkamo elgesio priežastys, kova su žalingais įpročiais ir kitomis ydomis, nagrinėjami konfliktinių situacijų sprendimo būdai, tėvų ir vaikų santykių reguliavimo pedagoginė technika ir kitokie klausimai. Anot Dapkienės (1997), toks pedagoginis švietimas dažnai vykdomas individualiai. Jis naudingesnis, nes geriau tenkina tėvų poreikius ir interesus, operatyviau galima išspręsti iškilusias problemas, ir pati parama yra dalykiškesnė. Autorė pabrėžia, kad labai svarbu tuo pačiu metu skatinti ir tėvų pedagoginę savišvietą, rekomenduojant literatūrą skirtą tėvams. Pedagogams aktyviai dirbant šviečiamąjį darbą – tėvai skatinami labiau domėtis savo vaikais ir juos ugdant propaguoja pažangesnius ugdymo būdus, įgyja praktinių žinių, įgūdžių. Dalyvaudami pedagoginiame švietime tėvai gali atsirinkti tai, kas jam priimtinau ugdant savo vaiką. Taigi, tėvų pedagoginio švietimo paskirtis dvejopa: tapti lygiaverčiais ugdymo partneriais su ugdymo įstaiga ir kiekvieno iš tėvų savęs tobulinimas įvairiais auklėjimo klausimais (Seliokienė, 2004).

Vykdydami pedagoginį tėvų švietimą yra naudojamos ir taikomos įvairios švietimo formos, metodai, kuriuos autoriai klasifikuoja skirtingai.

Pedagoginio švietimo metodus Leliūgienė ir Simanavičiūtė (2010) suskirsto pagal šiuos kriterijus: 1. Tėvai - paslaugų gavėjai (Paskaitos, parodos, susirinkimai, konsultacijos, informacijos skleidimas, individualūs pokalbiai, lankymasis namuose). Šiuos metodus autorės apibūdina kaip žinių perkėlimo. 2. Tėvai - mokyklos paslaugų gavėjai, partneriai (Disputai, konferencijos, atvirų

durų dienos, prevencinės programų, projektinės veiklos, dalyvavimas bendruose renginiuose, šventėse, išvykose. Bendradarbiavimas: organizuojant veiklas, įgyvendinant veiklas, ugdant vaiką). Autorių teigimu, šių metodų taikymas apima pedagoginės kompetencijos patirties didinimą, vertybių perkainojimą, gilinimąsi.

Pekauskas ir Grigaliūnienė (2008) pedagoginio tėvų švietimo metodus skirsto į dvi grupes:

- Grupinius švietimo metodus (susirinkimus, paskaitas);
- Individualius švietimo metodus (pokalbis, konsultavimas).

Mokslininkai teigia, kad taikant grupinius tėvų švietimo metodus, tėvai gauna naudingos informacijos apie vaikų auklėjimą, psichologines, socialines, pedagogines, teises žinias. Tėvai turi galimybę bendrauti su specialistais, iškelti rūpimus klausimus bei problemas ir išgirsti atsakymus, pabendrauti su pedagogais, administracijos darbuotojais, įvairiais specialistais. Tuo tarpu individualūs švietimo metodai dažniausiai taikomi tėvams kurie vengia susirinkimų, nesidomi mokyklos gyvenimu. Kalbant su tėvais individualiai pokalbio turinys priklauso nuo konkretaus vaiko elgesio ypatumų, charakterio.

Pedagoginėje praktikoje taikomos tokios pedagoginio tėvų švietimo formos: bendrasis tėvų švietimas kolektyvinėmis formomis (susirinkimai, paskaitos, konferencijos), specialusis švietimas grupinio ir individualaus darbo formomis, vadovavimas tėvų pedagoginei savišvietai, teigiamos vaikų auklėjimo patirties skleidimas. Bendrojo tėvų pedagoginio švietimo turinį sudaro: jaunosios kartos ugdymo tikslai, uždaviniai ir metodai; psichologiniai, fiziologiniai bei pedagoginiai vaikų auklėjimo šeimoje pagrindai, įvairaus mokinių amžiaus ypatumai; šeimos narių pareigos, auklėjimo šeimoje turinys, formos, metodai, sunkumai, trūkumai ir klaidos; tėvų ir vaikų tarpusavio santykiai, mokyklos ir šeimos santykių reguliavimo būdai (Dapkienė, 1997).

Bitinas (2004), kalbėdamas apie tėvų švietimą išryškina susirinkimus ir paskaitas kaip svarbiausias ir efektyviausias bendrojo pedagoginio švietimo formas. Autoriaus nuomone, susirinkimai pasižymi šiais privalumais: pedagoginio švietimo sistemingumas ir visuotinis pobūdis, ypač įtraukiant blogai besimokančių mokinių tėvus; tėvų pedagoginio švietimo jungimas su praktine jų pagalba mokyklai; auditorijos vienalytiškumas; tikslų vienybė; užsiėmimuose nagrinėjamos medžiagos konkretumas; galimybė taikyti įgytas žinias praktiškai. Paskaita - tai išsamus etinės, ideologinės ar kitokios problemos nušvietimas, teorinis klausimo nagrinėjimas. Anot Bitino (2004), tėvai labai retai skaito pedagoginę ar psichologinę literatūrą skirtą vaikų auklėjimui, todėl paskaita yra labai svarbi pedagoginė švietimo forma, tinkamiausia perteikti žinias, informaciją.

Visos minėtos tėvų pedagoginio švietimo formos ir jų tinkamas pritaikymas įtraukia tėvus į vaiko ugdomąjį procesą, informuoja apie ugdymo įstaigos veiklą, suteikia informacijos apie vaiko sėkmes

ir nesėkmės ugdymo (si) procese. Šių švietimo formų pagalba tėvai tampa pedagogų partneriais, kuriems suteikiama galimybė realizuoti savo bendruomeniškumo, bendros veiklos aplinkoje.

Mokykloms vertėtų pagalvoti, kaip skleisti tėvams informaciją apie mokyklą ir joje vykstančius procesus, įtraukti tėvus į mokyklos veiklos planavimą. Dambranskienė (2002) pabrėžia, kad pirmiausia reikėtų keisti įprastas ir pabodusias švietimo formas netradicinėmis. Išryškėjus, jog tėvai turi nepakankamai informacijos apie mokykloje dirbančių specialistų veiklos formas, pagalbos kryptis, turi būti organizuojamas tėvų mokymas (kursai, seminarai, konsultacijos tėvams), rengiamos programos tėvams. Labai svarbu, kad tėvų mokymo ir švietimo metu būtų kuriami betarpiški bendradarbiavimo santykiai. Tėvai turėtų pajauti, jog jie mokykloje laukiami, jų dalyvavimas svarbus priimant sprendimus, sprendžiant su ugdymu susijusias problemas, jog jie gali padėti ne tik savo vaikams lavintis ir įsisavinti žinias, bet ir patys tobulėti.

1.3.3. Tėvų įtraukimas į ugdymo procesą

Lietuvos Respublikos švietimo pakeitimo įstatyme (2011) švietimas apibūdinamas kaip ugdymas ir išsilavinimo teikimas, savišvieta, taip pat mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų), švietimo įstaigų, mokytojų ir kitų švietimo teikėjų, švietimo pagalbos specialistų veiklą visuma. Tokie Lietuvos švietimo politikos siekiai leidžia įtraukti tėvus į mokyklos teikiamą ugdymą.

Tėvai - neatsiejama mokyklos bendruomenės dalis, todėl vienas iš svarbiausių besimokančios mokyklos tikslų skatinti tėvų įsitraukimą į mokyklos bendruomenės veiklą (Dobranskienė, 2002). Jensen (1999) nuomone, labai naudinga įtraukti tėvus į mokyklos darbą, nes: tėvų įtaka vaiko gyvenime yra didžiausia; tėvai gali skirti vaikui daug daugiau dėmesio, negu pajėgia mokyklos pedagogai; tėvai gali namuose paremti pedagogų įdėtas pastangas.

Epstein (2007) tėvų įsitraukimą apibrėžia kaip dvipusę komunikaciją, kuri leidžia šeimoms vaidinti svarbų vaidmenį jų vaikų mokymosi procesuose bei skatina tėvų dalyvavimą mokyklos bendruomenės gyvenime.

Anot Merfildaitės (2007b), tėvų įsitraukimas į mokyklos gyvenimą tampa labai svarbus, nes mokykloje susiduriama su kompleksinėmis socioedukacinėmis mokinių problemomis, kurias išspręsti nebeužtenka vien specialistų pagalbos. Civinsko (2006) teigimu, nemažai socioedukacinių problemų siejama su nepakankamu šeimos įtraukimu į ugdymo procesą, nepakankamu tėvų auklėjimo funkcijų atlikimu, domėjimusi vaiku. Merfildaitės (2007a), Civinsko (2006) atlikti tyrimai parodė, kad mokyklos nelankymo, nenoro mokytis problemos, prievartos ir patyčių patyrimas mokykloje yra aktualesnis tiems mokiniams kurie konfliktuoja su tėvais, patiria emocinę prievartą,

smurtą šeimoje, gyvena skurdžiose šeimose. Sprendžiant agresyvaus elgesio problemas Nasvytienė (2005) taip pat pabrėžia būtina tėvų dalyvavimą. Neįsitraukdami į vaikų ugdymą, nebendraudami su specialistais, tėvai stokoja reikiamų auklėjimo įgūdžių, todėl mokyklos specialistų pareiga skatinti tėvų įtraukimą, sukurti tokį mokyklos klimatą, kad tėvai suvoktų dalyvavimo ugdymo procese naudą (Udrėnaitė, 2002). Minėtų autorių teigimu, dažniausiai socialiniam pedagogui tenka bendradarbiauti su tėvais, įtraukiant juos į vaikų ugdymą, socioeducacinės pagalbos organizavimą, siekiant ne tik išspręsti vaiko problemas mokykloje, bet ir gerinti padėtį šeimoje. Mokslininkai sutinka, kad bendri veiksmai padidina problemų sprendimo sėkmę.

Bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004) nurodomas tėvų dalyvavimas vaikų ugdyme sprendžiant įvairius klausimus susijusius su vaiku ir tėvų dalyvavimas mokyklos savivaldoje. Tėvų dalyvavimas mokyklos bendruomenės gyvenime akcentuojamas ir bendrojo lavinimo mokyklų vidaus audito metodikoje (2002) kurioje teigiama, kad tėvai aktyviai dalyvauja mokyklos savivaldoje, įvairiose programose ir projektuose. Ši veikla sisteminga, nes tėvai gauna įvairiapusę informaciją apie mokyklos gyvenimą.

Epstein (2007) didelį dėmesį skyrė tėvų į(si)traukimui į vaikų ugdymą tyrinėjimui. Pasinaudodamas gautais tyrimo rezultatais mokslininkas išskiria šešis tėvų įtraukimo į vaikų ugdymą tipus: mokyklos pagalba tėvams tobulinant vaikų ugdymo įgūdžius; mokyklos ir tėvų bendravimas; tėvų savanoriška veikla mokykloje; tėvų įtraukimas į pagalbą savo vaikams namuose; tėvų įtraukimas į sprendimų priėmimą mokyklos lygmenyje; tėvų įtraukimas į bendradarbiavimą su bendruomene.

Nikitina (2001) nurodydama pagrindines socioeducacinio darbo kryptis išskiria vaikų tėvų įtraukimą į socialinių - pedagoginių renginių, akcijų organizavimą ir vedimą. Vosylienė (2009) pažymi, kad siekiant įtraukti tėvus į mokyklos veiklą, organizuojamą ugdymą, pagalbą ir siekiant stiprinti tarpusavio bendradarbiavimą, mokykloje rengiami įvairūs projektai, padedantys spręsti aktualias problemas, rengiamos darbo su šeima sutartys, organizuojamos labdaros, tėvų švietimas, rengiami socialiniai projektai, gerumo savaitės, kuriamos prevencinės programos. Autorė akcentuoja, kad vaikai gyventi mokosi stebėdami šeimą, artimuosius ir aplinką, todėl labai svarbu, kad šeima veiksmingai bendradarbiautų ir padėtų vykdyti prevencinę veiklą. Tėvų dalyvavimas leidžia vaikams suprasti, kad tėvai jais rūpinasi, sustiprinamas šeimos ryšys. Cotton ir Wikelund (2001) remiantis savo atliktu tyrimu, išskiria aktyvias (dalyvavimas mokyklos renginiuose, išvykose, projektuose, pamokose) ir pasyvias (informacijos tėvams suteikimas, jų dalyvavimas susirinkimuose, domėjimasis vaikų mokymosi pasiekimais tėvų dalyvavimo vaikų ugdyme) tėvų dalyvavimo ugdymo procese formas. Autorių teigimu, efektyviausios tėvų dalyvavimo ugdymo

procesė formos – tai vaikų ugdymas, pagalba jiems namuose, specialiai parengtos programos, pagal kurias tėvai padeda vaikams atlikti namų užduotis, ugdo juos, taikydami pedagogų nurodymus bei savo turimas ir įgytas pedagogines žinias. Dobranskienės (2002) nuomone, tėvų dalyvavimas mokyklos organizuojamoje veikloje jiems sudaro palankias sąlygas įgyti kompetencijų, keistis informacija, užmegzti ir palaikyti šeimos ir mokyklos kontaktus, tobulinti ugdymo procesą (padėti vaikams, dalyvauti seminaruose tėvams, padėti juos organizuoti, dalyvauti konsultavimo grupių darbe).

Tėvų įtraukimo į vaikų ugdymą, mokyklos veiklą, svarba ir teigiamas poveikis akcentuojamas ne tik švietimo įstatymuose, bet mokslinėje literatūroje. Užsienio mokslininkai Cotton ir Wikeland (2001) skiria ypatingą dėmesį tėvų įtraukimui į ugdymo procesą bei jų dalyvavimui ne tik ugdymo bet ir mokyklos valdymo, sprendimų priėmimo procesuose. Autorių teigimu, mokinių tėvai turi būti pedagogų pagalbininkai ir partneriai, padėti mokytojams organizuoti bendrus renginius, išvykas, dalyvauti bendruose projektuose bei mokyklos valdymo veikloje. Taip pat pedagogai kartu su tėvais turėtų sukurti tokią partnerystės strategiją, kuri skatintų tėvus prisidėti ne tik prie vaikų akademinų rezultatų, bet ir prie jų socialinės gerovės. Ališauskienė (2003) akcentuoja, kad šeimų ir mokyklų partnerystė suteikia geresnes galimybes tenkinti vaiko poreikius. Nepriklausomai nuo to ar šeimos yra linkusios lengvai priimti paramą ir pagalbą, linkusios kooperuotis su specialistais, ar yra priešiškos, nelinkusios bendrauti ir bendradarbiauti, specialistai privalo siekti įtraukti šeimas į ugdymo organizavimo procesus ir skatinti jas dalyvauti mokyklos veikloje. Cotton ir Wikeland (2001) savo straipsnyje “Tėvų įtraukimas į ugdymo procesą“ rašo, jog tėvų dalyvavimas kiekvienoje ugdymo proceso pakopoje teigiamai veikia mokinių pažangumą ir kuo stipresnis tėvų įtraukimas į ugdymo proceso veiklą, tuo geresni mokinių pažangumo rezultatai. Anot Driessen, Smit, Slegers (2005), tėvų įtraukimas į vaikų ugdymą teigiamai veikia ne tik vaikų mokymosi pasiekimus, bet ir vaikų ateities perspektyvą, psichinę sveikatą bei socialinius santykius su aplinkiniais. Berns (2009) įsitikinusi, kad jeigu šeima dalyvauja mokyklos gyvenime, vaikai susiformuoja teigiamas nuostatas apie mokymąsi, elgesį mokymosi procese ir pan. Tokie mokiniai labiau pasitiki ugdymo įstaiga, mokytojais ir savimi. Merfeldaitė (2009) atsižvelgdama į edukologų empirinių tyrimų rezultatus teigia, kad tose mokyklose, kuriose į ugdymo procesą įtraukiami tėvai, mokinių elgesys tampa socialesnis, pagerėja mokinių savigarba, sumažėja narkotikus vartojančių mokinių skaičius, pagerėja mokyklos lankomumas (Merfeldaitė, 2009).

Lietuvos mokslininkai (Strimaitienė, Kvieskienė (2009), Merfeldaitė (2009) ir kt.) analizavę vaikų tėvų dalyvavimo svarbą ugdymo procese ir užsienio mokslininkai (Epsteins, (1995), Dale, (2000)), tyrinėję bendradarbiavimo santykių su tėvais kūrimo procesą pripažino, kad tėvų įtraukimas

į ugdymo procesą yra sudėtingas procesas dėl kiekvienos šeimos individualumo ir išskirtinumo. Dažnai neįmanoma patenkinti individo poreikių išspręsti jo funkcionavimo problemų be šeimos sistemos pokyčio. Epstein (1995) pateikia šešis patarimus, padedančius mokyklai įtraukti tėvus: kiekvienuose namuose padėti kurti tokią aplinką, kuri skatintų vaikus mokytis ir patarti, kaip tai daryti; bendrauti aiškiai ir tiesiai informuojant tėvus apie savo veiklą, mokomąsias programas ir mokinių pažangą; savanoriškai naudotis tėvų ir bendruomenės pagalba bei ją skatinti; patarti tėvams, kaip padėti vaikams namuose rengti pamokas, užsiimti kita su mokomąja programa ir mokykla susijusia veikla; įtraukti tėvus į sprendimų priėmimą, skatinti juos vadovauti, kai aptariami svarbūs mokyklos reikalai; siekiant padėti šeimai, bendradarbiauti su bendruomene pasinaudojant jos ištekliais ir paslaugomis. Norint jog tėvų įsitraukimas turėtų teigiama poveikį Dale (2000) pedagogams rekomenduoja: 1) siekti, kad tėvai jaustųsi turintys tam tikrų galių mokyklos gyvenime, nes tai skatina aktyviai įsitraukti į vaikų ugdymo procesą (tėvai turi jausti, kad gali daryti įtaką vaiko lavėjimui); 2) kurti mokyklos aplinką, kurioje tėvai nejaustų per didelio spaudimo būtinai pasiekti, kad vaiko mokymosi veikla atitiktų reikiamus standartus; 3) tėvų įtraukimo atmosfera turi skatinti teigiamas jų reakcijas ir tikėjimą savo vaiko galiomis.

Anafara, Mertens (2008) teigia, kad tėvų įtraukimas turi būti argumentuotas, kantriai siekiamas, iniciatyviai palaikomas. Pagrindiniai barjerai, kurie liečia tėvų įsipareigojimą ir tėvų skatinimo metodus įsitraukti į savo vaikų ugdymą nėra įvardinami, todėl mokyklose dažnai nėra aiškios menko tėvų dalyvavimo priežastys. Pasak autorių, pagrindinės kliūtys trukdančios sėkmingai bendradarbiauti yra skirtingi tėvų ir mokytojų požiūriai apie tai iš ko susideda įsitraukimas, mažai priimtina atmosfera, skurdi mokyklos komunikacija, minimalios galimybės tėvams dalyvauti, dėl užimtumo darbe. Mokslininkas Redding (2000) atkreipia dėmesį į šias problemas, kurios trukdo įtraukti tėvus į ugdymo procesą, mokyklos veiklą: pirmiausia, pernelyg maži mokyklos lūkesčiai. Neretai manoma, kad vienišos motinos ar žemo socialinio sluoksnio tėvai nepajėgs suteikti jokios pagalbos ir neįstengs bent kiek aktyviau dalyvauti mokyklos gyvenime. Taip pat pedagoginio personalo parengimo stoka. Pedagogai nesugeba sutelkti tėvų taip, kad jų įsitraukimas praturtintų ugdymo procesą. Švietimo problemos analizėje (2012) pagrindiniai aktyvaus tėvų į(si)traukimo į vaikų ugdymą kliūviniai nurodyti šie: neaiškus tėvų vaidmuo bendradarbiaujant su mokytojais; neigiamas mokytojų nuostata tėvų atžvilgiu; žinių, kaip dirbti su tėvais, trūkumas. Cotton ir Wikelund (2001) savo tyrimu aiškino socialinių pedagogų požiūrį į tėvų įsitraukimo palaikymą ir kliūtis. Tyrimas parodė, kad tėvams yra daugiau galimybių dalyvauti mokyklos veikloje nei jų vaikų ugdyme. Socialiniai darbuotojai, kliūtis, kurios trukdo tėvų įsitraukimui į savo vaikų ugdymą, nurodė tokias: tėvų laiko stoka, tėvų neigiamos nuostatos apie mokyklą, dėl kurių jie vengia

kontaktų su pedagogais ir tėvų nežinojimas kaip padėti savo vaikui. Traškelys (2010) įsitikinęs, jog mokykla, dažnai kaltindama tėvus pasyvumu ugdant vaikus, dažnai pati negeba ir nemoka įtraukti tėvus į bendruomenės veiklą, neskatina domėjimosi vaikų mokymosi ir kūrybiniais pasiekimais. Tėvų įtraukimo į bendruomenės gyvenimą programos dažnai neatitinka laikmečio, tėvų lūkesčių ir interesų. Tėvai dažnai vis dar jaučiasi atitolę ir beteisiai ugdymo sistemoje teikiančioje pagalbą jų vaikui: dažnai pedagogai nelinkę jų išklaudyti, tėvai dažnai užima pasyvaus stebėtojo ir klausytojo poziciją.

Apibendrinant 1 skyrių galima teigti, jog:

- Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas - sėkminga ugdymo (si) sąlyga. Bendradarbiavimas tarp mokyklos ir šeimos svarbus tuo, kad teikiant socioedukacinę pagalbą suderinti tėvų ir mokyklos veiksmai padidina mokinių problemos sprendimo sėkmę, garantuoja pagalbos efektyvumą. Bendravimas tarp šeimos ir mokyklos turėtų būti grįstas pagarba, apipusiu pasitikėjimu, partneryste. Norint užmegzti ilgalaikius ir sėkmingus santykius būtina nuolat stiprinti tėvų ir mokyklos pasitikėjimo atmosferą.
- Tėvų pedagoginis švietimas yra ne tik žinių perdavimas, bet ir konstruktyvi veikla, pagrįsta asmens aktyvumu ir bendradarbiavimu. Pedagogai turi šviesti tėvus, nes tėvams trūksta žinių ir įgūdžių sprendžiant vaikų socioedukacines problemas. Pedagoginis tėvų švietimas suteikia tėvams galimybę pažinti vaiką, gauti žinių apie jo ugdymosi sąlygas, patiriamas problemas, padeda giliau išnagrinėti aktualias problemas bei patiems tėvams įgyti reikalingos pedagoginės kompetencijos.
- Tėvai - svarbi mokyklos bendruomenės dalis ir mokyklos partneriai ugdant vaikus, todėl jų dalyvavimas ugdymo procese, socialinės pedagoginės pagalbos organizavime ir mokyklos veikloje yra labai svarbus. Dalyvavimas mokyklos veikloje, vaikų palaikymas tiek akademinėje, tiek socialinėje veikloje, turi įtakos mokinių mokymuisi, motyvacijai, lankomumui bei elgesiui.

2skyrius. SOCIOEDUKACINĖS PAGALBOS BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOJE: TĖVŲ VERTINIMO TYRIMAS

2.1. Tyrimo metodika

Siekiant išsiaiškinti, kaip tėvai vertina socioeducacinę pagalbą teikiamą bendrojo lavinimo mokykloje buvo atliekamas kokybinis tyrimas. Pasak Luobikienės (2003), kokybiniai tyrimai leidžia giliau ir detaliau pažvelgti į tiriamą reiškinį, teikia galimybių tyrėjui suvokti situaciją taip, kaip ją konstruoja patys tyrimo dalyviai. Tyrimas buvo atliekamas remiantis kokybinio tyrimo etikos principais. Tiriamieji dalyvavo savanoriškai, jiems buvo garantuotas privatumas ir konfidencialumas. Tėvų vertinimui atskleisti buvo taikytas pusiau standartizuotas interviu. Kardelio (1997) teigimu, interviu - tai vienas iš svarbiausių duomenų rinkimo priemonių kokybiniame tyrime. Šiuo metodu reikiama žodinė informacija gaunama tiesiogiai kryptingu interviu su respondentu. Autorius interviu metodą apibrėžia kaip tyrėjo inicijuotą dviejų asmenų pokalbį, kurio tikslas - gauti būtiną tyrimo uždaviniams informaciją. Interviu klausimai buvo parengti remiantis išanalizuota (Merfildaitė (2006, 2009), Leliūgienės (2003), Kvieskienės (2005), Tarmagadzės, Kvieskienės, Valenckienės (2008) ir kt.) moksline literatūra, susijusia su tiriamą problema bei Lietuvos Respublikos švietimo įstatymais (Bendrojo lavinimo mokyklos bendraisiais nuostatais (1999), socioeducacinės pagalbos teikimo aprašu (2011), socialinio įsakymu dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo (2001)). Interviu sudarė 27 klausimai (žr. 2 priedą), kurie buvo suskirstyti į 3 blokus, siekiant išsiaiškinti: pagalbos vaikui ir šeimai vertinimą; šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo vertinimą sprendžiant vaiko socioeducacines problemas; tėvų įtraukimo į socioeducacinių problemų sprendimo procesą, pagalbos organizavimą vertinimą. Ruošiantis interviu, klausimai buvo paruošti atsakingai ir detalai, su tiriamaisiais susitarta susitikimo vieta ir laikas. Pokalbio dalyviai buvo supažindinti su tyrimo tema ir uždaviniais. Individualūs pokalbiai užtruko ~20-25min. Pokalbiai buvo įrašinėjami, kad visa pateikta informacija būtų tikslingai panaudota analizuojant gautus duomenis.

Interviu turinys apdorotas taikant turinio analizės metodą. Šis metodas pasak Tidikio (2003), padeda išskirti dokumento tekste tam tikrus prasminius vienetus, tada skaičiuoti jų vartojamo dažnį, tirti įvairių teksto elementų ryšius tiek vieno su kitu, tiek su visa informacijos apimtimi. Šiame tyrime atlikus interviu metodą su tyrimo dalyviais ir surinkus informaciją turinio analizės metodu, gauta medžiaga paskirstyta pagal prasminius vienetus, kategorijas. Pirminė kategorizacija (teiginių paskirstymas) pateikiama 1 priede.

2.2. Tyrimo dalyviai

Tyrimė dalyvavo 3 Šiaulių miesto bei 3 Šiaulių rajono bendrojo lavinimo mokykloje, 6-7 klasėse besimokančių mokinių tėvai. Iš viso tyrime dalyvavo 6 mamos. Tyrimo metu atsiskleidė tokie šeimos demografiniai duomenys:

Mama Nr.1. Vieniša mama auginanti berniuką. Sūnus mokosi Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokykloje, 7 klasėje. Be šio vaiko šeimoje dar yra jaunesnio amžiaus mergaitė.

Mama Nr.2. Mama neseniai išsiskyrusi, viena pati augina mergaitę. Dukra mokosi Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokykloje, 6 klasėje. Daugiau vaikų šeimoje nėra.

Močiutė Nr.3. Šeima priskirta rizikos grupei. Mama girtuokliauja, mergaitę globoja močiutė. Moksleivė mokosi Šiaulių rajono bendrojo lavinimo mokykloje, 7 klasėje. Močiutė ir mergaitė gyvena dviese.

Mama Nr.4. Šeima daugiavaikė (3 mergaitės ir 1 berniukas). Šeimoje yra mama ir tėtis. Mergaitė mokosi Šiaulių rajono bendrojo lavinimo mokykloje, 6 klasėje.

Mama Nr.5. Šeima socialiai remtina. Šeimoje auga du berniukai. Vyresnysis sūnus mokosi Šiaulių rajono bendrojo lavinimo mokykloje, 7 klasėje.

Mama Nr.6. Šeima socialiai remtina. Šeima pilna: mama, tėtis, sūnus ir dukra. Jaunesnioji mergaitė mokosi Šiaulių miesto bendrojo lavinimo mokykloje, 6 klasėje.

Tėvų atrinkimui buvo taikomas tikimybinis atrankos būdas. Tyrimo dalyviai buvo turintys tipinių bruožų, šiuo atveju, visų tėvų vaikai mokosi bendrojo lavinimo mokyklose, vaikams, o kartais ir šeimai mokykloje teikiama socialinė pedagoginė pagalba. Visų apklaustų tėvų vaikai - paaugliai. Žukauskienės (1996) teigimu, paauglystė – tai pereinamasis laikotarpis iš vaikystės į suaugusiojo amžių. Šiuo laikotarpiu paauglys per naują atranda save, savo vietą šeimoje, mokykloje ir, žinoma, bendraamžių grupėje. Jo vidiniame pasaulyje vyksta įvairūs psichologiniai perversmai, kurie daro įtaką jo elgesiui. Būtent dėl šių priežasčių buvo pasirinkti paauglių tėvai, kad pažvelgti kaip šis amžiaus tarpsnis įtakoja pagalbos poreikį vaikų ir šeimai. Tyrimas atliktas nuo 2013-03-23 iki 2013-04-02.

2.3. Socioedukacinės pagalbos vertinimo tyrimo rezultatų analizė

Iš tyrimo duomenų, kurie buvo gauti interviu metu apklausus šešis tėvus, taikant turinio analizės metodą buvo sudarytos kategorijos, kurioms pagal panašumą buvo suteikti pavadinimai. Pirminė kategorizacija pateikiama 1 priede.

Svarbiausia sudaryta kategorija (apimanti daugiausia prasminių teiginių vienetų) „Tėvų lūkesčiai susiję su bendradarbiavimu, įsitraukimu, pagalbos vaikui ir šeimai teikimu, pedagoginiu švietimu ir papildomų specialistų pagalbos poreikiu“. Ji atskleidžia įvade (4 puslapis) iškeltą 6 uždavinį – tėvų lūkesčių siekiant pagerinti teikiamos pagalbos kokybę (žr. 1 lentelė).

1 lentelė

Kategorija: Tėvų lūkesčiai susiję su tvirtesnių ryšių užmezgimu, bendradarbiavimu, įsitraukimu, pagalbos vaikui ir šeimai teikimu, pedagoginiu švietimu ir papildomų specialistų pagalbos poreikiu

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tėvų lūkesčiai susiję su tvirtesnių ryšių užmezgimu, bendradarbiavimu, įsitraukimu, pagalbos vaikui ir šeimai teikimu, pedagoginiu švietimu ir papildomų specialistų pagalbos poreikiu.	Tėvų lūkesčiai šeimos atžvilgiu, susiję su didesniu domėjimusi šeima, tvirtesnių specialistų ir šeimos santykių mezgimu ir pasitikėjimo įgijimu.	18
	Lūkesčiai siekiant efektyvesnio bendradarbiavimo susiję su malonios aplinkos tėvams sukūrimu, tėvų informavimo ir švietimo sistemos tobulinimu bei bendradarbiavimo formų kurios motyvuotų tėvus taikymu.	15
	Tėvų lūkesčiai vaiko atžvilgiu, susiję su vaiko dalyvavimu, įtraukimu į problemos sprendimų ieškojimą, pripažįstant jo nuomonę ir atsižvelgiant į jo interesus.	14
	Lūkesčiai, siekiant efektyvesnės ir visapusiškos socioedukacinės pagalbos, susiję su psichologo pagalbos ir jo paramos vaikams, kurie išgyvena krizines situacijas šeimoje arba kenčia nuo patyčių, smurto ir kitų institucijų atstovų poreikiu.	12
	Lūkesčiai, siekiant kokybiško pedagoginio švietimo, susiję su tradicinių švietimo formų pakeitimu kažkuo naujesniu, tėvų ir vaiko informatyvumu apie teises, apsaugos įstatymus, tarnybas, vaikų pagalbos linijas.	11
	Lūkesčiai, siekiant efektyvesnio tėvų įsitraukimo į pagalbos organizavimą susiję su draugiškų santykių užmezgimu, pagalbos auklėjant vaikus pasiūlymu, specialistų iniciatyvumu įtraukiant tėvus į problemos sprendimą	9
Iš viso		79

Sudarius kategorizaciją, iš subkategorijų išskyrus kategorijas, daugiausia, 79 kartus, tyrimo dalyviai pasisako apie savo lūkesčius, kurie orientuoti į specialistus bei teikiamą pagalbą. Šioje kategorijoje dominuoja subkategorija susijusi su tėvų lūkesčiais, šeimos atžvilgiu, teikiant socioedukacinę pagalbą. Dalis informantų atskleidė, kad teikiant pagalbą šeimai, specialistai pakankamai abejingai žiūri į šeimos problemas: " *nesuinteresuoti padėti šeimai susidūrusiai su vaiko auklėjimo sunkumais<..>bėdomis*", " *esant reikalui nesulaukia pagalbos, patarimų*", " *neatsižvelgia į šeimos poreikius, nesidomi kokie tėvų lūkesčiai*". Būtent dėl šių priežasčių tėvai išsako savo lūkesčius kurie susiję su didesniu domėjimusi šeima, tvirtesnių santykių užmezgimu: " *daugiau iniciatyvos rodyti padedant šeimai ir vaikui atsidūrus keblioje padėtyje*", " *<..>daugiau dėmesio skirti šeimos poreikiams*", " *dažniau pasiteirauti ar nereikia pagalbos*", " *daugiau įsigilintų į*

situaciją šeimoje". Tyrimo metu, didžioji dalis informantų atskleidė, jog norėtų, kad specialistas būtų jų pagalbininkas, patarėjas sunkiose situacijose. Respondentai nurodo jog norėtų, kad specialistas rastų priėjimą prie kiekvienos šeimos, stengtųsi įgyti šeimos pasitikėjimą, nes dabar dėl prastų tarpusavio santykių ir nepasitikėjimo specialistais, tėvai nedrįsta kreiptis pagalbos, vengia lankytis konsultacijos ir palaikyti ryšius su mokykla. Kaip teigė Dapkienė (2003) būtina nuolat stiprinti tėvų ir mokyklos pasitikėjimo atmosferą, tarpusavio santykius, nes pozityvių specialistų, mokinių ir jų tėvų santykių įvertinimas - sėkmingas mokyklos bendruomenės veiklos pagrindas.

Antroje subkategorijoje tėvai atskleidžia savo lūkesčius, kurie susiję su noru užmegzti stipresnius bendradarbiavimo ryšius. Interviu metu išaiškėjo, kad tėvai nėra patenkinti bendradarbiavimo procesu: *"mažai dėmesio skiriama tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo stiprinimui", "pasigendu šeimos ir mokyklos vienovės", "bendravimas apsiriboja vien formalumais"*. Todėl kaip pagrindinius lūkesčius tėvai išskiria šiuos: *"sudaryti malonias sąlygas bendradarbiavimui", "išsiaiškinti kokio bendradarbiavimo nori tėvai", "skatinti bendradarbiauti ne tik sprendžiant problemas", "skatinti tėvų aktyvumą, neapsiriboti vien formaliu bendravimu"*. Kai kurie tėvai nurodė, jog norėtų, kad specialistai ir tėvai nestovėtų skirtingose stovyklose, o sutelkiant jėgas darbuotųsi kartu. Tai, pasak respondentų, stiprintų ir bendradarbiavimą, ir užmegztų stipresnius bendravimo ryšius. Dauguma informantų atskleidė, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis jei specialistai organizuotų bendras tėvų, pedagogų bei vaikų veiklas, renginius, taip pat stiprintų tėvų švietimą, keistų nusistovėjusią mokyklos organizacinę kultūrą, taikytų daugiau bendradarbiavimo formų, metodų, kurie motyvuotų tėvus. Dobranskienė (2009) taip pat teigė, kad siekiant efektyvesnio bendradarbiavimo su šeima mokykla pirmiausia turėtų keisti įprastas ir pabodusias veiklos formas netradicinėmis, tai skatintų tėvus dažniau bendradarbiauti su specialistais, dalyvauti organizuojamoje veikloje.

Vertindami teikiamą pagalbą vaikui išryškėjo kai kurių tėvų nepasitenkinimas problemų sprendimo būdais, specialistų abejingumas vaikui, jo nuomonei. Informantai atskleidė, kad kartais problemos sprendžiamos griežtais būdais, nebandoma pasišnekėti gražiau, vaiko nuomonė lieka neišklausyta, specialistai patys priima sprendimus, todėl kai kurie tėvai negali teigti, jog specialistams svarbiausia yra vaiko gerovė bei jo interesai. Dėl šių priežasčių, beveik visi informantai išreiškė lūkesčius susijusius su vaiko dalyvavimu problemų sprendime bei organizuojamoje pagalba. Tą įrodo interviu metu išsakyti tėvų teiginiai: *"sprendžiant problemas reiktų labiau atsižvelgti į vaiko interesus", "reiktų įtraukti vaiką į problemų sprendimus", "<..> atsižvelgti į vaiko nuomonę"*. Koršunovė (2008), kalbėdama apie socioedukacinę pagalbą taip pat akcentuoja vaiko dalyvavimo svarbą. Pasak autorės, reikia sudaryti sąlygas vaikui išsakyti savo nuomonę, o sprendimus svarbius priimti su juo pasitarus.

Kalbėdami apie specialistus teikiančius pagalbą vaikui ir šeimai, visi informantai nurodė psichologinės pagalbos poreikį mokykloje: *"reikėtų psichologo paramos vaikams patiriantiems smurtą ar patyčias", "būtina psichologo pagalba esant sunkiai padėčiai šeimoje", " nėra psichologo, kurio labai reikėtų"*. Tėvai neabejoja, kad paauglystės metu, esant krizinėms situacijoms šeimoje bei ugdymo įstaigoje šio specialisto pagalba bei konsultacijos labai reikalingos. Respondentai akcentavo, kad socialinis pedagogas ar klasės auklėtojas neturi kompetencijos, atitinkamo išsilavinimo, kad galėtų teikti psichologinę pagalbą ar gebėtų padėti išspręsti tokio pobūdžio problemas. Mokinių tėvai nurodė, kad būtent šio specialisto trūkumas neleidžia užtikrinti visapusiškos pagalbos vaikui mokykloje. Be psichologo, kiti apklaustieji paminėjo ir kitų institucijų atstovų poreikį sprendžiant vaikų ir šeimos socioedukacines problemas. Mokslininkai Kučinskas ir Kučinskienė (2000) akcentuoja, kad sprendžiant vaiko problemas ugdymo įstaigoje reikalinga kompleksinė pagalba ir darbas turi vykti integruotai, nes skirtingi specialistai kompleksinių vaiko problemų pavieniui išspręsti negali.

Interviu metu paaiškėjo, kad informantai pedagoginį tėvų švietimą vertina gerai, tačiau pasidomėjus apie jų lūkesčius šiuo klausimu tėvai atsakė: *"galėtų dažniau organizuoti susitikimus, paskaitas su specialistais", "<..>reikėtų informuoti apie apsaugos įstatymus", "<..> suteikti žinių apie pagalbos tarnybas"*. Respondentai kalbėdami apie vaikų švietimą teigė, kad per mažai skiriama dėmesio vaikų informuotumui apie jų teises, pareigas ir kitus aktualius dalykus: *"reikėtų supažindinti vaikus kur reikia kreiptis pagalbos iškilus problemoms", "daugiau informuoti vaikus apie pagalbos linijas, <..>, kad žinotų kur kreiptis"*. Tėvų manymu, dažnai atsitikus nelaimėi, esant smurtui šeimoje, dėl žinių stokos vaikai nežino kaip elgtis ir kur kreiptis, todėl slepia esamą situaciją. Pasak tėvų, kad to išvengti, pedagogai ypatingą dėmesį turi skirti vaikų informavimui. Respondentų teigimu, specialistai turi stengtis, kad tiek tėvai tiek vaikai turėtų pakankamai žinių apie savo teises, pareigas ir kitus teisinius dalykus bei žinotų kas laukia už atitinkamų įstatymų nesilaikymą ar jų pažeidimą.

Paskutinė subkategorija surinkusi mažiausiai teiginių, tačiau taip pat svarbi tėvams, tai lūkesčiai susiję su jų įtraukimu į pagalbos organizavimą. Interviu metu paaiškėjo, kad dėl blogų santykių su specialistais, dėl šeimos nepripažinimo, neigiamo požiūrio į šeimą ar vaiką, tėvai nėra linkę įsitraukti į ugdymo procesą, o specialistai ir neskatina jų to daryti. Dėl šių priežasčių tėvai išsako lūkesčius susijusius su artimesnių santykių užmezgimu, pagalbos pasiūlymu, tėvų dalyvavimo organizuojamoje pagalba svarbos pripažinimu: *"pripažinti tėvus ir leisti jiems pasijusti svarbiais vaiko ugdyme", "užmegzti draugiškus santykius", "<..>rodyti dėmesį tėvams, pasiūlyti pagalbą", "įtraukti tėvus nepriklausomai nuo to, iš kokios jie šeimos"*. Nors mokslinėje literatūroje

akcentuojama, kad tėvai nepriklausomai nuo socialinio statuso, padėties šeimoje, turi jaustis lygiaverčiai partneriai, kurie kartu su specialistais bendromis jėgomis spręstu vaiko problemas, tačiau tyrimas atskleidė, kad didžioji dalis tėvų vis dar jaučiasi atitolę ir beteisiai ugdymo įstaigoje. Traškelys (2010) įsitikinęs, kad specialistai turi palaikyti glaudžius santykius su ugdytinių tėvais, nes tik bendradarbiaujant ir įtraukiant tėvus į problemų sprendimą, pagalbos planavimą, tėvai ir specialistai galės sėkmingai kontroliuoti ugdymo(si) procesą.

Apibendrinant pirmos lentelės duomenis bei stebinti teiginių apylygi pasiskirstymą galima teigti, kad tėvams visos paminėtos sritys yra labai svarbios, tačiau didžiausias dėmesys ir lūkesčiai visgi nukreipti į pagalbą šeimai, vaikui ir bendradarbiavimo tarp šeimos ir specialistų stiprinimą.

Antra pagal svarbumą kategorija yra " Tėvų žinios apie teikiamą socioedukacinę pagalbą vaikui ir pagrindinių pagalbos krypčių pozityvus vertinimas" (žr. 2 lentelę).

2 lentelė

Kategorija: Tėvų žinios apie teikiamą socioedukacinę pagalbą vaikui ir pagrindinių pagalbos krypčių pozityvus vertinimas

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tėvų žinios apie teikiamą socioedukacinę pagalbą vaikui ir pagrindinių pagalbos krypčių pozityvus vertinimas	Tėvų žinios ir pasitenkinimas apie vykstantį vaikų mokymą ir švietimą	29
	Tėvų žinios ir pasitenkinimas apie organizuojamą vaikų užimtumą	25
	Tėvų žinios ir pasitenkinimas apie mokykloje organizuojamą prevencinę veiklą	23
Iš viso		77

Interviu metu paaiškėjo, kad tėvai turi pakankamai žinių apie socialinio pedagogo organizuojamas veiklas mokykloje. Respondentai pateikė tokius teiginius, kurie įrodo jų informuotumą apie mokykloje vykstantį vaikų mokymą ir švietimą: *"daug dėmesio skiriama tolerancijos ugdymui", "<..> moko kaip tinkamai elgtis", "vyko paskaita apie nusikalstamumą,<..> dalyvavo pareigūnas", "šviečia apie rūkymą, patyčias, smurtą", "moko vaikus kaip reikia tinkamai bendrauti", "buvo rodomas filmas apie mokyklą, vaikų santykius", "vaikai mokomi priimti neįgaliuosius", "vyko paskaita "visi lygūs"*. Iš šių teiginių galima daryti išvadas, kad vaikų švietimui ir ugdymui mokykloje skiriamas pakankamai didelis dėmesys. Vaikai šviečiami per paskaitas, žiūrint kino filmus, bendraujant su kitų institucijų specialistais, mokomi tinkamo elgesio bendravimo įgūdžių dalyvaujant organizuojamose renginiuose. Kalbėdami apie vaikų švietimą, tėvai išryškino tik teigiamą šios veiklos naudą ir vertinimą: *"šviečiamieji renginiai naudingi<..> įgyja*

žinių", "vaikų švietimas padeda įsisavinti svarbius dalykus", "<..> ugdomi įgūdžiai, formuojamos vertybės", "gerai, kad daug dėmesio skiriama švietimui apie smurtą". Pusė apklaustų tėvų paminėjo, kad džiaugiasi, jog mokykloje skiriama dėmesio vaikų mokymui, kaip reikia priimti neįgalų žmogų. Respondentų teigimu, paauglystės laikotarpiu labai svarbu ugdyti toleranciją, mokyti gerbti šalia esantį, skatinti jam padėti. Informantų teigimu vaikų mokymas ir švietimas aktualiom temom padeda užbėgti už akių blogiems dalykams. Tik vienas informantas išreiškė nepasitenkinimą organizuojamu švietimu. Pasak jo, mokykloje mažai dėmesio skiriama vaikų auklėjimui ir švietimui. Pasigendama organizuojamų paskaitų, renginių ar kitos įdomios veiklos vaikams, per kurias vaikai būtų ugdomi, supažindinami su aktualiais paaugliams dalykais.

Gauti duomenys interviu metu leido išsiaiškinti tėvų vertinimą ir žinias apie organizuojamą vaikų užimtumą. Tėvai atskleidė, kad socialinis pedagogas dažnai organizuoja prevencinio pobūdžio renginius, gerumo ir kitas socialines akcijas, bendrus renginius su kitomis mokyklomis. Dalis tėvų paminėjo, kad organizuojami projektai, veikia socialinio pedagogo inicijuojami būreliai: "yra jaunųjų policininkų būrelis, kurie budi prie perėjos ", "<..> mokinių organizacija<..> vykdo prevencines veiklas, ", " <..> organizuoja vaikų užimtumą, žaidžiant tinklinį". Tėvai vienareikšmiškai pripažįsta, kad vaikų užimtumas labai svarbus ir naudingas vaikui: "užimtumas sudaro galimybę įgyti savarankiškumo", "<..> skatinamas vaikų atsakingumas, aktyvumas", "sudaromos sąlygos įgyti bendravimo įgūdžių, patirti įspūdžių", "užimtumas padeda koreguoti netinkamą vaiko elgesį", "veiklas vertinu gerai<..> sudaromas sąlygos pasireikšti". Didžioji dalis informantų teigiamai vertina vaikų užimtumą ir sudaromas sąlygas vaiko saviraiškai. Tyrimas atskleidė, kad tėvai patenkinti, jog mokykloje organizuojama pakankamai daug, įvairaus pobūdžio veiklos. Informantai paminėjo, kad specialistai turėtų skatinti vaikus dalyvauti toje organizuojamoje veikloje, sužadinti vaikų norą, susidomėjimą, nes daugumai paauglių trūksta motyvacijos ir susidomėjimo. Respondentai pripažįsta, kad organizuojama veikla, įvairūs būreliai padeda vaikams atsiriboti nuo blogų dalykų, atsispirti neigiamos aplinkos įtakai. Bruzgelevičienė (2001) teigė, kad gerai organizuota mokinių neformaliojo ugdymo veikla yra veiksminga žalingų įpročių ir nusikaltimų prevencija.

Kalbantis su tėvais apie prevencinę veiklą paaiškėjo, kad tėvai žino, jog viena iš pagrindinių socialinio pedagogo darbo funkcijų organizuoti ir vykdyti prevencinį darbą mokykloje. Kviewskienė (2000) prevenciją apibūdina kaip priemonę, skirtą užkirsti kelią neigiamos socialinės patirties bei neigiamų socialinių normų, perėmimui. Gauti duomenys atskleidė, kad tėvai daugiausiai žinių turi apie mokykloje vykdomas rūkymo, alkoholio, patyčių prevencijas. Šią veiklą didžioji dauguma informantų vertina teigiamai: "prevencinė veikla efektyvi priemonė", "prevencinė veikla

naudinga<..>padeda užkirsti kelią smurtui", "prevencinė veikla buvo ir bus būtina mokykloje", "prevenčinės veiklos efektyvios kovojant su problemomis". Tačiau kai kurie tėvai išryškino ir neigiamą šios veiklos vertinimą: "prevenčinės veiklos nusibodusios", "nemanau, kad prevencijos duoda naudos", "užtenka tu prevencijų, tom pačiom temom", "pasigendu prevencijų kitom aktualiom temom", "<..>banalu, neveiksminga". Nors tėvai prevencines veiklas vertina dvejopai, tačiau pripažįsta, kad ši veikla būtina ir reikalinga ypatingai paauglystės laikotarpiu, siekiant užkirsti kelią neigiamų reiškinių atsiradimui. Respondentai nurodė, kad svarbu prevencines veiklas organizuoti įdomesniu būdu, sugalvoti naujesnės veiklos, kuri labiau sudomintų vaikus, paliestų aktualias temas. Informantai, neigiamai įvertinę prevencinę veiklą teigė, kad būtina dėmesio skirti ne tik rūkymo, alkoholio, bet ir paauglių nusikaltimų, smurto šeimoje prevencijai. Kai kurie tėvai nurodė, kad į prevencines veiklas ar rengiamus projektus būtų naudinga įtraukti ne tik mokinius, bet ir jų tėvus.

Apibendrinant visas tris subkategorijas galima daryti prielaidą, kad tėvai domisi vaikų ugdymu, todėl turi pakankamai žinių apie vykdomas pagalbos kryptis vaikui, kurias vertina pozityviai, teikdami, kad tai naudinga ir svarbu. Tėvų turimos žinios apie vykdomas prevencines veiklas ir kitus renginius įrodo, kad tėvų informavimui yra skiriama nemažai dėmesio.

Trečia kategorija pagal teiginių dydį yra "Tarpusavio bendravimą bei bendradarbiavimą su socialiniu pedagogu, tėvai vertina kaip pasyvų, jų lūkesčių netenkinantį, tačiau patiriami ir sėkmės atvejai" (žr. lentelė 3). Ji atskleidžia įvade (*Apuslapis*) iškeltą 3 uždavinį - tėvų ir specialistų bendradarbiavimo vertinimas sprendžiant socioedukacines vaiko problemas mokykloje.

3 lentelė

Kategorija: Tarpusavio bendravimą bei bendradarbiavimą su socialiniu pedagogu sprendžiant socioedukacines problemas tėvai vertina kaip pasyvų, jų lūkesčių netenkinantį, tačiau patiriami ir sėkmės atvejai

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tarpusavio bendravimą bei bendradarbiavimą su socialiniu pedagogu sprendžiant socioedukacines problemas, tėvai vertina kaip pasyvų, jų lūkesčių netenkinantį, tačiau patiriami ir sėkmės atvejai	Tėvų lūkesčių netenkinantis bendravimas, susijęs su tarpusavio nesusipratimais, bendravimo gebėjimų trūkumu ir iniciatyvos stoka palaikyti gerus tarpusavio santykius	25
	Pasyvus bendradarbiavimas neįtraukiant tėvų į problemų sprendimą, nesudarant jiems sąlygų prisidėti prie organizuojamos pagalbos vaikui	19
	Tėvus tenkinantis bendravimas paremtas tarpusavio supratimu, pasitikėjimu ir draugiškais santykiais	12
	Aktyvus bendradarbiavimas sprendžiant vaikų problemas, prisidedant prie pagalbos organizavimo, sudarant galimybę tėvams jaustis lygiaverčiais partneriais	9
Iš viso		65

Tyrimo metu domėtasi, kaip tėvai vertina savo ir socialinio pedagogo bendradarbiavimą sprendžiant socioedukacines vaikų problemas. Interviu metu išryškėjo tėvų nepasitenkinimas tarpusavio santykiais, bendravimo bei bendradarbiavimo procesu. Anot respondentų socialinis pedagogas bendraudamas su tėvais nesistengia užmegzti ir palaikyti draugiškus santykius. Tėvų nepasitenkinimas bendravimu kyla ir dėl to, jog socialinis pedagogas nemoka tinkamai bendrauti su tėvais: *"nemoka tinkamai prieiti prie žmogaus", "bendraudant pasigendu supratimo", "bendraudant jaučiuosi nieko neišmananti", "<..> netaktiška, netolerantiška", "<..>nemaloniai bendraudanti", <..> nemoka atrasti kompromisų"*. Tėvai atskleidė, kad bendraudant pasigendama artumo, nuoširdumo. Tyrimas atskleidė, kad dėl įvykusių tarpusavio konfliktų, nesusipratimų, tėvai nepasitiki specialistais, vengia su jais bendrauti, atsiverti. Pasiteiravus tėvų kieno iniciatyva vyksta bendravimas išryškėjo tai, jog tėvai iniciatyvos bendrauti ar užmegzti draugiškus santykius iš specialistų pusės nesulaukia, todėl ir patys, dėl prastų tarpusavio santykių, nesistengia palaikyti ryšių arba bendrauja tik labai sunkiai situacijai esant, kuomet būtina bendrauti sprendžiant iškilusias problemas mokykloje. Mažoji dalis apklaustųjų nurodė, kad jų bendravimas vyksta abipuse iniciatyva, t.y. tėvai dažnai ne tik patys esant reikalui yra linkę su specialistais bendrauti, pasitarti, paprašyti pagalbos, domėtis nutikusiais įvykiais mokykloje, tačiau ir iš specialistų pusės sulaukiantys geranoriškumo padėti, noro palaikyti draugiškus, artimus ryšius.

Nors daugelis mokslininkų (Kvieskienė (2003,2005), Merfeldaitė (2009) ir kt.) akcentuoja, kad bendradarbiavimas labai svarbus sprendžiant socioedukacines problemas, tačiau tyrimas atskleidė, kad tėvai su specialistais bendradarbiauja pasyviai, o patį bendradarbiavimo procesą vertina nepalankiai. Anot respondentų specialistai yra linkę dažnai vieni patys spręsti vaikų problemas nekviesdami tėvų prisidėti prie pagalbos organizavimo: *"nesudaroma galimybė pasiūlyti problemų sprendimo būdų", "problemos sprendžiamos be manęs", "<..> neatsižvelgiama į mano nuomonę", <..> bendradarbiaujame tik sudėtingais atvejais", "<..>specialistai problemas išsprendžia patys"*. Dobranskienė (2003) teigė, kad tėvai turėtų pajusti, jog jie mokykloje laukiami, jų dalyvavimas labai svarbus priimant sprendimus, jog jie gali padėti savo vaikams lavintis ir įsisavinti žinias. Tačiau interviu metu iš tėvų pateiktų teiginių matyti, kad tėvams nesudaromos sąlygos jaustis svarbiems ugdymo procese. Keli informantai paminėjo, kad kartais socialinis pedagogas vengia bendradarbiauti su šeima vien dėl to, kad šeima yra žemo socialinio statuso. Galima daryti prielaidą, kad bendradarbiavimas nevyksta dėl to, jog specialistai yra linkę manyti, kad vienišos motinos ar žemo socialinio sluoksnio tėvai nepajėgs suteikti jokios pagalbos. Dėl menko pasitikėjimo šeima, jos galimybėmis, specialistai yra linkę spręsti problemas patys, nepasitelkiant tėvų.

Trečioje ir ketvirtoje subkategorijoje pateikiami pozityvūs bendravimo ir bendradarbiavimo vertinimai, atskleidžiami patiriami sėkmės atvejai. Nors ir nedidelė dalis, tačiau yra tėvų kurie tarpusavio santykius įvardina kaip draugiškus, bendravimą malonų, o tarpusavio bendradarbiavimą apibūdina kaip aktyvų ir dažną, ypatingai tuomet kai sprendžiamos problemos susijusios su jų vaiku. Paprašius tėvų papasakoti apie bendravimą ir tarpusavio santykius, tėvai išreiškė tokius teiginius: "*<.>bendravimas dalykiškas, bet draugiškas*", "*dažnokai palaikome ryškus*", "*<.>žinau, kad gausiu naudingų patarimų*", "*patinka<.>bendravimas paremtas konfidencialumu*", "*<.>santykiai pakankamai artimi*", "*bendrauti lengva ir malonu*". Interviu metu išryškėjo tai, jog tėvai patenkinti bendravimu tuomet kai jis būna atviras, grįstas tarpusavio supratimu ir pasitikėjimu. Kalbant apie bendravimą daugelis tėvų paminėjo konfidencialumą, pasitikėjimą, galima daryti prielaidą, jog tėvams labai svarbu jausti, kad gali pasikliauti specialistais, jiems atsiverti, o paslapties išlaikymas leidžia nebijoti pasipasakoti apie savo bėdas, kreiptis pagalbos. Misiukevičienė, Putauskienė (2009) nurodo, kad pasitikėjimas žmogumi ir profesinės paslapties išlaikymas yra vieni iš pagrindinių socialinio darbo principų.

Interviu metu kalbantis su tėvais apie bendradarbiavimą, išryškėjo ne tik neigiamas, bet ir pozityvus šio proceso vertinimas. Informantai nurodė, kad visada bendradarbiauja su specialistais, kartu ieško kompromisų problemų, tariasi kaip galėtų išspręsti problemas, pasidalina patirtimi. Tėvai patenkinti, kad yra išklaudyti, atsižvelgiama į jų nuomonę, kai sprendžiamos vaiko problemos. Informantai teigė, kad jiems svarbu bendradarbiauti, nes pasak jų, tai padeda priėti geresnį problemos sprendimą, pasiekti geresnių rezultatų. Jacikevičienė, Rupšienė, (1999) kalbėdama apie bendradarbiavimą teigė, kad šiuo proceso metu asmenys padeda realizuoti vienas kito poreikius.

Apibendrinant išreikštas tėvų mintis galima daryti išvadas, jog visgi dažniau tėvai yra nepasitenkinę tarpusavio bendravimu bei bendradarbiavimu ir labai retai pasitaiko tai, kad tėvai galėtų jaustis lygiaverčiais specialistų partneriais.

Ketvirta pagal svarbumą kategorija yra "Teigiamai vertinamas ir labiausiai tėvams patinkantis tėvų ir pedagogų bendravimas, informavimas, švietimas per internetą, telefoną, individualius ar grupinius tėvų ir specialistų susitikimus bei kitus, įvairaus pobūdžio šviečiamuosius renginius" (žr. lentelė 4).

4 lentelė

Kategorija: Teigiamai vertinamas ir labiausiai tėvams patinkantis tėvų ir pedagogų bendravimas, informavimas, švietimas per internetą, telefoną, individualius ar grupinius tėvų ir specialistų susitikimus bei kitus, įvairaus pobūdžio šviečiamuosius renginius

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Teigiamai vertinamas ir labiausiai tėvams patinkantis tėvų ir pedagogų bendravimas, informavimas, švietimas per internetą, telefoną, individualius ar grupinius tėvų ir specialistų susitikimus bei kitus, įvairaus pobūdžio šviečiamuosius renginius	Internetas	15
	Telefonas	11
	Paskaitos	9
	Konsultacijos	7
	Individualus pokalbis	7
	Susirinkimai	5
	Atvirų durų dienos	4
	Informaciniai lankstinukai, bukletai	3
	Šviečiamieji renginiai	2
Iš viso		64

Tėvai kaip patogiausią ir jiems labiausiai priimtina bendravimo, informavimo bei švietimo būdą išskyrė internetą, kurį vertina palankiausiai: *"internetiniame puslapyje randu visą reikiamą informaciją"*, *"internetas, <..> labai patogus informavimo būdas"*, *"internetu sužinau reikiamą informaciją apie renginius ir vaiko pasiekimus"*. Beveik visi tėvai įvardino, kad per elektroninį dienyną yra informuoti apie vaiko pasiekimus, o mokyklos internetinis puslapis leidžia sužinoti visą reikalingą informaciją apie mokykloje vykstančius renginius ir kitas organizuojamas veiklas. Kai kurie respondentai nurodė, jog mokyklos tinklapyje yra nurodoma ir aprašoma ne tik apie mokyklos organizuojamą veiklą, bet tėvai informuoti ir apie kitose įstaigose vykstančias paskaitas tėvams, kvalifikuotų specialistų vedamus kursus ir kitus aktualius tėvams reikalus. Tačiau, kai kur išryškėjo ir neigiamas šio informavimo būdo vertinimas: *"nepatinka, kad viskas pateikta internete <..> nemoku naudotis kompiuteriu"*, *"neturiu priėjimo prie kompiuteriu <..> nieko nežinau kas vyksta"*. Pastebėta tendencija, kad vyresnio amžiaus tėvai prastai vertina tėvų informavimą per internetą. Dėl įgūdžių stokos ir neturint patogaus priėjimo prie interneto tėvai dažnai lieka nesužinoję naujausios, tėvams aktualios informacijos.

Dar vienas dažniausiai pasitaikantis bendravimo ir informavimo būdas - telefonas. Visi informantai paminėjo, kad iškilus problemoms ar konfliktinei situacijai ugdymo įstaigoje tėvai apie įvykį yra informuojami telefonu. Dažniausiai šiuo būdu yra aptariami tik svarbūs ir skubūs reikalai. Didžioji dalis tėvų šį informavimo ir bendravimo būdą vertina teigiamai, nes pasak tėvų tai leidžia aptarti reikalus greitai "čia ir dabar", tačiau kai kur išryškėjo ir tai, kad tėvams labiau patiktų bendrauti ir svarbius reikalus aptarinėti ne telefonu, o "akis į akį".

Trečioje subkategorijoje kaip vieną iš pozityviai vertinančių švietimo būdų tėvai išskiria paskaitas. Paskaitos, pasak Bitino (2004), labai svarbi tėvų švietimo forma, nes tėvai labai retai skaito pedagoginę literatūrą skirtą vaikų auklėjimui, o paskaita yra tinkamiausias būdas norint

perteikti informaciją. Interviu metu gauti duomenys atskleidė, kad tėvai dažnai ir noriai dalyvauja rengiamose paskaitose ir teigiamai jas vertina, nes jos, anot informantų, padeda tėvams įgyti naudingų žinių: *"dėstomos paskaitos labai vertingos"*, *"<..>įgytos žinios paskaitų metu praverčia ateityje"*, *"vyksta paskaitos su specialistais<..>patinka"*, *"<..>gaunu naudingų žinių, kuriomis pasinaudoju"*, *"<..> paskaitos vertingos, įdomios"*. Tyrimo metu respondentai nurodė, kad ne kartą yra dalyvavę paskaitose, kuriuose buvo kalbama apie vaikų auklėjimą, paauglystės laikotarpį, netinkamo vaikų elgesio priežastis, tėvų ir vaikų santykius, pagalbą vaikui kuris patiria patyčias mokykloje ir kitomis temomis. Išryškėjo tai, kad tėvams labiausiai patinka tos paskaitos, kuriose dalyvauja psichologai ir kiti specialistai, o lankymąsi paskaitose paskatina aktualios tėvams temos.

Kiek rečiau pasitaikantys, tačiau taip pat ne ką mažiau tėvams svarbūs bendravimo, švietimo būdai: konsultacijos ir individualūs pokalbiai. Kaip teigė Leliūgienė, Simanavičiūtė (2010) konsultavimas yra viena iš pagrindinių specialistų funkcijų vykdant tėvų švietimą. Tyrimo duomenys atskleidė, kad tėvams patinka, kai mokykloje organizuojamos individualių pokalbių ar konsultacijų dienos, nes pasak respondentų, naudingiausias ir efektyviausias bendravimas yra pasikalbant su specialistais asmeniškai. Tėvai vienareikšmiškai teigia, kad individualūs pokalbiai ir konsultacijos labiausiai patenkina jų lūkesčius, nes tėvai turi progą aptarti visas su vaiku susijusias problemas, mokymosi sunkumus, išgirsti specialistų atsakymus į jiems rūpimus klausimus. Informantų teigimu bendraujant akis į akį su specialistu atsiranda artumas, didesnis tarpusavio supratimas. Pasak Dapkienės (2003), individualūs pokalbiai naudingi, nes geriau tenkina tėvų poreikius ir interesus, operatyviau galima išspręsti iškilusias problemas ir pati parama dalykiškesnė. Autorės teigimu, konsultacijų ir individualaus pokalbio sėkmė priklauso nuo specialistų gebėjimo klausytis, įsijausti į kito žmogaus mintis ir jausmus.

Apytikslį teiginių skaičių surinko susirinkimai ir atvirų durų dienos. Tai tradiciniai tėvų švietimo ir bendravimo būdai, retai vykstantys, tačiau tėvams patinkantys: *"per atvirų durų dienas patogiau susisiekti su specialistais"*, *efektyviausias bendravimas lankantis mokykloje"*, *"<..> man patinka atvirų durų dienos<..>"*, *"per susirinkimus pranešama svarbi ir naudinga informacija"*. Analizuojant tėvų išsakytas mintis, išryškėjo ir neigiamas susirinkimų vertinimas. Kai kurie respondentai nurodė, jog daug metų tėvų švietimas, informavimas, bendravimas vyksta tik per susirinkimus, o tai tėvams jau nusibodęs ir nebeįdomus būdas. Dėl šios priežasties tėvai nori, kad bendravimas būtų ne tik formalus, bet ir skatintų juos dalyvauti aktyvioje, įdomesnėje veikloje. Mažiausiai tėvai pasisakė apie informacinius bukletus ir šviečiamuosius renginius. Tai įrodo, kad specialistai šiems švietimo formoms skiria mažiausiai dėmesio.

Apibendrinus šią kategoriją galima teigti, kad tėvų informavimui, švietimui ir bendravimui skiriamas nemažas specialistų dėmesys. Tyrimo metu gauti duomenys parodė, kad bendrojo lavinimo mokykloje, bendraujant su tėvais ir juos šviečiant labiau vyrauja ir labiau tėvams patinka individualios bendravimo formos ir taikomi individualūs švietimo metodai. Tuo tarpu kolektyvinis bendravimas ir grupinių švietimo metodų taikymas pasitaiko kur kas rečiau. Interviu metu gauti duomenys leidžia daryti išvadą, kad parenkant švietimo, informavimo ir bendravimo būdus specialistams reikėtų atsižvelgti į kiekvienos šeimos poreikius bei galimybes, kad visiems tėvams būtų sudarytos jiems patogios sąlygos.

Penkta pagal teiginių skaičių kategorija yra " Pozityvus tėvų vertinimas susijęs su socialinio pedagogo pagalba šeimai konsultuojant, informuojant, šviečiant ir koordinuojant" (žr. 5 lentelė).

5 lentelė

Kategorija: Pozityvus tėvų vertinimas susijęs su socialinio pedagogo pagalba šeimai konsultuojant, informuojant, šviečiant ir koordinuojant.

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Pozityvus tėvų vertinimas susijęs su socialinio pedagogo pagalba šeimai konsultuojant, informuojant, šviečiant ir koordinuojant.	Pagalba informuojant-konsultuojant tėvus apie socialinės paramos galimybes ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais klausimais	20
	Pagalba tėvams šviečiant juos aktualiom temom, pasitelkiant kitus specialistus, skatinant tėvų savišvietą.	16
	Pagalba nukreipiant tėvus į atitinkamas tarnybas ar pas kitus specialistus gebančius padėti išspręsti šeimos problemas	9
	Pagalba mokant tėvus jiems, kaip auklėti „sunkius“ vaikus ar paauglius, patariant kaip spręsti problemas susijusias su vaikais	7
Iš viso		52

Svarbiausią subkategoriją sudaro pagalba nukreipta į tėvų informavimą ir konsultavimą. Informacinės pagalbos tikslas, kaip teigia Leliūgienė (2003) - informuoti, konsultuoti šeimas socialinės apsaugos klausimais. Tyrimo metu gauti duomenys parodė, kad tėvai yra linkę konsultotis su socialiniu pedagogu ne tik socialinės paramos klausimais, bet ir susidūrus su sudėtingesnėmis vaiko problemomis mokykloje, o kartais net ir dėl šeimoje iškylančių problemų: "konsultuojuosi dėl nemokamo maitinimo", "konsultuojuos socialinės paramos klausimais", "konsultuojuosi<..> dėl šeimos problemų", "<..>tenka konsultotis, kai nebežinau kaip "susitvarkyti" su vaiku". Tėvų išsakyti teiginiai įrodo, kad tėvams konsultacinės pagalbos poreikis yra. Tėvai nurodė, kad socialinis pedagogas dirbdamas su šeima atlieka konsultanto vaidmenį, t.y. konsultuoja tėvus šeimos teisės, socialinės paramos klausimais, supažindina tėvus su galimais

auklėjimo metodais, tinkančiais jų vaikui. Respondentų pateikti teiginiai įrodo, kad gaunamą konsultacinę pagalbą tėvai vertina teigiamai: *"einu konsultuotis dažnokai<..> lieku patenkinta"*, *"konsultacijos padeda surasti geriausią problemos sprendimą"*, *"konsultacijos man naudingos ir reikalingos"*, *"<..>gaunu pasiūlymų kaip išspręsti vaiko problemas"*, *"konsultacijos man padeda<..>"*, *"konsultacijos svarbios<..>per jas gaunu atsakymus į man rūpimus klausimus"*. Nors didžioji dalis yra linkę pozityviai vertinti tokio pobūdžio pagalbą, tačiau keletas tėvų paminėjo ir neigiamą šios pagalbos vertinimą: *"konsultacijos ne visada padeda išspręsti problemas"*, *"konsultacija nedavė norimo rezultato"*, *"konsultacijos neatrodo naudingos ir svarbios"*.

Antrąją subkategoriją sudaro socialinio pedagogo pagalba nukreipta į tėvų švietimą vaiko ugdymo ir kitais aktualiais tėvams klausimais. Apibendrinus interviu metu gautus duomenis matyti, kad tėvai šią teikiamą pagalbą šeimai vertina palankiai. Respondentai nurodė, kad vyksta paskaitos, kartais seminarai jiems aktualiom temom į kuriuos kartais pakviečiami medicinos, policijos darbuotojai, psichologai ir kitų institucijų atstovai. Tėvai patenkinti, kad specialistai didelį dėmesį skiria jų supažindinimui su vaiko auklėjimo būdais ir ypatumais paauglystės laikotarpiu, kas tėvams auginantiems tokio amžiaus vaikus yra labai aktualu: *"pataria kaip reikėtų auklėti paauglius"*, *"suteikia žinių apie paauglystės laikotarpį"*, *"sulaukiu patarimų kaip auklėti vaiką tokiu amžiaus tarpsniu"*, *"<..>pasinaudoju gautais vertingais patarimais"*. Kai kurie tėvai atskleidė, kad socialinis pedagogas arba klasės auklėtojas ne tik šviečia tėvus, bet ir skatina pačių tėvų savišvietą, pasiūlydami paskaityti su vaiko ugdymu susijusią knygą ar pažiūrėti filmą, kas tėvams labai patinka. Anot Seliokienės (2004) specialistai aktyviai dirbdami šveičiamąjį darbą skatina tėvus domėtis vaikų ugdymu, leidžia tėvams įgyti reikalingų praktinių žinių, o skatindami tėvų savišvietą sudaro sąlygas tėvams tobulinti save įvairiais auklėjimo klausimais.

Socialinis pedagogas dirbdamas su šeima be anksčiau minėtų pagalbos sričių teikia ir koordinacinę pagalbą kurią, kaip atskleidė tyrimo duomenys tėvai vertina pozityviai. Tą įrodo interviu metu išsakyti tėvų teiginiai: *"nukreipimas į PPT tarnybą labai padėjo"*, *"<...> buvo nukreipęs pas specialistą kuris veda tėvams mokymus, pagalba pateisino lūkesčius"*, *"<...> nukreipė pas gerą psichologą <..> padėjo išspręsti vaiko problemas"*. Interviu metu tėvai atskleidė, kad tokio pobūdžio pagalba šeimai yra labai svarbi ir reikalinga, nes atsidūrus sudėtingoje situacijoje, dėl žinių stokos, tėvai nežino kur galėtų kreiptis pagalbos. Bendraujant su kai kuriais tėvais išryškėjo, kad šios pagalbos tėvai nesulaukia, todėl bando savarankiškai spręsti iškilusius sunkumus. Leliūgienė (2003) teigia, kad socialinis pedagogas dirbdamas su šeima turi suteikti šeimai koordinacinę paramą, kuri nukreipta į įvairias įstaigas ar tarnybas, galinčias padėti išspręsti šeimos problemas.

Paskutiniojoje subkategorijoje pateiktas edukacinės pagalbos šeimai vertinimas. Pagal Galaguzovą (2000) ir Leliūgienę (2003), socialinio pedagogo darbe su šeima edukacinė pagalba yra viena iš specialisto funkcijų, kurią sudaro šeimos mokymas, ugdymas ir lavinimas. Interviu metu išaiškėjo, kad nors ir ne visi tėvai, bet kai kurie sulaukia pagalbos auklėjant vaikus šeimoje. Respondentai teigė, kad šios pagalbos kreipiasi tik tuomet kai būna sudėtingos situacijos, tuomet specialistai pataria kaip reikėtų auklėti "sunkaus" elgesio vaikus, kaip juos bausti ar paskatinti, duoda patarimų kaip rasti kompromisą konfliktuose. Kai kurie informantai nurodė, kad būtų gerai, jog specialistai skirtų dėmesį ne tik žinių perdavimui, bet ir konkreitiems tėvų mokymams, kuriuose tėvai galėtų įgyti praktinių žinių ir įgūdžių.

Šešta pagal teiginių skaičių kategorija yra "Tėvai, teikiamą socialinę pedagoginę pagalbą sau ir vaikui vertina kaip pozityvią ir veiksmingą, tačiau kai kurias paslaugas įvardina kaip neužtikrinančias efektyvumo ir jų poreikių" (žr. lentelė 6). Ši kategorija atskleidžia įvade (*4puslapis*) iškeltą 3 uždavinį - išsiaiškinti kaip tėvai vertina teikiamą socioedukacinę pagalbą sau ir vaikui.

6 lentelė

Kategorija: Tėvai, teikiamą socialinę pedagoginę pagalbą sau ir vaikui vertina kaip pozityvią ir veiksmingą, tačiau kai kurias paslaugas įvardina kaip neužtikrinančias efektyvumo ir jų poreikių

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tėvai, teikiamą socialinę pedagoginę pagalbą sau ir vaikui vertina kaip pozityvią ir veiksmingą, tačiau kai kurias paslaugas įvardina kaip neužtikrinančias efektyvumo ir jų poreikių	Socialinio pedagogo pagalba šeimai efektyvi, padedanti tėvams išspręsti šeimoje ar ugdymo įstaigoje iškilusius sunkumus bei užtikrinanti visą reikiamą paramą	15
	Teikiama socialinio pedagogo pagalba vaikui veiksminga, patenkinanti vaiko poreikius ir užtikrinanti pozityvius pokyčius	14
	Negatyvus pagalbos vertinimas susijęs su socialinio pedagogo abejingumu ir neįsigiliniu į šeimos problemas bei nesuinteresuotumu padėti jas spręsti	11
	Nesugebėjimas užtikrinti veiksmingos ir visokeriopos socialinės pedagoginės pagalbos vaikui	10
Iš viso		50

Pirmoje subkategorijoje dominuojantis didžiausias teiginių skaičius įrodo, kad tėvai yra patenkinti teikiama pagalba šeimai. Tą iliustruoja ir tėvų išsakyti teiginiai interviu metu: "gaunu visą reikiamą pagalbą", "man patinka, kad specialistai suinteresuoti padėti šeimai", "esant problemai visada ištiesia pagalbos ranką", "visada gaunu patarimų<..>vertinu tai kaip didelę paramą", "<..>patenkinta gaunama kvalifikuota pagalba<>". Apibendrinus tyrimo metu išsakytas tėvų mintis galima teigti, jog esant pagalbos poreikiui tėvai dažnai sulaukia iš specialistų reikiamos pagalbos, kurią įvardina kaip efektyvią ir naudingą. Informantų teigimu, specialistai padeda ne tik

spręsti ugdymo įstaigoje iškilusias problemas, bet ir suteikia paramos, patarimų tėvams atsidūrusiems keblioje padėtyje, sprendžiant problemas susijusias su vaiko auklėjimu, šeimoje įvykusiomis nelaimėmis, kurios įtakoja vaiko mokymosi sunkumus bei problematišką, agresyvią vaiko elgesį. Tėvai tvirtina, kad mokykloje dirbantys specialistai geba užtikrinti visa reikiamą paramą šeimai, kuri pateisina jų lūkesčius.

Antroje subkategorijoje atsispindi pozityvus tėvų vertinimas teikiama pagalba vaikui. Tai, kad antrąją subkategoriją nuo pirmosios skiria tik vienas teiginių skaičius įrodo, kad specialistų teikiama pagalba tiek vaikui tiek šeimai pateisina tėvų poreikius ir lūkesčius. Respondentai, kalbėdami apie teikiamą socialinę pedagoginę pagalbą jų vaikui išreiškė tokius teiginius, kurie įrodo tėvų pozityvų vertinimą: *"specialistai dirba atsakingai spręsdami vaiko problemas"*, *"vaikas gauna visą reikiamą pedagoginę ir socialinę paramą"*, *"<..>patinka, kad stengiamasi padėti vaikui"*, *"<..>greitai reaguojama į problemas, stengiamasi jas spręsti"*. Dalis informantų paminėjo, kad socialinė pedagoginė pagalba veiksminga ir duodanti akivaizdų rezultatą. Tėvai teigė, matantys pokyčius vaiko bendravime, elgesyje: *"dukra tapo sukalbamesnė, mandagesnė"*. *"<..>mažiau konfliktuoja su manim ir mokytojais"*.

Kitos likusios dvi subkategorijos pasidalino taip pat apylygiu teiginių skaičiumi. Tai įrodo, kad tėvų pagalbos vertinimas tiek šeimai tiek vaikui yra labai panašus, svyruojantis nuo teigiamo iki neigiamo. Neigiamas pagalbos tiek vaikui tiek šeimai vertinimas siejamas su nepakankamu domėjimusi problemomis, specialistų abejingu ir kokybiškos pagalbos neužtikrinimu: *"pagalba neefektyvi, neišsprendžia problemų"*, *"gauta pagalba ne padėjo, o pablogino situaciją"*, *"nesu patenkinta nei teikiama pagalba nei specialistais"*, *"gailiuosi, kad kreipiausi pagalbos"*, *"nesistengiama padėti nei vaikui nei man"*, *"<..>nepatinka kokiais būdais sprendžiamos problemos"*, *"nesidomi kokios problemos kamuoja vaikus mokykloje"*. Pateikti teiginiai įrodo, kad nors didelė dalis tėvų yra patenkinti gaunama pagalba, tačiau kai kuriuose vietose tėvai pastebi tam tikras atliekamo darbo spragas, kurios tėvams kelia nepasitenkinimą.

Septinta pagal teiginių skaičių kategorija yra "Tėvai įsitraukimą į ugdymo procesą ir bendradarbiavimą su socialiniu pedagogu sprendžiant socioedukacines problemas vertina ambivalentiškai" (žr. lentelė 7). Ši kategorija atspindi įvade (*4puslapis*) iškeltą 3 uždavinį - atskleisti kaip tėvai vertina specialistų įtraukimą į ugdymo procesą, pagalbos organizavimą.

7 lentelė

Kategorija: "Tėvai, įtraukimą į ugdymo procesą, socioedukacinės pagalbos organizavimą, problemų sprendimą bei skatinimą dalyvauti kitoje organizuojamoje veikloje vertina palankiai, tačiau kai kur išreiškiamas ir nepasitenkinimas menku tėvų įtraukimu, palankių sąlygų įsitraukti sudarymu"

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tėvai, įtraukimą į ugdymo procesą, socioeducacinės pagalbos organizavimą, problemų sprendimą bei skatinimą dalyvauti kitoje organizuojamoje veikloje vertina palankiai, tačiau kai kur išreiškiamas ir nepasitenkinimas menku tėvų įtraukimu, palankių sąlygų įsitraukti sudarymu	Tėvus tenkinantis įtraukimas į socioeducacinių problemų sprendimą ir tolimesnės pagalbos organizavimą	13
	Pasyvus tėvų dalyvavimas problemų sprendime, tolimesnės pagalbos numatyme, susijęs su pačių tėvų nenoru įsitraukti bei palankių sąlygų, kad tėvai jaustųsi svarbūs nesudarymu	12
	Aktyvus tėvų dalyvavimas ir įsitraukimas į mokyklos organizuojamą veiklą skirtą tėvams	10
	Tėvų prisidėjimas prie vaikų ugdymo namuose, pasinaudojant specialistų patarimais kaip padėti vaikui	5
	Savanoriškas tėvų dalyvavimas mokyklos telkiamoje bendruomenėje	3
Iš viso		43

Pirmoje ir antroje subkategorijoje vyraujantis apylygis teiginių skaičius parodo, kad respondentai specialistų pastangas įtraukti tėvus į socioeducacinę pagalbą, jos organizavimą vertina dvejopai. Vertinimas svyruoja nuo teigiamo iki teigiamo.

Pirmąją subkategoriją sudaro didžiausias teiginių skaičius, o tai įrodo, kad dalis tėvų pakankamai dažnai yra įtraukiami į mokyklos organizuojamą veiklą, ypatingai tuomet kai yra sprendžiami svarbūs su vaiko ugdymu susiję klausimai ar kitos socioeducacinės problemos. Interviu metu pasiteiravus tėvų ar specialistai sprenddami vaiko problemas kviečia tėvus prisidėti prie organizuojamos pagalbos dalis respondentų nurodė, kad susiklosčius sudėtingai situacijai tėvai dalyvauja organizuojamoje pagalloje, bendradarbiauja su specialistais kuomet priimami svarbūs sprendimai, aptariami pagalbos vaikui būdai. Tai, jog specialistai įtraukia tėvus įrodo ir interviu metu išsakyti tėvų teiginiai: *"dalyvavau vaiko gerovės komisijos posėdyje"*, *"dažnai kartu aptariame pagalbos vaikui planą"*, *"dalyvauju tolimesnės pagalbos numatyme"*, *"kartu ieškome kompromisų<..> problemų sprendimo būdų"*. Tyrimas atskleidė jog tėvai, kuriuos su specialistais sieja geri santykiai mielai įsitraukia į ugdymo procesą, kartu gvildena problemas, ieško problemų sprendimo būdų, kompromisų, bando užkirsti kelią būsimoms problemoms. Respondentai nurodė, kad jiems patinka, kad specialistai prieš priimant svarbius sprendimus visada informuoja tėvus apie esamą situaciją, su jais pasitaria, išklauso jų nuomonę ir tada bendru nutarimu priima sprendimus. Tėvai patenkinti, kad specialistai sprenddami vaiko ugdymo problemas ar organizuodami kito pobūdžio veiklą nepalieka tėvų nuošaly, o sudaro sąlygas tėvams įsitraukti į ugdymo procesą: *"<..>man patinka, kad esu įtraukta<..>"*, *"džiaugiuosi, kad sprendžiant problemas atsižvelgiama į*

mano nuomonę", *"man patinka, kad su manimi pasitaria"*. Udrėnaitės (2002) teigimu, tėvų įsitraukimas į pagalbos organizavimą turi naudoti visiems ugdymo proceso dalyviams, o kartu prieinami bendri veiksmai padidina problemų sprendimo sėkmę.

Kita dalis respondentų nurodė, kad retai įsitraukia į tokio pobūdžio veiklą, nes pasak jų, specialistai geriau žino kaip spręsti iškilusius sunkumus, todėl tėvai yra linkę pasikliauti specialistų kompetencijomis ir gebėjimais, patys likdami nuošaly. Likusioji dalis tėvų tvirtina, kad nėra kviečiami prisidėti prie organizuojamos pagalbos, tačiau prisipažįsta, kad ir patys stokoja noro, nes nesijaučia svarbūs mokykloje, nepasitiki specialistais, todėl vengia dalyvauti ugdymo procese. Dalis informantų pateikė pavyzdžių iš asmeninės patirties, iš kurių matyti, kad kai kuriais atvejais net labai sudėtingai situacijai esant, tėvai nėra informuojami apie vaiko padėtį mokykloje, specialistai sprendžia problemas nepasitardami su tėvais, neatsižvelgdami į jų nuomonę, o tas tėvams labai nepatinka. Interviu metu išsakyti teiginiai: "*<..>jie geriau žino kaip išspręsti problemas*", "*problemas sprendžia be manęs*", "*<..>specialistai jaučiasi pranašesni*", "*<..>nesudaroma galimybė įsitraukti*" atspindi tėvų nepasitenkinimą. Pasak Merfildaitės (2007a) specialistai turi skatinti tėvus įsitraukti, nes neįsitraukdami į vaikų ugdymą, nebendraudami su specialistais, tėvai stokoja žinių, auklėjimo įgūdžių.

Be tėvų dalyvavimo pagalbos organizavime, iš antros subkategorijos matyti, kad tėvai yra linkę įsitraukti į mokyklos organizuojamą veiklą. Didžioji dalis apklaustųjų pasisakė, kad mielai dalyvauja bendruose tėvų ir vaikų organizuojamose renginiuose, šventėse, organizuojamose konferencijose, o kartais jei turi galimybių prisideda prie organizuojamų socialinių renginių. Dauguma informantų pozityviai vertina tėvams organizuojamas veiklas: "*užsiėmimai buvo įdomūs*", "*malonu, kad mokykla nepamiršta tėvų*", "*netradiciniai renginiai skatina smalsumą*", "*buvo smagu<..>liko geri įspūdžiai*". Kalbant su tėvais apie dalyvavimą organizuojamoje veikloje, kai kurie respondentai išryškino ir neigiamą vertinimą. Keletas tėvų prasarė, kad ne visada yra informuoti apie vykiančią veiklą, nėra skatinami įsitraukti, pasigenda palankių sąlygų tėvams įsitraukti sudarymo, o taip pat įdomios veiklos, kuri skatintų tėvų susidomėjimą.

Likusios mažiausiai teiginių surinkusios kategorijos atskleidžia, kad nedaugelis tėvų, tačiau kai kurie prisideda prie vaikų ugdymo ne tik ugdymo įstaigoje, bet ir namuose. Interviu metu tėvai atskleidė, kad ugdant vaikus namuose dažnai pasinaudoja specialistų patarimais, rekomendacijomis, kurias vertina kaip svarbias ir veiksmingas. Vos keletas tėvų paminėjo, kad jų įsitraukimas į ugdymo procesą pasireiškia tuo, kad tėvai dalyvauja tėvų tarybos veikloje. Drauge su kitais tėvais, pasitelkdami specialistus sprendžia vaikų elgesio problemas, stengiasi jiems padėti. Tėvai šią veiklą vertina pozityviai, pasak jų, tokia veikla leidžia prisidėti prie mokyklos gyvenimo, sudaromos

sąlygos pašalinti spragas, pagerinti mokyklos klimatą, sustiprinti bendradarbiavimą tarp specialistų ir tėvų bei pasirūpinti vaiko gerove mokykloje.

Iš pateiktų subkategorijų įvairovės galima daryti išvadą, kad tėvai yra pakankamai aktyvūs, besidominantys vaikų ugdymu, nes įsitraukia ne tik į problemų sprendimą, pagalbos organizavimą mokykloje, bet ir prisideda prie vaiko ugdymo namuose, o kartais savanoriškai dalyvauja ir kitoje mokyklos organizuojamoje veikloje. Tyrimo metu išaiškėjo, kad tėvų dalyvavimas mokyklos gyvenime priklauso nuo mokyklos atmosferos, ten dirbančių specialistų, tėvų sudominimo ir skatinimo prisidėti prie organizuojamos veiklos. Kai kuriuos tėvus įsitraukti į ugdymo procesą paskatina atsakomybė už savo vaiką ir noras jam padėti.

Taip pat svarbi sudaryta kategorija yra " Dėl objektyvių ir subjektyvių socialinių aplinkybių šeimoje, ugdymo institucijoje atsirandančios problemos įtakoja socioedukacinės pagalbos poreikį vaikui ir šeimai" (žr. lentelė 8).

8 lentelė

Kategorija: Dėl objektyvių ir subjektyvių socialinių aplinkybių šeimoje, ugdymo institucijoje atsirandančios problemos įtakoja socioedukacinės pagalbos poreikį vaikui ir šeimai

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Dėl objektyvių ir subjektyvių socialinių aplinkybių šeimoje, ugdymo institucijoje atsirandančios problemos įtakoja socioedukacinės pagalbos poreikį vaikui ir šeimai	Sunkus paauglystės laikotarpis, įtakoja agresyvių ir konfliktišką vaiko elgesį ugdymo įstaigoje ir įtemptus santykius šeimoje	20
	Tėvų skyrybos, pasikeitusi situacija šeimoje, įtakoja prastą vaiko mokymąsi, žemą mokymosi motyvaciją, nenorą lankyti mokyklos	15
	Patiria nesėkmes moksle, sunkiai įsisavina medžiagą	3
	Nepritapimas klasėje, patiriamos patyčios dėl socialinės padėties šeimoje	3
Iš viso		40

Iš pirmosios subkategorijos matyti, kad vienos iš pagrindinių ir dažniausiai pasitaikančių problemų, dėl kurių kyla pagalbos poreikis yra susijusios su vaiko auklėjimo sunkumais paauglystės laikotarpiu ir netinkamu vaiko elgesiu ugdymo įstaigoje: "paauglystė sunki, įtakoja prastą mokymąsi<..> blogą elgesį", " vaiko netinkamas elgesys šeimoje ir mokykloje kelia sunkumų", "vaikas konfliktuoja su pedagogais", "<..> tapo agresyvus su bendraklasiais". Tyrimas atskleidė, kad būtent šiuo amžiaus tarpsniu tėvai pastebi išryškėjusius neigiamus vaiko elgesio pokyčius, kurie kelia problemų tėvams namuose, o taip pat sunkumų specialistams ugdymo įstaigoje. Respondentai nurodė, kad dėl nežinojimo kaip tas problemas spręsti, tėvai priversti kreiptis pagalbos į mokykloje

dirbančius specialistus. Apibendrinus tyrimo duomenis matyti, kad tėvai sulaukia pakankamai nemažai specialistų pagalbos bei patarimų sprendžiant tokio pobūdžio problemas.

Dar viena tėvų nurodyta problema susijusi su vaiko patiriamais adaptacijos sunkumais, pasikeitus padėčiai šeimoje: *"po skyrybų su vyru, pašlijo santykiai su vaiku" "po vyro mirties<..> vaikui buvo didelis stresas"*. Interviu metu, respondentai nurodė, kad skyrybos arba kitokio pobūdžio krizinės situacijos šeimoje paveikia vaiką, jo elgesį, mokymosi procesą. Vaikai praranda motyvaciją mokytis, nebenori lankyti mokyklos, bėga iš pamokų. Visos šios problemos siejamos su nepalankia situacija šeimoje. Dalis informantų susidūrę su šiomis problemomis akcentuoja, kad dėl šių priežasčių dažniausiai kyla ne tik socialinės, bet ir psichologinės pagalbos poreikis. Interviu metu išaiškėjo, kad specialistai esant tokioms problemoms dažniausiai šeimai suteikia koordinacinę pagalbą, t.y. nukreipia tėvus ir vaikus pas kitos srities specialistus, kas, kaip parodė tyrimo duomenys labai padeda priprasti prie pasikeitusios padėties, susitaikyti su esama padėtimi.

Be šių problemų tėvai pamini vaiko patiriamus mokymosi sunkumus, nepritaipimo klasėje, patyčių problemas, dėl kurių taip pat kyla socialinės pedagoginės pagalbos poreikis vaikui, tačiau mažas teiginių skaičius parodo, kad tėvai dėl šių problemų kreipiasi rečiausiai. Interviu metu išaiškėjo, kad kai kurie tėvai nėra patenkinti specialisto pagalba sprendžiant tokio pobūdžio problemas. Pasak respondentų, patyčios, vaikų atskirtis dėl socialinės padėties buvo ir tebėra aktualios problemos, kurias išspręsti specialistai ne visada pajėgūs.

Merfeldaitės teigimu (2007b), socialinių pedagoginių problemų aktualumas priklauso nuo daugelio veiksnių: nuo mokinių amžiaus, lyties, nuo pažangumo, gyvenamosios vietos, mokinių ir mokytojų santykių bei nuo santykių šeimoje. Targamadžė, Valeckienė ir Kveskienė (2008) laikėsi panašios nuomonės, autorės teigė, kad esant nepalankiai situacijai šeimoje šeimų vaikams būdingesnės mokyklos lankomumo, mokymosi motyvacijos bei elgesio problemos.

Interviu metu gauti duomenys atskleidė, kad dažniausiai tėvai yra patenkinti, jog nepriklausomai dėl kokių problemų kreipiamasi, mokykloje dirbantys pedagogai yra visuomet pasirengę padėti tėvams įveikti sunkumus. Siekiant pašalinti iškilusias problemas, specialistai bendrauja su vaiku, šeimos nariais, bando keisti esamą situaciją, reikalui esant pasitelkiami ir kiti specialistai, kad pagalba būtų efektyvesnė. Daugelis respondentų nurodė, kad be specialistų pagalbos jiems būtų pakankamai sunku išspręsti iškilusias problemas.

Dar viena iš sudarytų kategorijų yra "Tėvai, socialinės pedagoginės pagalbos komandos specialistus, vertina kaip gabius, turinčius visus reikiamus įgūdžius pagalbai teikti, tačiau kai kurie tėvai pasigenda specialistų pastangų ir kompetencijų" (žr. lentelė 9).

Kategorija: Tėvai, socialinės pedagoginės pagalbos komandos specialistus, vertina kaip gabius, turinčius visus reikiamus įgūdžius pagalbai teikti, tačiau kai kurie tėvai pasigenda specialistų pastangų ir kompetencijos

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tėvai, socialinės pedagoginės pagalbos komandos specialistus, vertina kaip gabius, turinčius visus reikiamus įgūdžius pagalbai teikti, tačiau kai kurie tėvai pasigenda specialistų pastangų ir kompetencijos	Specialistų gebėjimas dirbti komandoje, pasitelkiant kitus specialistus ir sutelkiant bendras jėgas problemų sprendimui, sugeba užtikrinti reikiamą kvalifikuotą pagalbą vaikui	15
	Per mažas pedagogų suinteresuotumas padėti, profesinės etikos nesilaikymas, reikiamų kompetencijų bei gebėjimų pagalbai teikti trūkumas, neleidžia užtikrinti kokybiškos ir efektyvios pagalbos vaikui	12
Iš viso		27

Didesnis teiginių skaičius pirmoje subkategorijoje įrodo, jog tėvai teigiamai vertina specialistus, teikiančius pagalbą šeimai ir vaikui. Respondentai nurodė, kad specialistai dirbantys mokykloje turi visus reikiamus gebėjimus ir kompetencijas pagalbai teikti. Kaip patys tėvai teigia: *"specialistai kvalifikuotai atlieka savo darbą"*, *"į problemų sprendimą geba pasitelkti reikiamus specialistus"*, *"turi reikiamus gebėjimus pagalbai teikti"*, *"moka dirbti komandoje"*. Informantai teigė, kad yra patenkinti, jog dirbama atsakingai, atsižvelgiant į vaiko poreikius. Taip pat tėvai išreiškė pasitenkinimą tuo, kad sprenddami sudėtingas problemas specialistai bendradarbiauja tarpusavyje, reikalui esant pataria vienas kitam, dalinasi patirtimi, taip bendromis jėgomis sugeba užtikrinti efektyvią pagalbą vaikui. Merfildaitė (2006) pabrėžia, kad sprendžiant socioedukacines problemas komandinis darbas įgyja didelę reikšmę, kai reikia efektyviai įgyvendinti tikslus, greitai prisitaikyti prie nuolat besikeičiančių reikalavimų - kompleksinio problemų sprendimo.

Likusi dalis respondentų, interviu metu, išreiškė ir neigiamą vertinimą specialistų atžvilgiu: *"teikiant pagalbą pažeidė profesinę etiką"*, *"pasigendu suinteresuotumo padėti"*, *"trūksta pastangų <..> bendro komandinio darbo"*. Gauti tyrimo duomenys atskleidė tai, jog tėvų nepasitenkinimas specialistais kyla dėl to, kad tėvai pasigenda specialistų pastangų, geranoriškumo, suinteresuotumo padėti. Kai kurie tėvai mano, kad mokykloje dirbantys specialistai yra nepakankamai kompetentingi, todėl nesugeba suteikti kokybiškos pagalbos. Dalis informantų nurodė, kad būta situacijų kuomet teikiant pagalbą vaikui buvo pažeista jo ir tėvų teisės bei konfidencialumas, dėl šios priežasties tėvai daugiau nebesipatiki specialistais. Kvieskienė, Indrašienė (2004) akcentavo, kad nors ne visada darbo sąlygos palankios konfidencialumui užtikrinti, tačiau itin svarbu, kad specialistas suprastų,

jog išsaugotas konfidencialumas labiau pateisina tėvų ir vaikų lūkesčius, skatina pasitikėjimą specialistais.

Prieš paskutinioji sudaryta kategorija yra "Tėvų išskiriami faktoriai labiausiai įtakojantys pozityvų socialinio pedagogo ir šeimos bendravimą" (žr. lentelė 10)

10 lentelė

Kategorija: Tėvų išskiriami faktoriai labiausiai įtakojantys pozityvų socialinio pedagogo ir šeimos bendravimą

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tėvų išskiriami faktoriai labiausiai įtakojantys pozityvų socialinio pedagogo ir šeimos bendravimą	Puikūs socialinio pedagogo bendravimo gebėjimai	11
	Socialinio pedagogo ir tėvų geri tarpusavio santykiai	8
	Socialinio pedagogo asmeninės savybės	6
Iš viso		25

Interviu metu išaiškėjo, kad tėvų noras bendrauti su socialiniu pedagogu priklauso nuo tuo, kaip specialistas geba bendrauti su šeima, kokie yra jo ir šeimos tarpusavio santykiai, o taip pat įtakos turi ir asmeninės specialisto savybės.

Mokslinėje literatūroje Sutton (1999) išskiria keturis itin reikšmingus bendravimo gebėjimus, reikalingus socialiniam pedagogui dirbančiam su šeima: įdėmiai išklausti, išreikšti teigiamus jausmus, pateikti pozityvius reikalavimus, išreikšti nemalonius jausmus. Interviu metu kalbantis su tėvais apie bendravimą su socialiniu pedagogu paaiškėjo, kad tėvai pozityviai vertina šio specialisto bendravimo gebėjimus. Didžioji jų dalis nurodė, kad labiausiai jiems patinka tai, kad bendraujant su socialiniu pedagogu jis sugeba atidžiai išklausti pašnekovą, rodo jam pagarbą, yra tolerantiškas kito žmogaus nuomonei, moka priimti kiekvienos šeimos individualumą. Tačiau kai kur išryškėjo ir negatyvus vertinimas. Mažesnioji dalis respondentų nurodė, jog bendraujant kartais pasigenda specialisto taktiškumo, lankstumo, mandagumo, empatiškumo, dėl šių dalykų stokos tėvai bendraudami su socialiniu pedagogu jaučia įtampą.

Gauti tyrimo duomenys atskleidė, kad dar vienas ne ką mažiau svarbus faktorius įtakojantis tėvų norą bendrauti - geri pedagogo ir tėvų santykiai. Informantai savo ir socialinio pedagogo santykius vertina dvejopai. Viena dalis respondentų kalbėdami apie tarpusavio santykius su socialiniu pedagogu juos įvertina teigiamai: "*santykiai nuoširdūs, šilti*", "*tarpusavio santykiai grįsti pasitikėjimu*", "*santykiai grįsti abipuse pagarba, supratimu*", "*draugiški santykiai*". Likusi dalis tėvų nurodė, jog tarpusavio santykiai tik formalūs, ne artimi, negrįsti pasitikėjimu, dėl šios

priežasties tėvai vengia bendrauti. Selmistraitienė (2003) teigė, kad bendradarbiavimas bus sėkmingas tik tuomet kai tėvus ir pedagogus sies nuoširdūs santykiai.

Mažiau svarbus, tačiau taip pat anot tėvų įtakos bendravimui turintis faktorius - asmeninės socialinio pedagogo savybės. Kai kurie informantai nurodė, kad asmeninės savybės taip pat svarbios kaip ir bendravimo gebėjimai. Tėvai nurodė, kad labiausiai juos žavi specialisto "geranoriškumas", "atvirumas", "komunikabilumas", "mandagumas".

Interviu metu tėvų išreikšti teiginiai: "bendravimą įtakoja<...> puikūs gebėjimai", "draugiški santykiai<...> skatina bendrauti", "patinka<...> asmeninės savybės" tik patvirtina, kad tėvams tai labai svarbu, todėl norint jog tėvai noriai bendrautų ir bendradarbiautų specialistui reikėtų stengtis didesnę dėmesį skirti savo bendravimo gebėjimų tobulinimui, tarpusavio ryšio su tėvais stiprinimui.

Paskutinioji sudaryta kategorija yra " Mokyklos aplinkos saugumo, pozityvus ir negatyvus tėvų vertinimas" (žr.lentelė 11).

11 lentelė

Kategorija: Tėvų negatyvus mokyklos aplinkos vertinimas, tačiau išvelgiant kai kuriuos pozityvius aspektus

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorija</i>	<i>Teiginių skaičius</i>
Tėvų negatyvus mokyklos aplinkos vertinimas, tačiau išvelgiant kai kuriuos pozityvius aspektus	Specialistų abejingumas mokykloje vykstančioms patyčioms, socialinei atskirčiai, negebėjimas užtikrinti vaikui saugios mokymosi aplinkos	11
	Specialistai užtikrina saugią, vaiko mokymosi aplinką, didelį dėmesį skirdami aktualių mokykloje problemų analizavimui ir jų sprendimui	6
Iš viso		17

Interviu metu bendraujant su tėvais apie vaiko ugdymo įstaigą, buvo pasidomėta kaip jie vertina mokyklos aplinką, jos saugumą. Gauti tyrimo duomenys atskleidė, jog didžioji dalis apklaustų tėvų yra nepatenkinti mokyklos, kurioje mokosi jų vaikas aplinka ir negatyviai ją vertina: "mokyklos aplinką vertinu blogai", "<...>vaikas dažnai patiria diskriminaciją", "nesirūpinama vaiko saugumu, jį supančia aplinka", "nepalankus psichologinis klimatas", "žemesnio sluoksnio vaikai patiria patyčias". Tėvų nepasitenkinimas siejamas su specialistų abejingumu mokyklos aplinkoje vykstančioms problemoms bei nepakankamomis specialistų pastangomis užkirsti kelią smurtui, socialiniai atskirčiai bei mokykloje vykstančioms patyčioms.

Nors dauguma informantų yra linkę negatyviai vertinti esamą padėtį mokykloje, tačiau kai kurie tėvai neslėpė pasitenkinimo ugdymo įstaiga. Maža dalis informantų nurodo ir pozityvius aspektus: " didelis dėmesys skiriamas saugiai ugdymosi aplinkai kurti", "mano vaikas gali jaustis

saugus<..>specialistai tai užtikrina", "skiriama daug dėmesio, kad iš vaikų nebūtų tyčiojasi".

Pasidomėjus respondentų ką šioje situacijoje jie norėtų pakeisti, tėvai nurodė jog norėtų, kad mokykloje dirbantys specialistai dažniau analizuotų vaikų tarpusavio santykius, kiekvieną situaciją atsitikusią mokykloje tam, kad problemos netaptų sudėtingesnės, o matant, kad vaikas mokykloje patiria patyčias ar smurtą apie tai informuotų tėvus. Barkauskaitė, Mikalauskienė (2011) nuomone, lengviausia ir efektyviausia mokytis tokioje aplinkoje, kai mokinys nejaučia baimės, kai yra vertinamas. Todėl ypač svarbu, kad mokykloje būtų sukurtas geras psichologinis klimatas, kad mokiniai jaustųsi saugūs.

Apibendrinant empirinio tyrimo duomenis galima teigti, jog:

- Tyrimo rezultatai atskleidė, kad tėvai turi pasiūlymų, kuriais pasinaudoję specialistai galėtų užtikrinti efektyvesnę, tėvų poreikius tenkinančią socialinę pedagoginę pagalbą. Dalis lūkesčių siejasi su bendradarbiavimo, įtraukimo į ugdymo procesą tobulinimu, prieš tai užmezgant tvirtesnius, draugiškus, pasitikėjimu grindžiamus tarpusavio santykius. Likusi dalis lūkesčių siejasi su vaiko svarbos pripažinimu, psichologo pagalbos poreikiu bei orientuoti į informavimo, tėvų švietimo sistemos tobulinimą.
- Socialinės pedagoginės pagalbos organizavimą ir teikimą bendrojo lavinimo mokykloje tėvai yra linkę vertinti pakankamai pozityviai. Buvo atskleista, kad teikiama pagalba efektyvi, veiksminga, padedanti vaikui ir šeimai išspręsti iškilusias problemas. Dauguma tėvų specialistus teikiančius pagalbą vertina kaip gabius, turinčius reikalingas kompetencijas bei sugebančius suteikti kvalifikuotą pagalbą.
- Tyrimo duomenų analizė atskleidė, kad pagrindinės socialinio pedagogo pagalbos šeimai kryptys, kurias tėvai vertina pozityviai ir įvertina kaip svarbias sprendžiant socioedukacines problemas yra konsultacinė, šviečiamoji, koordinacinė ir edukacinė pagalba. Taip pat tėvai yra linkę teigiamai vertinti vaikams organizuojamą mokymą, švietimą, užimtumą ir socialinio pedagogo vykdomą prevencinę veiklą.
- Atskleista, kad tėvai bendradarbiavimą su specialistais ir įtraukimą į socioedukacinės pagalbos organizavimą yra linkę vertinti neigiamai, o šiuos procesus įvardina kaip pasyvius ir ne visada patenkinančius tėvų lūkesčius. Nors tėvams svarbu dalyvavimas vaiko ugdymo procese, tačiau tyrimo duomenys atskleidė, kad ne visiems tėvams yra sudaromos sąlygos įsitraukti į pagalbos vaikui organizavimą, o dėl specialistų abejingumo, dėmesio tėvams stokos tėvai patys vengia dalyvauti ugdymo procese.

Išvados

1. Remiantis išanalizuotais švietimą reglamentuojančiais dokumentais, atskleistas socioedukacinės pagalbos turinys ir jo struktūra. Dokumentuose socialinė - pedagoginė pagalba įvardijama kaip viena iš švietimo sistemos sudedamųjų dalių. Pagalba teikiama vadovaujantis LR pakeitimo įstatymu, socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, bendraisiais teikimo nuostatais, minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, bei šiuose įstatymuose apibrėžtais tikslais, uždaviniais, principais ir formomis. Dokumentuose pabrėžiamas specialistų bendradarbiavimas, siekiant užtikrinti vaiko teises į mokslą, saugumą ir mokymuisi reikalingas sąlygas. Kaip pagrindinės pagalbos teikimo rūšys įvardintos: konsultavimas, mokymas ir švietimas, prevencinės veiklos organizavimas, socialinės pedagoginės pagalbos tinklo kūrimas bei tėvų švietimas. Teisiniuose dokumentuose nurodoma, kad pagalbos paskirtis teikti pagalbą ne tik vaikui, bet ir tėvams (globėjams). Įstatymai akcentuoja tėvų konsultavimą, informavimą, specialistų ir šeimos bendradarbiavimą bei tėvų dalyvavimą socioedukacinių problemų sprendime bei pagalbos organizavime.

2. Taikant teorinę analizę atskleista, jog socialinio pedagogo veiklos turinys bendrojo lavinimo mokykloje yra įvairialypis, apimantis auklėjimo aplinkos kūrimą, individualų darbą su mokiniu, mokinių grupėmis, komandinį darbą su mokytojais, bendradarbiavimą su mokinių tėvais bei kitų institucijų atstovais. Socialinis pedagogas teikdamas pagalbą vaikui dirba įvairiomis kryptimis: teikia psichologinę paramą, atlieka švietėjišką veiklą, vykdo prevencinę veiklą, ugdo socialinius mokinių įgūdžius, sprendžia socioedukacines problemas, gina vaikų teises kai artimiausia aplinka pasidaro nesaugi. Organizuodamas pagalbą šeimai, socialinis pedagogas teikia edukacinę, psichologinę, tarpininkavimo pagalbą. Pagrindinis socialinio pedagogo veiklos tikslas - vaiko gerovės siekis, ankstyvoji prevencija, reikalingų socialinių paslaugų užtikrinimas.

3. Taikant pusiau struktūruoto interviu metodą, buvo atskleista, kad: kad teikiamą socioedukacinę pagalbą vaikui ir šeimai didžioji dalis tėvų vertina pozityviai. Tėvai patenkinti, kad socialinis pedagogas daug dėmesio skiria šeimos konsultavimui, informavimui bei švietimui teisiniais, socialinės paramos bei kitais su vaiko ugdymu susijusiais klausimais; tarpusavio bendravimą bei bendradarbiavimą su socialiniu pedagogu tėvai yra linkę vertinti labiau neigiamai. Buvo atskleista, kad socialinį pedagogą ir tėvus sieja tik formalūs, nepakankamai artimi santykiai, kuriuose pasigendama pasitikėjimo, tarpusavio supratimo, abiejų pusių svarbos ugdymo procese pripažinimo bei pedagogų ir tėvų vienovės; tėvų įtraukimą į problemų sprendimą ir pagalbos organizavimą tėvai vertina dvejopai. Dalis tėvų, kurie yra įtraukiami džiaugiasi, kad sprendžiant

vaiko problemas specialistai nepalieka tėvų nuošaly. Likusi dalis respondentų nurodė nepasitenkinimą, kad organizuojant vaikams pagalbą tėvai nėra pripažįstami kaip lygiaverčiai partneriai, dažnai neatsižvelgiama į tėvų nuomonę bei pasiūlymus. Nustatyta, kad tėvų įsitraukimui trukdo: specialistų iniciatyvos stoka, prasta mokyklos atmosfera, palankių sąlygų tėvams įsitraukti nesudarymas.

4. Taikant turinio analizės metodą, atskleista tokia mokinių tėvų socioedukacinės pagalbos vertinimo struktūra (kategorijos): tėvų lūkesčiai susiję su bendradarbiavimu, įsitraukimu, pagalbos vaikui ir šeimai teikimu, pedagoginiu švietimu ir papildomų specialistų poreikiu; tėvų žinios apie teikiamą socioedukacinę pagalbą vaikui ir pagrindinių pagalbos krypčių pozityvus vertinimas; bendravimo bei bendradarbiavimo su socialiniu pedagogu sprendžiant socioedukacines problemas vertinimas kaip tėvų lūkesčių netenkinantis, tačiau patiriami ir sėkmės atvejai; teigiamai vertinamas tėvų informavimas, švietimas, pagalbos šeimai teikimas, tačiau kai kurias paslaugas tėvai vertina kaip mažai efektyvias; įtraukimo į ugdymosi procesą, pagalbos organizavimą, problemų sprendimą vertinimas kaip gana pozityvus, tačiau kartais išreiškiant ir nepasitenkinimą; socialinės pedagoginės pagalbos komandos specialistus tėvai vertina kaip turinčius reikiamus įgūdžius, tačiau kai kurie tėvai pasigenda specialistų pastangų ir kompetencijos; tėvų negatyvus mokyklos aplinkos vertinimas, tačiau įžvelgiant kai kuriuos pozityvius aspektus.

5. Tyrimas atskleidė, kad socialinis pedagogas pakankamai atsakingai vykdo švietimo įstatymuose nurodomas funkcijas ir pagrindines socioedukacinės pagalbos kryptis. Nors yra akcentuojama, kad teikiant pagalbą svarbu remtis tokiais principais kaip konfidencialumas, empatija, neteisimas ir nesmerkimas, tačiau tyrimo rezultatai atskleidė, kad ne visada šiais principais yra vadovujamasi. Literatūroje akcentuojama, kad bendravimas ir bendradarbiavimas bus sėkmingas tuomet kai tėvus ir specialistus sieja partnerystė, o bendravimas bus grindžiamas atvirumu ir pasitikėjimu, tačiau tyrimas parodė, kad būtent šių dalykų tėvai pasigenda. Mokslininkai nurodo, kad specialistų pareiga skatinti tėvus dalyvauti organizuojamoje veikloje, įtraukti tėvus į svarbių sprendimų priėmimą, tačiau gauti rezultatai įrodo, kad šią pareigą socialinis pedagogas atlieka tik iš dalies.

Rekomendacijos socialiam pedagogui dirbančiam su šeima

1. Skirti daugiau dėmesio vaikų informavimui ir švietimui. Organizuoti vaikams susitikimus su specialistais, rengti paskaitas, kuriuose vaikai būtų supažindinami su teisėmis, pareigomis bei tuo kas laukia už atitinkamų įstatymų nesilaikymą. Suteikti žinių apie veikiančias pagalbos linijas, kad esant problemoms šeimoje, vaikai žinotų kur kreiptis pagalbos
2. Užmegzti artimesnius santykius su tėvais, stiprinti bendravimo ryšius. Kad tą pasiekti reikia dažniau domėtis šeima, tėvų lūkesčiais, patiriamomis problemomis, rasti priėjimą prie šeimos, įgyti tėvų pasitikėjimą užtikrinant konfidencialumą, tuomet tėvai nebijos atsiverti, kreiptis pagalbos, nevens bendrauti.
3. Užtikrinti kokybišką pedagoginį tėvų švietimą. Rengti paskaitas, konsultacijas kuriuose tėvai būtų informuojama apie pagalbos tarnybas, teisinius dalykus. Dažniau organizuoti tėvams susitikimus su įvairiais specialistais, siekiant suteikti naudingos informacijos, rekomendacijų, tai padėtų tėvams įgyti reikalingų žinių ir įgūdžių, kurie praverstų sprendžiant su vaiku ar šeima susijusias problemas.
4. Kurti ir užtikrinti saugią, malonią mokymosi aplinką, didinant socialinę, pedagoginę, psichologinę paramą vaikams, kurie kenčia nuo patyčių, socialinės atskirties. Pastebėjus tokio pobūdžio problemas reiktų greitai reaguoti, įvertinti problemą ir kuo greičiau ją išspręsti, o nepraleisti pro pirštus.
5. Įtraukti tėvus į organizuojamą pagalbą, leisti jiems pasijusti svarbiems ugdymo procese. Sprendžiant vaiko problemas reikėtų paprašyti tėvų pasiūlyti problemos sprendimo būdų, pasidomėti kaip jie vertina situaciją ir kaip jų nuomone būtų tikslinga spręsti iškilusias problemas, tuomet bendromis jėgomis, pasitarus priimti sprendimus.
6. Pripažinti vaiko ir šeimos individualumą ir svarbą ugdymo procese. Sprendžiant vaiko problemas reikėtų "nenustumti" tėvų ir vaiko į šalį, o sudaryti sąlygas būti išklausytiems, atsižvelgti į jų nuomonę, nepriklausomai nuo šeimos padėties, socialinio sluoksnio.
7. Teikti pagalbą remiantis numatytais principais ir vertybinėmis nuostatomis. Bendraujant su tėvais ir vaikais, teikiant jiems pagalbą būti labiau empatiškiems, nesmerkti ir neteisti vaiko, nuoširdžiai priimti žmogų ir dažniau prisiminti, kad profesinės paslapties išlaikymas labai svarbus šeimai.

Literatūra

1. Ališauskienė, S., Miltenienė, L. (2003). *Tėvų, specialistų ir specialiųjų poreikių turinčių vaikų bendradarbiavimo plėtotė ugdymo institucijose (ankstyvosios reabilitacijos tarnybose ir bendrojo lavinimo mokyklose)*. Tyrimo ataskaita. Šiauliai. http://www.smm.lt/svietimo_bukle/tyrimai.htm (žiūrėta 2013-01-21).
2. Ališauskienė, S., Miltenienė L. (2004). *Bendradarbiavimas tenkinant specialiuosius ugdymosi poreikius*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
3. Anafara, V. A., Mertens, S. B. (2008). *Varietiesofparentsinvolementinschooling*. <http://www.ebscohost.com> (žiūrėta 2013-02-10).
4. Bagdonas, A. (1994). *Socialinės reabilitacijos organizaciniai aspektai : mokomoji priemonė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
5. Bajorūnas, Z. (1997). *Šeimos edukologija*. Vilnius.
6. Balkutė, D. (2002). *Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas ugdymo procese*. Socialinis ugdymas III. Vilnius.
7. *Baltoji knyga* (1999). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius.
8. Barkauskaitė, Ž. (2002). Socialinio pedagogo veiklos reglamentavimo gairės. Kvieskienė, G. (Sud.). *Socialinis ugdymas*. V dalis. Socialinio pedagogo ABC. (p.76-83). Vilnius: Baltijos kopija.
9. Barkauskaitė, M., Gaigalienė, M., Indrašienė, V. (2004). Nesėkmingo mokinių mokymosi priežasčių tyrimo teoriniai ir empiriniai aspektai. *Pedagogika: mokslo darbai*, 70, 30-37.
10. Berns, R. M. (2009). *Vaiko socializacija: šeima, mokykla, visuomenė*. Vilnius: Poligrafija ir informatika.
11. Bitinas, B., Šidlauskienė, A. (2001). Mokyklos socialinis pedagogas: ergonominis aspektas. *Pedagogika*, 53, p. 8 – 15.
12. Bitinas, B. (2004). *Hodegetika: Auklėjimo teorija ir technologija*. Vilnius.
13. Burvytė, S. (2011). Socialinio pedagogo pagalba šeimai koreguojant nesavarankiškų pirmaklasių adaptaciją mokykloje. *Socialinis ugdymas*, 17(28), 28-40.
14. Burvytė, S., Railys, K., Ilgūnienė, R. (2012). *Ugdymo šiuolaikinėje šeimoje konceptas*. Vilnius: Edukologija.
15. Civinskas, R. (2006). *Vengiančių lankyti mokyklą vaikų problemos ir poreikiai*. Vilnius: Garnelis.
16. Cotton, K., Wikeland, K. R (2001). *ParentInvolvementinScienceLearning*. Available at: NorthwestRegionalEducationalLaboratoryWebsite<http://www.nwrel.org/scpd/sirs/3/cu6.html> Access edon 13/09/2006. (žiūrėta 2013-04-10).
17. Černeckienė, J. (2007). *Socialinė pedagogika*. Studijų knyga. Marijampolė.
18. Dale, N. (2000). *WorkingwithFamiliesofChildrenwithSpecialNeeds-PartnershiandPractice*. London: Routledge.
19. Dapkienė, S. (1997). *Klasės auklėtojas ir auklėtinio šeima*. Šiauliai: Saulės delta.
20. Dapkienė, S. (2002). *Klasės auklėtojas ir tėvai - partneriai*. Šiauliai.
21. Dobranskienė, R. (2002). *Mokyklos bendruomenės vadyba*. Šilutė.
22. Doyle, C. (2006). *Workingwithabusedchildrenfromtheory to practice*. London: Palgravemacmillan.
23. Epstein J. L. (1995). *School /family / communitypartnerships: Caringforthechildrenweshare*. Phi Delta Kappan.
24. Epstein, J. L. (2007). *Improvingfamilyandcommunityinvolvementinsecondaryschools*. <http://olms.cte.jhu.edu/olms/data/resource/3881/Improving%20Family%20and%20Community%20Involvement.pdf> (žiūrėta 2013-02-15).

25. G. Driessen, F. Smit, P. Slegers. (2005). *Parentalinvolvementandeducationalachievement*. <http://edukate.uncc.edu/eist/summer09/hlee66/eportfolio2009/readings/3.pdf> (žiūrėta 2013-04-01).
26. Grincevičienė, V. (2006). Mokinių tėvų požiūris į mokyklą ir ugdymo procesą. *Pedagogika*, 83, 174-181.
27. Hargreaves, A. (1999). *Keičiasi mokytojai, keičiasi laikai: mokytojų darbas ir kultūra postmoderniajame amžiuje*. Vilnius: Tytoalba.
28. Indrašienė, V. (2004). *Socialinio ugdymo technologija*. Mokomoji knyga. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
29. Indrašienė, V., Suboč, V. (2008a). Sociopedagoginės pagalbos vaikams, patyrusiems mokymosi nesėkmes, prielaidos. *Pedagogika*, 89, 115-122.
30. Indrašienė, V., Suboč, V. (2008b). Tėvų požiūris į socialinės pedagoginės pagalbos mokykloje organizavimą. *Socialinis ugdymas*, 5(16), 59-71.
31. Ivanauskienė, F. (Sud.). (2002). *Pedagogo ir šeimos bendradarbiavimas: planavimo aspektai*. Socialinis ugdymas: mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas II. Respublikinės ir mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys (p.87). Šiaulių universitetas.
32. Jacikevičienė, O. (2002). Vaikų socialinių gebėjimų kooperuojantis ir bendradarbiaujant ugdymas. *Tiltai*. Edukologija: problemos ir perspektyvos, 11, 51-55.
33. Jensen, E. (1999). *Tobulus mokymas*. Vilnius.
34. Johnson, L. C. (2003). *Socialinio darbo praktika. Bendrasis požiūris*. Vilnius: Vilniaus universiteto specialiosios pedagogikos laboratorija.
35. Jovaiša, L. (2001). Edukologijos pradmenys. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
36. Jovaiša, L. (2003). *Hodegetika*. Vilnius: Agora.
37. Juodaitytė, A. (2001). Konstruktyvaus tėvų švietimo dimensijos ikimokyklinio ugdymo sisteminės kaitos kontekste. *Socialiniai mokslai*, 1 (27), p. 80- 89.
38. Karčiauskienė, J. (2006). Pedagoginės ir psichologinės pagalbos teikimo modelio įgyvendinimas teikiant psichologinę pagalbą vaikui ir jo šeimai. Vaiko teisės: psichosocialinės pagalbos vakui, šeimai ir bendruomenei aspektai. Tarptautinė - praktinė konferencija (p. 45). Vilnius.
39. Kardelis, K (1997). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Technologija.
40. Koršunovė, U. (2008). *Bendradarbiavimo galimybės mokykloje teikiant psichologinę pedagoginę pagalbą mokiniams*. Vilnius: Lietuvos informacijos centras.
41. Kučinskis, V., Kučinskienė R. (2000). *Socialinis darbas švietimo sistemoje*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
42. Kvišienė, G. (2003). *Socializacija ir vaiko gerovė*. Vilnius: VPU.
43. Kvišienė, G. (2005). *Pozityvioji socializacija*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
44. Leliūgienė, I. (1997). *Žmogus ir socialinė aplinka*. Kaunas: Technologija.
45. Leliūgienė, I. (2003). *Socialinė pedagogika*. Kaunas: Technologija.
46. Leliūgienė, I., Simanavičiūtė, G. (2010). Pedagoginis tėvų švietimas kaip sėkmingos vaikų socializacijos prielaida. *Socialinis darbas*, 9 (1), 114-121.
47. *Lietuvių kalbos žodynas* (2005). <http://www.lkz.lt/dzl.php?12> (žiūrėta: 2013-02-18).
48. *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų bendrieji nuostatai* (1999).
49. *Lietuvos Respublikos švietimo bendrieji socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatai* (2004). http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/04-06-15-ISAK-941.htm (žiūrėta 2013-03-29).
50. *Lietuvos Respublikos švietimo įsakymas dėl socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo* (2011). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=404471&p_query=&p_tr2 (žiūrėta 2013-03-29)

51. Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas (2003). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=302313 (žiūrėta 2013-03-23).
52. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas (2011). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105 (žiūrėta 2013-03-29).
53. Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymas(2010). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=389482&p_query=&p_tr2 (žiūrėta 2013-03-30).
54. Lietuvos valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 nuostatai (2003). www.smm.lt/kiti/strategija/2003_12doc>. (žiūrėta 2013-01-25).
55. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo (2001). http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/01_12_1667.htm (žiūrėta: 2013-03-23).
56. Lukoševičienė, I. (1999). Kas tai yra socialinis darbuotojas? Jo funkcijos mokykloje. *Socialinis ugdymas*, 1, 8-29.
57. Luobikienė, I (2003). *Socialinių tyrimų metodika*. Kaunas: Technologija.
58. Martišauskienė, D. (2002). Tėvų nuostatos dėl mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo. *Socialinis ugdymas: mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas II*. Respublikinės ir mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys (p.93). Šiaulių universitetas.
59. Merfeldaitė, O. (2006). Socialinės pedagoginės pagalbos komandos veiklos veiksmingumo sąlygos. *Socialinis ugdymas*, 1(12), 49-53.
60. Merfeldaitė, O. (2007a). Socialinių pedagoginių problemų bendrojo lavinimo mokykloje analizė: mokinių ir klasių auklėtojų požiūris. *Pedagogika*, 88, 43-49.
61. Merfeldaitė, O. (2007b). Socialinės pedagoginės pagalbos efektyvumas mokykloje: klasių auklėtojų požiūris. *Socialinis ugdymas*, 1(14), p. 8-18.
62. Merfeldaitė, O. (2009). Tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo stiprinimas sprendžiant vaikų socializacijos problemas. *Socialinis ugdymas*, 19, 93 – 103.
63. Misiukienė, O., Patauskinė, A. (2009). *Socialinio pedagogo darbo vadovas. Praktinės metodinės rekomendacijos*. Vilnius: Baltos lankos.
64. Miškinis, K. (2003). Šeima žmogaus gyvenime. Kaunas: Aušra.
65. Mitrulevičiūtė, J. (2008). *Šeimos įtraukimo į mokyklos veiklą prielaidos ir galimybės*. http://vddb.laba.lt/fedora/get/LTeLABa0001:E.02~2008~D_20080904_13202658601/DS.005.0.02.ETD (žiūrėta 2013-03-10).
66. Nasvytienė, D. (2005). *Vaiko elgesio ir emocinės problemos : kontekstas, psichologinis įvertinimas ir pagalba : metodinis leidinys aukštajai mokyklai*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
67. Pekauskas, A., Grigaliūnienė, V. (2008). Jaunesniojo mokyklinio amžiaus mokinių teisinio ugdymo turinio bendrojo lavinimo mokykloje analizė. *Pedagogika*, 89, 110-119.
68. Redding, S. (2000). *ParentsandLearning*. Brussels: InternationalAcademyofEducattion. <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001254/125451e.pdf> (žiūrėta 2013-04-01).
69. Seliokienė, L. (2004). *Šeimos pedagogika*. Studijų knyga. Marijampolė.
70. Silickienė, N. (2005). *Pedagoginė pagalba nesėkmingai besimokantiems moksleiviams*. Magistro darbas. http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-001:E.02~2005~D_20050615_180306-27372/DS.005.0.01.ETD (žiūrėta 2013-04-10).
71. Sipavičienė S. (2008). Tėvai ir pedagogai – ugdymo partneriai. *Žvirblių takas*, 1, 25-32.
72. *Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas* (2011). http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=404471&p_query=&p_tr2= (žiūrėta: 2013-03-23).
73. Stoll, L., Fink, D. (1998). *Keičiame mokyklą*. Vilnius: Margi raštai.

74. Strimaitienė, V., Kvieskienė, E. (2009). Tėvų dalyvavimas mokyklos veikloje kaip pozityvios socializacijos prielaida vaiko mokymosi pasiekimams. *Socialinis ugdymas*, 9(20), 35-48.
75. Švedaitė, B. (2006). *Socialinis darbas Lietuvoje: naujos funkcinės sistemos visuomenėje atsiradimo ir vystymosi prielaidų sociologinė analizė*. Daktaro disertacija, VU.
76. Švietimo problemos analizė (2012). http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/2012%20SPA_Nr3_Kas%20yra%20gera%20mokykla.pdf (žiūrėta 2013-03-07).
77. Tarmagadzė, V., Valenckienė, D., Kvieskienė, E. (2008). Mokykloje dirbančių specialistų brėžiamų problemų eskizas pedagoginėje - psichologinėje erdvėje. *Socialinis ugdymas*, 5(16), 31-51.
78. Teresevičienė, M., Gedvilienė, G. (2000). *Mokymasis bendradarbiaujant*. Vilnius: Garnelis.
79. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto leidybos centras.
80. Traškelys, K. (2010). Tėvų įtraukimas į aplinkos pedagogizavimą taikant andragogines sistemas. *Socialinio mokslo studijos: mokslo darbai*, 4(8), 57-68.
81. Udrėnaitė, L. (2002). Mokyklos ir šeimos aplinkų sąveika. *Socialinis ugdymas: mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas II*. Respublikinės ir mokslinės konferencijos straipsnių rinkinys (p.109). Šiaulių universitetas.
82. Vaitkevičius, J. (1995). *Socialinės pedagogikos pagrindai*. Vilnius.
83. Vosylienė, E. (2009). *Socioedukacinis darbas su vaiku : mokomoji knyga*. Vilnius: Baltos lankos.
84. Želvys, R. (2003). *Švietimo organizacijų vadyba*. Vilnius: Universiteto leidykla.
85. Wanyera, S. (2004). *Collaboration Between Parents and Educational Assessment Teachers and Challenges Faced at the Centres in a Kenia City Setting*. Norway: University of Oslo.
86. Aksenova, L. I. (2001). *Социальная педагогика в специальном образовании*. Москва: Академия.
87. Fullan, M. (1999). *Pokyčių jėgos: skverbimasis į ugdymo reformos gelmes*. Vilnius: Tytoalba.
88. Galaguzovos, M. A. (2000). *История социальной педагогики*. Москва: ГИЦ Владас.
89. Gončarova, M. A. (2000). *Социальная педагогика: Курс лекций*. Издательство: Владас.
90. Gurjanova, T. (2002) Неблагополучные семьи и работа с ними. *Народное образование*, 6, 161-169.
91. Mudrik, A. V. (2002). *Социальная педагогика*. Москва: Академия.
92. Nikitina, L.E (2001). *Социальный педагогический модель и методика работы*. Москва.

Indrė Vrubliauskaitė

SOCIO - EDUCATIONAL ASSISTANCE IN MAINSTREAM SCHOOL: PARENTIAL ASSESSMENT

The Master's Degree Thesis

Summary

Theoretical analysis of social pedagogical help concept, legal aspects, social pedagogue's socio-educational assistance areas and its organizational peculiarities is done in the work. Analysis of the theoretical aspects of drawing the parents into socio-education assistance providing process is also performed.

Semi-structured interview was used to perform the study aimed to disclose how parents assess socio-educational assistance provision in the mainstream school. Content analysis of the interview was done.

Parents of 6-7th formers, 3 from Siauliai city and 3 from Siauliai district mainstream schools with socio-educational help offered participated in the study.

Empirical part analyses how parents assess the main assistance areas available for the children and family, communication, co-operation between themselves and the specialists as well as the specialist's efforts in drawing them into arrangement of socio-educational assistance, passing important decisions.

The main conclusions of the empirical study:

1. Most of the parents assess positively the socio-educational assistance. Parents are satisfied that the social pedagogue pays much attention at family consulting, informing and education on the legal, social assistance and other matters related with the child education.
2. Parents negatively see the communication, co-operation between themselves and the specialists. Just formal, insufficiently close relations were found, which lack confidence, understanding, acknowledgement of the both parties' importance.
3. Parent's views of their drawing into problem solving are twofold. A part of the drawn parents are happy with being no left aside in the course of solving the child's problems. Remaining respondents say their opinions and suggestions are often not taken into consideration.

Keywords: socio-educational assistance, parental assessment, social pedagogue.

PRIEDAI

Pirminė kategorizacija

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Nenoras lankyti mokyklos, elgesio bei mokymosi problemos labiausiai įtakoja socialinės pedagoginės pagalbos poreikį vaikui mokykloje	Elgesio problemos	9	problematiškas vaiko elgesys kelia sunkumų mokytojams ir bendraklasiams dukra turi elgesio problemų dėl netinkamo elgesio su bendraklase teko susidurti su socialine pedagoge pradėjo konfliktuoti su pedagogais, bendraklasiais sunku suvaldyti netinkamą vaiko elgesį dukra tapo agresyvi ir konfliktiška su mokytojais vaikas labai aktyvus ir konfliktiškas su bendraklasiais vaikas „išsišoksta“, „nesiskaito“ su mokytojais netinkamai elgiasi pamokų metu, rūko mokyklos teritorijoje drausmės trūkumas, nepagarbus elgesys
	Nenoras lankyti mokyklos	6	sūnus nenori lankyti mokyklos, bėga iš pamokų dukra masiškai praleidinėja pamokas dėl pasikeitusios padėties šeimoje, nebenori lankyti mokyklos dėl nepalankių santykių su mokytojais vaikas bėga iš pamokų dukra dėl patyčių nenori eiti į mokyklą dėl daugelio priežasčių šeimoje, nebenorėjo lankyti mokyklos
	Mokymosi problemos	4	sūnus patiria sunkumų, prastai mokosi vaikas turi dėmesio sutrikimų, patiria nesėkmes moksle po skyrybų su vyru vaikui prasidėjo mokymosi problemos sunkiai įsisavina medžiagą, prastai sekasi mokytis

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Socialinės pedagoginės pagalbos komandos	Pagalbos specialistų gebėjimas dirbti	15	kvalifikuotai atlieka savo darbą specialistai turi pakankamai žinių ir įgūdžių geba suteikti reikiamą kvalifikuotą pagalbą moka dirbti komandoje sutelkiant bendras jėgas man patinka specialistai teikiantys pagalbą mano vaikui, jie sugeba jam padėti specialistai dirba atsakingai ieškant efektyvių problemos sprendimo būdų geba dirbti komandoje, reikalui esant vienas kitam pataria, padeda

specialistų kompetencijų ir gebėjimų teikiant socioedukacinę pagalbą vertinimas	komandoje pasitelkiant kitus specialistus ir sutelkiant bendras jėgas problemų sprendimui, sugeba užtikrinti reikiamą kvalifikuotą pagalbą vaikui		<p>bendromis jėgomis specialistai sugeba užtikrinti kokybišką pagalbą man patinka, kad specialistams svarbūs vaiko interesai</p> <p>labai vertinu specialistų pastangas nuolat padėti</p> <p>man patinka, kad specialistai geba bendradarbiauti teikiant pagalbą vaikui</p> <p>džiaugiuosi, kad esant reikalui į pagalbos organizavimą pasitelkiami reikalingi specialistai</p> <p>turi pakankamai gebėjimų, pagalbai teikti kvalifikuotai atlieka savo darbą, objektyviai vertina vaiko ir tėvų požiūrį, kartu skatina spręsti problemas</p>
	Specialistų abejingumas problemoms, kompetencijų, įgūdžių bei gebėjimų pagalbai teikti trūkumas, neleidžia suteikti kokybiškos ir efektyvios pagalbos	12	<p>pasigendu specialistų geranoriškumo ir suinteresuotumo padėti</p> <p>teikiant pagalbą pažeidė profesinę etiką nemoka suteikti kvalifikuotos pagalbos</p> <p>trūksta kompetencijų</p> <p>specialistai nepakankamai kompetetingi, kad suteiktų kokybišką pagalbą vaikui</p> <p>specialistai neatstovauja mano vaiko interesų, nepadedą jiems</p> <p>trūksta specialistų pastangų ir kompetencijų</p> <p>specialistai pažeidė mano ir vaiko teises</p> <p>nebuvo laikomasi konfidencialumo</p> <p>nepakankamai dėmesio skiria vaiko gerovei užtikrinti</p> <p>neturint pakankamai kompetencijų, nesugeba nukreipti pas kitus specialistus</p> <p>Specialistams trūksta bendro komandinio darbo</p>

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
	Teikiama socialinio pedagogo pagalba vaikui veiksminga, patenkinanti vaiko poreikius ir užtikrinanti pozityvius pokyčius	14	<p>esu patenkinta, kad vaikas visada sulaukia reikiamos kvalifikuotos pagalbos</p> <p>pagalba vertinu gerai <...> ji efektyvi, matau teigiamus pokyčius</p> <p>pagalbą teikiamą vaikui vertinu gerai, ji padeda</p> <p>pagalba padeda, reikalai po truputį gerėja</p> <p>džiaugiuosi, kad pagalba įvairiapusė, reikalui esant pasitelkiami ir kiti specialistai</p> <p>teikiama pagalba esu patenkinta</p> <p>pagalba veiksminga, nes specialistai visad ieško būdų kaip spręsti problemas</p> <p>esu patenkinta teikiama pagalbą vaikui,</p>

Teikiamos socialinės pedagoginės pagalbos vaikui, pozityvus ir negatyvus tėvų vertinimas			<p>specialistai dirba atsakingai man patinka, kad jei kas nors atsitinka greitai reaguojama, bandoma spręsti konfliktus dukra tapo sukalbamesnė, mandagesnė, manau pagalba išėjo į naudą</p> <p>vaikas gauna visą reikiamą socialinę, pedagoginę paramą</p> <p>patinka, kad stengiasi vaikui padėti, keisti esamą situaciją, šalinti neigiamus dalykus gerai, kad aiškinasi pamokų nelankymo priežastis, bendrauja su vaikais, moko juos</p>
	Nesugebėjimas užtikrinti veiksmingos ir visokeriopos socialinės pedagoginės pagalbos vaikui	10	<p>Pagalba nepakankamai efektyvi, nematau teigiamų pokyčių</p> <p>Nesugeba užtikrinti veiksmingos ir visokeriopos pagalbos vaikui</p> <p>Nesu patenkinta teikiama pagalba bei specialistais kurie ją teikia</p> <p>Nepatinka, kad skiriama nepakankamai dėmesio problemoms ir sprendimo ieškojimui</p> <p>Nesistengia spręsti problemas aktualias mokykloje, žiūri į jas pro pirštus</p> <p>Nepatinka, kad nekreipia dėmesio į patyčias klasėje, nesistengia nieko pakeisti</p> <p>Pagalba neefektyvi, dauguma problemų neišsprendžia, nes trūksta visų reikalingų specialistų</p> <p>Man nepatinka kokiais būdais kartais sprendžiamos problemos</p> <p>Gauta pagalba nepadėjo, o priešingai dar labiau pablogino situaciją</p> <p>Nepatinka, kad nesigilina kokios problemos kankina vaikus mokykloje</p>

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
	Specialistų abejingumas mokykloje vykstančioms patyčioms, socialinei	11	<p>Nepatinka, kad mokykloje į patyčių ir smurto problemas žiūrima nepakankamai rimtai</p> <p>Mokykla neužtikrina saugios fizinės ir psichinės aplinkos</p> <p>Vaikai iš žemesnio sluosnio mokykloje yra atstumti, iš jų tyčiojamasi</p> <p>Mokyklos aplinka nesaugi ir niekas nesistengia situacijos pakeisti</p> <p>Specialistams nepavyksta užtikrinti vaiko saugumo ir apsaugoti vaiką nuo blogų dalykų</p> <p>Nepakankamai reaguojama į problemas vykstančias mokyklos aplinkoje</p> <p>Per mažai skiriama dėmesio priemonėms,</p>

Mokyklos aplinkos saugumo vertinimas	atskirčiai, negebėjimas užtikrinti vaikui saugios mokymosi aplinkos		<p>kurios apsaugotų vaikus</p> <p>Mokykloje socialinis psichologinis klimatas nėra palankus</p> <p>Nepatinka specialistų abejingumas aktualioms problemoms mokykloje</p> <p>Blogai vertinu mokyklos aplinką, nes vaikas dažnai patiria diskriminaciją</p> <p>Mokytojai pamoku metu nekreipia dėmesio, kad vaikai vienas kitą pravardžiuoja, tas įrodo, kad nesirūpinama vaiku, jo aplinka</p>
	Specialistai užtikrina saugią, vaiko mokymosi aplinką, didelį dėmesį skirdami aktualių mokykloje problemų analizavimui ir jų sprendimui	6	<p>Didelis dėmesys skiriamas saugiai ugdymo aplinkai kurti</p> <p>Mokyklos aplinka pakankamai gera</p> <p>Mokykloje rūpinamasi emocine vaiko savijauta</p> <p>Esu patenkinta, kad daug dėmesio skiriama mokykloje besimokančių vaikų saugumui</p> <p>Mano vaikas mokykloje gali jaustis saugus, specialistai užtikrina saugią aplinką</p> <p>Skiriama daug dėmesio, kad vaikai nebūtų atstumti, iš jų nebūtų tyčiojamasi</p>

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų lūkesčiai vaiko atžvilgiu	Tėvų lūkesčiai, pedagogams teikiantiems socialinę pedagoginę, susiję su vaiko dalyvavimu, įtraukimu į problemos sprendimų ieškojimą, pripažįstant jo nuomonę ir atžvelgiant į jo interesus	9	<p>sprendžiant problemas labiau atsižvelgtų į vaiko interesus</p> <p>didesnį dėmesį skirtų pažeidžiamų vaikų padėčiai mokykloje</p> <p>dažniau įtrauktų vaiką į problemų sprendimus</p> <p>išklausytų vaiko nuomonę</p> <p>esat reikalui užtikrintų reikiamų specialistų, tarnybų pagalbą ir paramą vaikui</p> <p>labiau gerbti vaikų nuomonę ir daugiau juos įtraukti į problemų sprendimo ieškojimą</p> <p>norėčiau, kad vaikas visada dalyvautų kada sprendžiami klausimai susiję su juo</p> <p>reikėtų dažniau atsižvelgti į vaiko nuomonę priimant sprendimus</p> <p>svarbu sudaryti sąlygas vaikui būti išklausyta</p> <p>svarbu domėtis, kaip vaikas pasilytų problemą spręsti, būtina išklausyti jo nuomonę</p>

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
------------	---------------	---------	----------

Socialinio pedagogo organizacinė veikla	Vaikų švietimas ir mokymas	23	<p>Vyksta renginiai „Gyvenkime be patyčių“, „Alkoholis man ne brolis“, „Narkotikų žala“</p> <p>Vyko paskaita apie nusikalstamumą, kurioje dalyvavo policininkai</p> <p>Vaikam patinka organizuojamos paskaitos, kuriuose dalyvauja specialistai</p> <p>Mokykloje organizuojamos tolerancijos dienos, kuriuose vaikai mokomi tolerancijos,</p> <p>Buvo organizuojamas renginys „po tolerancijos skėčiu“</p> <p>Organizuojamos paskaitos „gyvenk sveikai“, „visi lygūs“</p> <p>Dukra parsineša įvairių lankstinukų, skrajučių</p> <p>Dėmesio skiriama vaikų mokymui, kaip reikia tinkamai elgtis, spręsti problemas</p> <p>Vyksta grupiniai mokymai</p> <p>Vaikai mokomi kaip reikia tinkamai bendrauti</p> <p>Vaikai mokomi kontroliuoti savo elgesį</p> <p>Dėmesys skiriamas įgūdžių ugdymui</p> <p>Buvo organizuojama konferencija apie saugią aplinką</p> <p>Vaikai buvo mokomi kaip reikia priimti neįgaliuosius</p> <p>Daug dėmesio skiriama tolerancijos ugdymui</p> <p>Buvo rodomas filmas apie mokyklą, vaikų santykius</p> <p>Bendrauja apie problemas kurios aktualios klasėje</p> <p>Šviečia apie rūkymą, smurtą, patyčias</p> <p>Vyko paskaita, kurioje dalyvavo pareigūnas</p> <p>Vyksta visokiausių mokymų</p> <p>Padedą vaikams įgyti tam tikrų gūdžių</p> <p>Organizuojama savaitė be patyčių</p> <p>Organizuojama tolerancijos diena</p>
	Vaikų užimtumas	16	<p>Mokykloje yra Jaunųjų policininkų būrelis, kurie budi prie perėjos, padeda organizuoti prevencinius renginius</p> <p>Užimtumas organizuojamas<...>tinklinis</p> <p>Dalyvauja dukra „policijos rėmėjų veikloje“</p> <p>Organizuojamos vasaros stovyklos socialiai remtiniems vaikams</p> <p>Organizuojami socialiniai bendri renginiai išvykos į kitas mokyklas</p> <p>Buvo organizuojamas renginys kelias į save su globos namų auklėtiniais</p> <p>Buvo organizuojama šventė kurioje dalyvavo neįgalieji</p> <p>Organizuojami prevenciniai renginiai</p>

			<p>Būna gerumo akcijų, kuriuose vaikai dalyvauja</p> <p>Organizuojama gerumo akcija“ gerumas mus vienija“</p> <p>Vedė vaikus į seminarą</p> <p>Kai kada organizuojamos išvykos</p> <p>Mokinių organizacija<...>vykdo prevencines programas</p> <p>Projektas „gelbėkit vaikus“</p> <p>„Sveikos gyvensenos klubas“</p> <p>Gerumo akcija „pasidalinkim“</p>
--	--	--	--

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Socialinio pedagogo organizuojamos veiklos vaikui pozityvus tėvų vertinimas	Vaikų užimtumas	13	<p>Organizuojamas veiklas vertinu gerai</p> <p>Užimtumas naudingas tuo, kad sudaro vaikams galimybę pasireikšti</p> <p>Užimtumas sudaro galimybę įgyti savarankiškumo</p> <p>Organizuojama veikla skatina vaikų atsakingumą</p> <p>Būreliai suartina bendraamžius, padeda susirasti draugų</p> <p>Per užklausinę veiklą gerėja vaikų tarpusavio santykiai</p> <p>Vaikai dalyvaudami užklausinei veikloje turi galimybę linksmiai praleisti laiką</p> <p>Užimtumas<...> ugdo vaikus</p> <p>Veikla sudaro sąlygas vaikui įgyti žinių, patirti naujų įspūdžių</p> <p>Organizuojama veikla suartina bendraamžius, per veiklą vaikai ugdo bendravimo įgūdžius</p> <p>Dalyvaujamas bet kokioje veikloje vaikas įgyja patirties, reikalingų įgūdžių</p> <p>Užimtumas labai naudingas, nes padeda koreguoti netinkamą elgesį</p> <p>Užimtumo niekada nebūna per daug, be abejo, tai naudinga, nes įgyjama patirtis</p> <p>Visa organizuojama veikla yra naudinga ir efektyvi</p> <p>Dalyvavimas būreliuose skatina vaikų atsakingumą</p> <p>Įvairūs renginiai skatina vaikų aktyvumą</p> <p>Organizuojamus renginius vertinu puikiai</p>

	Vaikų švietimas	6	<p>Šviečiamieji renginiai labai naudingi, nes per juos vaikai sužino daug naudingų dalykų, mokosi kaip reikia tinkamai elgtis, bendrauti. Bendri renginiai su neįgaliaisiais naudingi tuo, kad vaikai mokomi gerbti šalia esantį, jam padėti</p> <p>Gerai, kad vaikams organizuojamos paskaitos, kuriuose dalyvauja įvairūs specialistai</p> <p>Man patinka, kad dėmesio skiriama vaikų švietimui apie smurtą, patyčias, skatinama tolerancija</p> <p>Labai gerai, kad daug dėmesio skiriama vaikų mokymui kaip reikia priimti neįgalų žmogų, ugdomas supratingumas, užuojauta kitam</p> <p>Man patinka, kad vaikų švietimas vyksta per aktyvią veiklą</p> <p>Gerai, kad dažnai rengiamos prevencinės veiklos, vaikai įgyja reikalingų žinių</p> <p>Vaikų švietimas padeda įsisavinti svarbius dalykus, ugdomi įgūdžiai. vertybės</p>
--	-----------------	---	---

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Socialinio pedagogo organizuojamos prevencinės veiklos vertinimas	Pzityvus vertinimas	23	<p>Prevencinė veikla buvo ir bus svarbi mokykloje</p> <p>Vaikams svarbu dalyvauti prevencinėje veikloje vaikai mokomi apsaugoti, atsispirti blogiems dalykams</p> <p>Prevencinė veikla būtina<..> kai dabar daug geriančių, rūkančių paauglių</p> <p>Gerai, kad daug dėmesio skiriama prevencijai, vaikai įgyja naudingų žinių</p> <p>Prevencinė veikla efektyvi priemonė siekiant užkirsti kelią smurtui, patyčioms mokykloje</p> <p>Vaikų dalyvavimas<..> prevenciniuose projektuose labai svarbus</p> <p>Prevencinėmis programomis siekiama mažinti neigiamus veiksnius, tai manau gerai</p> <p>Daug dėmesio skiria prevencijai, manai ši veikla būtina mokykloje</p> <p>Prevencinė veikla reikalinga mokykloje, kurioje daug smurto, patyčių, būtina užkirsti tam kelią</p> <p><..> organizuoja nemažai prevencijų, manau tai labai gerai</p> <p>Patinka savaitė be patyčių, arba tolerancijos dienos</p> <p>Vaikams patinka prevenciniai renginiai, jei jie</p>

			<p>būna įdomiai organizuojami <...> didelis dėmesys skiriamas prevencijai, vyksta įvairūs renginiai<...> svarbu ir reikalinga vaikams Prevencinės veiklos yra naudingos Veikla naudinga<...>siekiama užkirsti kelią smurtui <...> prevencinės programos mokykloje įgyvendinamos Svarbu didelį dėmesį skirti patyčių prevencijai Verta prevencinėm veiklom paliesti aktualias temas, kurios būdingos paaugliams Reiktų prevencijų kurios mažintų jaunimo nusikalstamumą Buvo įgyvendintas prevencinis projektas Vykdomos žalingų įpročių prevencijos Buvo organizuojamas prevencinis projektas Organizuojamos įvairios prevencijos prieš rūkymą, alkoholį Dėmesio skiriama prevencijai<..>rūkymą, alkoholį</p>
--	--	--	---

Problemos dėl kurių kyla socialinio pedagogo pagalbos poreikis šeimai	Vaiko auklėjimo sunkumai šeimoje	10	<p>negaliu susitvarkyti su vaiku patiriu sunkumų auklėjant vaiką nerandu bendros kalbos su vaiku, visiškai neklauso sunku su dukra susitvarkyti, iš pamokų bėga, į namus grįžta vėlai „susidėjo“ su blogais draugais, tas turi įtakos mūsų santykiams, jie tapo nepakenčiami nenori mokytis, nenori eiti į mokyklą, situacija šeimoje sunki, visada pykстамės namuose mūsų santykiai įtempti, dažnai pykстамės, negaliu su dukra „susitvarkyti“ dėl dukros problemų, kurios susijusios su vaiko netinkamu elgesiu šeimoje ir mokykloje dėl elgesio problemų ne tik šeimoje, bet ir ugdymo įstaigoje sūnus nelanko mokyklos, maištauja, neklauso</p>
	Paauglystė	7	<p>prasidėjus paauglystei iškilo daug problemų sunki vaiko paauglystė įtakojo mane prašyti specialistų pagalbos paauglystės laikotarpiui atėjus, neberandam bendros kalbos, pykстамės paauglystės laikotarpis labai sunkus paauglystė mano vaikui labai sunki, tas įtakojo eiti ieškoti pagalbos maištauja, neklauso, nesimoko, labai sunku</p>

			išgyventi ši amžiaus tarpsnį nežinau kaip auklėti vaikus, kurie išgyvena tokią paauglystę paauglystė sunki, įtakojo prastą mokymąsi, teko prašyti pagalbos specialistų
	Adaptacijos sunkumai	6	vaikui sunku prisitaikyti prie naujos mokyklos nepritampa naujoje klasėje vaikui sunku pritapti prie pasikeitusios situacijos šeimoje po skyrybų su vyru mūsų santykiai pašlijo, vaikui sunku susitaikyti su esama padėtimi dukrai pritapti klasėje buvo sunku, prasidėjo patyčios vaikui buvo didelis stresas sunku prisitaikyti
	Krizinė situacija šeimoje	5	skyrybos su vyru paveikė vaiką po skyrybų pašlijo reikalai namuose ir mokykloje ištikus krizei šeimoje prisireikė pagalbos sunki situacija šeimoje, po vyro mirties turėjo įtakos vaikui, buvo reikalinga specialistų pagalba kai mirė vyras kreipiausi pagalbos

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų lūkesčiai pedagogams teikiantiems socialinę pedagoginę pagalbą šeimai	Šeimos atžvilgiu	18	specialistai dažniau domėtusi kokia padėtis šeimoje stengtusi labiau pažinti šeimą užmegztų artimus ryšius su tėvais daugiau dėmesio skirtų tėvų poreikiams didesnio specialistų suinteresuotumo padėti tėvams daugiau įsigilintų į situaciją šeimoje suteiktų pakankamai informacijos apie specialistus ir jų teikiamą pagalbą skatintų tėvus nebijoti kreiptis pagalbos įgytų tėvų pasitikėjimą dažniau padėtų tėvams spręsti vaiko auklėjimo problemas didesnį dėmesį skirtų šeimos stiprinimui ir ugdymui dažniau pasiteirauti ar nereikia pagalbos rastų priėjimą prie šeimos, kad ši atsiskleistų norėčiau, kad specialistas būtų šeimos pagalbininkas, patarėjas daugiau iniciatyvos rodytų padedant šeimai ir vaikui atsidūrusiems keblioje padėtyje

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
------------	---------------	---------	----------

Socialinio pedagogo pagalba šeimai konsultuojant, mokant, koordinuojant pagrindinių veiklos kryptių pozityvius tėvų vertinimas	Edukavimas	8	<p>Moko kaip reikia spręsti konfliktus šeimoje Pataria kaip auklėti vaikus šeimoje Pataria kaip elgtis probleminėje situacijoje ir kaip tas problemas spręsti Pataria kaip reaguoti į iškilusias problemas ir kaip jas spręsti Padeda ieškoti sprendimo būdų Dalina patarimus kaip paauglystės laikotarpiu auklėti vaikus Sulaukiu patarimų kaip reikia auklėti dukrą sunkiu amžiaus tarpsniu Suteikė žinių, kaip pakoreguoti vaiko elgesį, kurios labai pravertė</p>
	Koordinavimas	7	<p><...> nukreipė pas gerą psichologą, kuris vėliau padėjo išspręsti vaiko problemas Man patinka, kad stengiasi padėti nukreipdamas pas kitus specialistus Koordinacinė pagalba šeimai labai svarbi, nes ne visi tėvai žino, kur kreiptis problemai esant <...> buvo nukreipęs mane pas specialistą kuris veda tėvams mokymus, pagalba pateisino lūkesčius Davė psichologo kontaktus<...>padėjo išspręsti šeimos problemas <...> rekomendavo kreiptis į PPT, nukreipimas į šią tarnybą labai padėjo Nukreipė mane pas lektorę, kuri organizuoja tėvams mokymus, įgijau daug žinių</p>
	Konsultavimas	10	<p>Konsultacijos naudingos, nes gaunu žinių apie socialinės pagalbos galimybes Konsultacijų metu gaunu vertingų patarimų, pasiūlymų kaip spręsti problemas Specialistų konsultacijos padeda surasti geriausią problemos sprendimą Konsultacijų metu turiu galimybę gauti atsakymus į visus man rūpimus klausimus Konsultacijos buvo naudingos, padėjo suprasti kai kuriuos vaiko elgesio motyvus Konsultacijos labai svarbios ir reikalingos Einu konsultuotis dažnokai, visada lieku patenkinta Konsultacijos duoda akivaizdžią naudą, dėlto džiaugiuosi Dažnai konsultuoja specialistas socialinės apsaugos klausimais, kas labai naudinga Konsultuojuosi dėl nemokamo maitinimo, kitos socialinės paramos, tokio pobūdžio</p>

			konsultacijos tėvams naudingos
	Informavimas	5	<p>Pakankamai dažnai esu informuota apie vaiko elgesį mokykloje, visad laiku sužinau svarbius dalykus</p> <p>Man patinka, kad visad esu informuota apie iškilusius konfliktus, kurie susiję su mano vaiku</p> <p>Visada esu informuota apie vaiko pabėgimą iš pamokų, blogą elgesį mokykloje, man svarbi tokia informacija</p> <p>Esu informuota apie visus svarbius dalykus, susijusius su vaiku mokykloje</p> <p>Gerai, kad visada informuota apie svarbius reikalus mokykloje susijusius su mano vaiku</p>

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Socialinio pedagogo pagalba šviečiant tėvus aktualiais ugdymo klausimais pozityvus ir negatyvus tėvų vertinimas bei ateities lūkesčiai	Pozityvus vertinimas	18	<p>Pateikia vertingas rekomendacijos apie vaiko auklėjimo būdus paauglystėje</p> <p>Man patinka, kad skatina tėvų savišvietą, Pasiūlo paskaityti knygą ar pažiūrėti kiną</p> <p>Paskaitos apie vaiko auklėjimą labai vertingos</p> <p>Švietimas nukreiptas į aktualias šeimai temas duoda daug naudingos informacijos</p> <p>Mane džiugina, kad didelis dėmesys skiriamas tėvų švietimui apie pagalbą vaikui</p> <p>Gaunu lankstinukų, kuriuose pateikta daug vertingų patarimų tėvams</p> <p>Man patinka, kad tėvų švietimui skiriama pakankamai dėmesio, įgytos žinios labai pasitarnauja auklėjant vaikus</p> <p>Pateikiami informaciniai lankstinukai, kuriuose randu daug vertingų žinių</p> <p>Šviečiamieji renginiai naudingi ne tik vaikams, bet ir tėvams</p> <p>Šviečiamųjų užsiėmimų organizuojama nemažai, įvairiomis temomis</p> <p>Švietimas nukreiptas į aktualias temas duoda daug vertingos informacijos tėvams</p> <p>Pateikta informacija vertinga, nes praverčia auklėjant vaikus</p> <p>Man patinka, kad mokykla šviečia tėvus ir apie kitur vykstančius renginius, paskaitas</p> <p>Džiugu, kad sudaromos galimybės tėvams kaupti žinias, dalyvauti įdomioje veikloje</p> <p>Per susirinkimus vyksta įdomios paskaitos, kuriuose dalyvauja specialistai</p> <p>Paskaitos vertingos tuo, kad pateikiama naujos, aktualios žinios tėvams</p> <p>Organizuojami šviečiamieji renginiai, kurie</p>

			<p>visada verti dėmesio Vertinu puikiai<...> labai naudingi <...> suteikiantys daug žinių aktualiais klausimais Renginiai būna naudingi, informatyvūs</p>
	Negatyvus vertinimas	10	<p>Nepatinka, kad tėvų švietimas dažniausiai vyksta tik per susirinkimus, trūksta įdomesnės veiklos Neorganizuojama jokių konferencijų ar seminarų Mažai dėmesio skiriama tėvų švietimui Pasigendu organizuojamų susitikimų su įvairiais specialistais Nevyksta jokių paskaitų ar seminarų, niekas to neorganizuoja Nesu gavusi jokių lankstinukų ar dar kažkokios informacijos Mažai dėmesio skiriama pedagoginiam tėvų švietimui, ypač aktualiais šeimai klausimais Mokykloje nėra rūpinamasi tėvų švietimu nepatinka, kad švietimas vyksta tik per susirinkimus Pedagogai mažai dėmesio skiria tėvų švietimui, tas nėra gerai Nesu gavusi informacijos apie organizuojamas paskaitas mokykloje Nepatinka dabartinė situacija, švietimas tėvų minimalus</p>
	Tėvų lūkesčiai	3	<p>galėtų tradicines formas pakeisti kažkuo įdomesniu, naujesniu man patiktų, kad švietimas būtų ne tik formalus, bet ir įtrauktų į kokią aktyvią veiklą galėtų būti organizuojami susitikimai su specialistais, kurie informuotų apie apsaugos įstatymus bei pagalbos tarnybas</p>

Pagalbos šeimai vertinimas	Teigimas vertinimas	14	<p>visada gaunu patarimų, paramos, vertinu tai kaip didelę pagalbą esu patenkinta specialistų teikiama pagalba šeimai patariama, suteikiama kvalifikuota pagalba gauta pagalba pateisina mano lūkesčius esu patenkinta, kad siekiama padėti šeimai nukreipiant ją į kitas tarnybas patinka, kad siekiama ieškoti būdų šeimos problemų sprendimui specialistė padėjo man išspręsti mano problemas, pagalba peržengė mano lūkesčius</p>
----------------------------	---------------------	----	---

			<p>padėjo išspręsti šeimoje esančias problemas, pagalba labai padėjo</p> <p>vertinu specialistų pastangas nuolat padėti esu patenkinta gaunama pagalba, jos visada gaunu kai yra poreikis</p> <p>problemai esant visada išties pagalbos ranką ir esu dėl to patenkinta</p> <p>man patinka, kad specialistai suinteresuoti padėti ne tik vaikui, bet ir šeimai jei reikia pagalba labai reikalinga kiekvienai šeimai gavau tokios pagalbos kokios tikėjausi</p>
	Neigiamas vertinimas	11	<p>Teikiamą pagalbą šeimai vertinu prastai, nei patarimų nei tinkamos pagalbos nesulaukiu</p> <p>Ne visada atsižvelgia į šeimos poreikius, nesidomi kokie tėvų lūkesčiai</p> <p>Nesuinteresuoti padėti šeimai susidūrusiai su vaiko auklėjimo sunkumais ar kitomis bėdomis</p> <p>Mūsų santykiai blogi todėl negaunu jokios pagalbos</p> <p>Esant reikalui nesulaukiu pagalbos, nesulaukiu patarimų, todėl nemanau, kad ji suinteresuota padėti</p> <p>Ji nesistengia padėti vaikui, ką kalbėti, kad gebėtų suteikti reikiamą pagalbą šeimai</p> <p>Prastai vertinu gaunamą pagalbą, ji nepateisina mano lūkesčių</p> <p>Negavau pagalbos kokios tikėjausi, dėl to nusivyliau</p> <p>Pasigedau pagalbos šeimai</p> <p>Gailėjausi, kad kreipiausi pagalbos, ji vis tiek nepadėjo</p> <p>Tinkamos pagalbos ar patarimų nesulaukiu</p>

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų informavimo būdai	Internetas	11	<p>per Tamo dienyną esu informuota apie vaiko pasiekimus ir kitus aktualius dalykus</p> <p>informaciją su pedagogu keičiamės internetu</p> <p>mokyklos internetinis puslapis suteikia daug reikalingos informacijos</p> <p>informaciją gaunu per el.dienyną</p> <p>informacijos perdavimui naudojamas el.dienynas</p> <p>visą informaciją apie renginius randu mokyklos tinklapyje</p> <p>internetu<..>komet norima pasidalinti info</p> <p>viskas pateikta internetiniame puslapyje</p> <p><..>sužinau viską iš internetinio puslapio</p> <p><..>mokyklos tinklapyje perskaitau<..></p>

			<..>platina informacija internetu<..>
	Telefonas	6	Apie skubų įvykį esu informuota skambučiu arba žinute informaciją gaunu žinute iškilus problemoms esu informuojama telefonu apie svarbius reikalus informuoja telefonu ryšius palaikome telefonu telefonu gaunu norimą informaciją
	Susirinkimai	5	Tėvai informuojami per susirinkimus aktuales dalykus praneša susirinkimų metu susirinkimų metu dalinamės informacija <...>per susirinkimus pranešama apie renginius

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Informavimo būdų vertinimas	Teigimas vertinimas	7	internetiniame puslapyje labai išsamiai pateikta visa reikalinga tėvams informacija parinkti informavimo būdai mane tenkina telefonas labai patogus informavimo būdas internetiniame puslapyje išsamiai aprašoma apie renginius ir visus kitus svarbius dalykus <..>gaunu visą reikiamą informaciją <...>tenkina<..>visada esu informuota
	Neigiamas vertinimas	3	nepatinka, kad visos naujienos pateiktos internete, nes nemoku naudotis kompiuteriu nepakankamai dėmesio skiriama, kad tėvai turėtų patogų priėjimą prie informacijos nepatinka kai rašo žinutes
	Tėvų lūkesčiai	5	labiausiai tenkintų telefoninis skambutis arba iškvietimas į mokyklą pedagogai turėtų pagalvoti apie tėvams patogų priėjimą prie informacijos, atsižvelgiant į šeimos poreikius prieš parenkant informavimo būdą reikėtų labiau atsižvelgti į esamą situaciją pedagogai informuotų ne tik apie blogą vaiko elgesį, bėgimą iš pamokų, bet ir apie teigiamus vaiko pasiekimus reikėtų pabrėžti ne tik mokymosi nesėkmes, bet ir mokymo laimėjimus

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
------------	---------------	---------	----------

Socialinio pedagogo funkcijos	Prevenicinė	6	įgyvendinta prevencinė programa vykdomos prevencinės veiklos. buvo įgyvendinamas prevencinis projektas minima „Tolerancijos diena“ , „Savaitė be patyčių vyksta prevenciniai renginiai vykdoma prevencija prieš žalingus įpročius
	Konsultacinė	5	per konsultacijas gaunu patarimų Dažniausiai tenka konsultuotis dėl vaiko problemų konsultuojosi dėl šeimoje iškilusių sunkumų per konsultacijas aptariu visu man rūpimus klausimus konsultacijose gaunu visą reikalingą informaciją kurios man reikia
	Šviečiamoji	5	pasiūlo pažiūrėti filmą ar paskaityti naudingą knygą pateikiami lankstinukai su rekomendacijomis tėvams vyksta paskaitos vaiko ugdymo klausimais vyksta šviečiamieji renginiai apie narkotikus, patyčias rengia paskaitas su specialistais
	Įvertinimo	4	Aiškinasi pamokų nelankymo priežastis skiria dėmesio šeimos pažinimui, tarpusavio santykių šeimoje analizavimui stengiasi išsiaiškinti iškilusias problemas įvertina problemas esančias mokykloje
	Koordinacinė	4	stengiasi padėti nukreipdama pas kitus specialistus nukreipė pas psichologą palaiko ryšius su policija nukreipė į PPT
	Korekcinė	3	padėjo prisitaikyti prie naujos mokyklos, pritaipė klaseje siekiama padėti susitaikyti su pasikeitusia padėtimi šeimoje koreguoja netinkamą vaiko elgesį
	Vadybinė	3	pasitelkia mane, ieškant problemų sprendimo problemas sprendžia į pagalbą pasitelkdamas klasės auklėtoją ir specialiąją pedagogę pasitelkia tėvus į organizuojamą pagalbą
	Socialinio ugdymo	3	moko spręsti konfliktus moko kaip reikia tinkamai elgtis moko spręsti iškilusias problemas

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
------------	---------------	---------	----------

Dažniausiai pasitaikantys ir labiausiai tėvus tenkinantys tėvų švietimo būdai	Paskaitos	6	Vyksta paskaitos, dalyvauja psichologai ir kiti specialistai <..> buvo paskaita apie tai, kaip reikia spręsti konfliktus su vaikais Būna, kad mokykla organizuoja paskaitas tėvams, aktualiom temom <..> organizuoja paskaitas, kuriuose aptaria svarbius tėvams dalykus, gauna naudingų žinių, kuriom pasinaudoju Dėstomos paskaitos labai vertingos ir praverčiančios ateityje <...>paskaita kaip laiku atpažinti patyčias
	Konsultacijos	5	Per konsultacijas sužinau naudingos informacijos apie socialines paslaugas Konsultacijų metu gaunu žinių apie teisinius dalykus, apie tarnybas<..>tai labai naudinga konsultacijose<..>gaunu vertingų patarimų <..>konsultacijas vertinu puikiai <..>suteiktos žinios padeda išspręsti problemas
	Lankstinukai	3	Pateikiami lankstinukai, kuriuose randu naudingų žinių Vaikas parnesa lankstinukų, bukletų arba juos gaunu susitikus su specialistais Esu gavusi lankstinukų apie paauglystę, buvo pateikiama rekomendacijos tėvams kaip rasti bendrą kalbą su vaiku
	Šviečiamieji renginiai	2	Tėvais kartais šviečiami per mokykloje organizuojamus renginius<..> įdomu sudalyvauti Rengiami mokykloje renginiai „savaitė be patyčių“<..> būna įdomu ir vertinga

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų lūkesčiai susiję su pedagoginiu tėvų švietimu šeimai ir vaikui	Lūkesčiai šeimos atžvilgiu	6	Pasiūlyti tėvams šviestis, nurodant kur ir ką galėtume naudingai sužinoti Organizuoti tėvams susitikimus su specialistais Informuoti apie apsaugos įstatymus, apie tarnybas Dažniau organizuoti paskaitas su specialistais Švietimas galėtų būti ne tik formalus, bet ir įtraukti į veiklą Tradicines švietimo formas pakeisti kažkuo naujesniu

	Lūkesčiai vaiko atžvilgiu	5	Suteikti žinių<...>kur kreiptis esant problemoms šeimoje Informuoti labiau apie vaikų teises, pareigas Suteikti žinių apie veikiančias vaikų pagalbos linijas Informuoti vaikus kur ieškoti pagalbos jei tėvai nesirūpina ar smurtauja prieš juos Įtraukti į švietimą kitų institucijų atstovus
--	---------------------------	---	---

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų ir mokykloje dirbančių specialistų dažniausiai pasitaikantys ir labiausiai priimtini bendravimo būdai	Individualus pokalbis	6	Labai patinka individualių pokalbių diena, per kurią galiu bendrauti su visais specialistais Labiausiai priimtinas bendravimas „akis į akį“ susitikus su specialistu Efektyviausias bendravimas pasikalbant asmeniškai Labiausiai patinka apie problemas vaiko kalbėti susitikus su specialistu, nei per telefoną Bendraujame per individualius pokalbius, nes man šis būdas labiausiai priimtinas <...>priimtinausias ir naudingiausias
	Atvirų durų dienos	4	Patinka bendravimas per atvirų durų dienas Bendrauju su specialistais per atvirų durų dienas<...> visai patogus būdas susisiekti su specialistais Dažnai dalyvauju atvirų durų dienuose, einu pabendrauti su specialistais<...>bendravimo būdas man patinka Efektyviausia<...>lankantis mokykloje

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Faktorių labiausiai įtakančių socialinio pedagogo ir šeimos pozityvų bendravimą vertinimas	Socialinio pedagogo bendravimo gebėjimai	11	man patinka, kad bendraujant rodoma pagarba pašnekovui bendraujant visada manęs atidžiai klausosi patinka, kad bendraujant ji labai tolerantiška kito žmogaus nuomonei, ją gerbia visada išklauso, moka įsijausti į kito žmogaus būseną specialistas sugeba atidžiai išklaudyti <...>leidžia atvirai išreikšti savo nuomonę patinka specialisto taktiškumas kuomet bendraujam moka atidžiai išklaudyti, nepertraukiant pašnekovo visada išklauso ir atsižvelgia į mano nuomonę bendravimą įtakoja<...> puikūs gebėjimai sugeba atidžiai išklaudyti

			<...>moka užjausti
	Socialinio pedagogo ir šeimos tarpusavio santykiai	8	santykiai nuoširdūs, šilti artimi<..>santykiai tarpusavio santykiai geri tarpusavio santykiai grįsti pasitikėjimu santykiai<...> abipusiu supratimu tarpusavio santykiai tik formalūs, bet draugiški santykiai grįsti abipuse pagarba draugiški santykiai<...> skatina bendrauti
	Socialinio pedagogo asmeninės savybės	6	žavi specialisto atvirumas man patinka specialisto reiklumas, griežtumas ir konkretumas patinka komunikabilumas patinka specialisto atsakingumas ir geranoriškumas patinka<...> asmeninės savybės

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Socialinio pedagogo ir tėvų bendravimo bei tarpusavio santykių vertinimas	Teigiamas vertinimas	18	Bendravimas man patinka Santykiai pakankamai artimi Bendravimas paremtas konfidencialumu Santykiai pakankamai nuoširdūs, šilti Bendravimą vertinu teigiamai Bendravimo pakanka Lengvai atrandam bendrą kalbą Bendravimas draugiškas Bendravimą vertinu pakankamai gerai Patinka tarpusavio santykiai Supratimu grįsti santykiai Bendravimas mane tenkina Bendravimo gebėjimai <...>patinka Santykiai geri Dabartinis bendravimas mane tenkina Bendrauti lengva ir malonu Man patinka kaip ji bendrauja Bendravimas šiltas
	Neigiamas vertinimas	24	Santykiai nedraugiški <...> nemaloniai bendraujanti Santykiai grįsti nepasitikėjimu Bendravimas negatyvus <...>ji netolerantiška Nemėgstu bendrauti Bendraujant jaučiuosi nieko neišmananti Blogai vertinu tarpusavio santykius Bendravimas nenuoširdus <..>nenuoširdus, šaltas Bendraujant pasigendu supratimo

			<p>trūksta bendravimo gebėjimų nemoka normaliai bendrauti nepatinka bendravimo stilius nesugeba atidžiai išklaudyti nesistengia suprasti pašnekovo nemoka atrasti kompromiso nemoka tinkamai prieiti prie žmogaus <...> ji netaktiška Bendravimo palaikyti nesistengia Nesistengia užmegzti artimų santykių Neskatina bendrauti Santykiai blogi Pasigendu iniciatyvos bendravime</p>
--	--	--	--

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų ir socialinio pedagogo bendravimo dažnumas	Dažnai	4	<p>Tenka bendrauti dažnai Dažnai palaikome ryšius Tenka dažnokai pabendrauti Pakankamai dažnai<...> bendraujam</p>
	Retai	2	<p><...> bendraujame retai<...>esant rimtai situacijai Niekada nebendravome dažnai</p>

Kategorija		Teig.sk	Teiginys
Tėvų ir socialinio pedagogo	Bendradarbiavimas sprendžiant vaiko problemas	12	<p>Dažniausiai bendradarbiaujame kuomet reikia gvildinti iškilusias problemas Visada bendradarbiauju sprendžiant savo ir vaiko problemas Bendradarbiaudami randame reikalingus problemų sprendimo būdus ir juos įgyvendiname Kartu gvildiname problemas Bendradarbiavimas dažniausiai pasireiškia sprendžiant iškilusius konfliktus <...>bandome rasti sprendimo būdus Bendradarbiaujant priėjome tinkamą problemos sprendimą Bendradarbiauju su specialistais kuomet kartu bandome rasti būdus kaip išspręsti problemas <...>ieškom bendrom jėgom problemos sprendimo būdų <...>pasidalinam patirtimi<...> sprendžiant problemas Visada bendradarbiaujam sprendžiant</p>

dažniausiai pasitaikančios bendradarbiavimo kryptys			iškiliusias bėdas <...>tarėmės kaip spręsti problemą
	Bendradarbiavimas priimant sprendimus, aptariant pagalbos vaikui būdus	7	Priimant sprendimus atsižvelgiama į mano pasiūlymus Bendradarbiaujame kai bandome priimti svarbius sprendimus, esant sudėtingoje situacijoje Esu skatinama išsakyti savo nuomonę priimant svarbius sprendimus susijusius su vaiku Bendradarbiaujant priėjome tinkamą sprendimą <...>ieškojome kompromiso<..> <...>priimant tik svarbius sprendimus<...> Priimant svarbius sprendimus su manim pasitaria
	Bendradarbiavimas dalyvaujant kitoje veikloje	2	Bendradarbiauti tenka<...> konsultacijose ar kituose renginiuose Bendradarbiauti teko viename renginyje

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų lūkesčiai specialistų atžvilgiu siekiant efektyvesnio bendravimo ir bendradarbiavimo sprendžiant socialines pedagogines problemas		14	Išsiaiškinti kokio bendradarbiavimo nori tėvai, kaip jį įsivaizduoja Taikyti kuo daugiau bendradarbiavimo formų, kurios motyvuotų tėvus Stiprinti tėvų švietimą Keisti nusistovėjusią mokyklos organizacinę kultūrą Sudaryti malonias ir palankias sąlygas bendravimui Tobulinti pedagogams savo bendravimo gebėjimus Sukurti malonią aplinką, kuri skatintų bendradarbiavimą Skatinti tėvus dalyvauti mokyklos gyvenime Pedagogiškai šviesti ir mokyti šeimą Tobulinti tėvų informavimo sistemą Sudaryti tėvams malonesnę mikroklimatą mokykloje Bendraujant akcentuoti ne tik prastą vaiko elgesį, bet ir teigiamas savybes Organizuoti neformalius susitikimus su tėvais tam, kad išsiaiškinti tėvų pageidavimus Dažniau informuotų apie iškilusias mokymosi bei elgesio problemas

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Socialinio pedagogo ir tėvų bendradarbiavimo negatyvus ir pozityvus tėvų vertinimas sprendžiant socioedukacines vaiko problemas mokykloje	Negatyvus tėvų vertinimas	13	<p>Nepatinka, kad pedagogai nesistengia bendradarbiauti su tėvais</p> <p>Mano nuomonė yra išklausoma, tačiau ne visada atsižvelgiama į ją</p> <p>Apmaudu, kad „blogų“ vaikų tėvai nėra vertinami kaip lygiaverčiai partneriai</p> <p>Bendradarbiaujant ir sprendžiant problemas specialistas turėtų priimti kiekvienos šeimos individualumą ir jį gerbti, dabar to nėra</p> <p>Sprendžiant problemas bendradarbiaujame ne visada, specialistai patys sprendžia problemas</p> <p>Nepatinka, kad bendradarbiavimas pasyvus kuomet ieškomi problemų sprendimo būdai</p> <p>Sprendžiant problemas nesijaučiu lygiavertė specialistų partnerė</p> <p>Specialistų ir mano bendradarbiavimas pasyvus, dėlto apmaudu</p> <p>Mažai dėmesio skiriama tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo stiprinimui</p> <p>Retai esu kviečiama bendradarbiauti sprendžiant problemas susijusias su vaiku</p> <p>Problemos sprendžiamos be manęs, neatsižvelgiant į mano nuomonę</p> <p>Retai kada sudaroma galimybė prisidėti prie problemų sprendimo</p> <p>Retai esu kviečiama prisidėti prie organizuojamos pagalbos, tas man nepatinka</p>
	Pozityvus tėvų vertinimas	9	<p>Tarpusavio bendradarbiavimą vertinu teigiamai, manau, kad jis duoda naudos sprendžiant aktualias problemas</p> <p>Man patinka, kad sprendami problemas, nepalieka manęs nuošaly ir įtraukia į organizuojamą pagalbą</p> <p>Man patinka, kad turiu galimybę prisidėti prie pagalbos organizavimo ir įgyvendinimo</p> <p>Jaučiuosi svarbi kartu su specialistais sprendžiant problemas</p> <p>Dabartinį bendradarbiavimą vertinu gerai, jis tenkina mano lūkesčius</p> <p>Visada siūloma bendradarbiauti ir prisidėti prie organizuojamos pagalbos</p> <p>Bendradarbiavimas svarbus, nes padeda priesti tinkamą problemos sprendimą</p> <p>Dabartinis bendradarbiavimas mane tenkina</p> <p>Man patinka, kad sprendžiant problemas galiu</p>

			jaustis specialistų partnerė, padėjėja
--	--	--	--

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo kokybę ribojantys veiksniai		6	Trūksta didesnio pedagogų susidomėjimo bei tinkamų sąlygų susitikimams Pasigendu abiejų pusių įsipareigojimo ir bendro darbo Pasigendu supratingumo, pedagogų ir tėvų vienovės Pasigendu mokyklos ir šeimos artumo Pasigendu tarpusavio susikalbėjimo Pasigendu specialistų suinteresuotumo ir lankstumo

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
Tėvų pasiūlymai specialistams teikiantiems socialinę pedagoginę pagalbą norint, kad tėvai dažniau įsitrauktų į pagalbos organizavimą		9	Sudaryti gerą specialistų komandą, kuri sugebėtų sukurti gerus tarpusavio santykius Sukurti gera mikroklimatą, tuomet tėvai savanoriškai norės įsitraukti Rodyti dėmesį tėvams, informuoti juos ir skatinti dalyvauti svarbioje su vaiku susijusioje veikloje Užmegzti draugiškus santykius tarp tėvų ir pedagogų Pasistengti, kad mokyklos atmosfera būtų maloni Pasiūlyti tėvams pagalbą auklėjant vaikus namuose Nepamiršti dalintis informaciją apie vaiko pažangą ir kitus svarbius dalykus Reikėtų daugiau specialistų iniciatyvos Įtraukti tėvus į sprendimų priėmimą, nepriklausomai nuo to kaip vaikai mokosi

Kategorija	Subkategorija	Teig.sk	Teiginys
	Tėvų dalyvavimas sprendžiant su	7	Dalyvauju ir problemas sprendžiant ir pagalbos planą numatant, žinau kaip ir kokiais būdais specialistai spęs problemas Man patinka, kad sprendžiant vaiko problemas, nepalieka manęs nuošaly ir įtraukia į pagalbos organizavimą Dažnai dalyvauju problemų sprendime, tolimesnės pagalbos numatyme, man tai svarbu Esu dalyvavusi vaikų gerovės komisijos

Tėvų įsitraukimas	vaiku susijusius ugdymo klausimus		posėdyje, kai buvo sprendžiama dukros problema, man patinka, kad esu įtraukta Įsitraukiu į problemų sprendimą, nes dirbant kartu prieinam geresnį problemos sprendimą Dažnai aptariame kartu pagalbos planą, įvykdau visas funkcijas kurias paskiria specialistas
	Dalyvavimas mokyklos organizuojamoje veikloje	6	Dažnai dalyvauju renginiuose, paskaitose, kuriuose galiu įgyti vertingų žinių Dalyvauti teko „savaitė be patyčių“ renginys buvo informatyvus ir naudingas Teko dalyvauti praktinėje konferencijoje apie saugią mokyklą<..>įdomus renginys <..>dalyvauju bendruose renginiuose Dalyvavau atvirų durų dienoje<..>naudinga <..>dalyvauju mokyklos gyvenime,man patinka<..>
	Prisidėjimas prie vaikų ugdymo namuose	4	Prisidedu prie vaikų ugdymo namuose, tai svarbu, džiugu, kad pedagogai skatina įsitraukti į vaikų ugdymą Ne visada gaunu specialistų patarimų kaip galėčiau padėti vaikui namuose, tačiau vis tiek prisidedu prie vaiko ugdymo Ugdau vaikai šeimoje, pasinaudodama vertingais specialistų patarimais Tenka kartais prisidėti prie ugdymo namie, manau tai reikalinga ir svarbu vaikui
	Dalyvavimas mokyklos telkiamoje bendruomenėje	3	Dalyvauju tėvų taryboje, kur gvildename ir sprendžiame vaikų elgesio problemas, stengiamės jiems padėti Priklausau tėvų komitetui, taip turiu galimybę prisidėti prie vaikų gerovės mokykloje <..>esu komiteto narė<..>stengiuosi padėti

Anketų protokolai

INTERVIU SU VAIKO MAMA Nr.1**Interviu data: 2013-04-11****I. klausimų blokas Pagalba vaikui:**

1. Papasakokite apie mokykloje teikiamą pagalbą Jūsų vaikui? (kokie specialistai teikia pagalbą ir kokią) „Mano vaikas labai problematiškas, turintis tiek elgesio tiek mokymosi problemų. Dabartinis paauglystės laikotarpis labai sunkus, todėl be specialistų pagalbos neapseinu. Jis nenori lankyti mokyklos, bėga iš pamokų. Vaikas lankosi pas specialiąją pedagogę, kuri padeda mokytis, paruošti kai kurias užduotis. Pagalbą teikia ir socialinė pedagogė, nes jo problematiškas elgesys kelia sunkumų ne tik man, bendrklasiams, bet ir klasės auklėtojai (su kuria dažnai konfliktuoja). Dėl drausmės, nepagarbaus elgesio dažnai vaiką siunčia pas socialinę pedagogę, kuri sprendžia konfliktus, kalbasi tiek su sūnum, tiek su pačia auklėtoja, bando taisyti esamą situaciją ir laikui bėgant pastebiu, kad jų santykiai nebe tokie įtempti. Kartais pastebiu teigiamus pokyčius vaiko elgesyje, todėl manau, kad pagalba naudinga ir efektyvi“. **Kaip vertinate gaunamą (suteiktą) pagalbą?** „Esu patenkinta, kad mano vaikas mokykloje visada esant reikalui susilaukia dėmesio ir reikiamos pagalbos. Pagalbą vertinu teigiamai, manau, kad specialistai turi pakankamai įgūdžių bei žinių, kad galėtų padėti mano sūnui, tuo tarpu man žinių trūksta, todėl mokykloje dirbantys specialistai yra mano pagalbinkai, kurių teikiama pagalba esu patenkinta. **Kaip vertinate specialistus ir jų darbą?** Man patinka pedagogai dirbantys su mano vaiku, nes jie dirba atsakingai ir atsidavusiai, tikrai nėra iš tų kurie į daugelį problemų žiūrėtų pro pirštus. Teko stebėti ir dalyvauti užsiėmimuose, kuomet specialistai dirbo su mano vaiku ir man jų darbas paliko gerą įspūdį. **Kokių lūkesčių turėtumėte?** Mokykloje nėra psichologo, kurio išties labai reikėtų, tą pageidavimą esu girdėjusi ir iš kitų tėvų. Norėčiau, kad mokykloje dirbtų toks specialistas, nes esant krizinėms situacijoms jo pagalba vaikui ir konsultacijos yra labai reikalingos“.

2. Ar esate dalyvavęs Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kuomet buvo sprendžiami ir priimami sprendimai susiję su Jūsų vaiku? Kaip vertinate specialistų komandos teikiamą pagalbą jūsų vaikui? „ Yra tekę dalyvauti. Patiko, kad dalyvavo visi reikalingi specialistai ir vaikas. Kartu visi gali pasitarti, rasti reikiamą sprendimą. Specialistų teikiamą pagalbą vertinu gerai, nes pedagogams rūpi vaiko gerovė. Tačiau norėčiau, kad kai sprendžiamos problemos būtų labiau atsižvelgiama į vaiko nuomonę. Suprantu, kad specialistai dažniausiai viską geriau žino, tačiau išklausti vaiko nuomonę taip pat labai svarbu“.

3. Ką galėtumėte pasakyti apie mokyklos aplinką? Ar Jūsų vaikui užtikrinta saugi, jo poreikius tenkinanti aplinka? „Mokyklos aplinka pakankamai gera. Kaip ir visuose ugdymo įstaigose yra visokiausių problemų. Ir tų patyčių ir visokių kitokių nutikimų, tačiau aš žinau, kad socialinis pedagogas daug dėmesio skiria tokių problemų analizavimui. Jei kas nors atsitinka, greitai sureaguojama, stengiamasi išsiaiškinti, įvertinti problemą ir surasti būdus, kuriais būtų galima tas problemas išspręsti. Yra buvę atveju kai problemas teko spręsti su policijos pagalba. Tai tik įrodo, kad pedagogui svarbu kas dedasi mokyklos aplinkoje. Aš manau, kas specialistas sugeba užtikrinti saugią mokymosi aplinką, ne veltui tiek daug dėmesio skiriama veikloms, kurios mažintų neigiamus reiškinius mokykloje“.

4. Ką galėtumėte papasakoti apie socialinio pedagogo organizuojamą vaikų mokymą ir švietimą? „ Na ką aš galėčiau papasakoti, kiek žinau socialinis pedagogas dažnai moko

kaip reikia tinkamai elgtis, bendrauti. Dažnai lankosi klasės valandėlėse, bendrauja su vaikais apie problemas kurios aktualios klasėje. Vaikas yra pasakojęs, kad per klasės valandėlę su socialiniu pedagogu kūrė įvairias situacijas, mokėsi kaip reikėtų spręsti konfliktus, blogą elgesį pakeisti geru. Keli mėnesiai atgal vyko mokykloje paskaita, kurioje dalyvavo pareigūnas. Pakankamai vyksta visokiausių mokymų. Teko girdėti, kad mokykloje yra programos, kurių tikslas padėti vaikams įgyti tam tikrų įgūdžių. Į mokyklą atėjo neįgali mergaitė, manau vaikams galėtų socialinis pedagogas praveisti mokymus, kaip reikia priimti „kitokį“ vaiką, skatinti padėti silpnesniems už save, apginti nuo patyčių. Tai būtų aktualu, nes paauglystės laikotarpiu vaikams trūksta supratingumo, užuojautos. Užtenka tų prevencinių renginių, tų pačių temų, galėtų paliesti kažką naujo“.

5. Ar socialinis pedagogas organizuoja vaikų užimtumą, laisvalaikį? Kokioje organizuojamoje veikloje ar būreliuose dalyvauja Jūsų vaikas? „Socialinis pedagogas organizuoja pakankamai daug renginių, įvairių veiklų, tas man patinka, nes pakankamai dėmesio skiriama vaikų užimtumui. Žinau, kad mokykloje yra mokinių organizacija, kuri su socialiniu pedagogu vykdo daug įvairių prevencinių programų, organizuoja renginius. Dabar mokiniai priklausantys tai organizacijai dalyvauja projekte "gelbėkit vaikus“. Mano sūnus anksčiau priklausė „sveikos gyvensenos“ klubui. Vaikui buvo suteikiama žinių apie sveiką gyvenseną, buvo vykdomos žalingų įpročių prevencijos. **Kaip vertinate tokias veiklas?** Vertinu labai gerai, nes vaikams sudaromos sąlygos pasireikšti, užsiimti gerais, darbais, įgyti patirties. Galėtų būti organizuojama daugiau ekskursijų, išvykų į įvairias įstaigas (pvz: vaikų namus), tas labai skatina vaikus dalyvauti organizuojamoje veikloje. Tik reikėtų pasistengti aiškiai informuoti vaikus apie veiklą ir skatinti juos prisidėti prie dalyvavimo bei organizavimo“.

II klausimų blokas: Pagalba šeimai:

6. Dėl kokių šeimoje iškilusių sunkumų ar problemų yra tekę kreiptis į socialinį pedagogą? Ar gavote tokią pagalbą kokios tikėtės? „ Kreipiausi į socialinį pedagogą tuomet, kai po skyrybų su vyru pašlijo reikalai ne tik namuose, bet ir mokykloje. Auklėtoja pastoviai skundėsi, kad sūnus nelanko mokyklos, maištauja, bėga iš pamokų, vis ką nors prisidirba. Nieko kito nebeliko, kaip pačiai eiti pas socialinį pedagogą. Pirmas susitikimas buvo gana neįdomus, daug kalbėjomės, pedagogė stengėsi labiau pažinti mūsų šeimą. Mano pasakojimas atskleidė daug naudingų žinių apie vaiką. Gavau tuomet ir paramos ir patarimų. Po to teko dar kreiptis dėl nemokamo maitinimo. Kadangi pirmą kartą su visa situacija buvau susidūrusi nežinojau kaip reikia susitvarkyti su visais reikalais. Gavau visą reikiamą pagalbą kokios ir tikėjau. Norėčiau, kad specialistai dažniau domėtųsi kokia padėtis yra šeimoje, stengtųsi labiau ją pažinti, nes dažnai vaiko elgesį būtent ir įtakoja problemos šeimoje. Ne kiekvienas tėvas nors ir esant reikalui drįsta kreiptis pagalbos“.

7. Ar sulaukiate iš socialinio pedagogo pagalbos auklėjant vaikus šeimoje, sprendžiant vaiko problemas? Kokia tai pagalba? „Kai kada sulaukiu reikalingos informacijos, kaip reikėtų pasielgti vienokioj ar kitokioj situacijoje. Socialinis pedagogas yra suteikęs man žinių, apie paauglystės laikotarpį, pamokė kaip reikėtų auklėti tokius paauglius, kaip reikėtų tinkamai bausti ar juos paskatinti. **Ar gauta pagalba pateisina lūkesčius?** Gauta informacija ne visada pateisina mano lūkesčius. Norėčiau, kad daugiau dėmesio būtų skiriama ne tik žinių perdavimui, bet ir konkrečioms tėvų mokymams. Galėtų būti organizuojami praktiniai užsiėmimai, kuriuose mokytumėmės kaip elgtis atsidūrus problematiškoje situacijoje, kaip reaguoti ir kaip jas spręsti. Dėl vaikų problemų sprendimo, tai galiu drąsiai teigti, kad reikiamos pagalbos sulaukiu“.

8. Ar susidūrus su sudėtingesnėmis problemomis socialinis pedagogas buvo kada nors Jus nukreipęs pas kitus specialistus ar į atitinkamą instituciją, galinčią išspręsti

konkrečias šeimos problemas? „Skyrybos su vyru labai paveikė vaiką, dar tas paauglystės laikotarpis. Vaikas nenorėjo lankyti mokyklos, buvo užduras, matėsi, kad jam reikalinga specialistų pagalba. Kadangi mokykloje nėra psichologo socialinis pedagogas nukreipė mane pas jį, tikindamas, kad tai bus naudinga ir padės vaikui. Lankiausi su vaiku grupiniuose užsiėmimuose, kartais vaikas pats vienas lankydavosi konsultacijose, atlikinėjome įvairias užduotis užsiėmimų metu. Laikui bėgant pastebėjau teigiamų pokyčių. Jei ne socialinis pedagogas, galbūt net nebūčiau ryžusis kreiptis į psichologą, nemaniau, kad situacija ant tiek rimta. Esu dėkinga šiam specialistui, nes jo pagalba labai padėjo. **Kaip vertinate tokią pagalbą?** Man patinka, kad jis puikiai geba patarti, stengiasi padėti, nukreipdamas pas kitus specialistus, kai mato, kad neužteks vien jo ir specialaus pedagogo pagalbos. Esu įsitikinusi, kad tokia pagalba labai svarbi, nes ne visi tėvai turi pakankamai žinių kaip elgtis tokiose situacijose, todėl tokia specialisto pagalba labai reikalinga kiekvienai šeimai“.

9. Ar turite galimybę konsultuotis su socialiniu pedagogu iškilus problemoms? (Kada paskutinį kartą ir dėl kokios priežasties konsultavotės) „Esant reikalui visada galiu užsukti pas pedagogą pasišnekėti ir paprašyti patarimų man rūpimais klausimais. Dėl konsultacijos dažniausiai susitariame iš anksto. Paskutinį kartą buvau pasišnekėti dėl šeimoje ištikusios krizės, kuri paveikė vaiką ir jo elgesį. Norėjau išgirsti specialisto nuomonę apie esamą situaciją. Dažniausiai tenka konsultuotis dėl vaiko problemų arba šeimoje išskylančių sunkumų. Nevengiu dažnai pasišnekėti su šiuo specialistu, nes suteiktos žinios padeda išspręsti problemas“. **Kaip vertinate šio specialisto rengiamas konsultacijas tiek Jums tiek Jūsų vaikui?** „Man specialistų konsultacijos yra labai svarbios ir reikalingos. Taip pat labai naudingos ne tik man, bet ir vaikui. Po kol kas konsultacijos pateisina mano lūkesčius. Kalbant apie mano vaiką, tai jis nelabai linkęs dažnai lankytis ir konsultuotis, nes yra gana užduras, tačiau vaikams labai svarbu jausti, kad yra pasiruošęs žmogus jį išklausyti ir jam patarti. Pedagogas turėtų stengtis sudaryti palankias sąlygas, užmegzti su vaikais artimus ryšius, kad vaikai labiau pasitikėtų ir nesidrovėtų prašyti pagalbos, ateiti pasišnekėti“.

10. Ar visada gaunate informaciją apie vaiko pasiekimus, ugdymosi sąlygas, lankomumą ir kitus svarbius dalykus? Kokiu būdu esate informuotas? „Visada esu informuotas apie dalykus kurie susiję su mano vaiku, dažniausiai apie lankomumą, blogą elgesį pamokų metu, retai kada gaunu malonių informaciją, kurioje būtų pagiriamas vaikas už kažką, kartais to pasigendu. Mokykla dabar sukūrė TAMO el.dienyną, kuriame labai patogu susisiekti su visais mokytojais. Prisijungus visada matau visą su vaiku susijusią informaciją. Šis būdas labai patogus ir man patinka. Kartais gaunu informaciją pažymių knygelėje. Mane šis informavimo būdas tenkina, norėčiau tik to, kad kartais pedagogai parašytų ne vien blogus dalykus, galėtų informuoti apie kažkokius teigiamus vaiko pasiekimus, būtų labai malonu nors kartą išgirsti malonių dalykų.“

11. Kokius šviečiamuosius užsiėmimus socialinis pedagogas organizuojam Jums? „Galiu drąsiai teigti, kad mano vaiko mokykloje pakankamai didelis dėmesys skiriamas tėvų švietimui, tas mane labai džiugina. Paskutinį kartą gavau lankstinuką apie netinkamą vaikų elgesį ir rekomendacijos tėvams kaip ta būtų galima jį pakeisti. Taip pat pamenu, kad buvo konferencija apie saugios aplinkos kūrimą. Buvo skaitytas pranešimas kuriame kalbėjo apie veiksmingas priemones užtikrinančias vaikų lankomumą. Pedagogai nori, kad dalyvautume ir sužinome kažką naujo, mums aktualaus, kas praverstų auklėjant vaikus, todėl visad skatina dalyvauti ne tik mokyklos veikloje, bet ir už jos ribų. **Kokiose esate dalyvavę, kaip juos vertinate?** "Truputį anksčiau mokyklos tinklapyje radau išplatintą informaciją apie tai, kad PPT organizuoja nemokamas paskaitas, seminarus tėvams, todėl neatsisakiau sudalyvauti. Buvo pasakojama apie tai kaip reikia padėti vaikui, jei jis patiria patyčias. Renginiai paliko

gerą išpūdį. Labai smagu, kad mokykla platina tokią informaciją, nes tėvams, kurie domisi vaikų ugdymu tai labai naudinga. Norėčiau, kad dažniau būtų galimybių išvykti į kitas įstaigas, pasiklausyti kvalifikuotų specialistų vedamų paskaitų, labai naudinga pasisemti patirties, idėjų iš kitur. Galėtų būti organizuojami susitikimai su kompetentingais asmenimis, kurie informuotų apie kokius apsaugos įstatymus apie tarnybas, kad žinočiau esant reikalui kur galiu kreiptis, kokie įstatymai mane gina“.

III. klausimų blokas :Bendravimas ir bendradarbiavimas:

12. Papasakokite apie savo bendravimą su socialiniu pedagogu? Kokie Jūsų santykiai? „Su šiuo pedagogu bendrauju pakankamai dažnai. Mūsų bendravimą galėčiau apibūdinti kaip dalykišką, tačiau draugišką. Dažnai esu kviečiama į mokyklą pasikalbėti apie vaiko elgesį, mokymosi ir elgesio problemas, o kartais savanoriškai užsuku pas jį pasikalbėti, kai esu mokykloje. Kartais tenka bendrauti dėl kitų reikalų, tokių kaip nemokamas maitinimas.

Kaip vertinate savo bendravimą? „Bendravimą vertinu pakankamai gerai. Man patinka mūsų tarpusavio santykiai, nes jie grįsti pasitikėjimu, supratimu. Aš žinau, kad pasikalbėjus su ja, viskas ir liks tik tarp mūsų, o sprendžiant problemas gausiu naudingų patarimų ir reikiamą pagalbą. Socialinis pedagogas pakankamai dažnai palaiko su manim ryšius, informuoja mane apie esamą situaciją mokykloje. Norėčiau, kad mūsų bendravimas neapsiribotų vien problemų sprendimu“.

13. Ar socialinis pedagogas turi visus reikiamus bendravimo gebėjimus? Kokie Jums labiausiai patinka ir kokių pasigendate? „Su socialiniu pedagogu tenka dažnai bendrauti, todėl esu pastebėjusi, kad šis specialistas turi pakankamai bendravimo gebėjimų, kurie praverčia bendraujant su tėvais. Man labiausiai patinka tai, kad šis specialistas sugeba atidžiai išklausyti, moka užjausti, leidžia atvirai išreikšti savo nuomonę į kurią atsižvelgia priimant sprendimus, būna taktiškas. Manau, kad kiekvienam specialistui svarbu tokie gebėjimai jei norima, kad tėvai norėtų bendrauti, palaikyti ryšius“.

14. Kieno iniciatyva vyksta Jūsų ir pedagogo bendravimas? „Sunku atsakyti į šį klausimą, nes tiek aš tiek pedagogas stengiamės palaikyti ryšius. Mūsų bendravimas vyksta abipusė iniciatyva. Esu patenkinta, jog socialinis pedagogas stengiasi palaikyti ryšius, kaskart paskambindamas, ar parašydamas el. laišką, pasikviesdamas konsultacijai.“

15. Kada paskutinį kartą ir dėl kokių reikalų teko bendradarbiauti su mokykla? „Paskutinį kartą bendradarbiavome sprendžiant mano sūnaus problemas mokykloje“. **Kaip vertinate savo ir mokyklos bendradarbiavimą?** Tarpusavio bendradarbiavimą vertinu teigiamai, manau, kad jis duoda daug naudos sprendžiant problemas, organizuojant renginius ar kitas bendras veiklas“.

16. Kokių būdu dažniausiai bendraujate ir bendradarbiaujate? „Dažniausiai bendraujame telefonu, laiškais, internetu kuomet norima tik pasidalinti informacija. Kai reikia spręsti problemas lankausi mokykloje, bendraujame susirinkimuose. **Kaip vertinate pedagogų parinktus bendravimo būdus?** "Mane tenkina socialinio pedagogo parinkti bendravimo būdai, tačiau norėčiau, kad dažniau būtų bendraujama individualiuose pokalbiuose, nes manau, kad tai efektyvesnis būdas išspręsti problemas negu kaskart bendrauti telefonu ir per ten aptarinėti aktualias problemas“.

17. Ar bendradarbiaujat su specialistais sprendžiant vaiko problemas? „Visada bendradarbiauju. Paskutinį kartą sūnus buvo primušęs mergaitę, tą mergaitę gindamas brolis sumušė mano sūnų. Socialinė pedagogė kvietė mane į mokyklą, buvo atvykę ir mergaitės tėvai, kartu sėdėjom, tariamės kaip galėtume išspręsti problemą, ieškojome kompromisų, kurie patenkintų abi puses. Man patiko, kad esant ir tokiai situacijai socialinė pedagogė nesmerkė vaiku, stengėsi juos išklausyti ir suprasti. Aš džiaugiuosi, kad pagalba

yra įvairiapusė, pasitelkiami visi reikalingi specialistai tėvai bei mokiniai. Siekiant bendro tikslo suvienijam savo pastangas, o tas padeda efektyviau išspręsti problemą“.

18. Ar bendraujant ir bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu jaučiatės lygiavertis jo partneris? „Tiek bendraujant tiek bendradarbiaujant visada esu išklaudyta, atsižvelgiama į mano nuomonę. Nors žinau, kad pedagogas tikrai daugiau turi žinių ir kompetencijų kaip išspręsti problemas, tačiau nenuvertina ir mano nuomonės. Džiaugiuosi, kad galiu jaustis lygiavertė pedagogų partnerė, padėjėja, nes tai mane skatina atvirai bendrauti, nebijau išsakyti savo nuomonę, pasidalinti savo patirtimi, nes žinau, kad liksiu suprasta, išklaudyta“.

19. Kaip vertinate pedagogo sudarytas sąlygas tarpusavio bendradarbiavimui? „Džiaugiuosi, kad tėvams yra sudarytos visos galimybės bendradarbiavimui. Galiu lankytis renginiuose, pamokose, konsultacijose. Bendravimas yra šiltas, todėl tereikia pakankamai tėvų noro ir aktyvumo“. **Ko pasigendate bendradarbiaudami tarpusavyje?** „Karatais trūksta didesnio pedagogų susidomėjimo bei tinkamų sąlygų susitikimams“. **Kokių pasiūlymų turėtumėt pedagogams, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis?** „Manau, kad bendradarbiavimą patobulintų tai, jog dažniau būtų organizuojami bendri tėvų, vaikų ir mokytojų renginiai, nuolatinis informacijos pasidalinimas apie vykdomą veiklą, neformalios veiklos organizavimas, dažnas specialistų konsultavimas“.

IV. klausimų blokas: Tėvų įtraukimas:

20. Papasakokite apie mokyklos organizuojamą veiklą? Ar dažnai dalyvaujate? Kaip ją vertinate? „Mokykla tikrai organizuoja įvairių renginių tiek tėvams tiek vaikams. Juos vertinu puikiai. Manau jie labai naudingi, suteikiantys daug žinių mums aktualiais klausimais. Gaila, kad ne visada turiu galimybių sudalyvauti visuose renginiuose dėl laiko stokos, tačiau kai turiu galimybę neatsisakau apsilankyti mokyklos organizuojamose renginiuose. Paskutinį kartą mokykloje vyko „Savaitė be patyčių renginys. Dalyvavau pranešimų pristatyme, vaikų vaidinime, kurie buvo susiję su renginio tema. Visa savaitę vis kažkas vyko. Buvo galima eiti aptarti aktualius tėvams klausimus ir kitas problemas su norimais specialistais. Renginys buvo naudingas, informatyvus, įdomus. Šiam renginiui buvo skiriamas didelis dėmesys. Vaikas iš mokyklos parnešė lankstinuką, kuriame buvo kvietimas dalyvauti ir pateikta visos savaitės renginių programa. Man tas labai patiko, nes retas atvejis, kuomet gaunu tokią išsamią informaciją. Dažnai apie vykstančią veiklą sužinau ne iš pedagogų, o paskaičius mokyklos elektroninį puslapį“. **Ar Jus tenkina toks informacijos pateikimo būdas?** „Na net nežinau. Aš puikiai moku naudotis internetu, ten informacija pateikta tikrai išsamiai ir aiškiai, tačiau man labiau patiktų jei dažniau gaučiau kokią skrajutę ar lankstinuką), toks informacijos pateikimo būdas mane labiau sudomina, skatina dalyvauti, nes matau, kad pedagogai didelį dėmesį skiria mokinių tėvams. Pagalvoju dažnai apie senesnius tėvus, kurie nelabai moka naudotis kompiuteriu, jie turbūt dažnai lieka ir nesužinoję naujausios informacijos, nes vaikai ne visada papasakoja visas naujienas. Manau, kad specialistams apie tai reikėtų pagalvoti ir stengtis informaciją platinti ne vien internetu, o kažkokiais kitais būdais“.

21. Kokiose mokyklos organizuojamose veiklose dažniausiai dalyvaujate? Kas paskatina dalyvauti? „Dažniausiai dalyvauju tokiose veiklose, kurios būna man ir mano vaikui aktualios. Labiausiai vertinu tas, kurios nukreiptos į aktualių problemų mažinimą, kaip šiuo atveju buvo savaitė be patyčių arba dar buvo organizuojama tolerancijos diena. Per tokio pobūdžio renginius vaikai mokosi, įgyja tam tikrų bendravimo, darbo komandoje įgūdžių, mokosi kaip reikia tinamai elgtis, o aš turiu galimybę stebėti gražius renginius, kuriuose dalyvauja mano vaikas, išmokti kartu su jais naujų naudingų dalykų. Būtent tas labiausiai ir paskatina mane dalyvauti“. **Kokių lūkesčių turėtumėte?** „Būtų labai įdomu,

kad mokykloje dirbantys pedagogai sugalvotų naujų renginių, kurie dar niekada nebuvo organizuojami. Į organizuojamus renginius būtų galima pakviesti dalyvauti specialistus iš kitų įstaigų, kurie galėtų suteikti naudingų rekomendacijų tėvams, o ir vaiku sudomintų nauja veikla“.

22. Ar esate gavę pasiūlymą prisidėti prie socialinių renginių ar šiaip kokios veiklos organizavimo ir vedimo mokykloje? *„Nesu gavusi tokių pasiūlymų, bet negaliu teigi, jog esu nepatenkinta, nes žinau, kad ne visada turėčiau tam laiko. Tačiau norėčiau, kad socialinis pedagogas pasiūlytų pabandyti prisidėti prie kokios nors veiklos organizavimo ir jos įgyvendinimo. Man būtų labai įdomu save išbandyti, norėčiau įgyti patirties, manau, kad ji būtų labai vertinga.“*

23. Kokiose organizuojamose prevencinėse programose, projektuose esate dalyvavusi? *„Projektuose dalyvauti dar neteko, tačiau neperseniausiai mokykloje buvo įgyvendinta prevencinė programa, kurioje dalyvavo ne tik mūsų vaikai, bet ir mes. Buvo vedami mokymai, kaip laiku atpažinti patyčias, kaip reikia elgtis kai vaikas tampa patyčių objektu. Kaip juos vertinate? “Tokią veiklą vertintu teigiamai. Tai labai naudinga, nes mokykloje ne vienas vaikas kenčia nuo patyčių. Smagu, kad mokykloje dažnai rengiamos tokio pobūdžio veiklos, vadinasi pedagogai nėra abejingi, kas dedasi mokykloje. Manau, kad šios programos efektyvios kovojant prieš tokias problemas. Kokių lūkesčių turėtumėte? “Norėčiau, kad socialinis pedagogas nuolat informuotų apie vykdomas prevencines veiklas. Galėtų būti organizuojami su tėvais teminiai susirinkimai, kurie būtų skirti prevencijai. Būtų įdomu susipažinti su esama padėtimi mokykloje, su prevencinės veiklos rezultatais, kokios naudos duoda tokios programos“.*

24. Kai mokykloje yra sprendžiami su Jūsų vaiku susiję ugdymo klausimai, problemos ar esate kviečiami prisidėti prie organizuojamos pagalbos? *„ Kai sūnus mokykloje ką nors prisidirba arba kai reikia spręsti kitus aktualius klausimus, visada esu apie tai informuota. Prašoma, kad atvykčiau į mokyklą. Visada dalyvauju kai priimami svarbūs sprendimai. Kitaip ir būti negalėtų, juk man svarbu viskas kas susiję su mano vaiku. Nors pasitikiu pedagogais kurie teikia pagalbą mano sūnui (juk bet koku atveju jie geriau žino kaip reikia spręsti problemas), tačiau man patinka, kad pedagogai sprenddami problemas, nepalieka manęs nuošaly ir įtraukia į organizuojamą pagalbą. Esu patenkinta esama situacija, nes ji leidžia man pasijusti, kad esu taip pat svarbi vaiko ugdyme“.*

25. Ar prisidedate prie vaikų ugdymo namuose? *“Kadangi mano vaikui sunkokai sekasi mokytis, dažnai atkreipiu dėmesį į tai kaip jis mokosi namuose. Kartais padedu paruošti pamokas, paaiškinti, jei pati suprantu visada padedu. Noriu, kad ne tik mokykloje gautų pagalbą, bet ir namuose“.* **Ar teikiant pagalbą namuose, pasinaudojat pedagogų patarimais?** *„ Kad ne visada gaunu tų patarimų ir dėlto esu nepatenkinta. Norėčiau, kad specialistai dažniau patartų koku būdu galėčiau padėti savo vaikui, kad jam lengviau sektųsi mokytis. (Gal yra kokie veiksmingi metodai ar dar kažkas). Galėtų parengti rekomendacijas tėvams, kuriais remdamasi galėčiau prisidėti prie vaikų ugdymo ir teikiamos pagalbos namuose“.*

26. Ar dalyvaujate mokyklos telkiamoje tėvų bendruomenėje (tėvų komitetas, tėvų taryba)? *„Priklausau klasės tėvų komitetui, tačiau dėl laiko stokos ne visada pavyksta pilnumoj atlikti savo pareigas. Dalyvauti paskatino klasės auklėtoja, nes norinčių nebuvo, tad sutikau. Kartais su kitais tėvais sprendžiame aktualius klausimus susijusius su vaikų auklėjimu, bendraujam su mokytojais ir kitais tėvais, kartais stebim vaikų elgesį pamokose“.* **Kaip vertinate dalyvavimą savivaldoje, kokių lūkesčių turėtumėte?** *„Dalyvavimą mokyklos savivaldoje vertinu nepakankamai gerai. Trūksta tėvų aktyvumo, nedalyvaujame veikloje už mokyklos ribų, nors to reikėtų. Tačiau pats dalyvavimas yra naudingas, nes sudaromos galimybės pagerinti mokyklos klimatą, sustiprinti bendradarbiavimą tarp mokinių tėvų bei*

pedagogų. Manau, kad savivaldos veikla būtų patrauklesnė jei būtų: siūloma naujų idėjų, dažniau atsižvelgiama į kito nuomonę“.

27. Ką patartumėt pedagogams, kurie nori, jog tėvai dažniau dalyvauti mokyklos gyvenime? „ Manau, kad pedagogai turėtų rodyti dėmesį tėvams, informuoti juos apie vykstančius renginius, skatinti juose dalyvauti. Taip pat siekti, užmegzti draugiškus santykius tarp pedagogų ir tėvų, nes tuomet kyla noras dažniau dalyvauti mokyklos gyvenime, pasistengti, kad mokyklos atmosfera būtų maloni“.

INTERVIU SU VAIKO MAMA Nr.2

Interviu data: 2013-04-11

I. klausimų blokas Pagalba vaikui:

1. Papasakokite apie mokykloje teikiamą pagalbą Jūsų vaikui? (Dėl kokių priežasčių atsirado pagalbos poreikis, kokie specialistai teikia pagalbą ir kokią). „Mano dukra mokykloje gauna įvairiapusę pagalbą. Socialinio pedagogo, psichologo ir logopedo. Socialinio pedagogo ir psichologo pagalba prisireikė tuomet kai dėl skaudžių asmeninių priežasčių šeimoje pakeitėme mokyklą. Vaikui buvo didelis stresas, sunku buvo prisitaikyti prie naujos aplinkos, naujų žmonių. Prie viso to pasikeitė situacija šeimoje, likome gyventi tik dviese. Pritapti klasėje nesisekė, prasidėjo patyčios, dukra tapo uždara ir atsiskyrusi. Dėl šių priežasčių mergaitė nebenorėjo lankyti mokyklos. Į mokyklą išeidavo, bet po to gaudavau auklėtojos žinutę, kad dukros nėra pamokose. Taip ir prasidėjo visi rūpesčiai. Atvykimas į naują miestą, pradėjimas lankyti naują mokyklą vaikui buvo nemaža trauma. Socialinis pedagogas dažnai organizuodavo klasėje pokalbius su vaiku, kuriuose bandydavo spręsti patyčių problemas. Būdavo kalbamasi ir su dukra, kaip ji jaučiasi, tiek socialinis pedagogas tiek auklėtoja bandė užmegzti artimus santykius su vaiku, kad įgyti pasitikėjimą, nes kaip ir minėjau ji buvo uždara, todėl iki jos reikėjo išmukti „prisibelsti. Psichologas rengė konsultacijas, įvairius užsiėmimus, per kuriuos vaikui buvo siekiama padėti, susitaikyti su esama padėtimi. Dukrai labai patikdavo lankytis pas psichologo, specialistas greitai rado bendrą kalbą. Mačiau, kad buvo geranoriškai stengiamasi padėti.“**Kaip vertinate gaunamą (suteiktą) pagalbą?** Mane tenkina specialistų darbas, vaikas gauna visą reikiamą kvalifikuotą pagalbą. Specialistai padėjo spręsti problemas susijusias su socialinėmpasichologinėm krizėm. Esu patenkinta ir dėl to, kad specialistai moka dirbti komandoje, visi bendradarbiauja sprenddami mano vaiko problemas, o tai užtikrina kokybiškesnę pagalbą. Neturiu po kol kas jokių nusiskundimų, nes matau teigiamus pokyčius, tarp to kaip buvo anksčiau ir kaip yra dabar“.

2. Ar esate dalyvavęs Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kuomet buvo sprendžiami ir priimami sprendimai susiję su Jūsų vaiku? Kaip vertinate specialistų komandos teikiamą pagalbą jūsų vaikui?) „ Neteko dar dalyvauti tos komisijos posėdžiuose, tačiau visada dalyvauju kitoje veikloje kai sprendžiamos problemos. Paskutinį kartą teko dalyvauti susitikime su socialine pedagoge, psichologe ir vaiku. Socialinis pedagogas teiravosi kaip mums sekasi šeimoje, analizavome mano ir dukros santykius, psichologas davė atlikti testą, kuriuo bandėme išsiaiškinti tarpusavio konfliktų priežastis. Man patiko tai, kad vaikas turėjo galimybę išsakyti savo lūkesčius, buvo atsižvelgiama į vaiko nuomonę ir norus. Kaip ir anksčiau minėjau, kad komandini specialistų darbą vertinu gerai, sprendžiant problemas su keliais specialistais problemas, priimami geresni sprendimai, užtikrinama efektyvesnė pagalba. Yra buvę kartų, kuomet vaikas nedalyvavo problemų sprendime, tačiau norėčiau, kad vaikas visada dalyvautų kada yra sprendžiami svarbūs klausimai susiję su juo, nes nebus įmanoma užtikrinti efektyvios pagalbos, jei vaikas nebus išklaulytas“.

3. Ką galėtumėte pasakyti apie mokyklos aplinką? Ar Jūsų vaikui užtikrinta saugi, jo poreikius tenkinanti aplinka? „Šią mokyklą lankome dar neilgai, todėl sunku kategoriškai kažką teigti. Manau, kad mokykla yra tikrai gera, visi mokytojai su kuriais bendravau pasirodė geranoriški, pasiruošę padėti, todėl manau, kad mokyklos specialistai sugeba patenkinti vaiko poreikius. Jei kalbėti apie mokyklos saugumą, tai negalėčiau teigti, kad mokykloje visiškai saugi aplinka. Yra patyčių ir smurto, mano vaikas dažnai papuola į tas nemaloniais situacijas. Ne visada socialiniam pedagogui pavyksta užtikrinti vaikui saugumą ir apsaugoti nuo blogų dalykų. Iš vienos pusės pagalvojus mokykloje daug tokių problemų, jų visų turbūt neįmanoma pastebėti, iš kitos pusės norėtusi didelio dėmesingumo mokyklos klimatui, vaikų tarpusavio santykiams. **Kokių lūkesčių turėtumėt?** Svarbu kaskart analizuoti kiekvieną situaciją atsitikusią mokykloje, kad esamos problemos netaptų problematiškesnės ir sudėtingesnės. Vaikai nesulaukę pagalbos gali ryžtis baisiems dalykams. Mums tėvams būnant namie sunku žinoti kokia situacija mokykloje, todėl svarbu visada informuoti tėvus apie vaiko savijautą, jei yra patyčios apie tai taip pat reikėtų pranešti, nes mano dukra nėra linkusi pasakotis, ypač apie tai, kad kažkas tyčiojasi, kad yra atstumta. Bandyti nuslėpti tokius dalykus nuo tėvų nereikėtų“.

4. Ką galėtumėte papasakoti apie socialinio pedagogo organizuojamą vaikų mokymą ir švietimą? „Man patinka, kad socialinis pedagogas daug dėmesio skiria aktualių temų nagrinėjimui, vaikų mokymui. Kadangi labai aktualu tai, kad mokykloje pasitaiko patyčių, organizuojamos tolerancijos dienos. Pamenu vieną renginį kuris šiek tiek anksčiau mokykloje vyko vadinosi „po tolerancijos skėčiu“. Vaikai gamino skėtį, mokykloje buvo rodomos kinas apie mokyklą, vaikų santykius. Vaikai klasėje analizavo matytą kiną, aptarinėjo jį, diskutavo apie tolerantiškumą. **Kaip vertinate tokius renginius?** Tokie renginiai moko vaikus kaip reikia būti nuoširdiems, geriems vieni kitiems, manau tai labai svarbu, kai mokykloje yra tokios problemos. Manau gerai, kad daug dėmesio skiriama reikalingų įgūdžių ugdymui. Interneto svetainėje teko skaityti, kad vaikams buvo organizuojamos paskaitos „gyvenk sveikai“, „visi lygūs“. Į paskaitas dažniau reikėtų pasikviesti specialistų, kurie įdomiai pravesėtų mokymus konkrečia tema, taip vaikams būtų įdomiau. Būna dukra parsineša įvairių skrajučių, lankstinukų, bet aš manau, kad tokie dalykai nelabai veikia paauglius. Kur kas efektyviau mokyti per konkrečią veiklą, taip labiau įsisavinami svarbūs dalykai, ugdomi ir formuojami svarbūs įgūdžiai, vertybės.“

5. Ar socialinis pedagogas organizuoja vaikų užimtumą, laisvalaikį? Kokioje organizuojamoje veikloje ar būreliuose dalyvauja Jūsų vaikas? „Socialinė pedagogė organizuoja vaikų užimtumą ne tik pamokų metu, bet ir laisvu laiku. Dukra dalyvauja „Policijos rėmėjų veikloje“ manau, kad ši veikla labai naudinga, nes skatina atsakingumą. Tik šioje veikloje ji noriai dalyvauja, dėl blogų santykių mokykloje nėra linkusi dalyvauti kitokiuose užsiėmimuose. Be šių dalykų yra organizuojami prevenciniai renginiai, vykdomos gerumo akcijos, išvykos į kitas mokyklas, su kuriomis organizuojami bendri renginiai. Labai šaunu, kad socialinis pedagogas labai organizuotas žmogus, turintis daug idėjų, noro kažką kurti, veikti. Pakankama vaikams organizuojamos veiklos, svarbu skatinti vaikų aktyvumą, dalyvavimą tuose organizuojamose renginiuose, sužadinti jų norą, nes dauguma yra pasyvus, nesidominantis. Kad to pasiekti, reikėtų atlikti vaikų apklausą, pasidomėti kokios veiklos jie norėtų, gal jei būtų atsižvelgiama į jų lūkesčius, tai skatintų įsitraukti į veiklą“.

II klausimų blokas: Pagalba šeimai:

6. Dėl kokių šeimose iškilusių sunkumų ar problemų yra tekę kreiptis į socialinį pedagogą? „Pas socialinę pedagogę tenka kreiptis dėl nemokamo maitinimo dėl kitos socialinės paramos, tvarkom įvairius popierius. Daugiau kreipiuosi į ją tik dėl dukros problemų, kurios susijusios su vaiko netinkamu elgesiu ugdymo įstaigoje, pamokų nelankymu. **Ar gavote tokią pagalbą kokios tikėjotės?** Visais šiais atvejais gavau visą

reikiamą pagalbą. Ypatingai patenkinta likau psichologo darbu, jo užsiėmimai ir konsultacijos davė akivaizdžią naudą, dėl to labai džiaugiuosi. Norėčiau, kad būtų daug dėmesio skiriama šeimos poreikiams, įsigilinimui į konkrečią situaciją, o tai pavyks tik tuomet kai specialistai mokės užmegzti pakankamai artimus ryšius su tėvais, skatintų tėvus nebijoti kreiptis pagalbos, tačiau, kad to pasiekti svarbu įgyti tėvų pasitikėjimą. Dėl prastų santykių su mokytojais, nepasitikėjimo jais, tėvai vengs eiti į mokyklą prašyti pagalbos“.

7. Ar sulaukiate iš socialinio pedagogo pagalbos auklėjant vaikus šeimoje, sprendžiant vaiko problemas? „Per dažnai nesu linkusi prašyti patarimų ar pagalbos, tačiau jei reikalai rimti tada kreipiuosi į pedagogą, su ta mintim, kad ji man padės, patars. Pagalbos auklėjant vaikus šeimoje nedažnai, bet kartais sulaukiu. Yra buvę organizuojami pokalbiai su tėvais, socialiniu pedagogu bei psichologu apie paauglystę, kuriuose buvo dalinami patarimai kaip tokiu periodu auklėti vaikus, kaip elgtis, kad būtų įmanoma atrasti bendrą kalbą su vaiku, nes dabar tą padaryti sunku. Buvo pateikiamos vertingos rekomendacijos, auklėjimo būdai, kuriais sėkmingai pasinaudojau. **Kaip vertinate tokio pobūdžio pagalbą?** "Man patinka, kad socialinis pedagogas padeda ne tik vaikui, bet ir šeimai, nes tokios pagalbos poreikis tikrai yra, bent jau iš mano pusės. Svarbu, kad socialinis pedagogas ne tik padėtų spręsti šeimos problemas, bet ir skirtų didesnę dėmesį pačios šeimos stiprinimui ir ugdymui“.

8. Ar susidūrus su sudėtingesnėmis problemomis socialinis pedagogas buvo kada nors Jus nukreipęs pas kitus specialistus ar į atitinkamą instituciją, galinčią išspręsti konkrečias šeimos problemas? „Tokių rimtų problemų nėra dar pasitaikę, kad būtų reikėję nukreipti į kitas institucijas, nes visi reikalingai specialistai kurių prisireikia yra mokykloje. Tačiau jei to prisireiktų, norėčiau sulaukti tokios pagalbos ir socialinio pedagogo iniciatyvos padėti. Esu įsitikinusi, kad tokia pagalba labai reikalinga tėvams, nes mums dažnai trūksta įgūdžių ir žinių, todėl nežinotume kur reiktų kreiptis. Manau, kad šis specialistas puikiai sugebėtų sutelkti visus reikiamus specialistus jei tik to prireiktų“.

9. Ar turite galimybę konsultuotis su socialiniu pedagogu iškilus problemoms? "Su visais reikalingais specialistais konsultuotis turiu galimybių, tačiau ne visada jas išnaudoju, nes ne visos konsultacijos pateisina mano lūkesčius. Dažniausiai tenka konsultuotis dėl problemų susijusių su vaiku. Paskutinį kartą buvau pas klasės auklėtoją, nes viena klasės mergaitė buvo apstojusi mano dukrą, buvo net susimušusios. Auklėtoja pasiūlė pasikonsultuoti su socialiniu pedagogu, nes šis nagrinėjo tą situaciją nuodugniau. Ėjau kalbėtis, domėjausi ką ji galėtų pasiūlyti, jog tokių dalykų nebebūtų. Bandžiau paaiškinti, kad dėl tokių atsitikimų dukra ir nenori eiti į mokyklą. Pasišnekėjome kaip sakant „nuo dūšios“, ji mane nuramino ir sakė stebės ir domės kokie reikalai mano dukros klasėje bus. Dukra irgi dėl šio įvykio turėjo individualią konsultaciją, tačiau ji nelabai linkusi atvirai su ja bendrauti". **Kaip vertinate šio specialisto rengiamas konsultacijas tiek Jums tiek Jūsų vaikui?** „Manau, kad konsultacijos labai reikalingos, gerai jog tiek vaikai tiek tėvai turi sąlygas kreiptis į specialistus. Mano dukrai šios konsultacijos neatrodo naudingos ir svarbios, todėl jas vertina nelabai palankiai. Aš šeimai teikiama konsultacija vertinu patekinamai. Konsultacijose gaunu ir patarimų, ir atsakymų į man rūpimus klausimus. Norėčiau, kad santykiai būtų paremti tarpusavio pasitikėjimu, nes dabar to pasigendu. Kaip bebūtų apmaudu, bet dabar ne visada konsultacijos padeda išspręsti problemas, gal tuomet socialinis pedagogas turėtų pagalbėti apie kitokių aktyvesnius sprendimo būdus“.

10. Ar visada gaunate informaciją apie vaiko pasiekimus, ugdymosi sąlygas, lankomumą ir kitus svarbius dalykus? „Pakankamai dažnai esu informuota apie vaiko elgesį, lankomumą, taip pat gaunu informaciją, kuri susijusi ne tik su vaiku, bet ir su mokyklos veikla, kuri aktuali tėvams. **Kokiu būdu esate informuotas?** Svarbūs reikalai pranešami susirinkimo metu, skubius reikalus informuoja dažniausiai telefonu, aš manau tai labai patogus susisiekiimo būdas. O kitokioms problemoms esant arba tik šiaip informacijos

perdavimui naudojamas „elektroninis dienynas“, kuris ypač naudinga informacijos apie vaiko pasiekimus priemonė. Mane tenkina informacijos perteikimo būdai. Žinau, kad visada laiku pamatysiu ir sužinosiu svarbius dalykus“.

11. Kokius šviečiamuosius užsiėmimus socialinis pedagogas organizuojam Jums? Kokiose esate dalyvavęs, kaip juos vertinate? „Tų šviečiamųjų užsiėmimų mokykloje organizuojama nemažai, įvairiomis temomis. Man patinka, kad kartais pedagogai skatina tėvų savišvietą, rekomenduoja paskaityti knygą, pažiūrėti filmą, visada pasinaudoju pasiūlymais. Paskutinį kartą dalyvavau seminare kuriame buvo kalbama apie netinkamo vaiko elgesio priežastis. Paskaitų organizuojama nemažai: apie vaiko auklėjimą šeimoje, apie tėvų ir vaikų tarpusavio santykius. Kiek įgytų žinių pritaikau šeimoje sunku pasakyti, bet manau, kad švietimas nukreiptas į aktualias temas duoda daug naudingos informacijos tėvams. **Kokių lūkesčių turėtumėt?** Norėčiau, kad būtų galimybė visas tradicinės įprastas ir pabodusias švietimo formas pakeisti kažkuo įdomesniu, naujesniu, tai skatintų tėvų susidomėjimą. Galėtų būti organizuojami tėvų mokymo kursai, kuriuose būtų galima ir žinių įgyti ir praktinių įgūdžių. Man patiktų, kad švietimas būtų ne tik formalus, bet ir įtrauktų į kokią aktyvią veiklą“.

III. klausimų blokas :Bendravimas ir bendradarbiavimas:

12. Papasakokite apie savo bendravimą su socialiniu pedagogu? Kokie Jūsų santykiai? „Paskutinį kartą bendravome prieš mėnesį gal. Tačiau su socialine pedagoge niekada nebendravome dažnai, tik reikalui esant, t.y nutikimui kažkokiam mokykloje su kuriuo susijęs mano vaikas. Sakyčiau, kad mūsų tarpusavio santykiai tik formalūs. **Kaip vertinate savo bendravimą?** Man užtenka tiek bendravimo kiek jo yra. Norėčiau, kad bendraujant santykiai būtų šiek tiek artimesni, nuoširdesni. Yra pasitaikęs atvejis, kai pasigedau iš šio specialisto konfidencialumo, todėl dabar ne visada galiu bendraujant atsiverti, juo pasikliauti. Aš manau, kad pedagogo ir tėvų santykiai, bendravimas turėtų būti pagrįstas tarpusavio supratingumu, abipuse pagarba ir atvirumu, kad tėvai būtų patenkinti“.

13. Ar socialinis pedagogas turi visus reikiamus bendravimo gebėjimus? Kokie Jums labiausiai patinka ir kokių pasigendate? „Manau, kad socialinis pedagogas turi reikiamus bendravimo gebėjimus, tačiau ne visada jais pasinaudoja. Vienas gebėjimas kuris man labai patinka ir ko nepasigendu tai gebėjimas atidžiai išklaudyti, nepertraukiant pašnekovo. Turiu galimybę pasisakyti, būti išgirsta. Norėčiau, kad bendraujant apie vaiko problemas pedagogas išmoktų išreikšti ne tik nemalonius jausmus, bet ir teigiamus, ką padaryti jam sekasi ne visada“.

14. Kieno iniciatyva vyksta Jūsų ir pedagogo bendravimas? „Bendravimas vyksta kažkaip savaime, tai aš kreipiuosi, tai jis į mane. Nejaučiu, kad pedagogas rodytų iniciatyvą ar stengtųsi su manim užmegzti artimus santykius. Tačiau negaliu kaltinti vien specialisto, gal ir aš nepakankamai stengiuosi, kad tas bendravimas būtų kitoks. Norėčiau, kad pedagogas skatintų bendrauti ne tik sprendžiant problemas, bet ir kitais reikalais“.

15. Kada paskutinį kartą ir dėl kokių reikalų teko bendradarbiauti su mokykla? Kaip vertinate savo ir mokyklos bendradarbiavimą? „Paskutinį kartą lankiausi mokykloje, kai buvo organizuojamas susitikimas su mokytojais, aptarti vaiko pažangai. Bendravau su pedagogais, aptarėme aktualias problemas. Bendradarbiavimas tokiais reikalais labai svarbus. Dabartinis bendradarbiavimo procesas mane tenkina.“

16. Kokiū būdu dažniausiai bendraujate ir bendradarbiaujate? Kaip vertinate pedagogų parinktus bendravimo būdus? „Dažniausiai bendraujame telefonu, kartais susirinkimuose. Susirinkimo metu viešai prieš visus analizuoti ir aptarinėti problemas man nepatinka, todėl man labiausiai priimtinas bendravimo būdas pokalbiai „akis į akį“. Aš manau tai efektyviausia kai gali išsiaiškinti viską kas įdomu asmeniškai pasikalbant, lankantis tėvams mokykloje. Teko kažkada susirašyti laiškais, tas bendravimo būdas man

nepatiko, jis neefektyvus ir ilgai užtrunkantis. Pedagogams pasiūlyčiau, vietoje paprastų susirinkimų suorganizuoti diskusijas, kurioje dalyvaujantis tėvai turėtų galimybę bendrai aptarinėti reikalus, išsakyti nusiskundimus, tačiau reikėtų stengtis, kad įsitrauktų visi tėvai, o ne kaip susirinkimo metu bendrautų keli pagrindiniai“.

17. Ar bendradarbiaujat su specialistais sprendžiant vaiko problemas? „Tenka bendradarbiauti, nes tai svarbu norint padėti vaikui. Be to kitaip nelabai įmanoma, nes dauguma įvykių nutinka mokykloje, todėl negalėčiau viską užkrauti tik ant pedagogo pečių, nes tai mano vaikas ir man rūpi jo gerovė. Paskutinį kartą buvo įvykęs labai nemalonus incidentas kuomet tualete ant sienos buvo užrašytas negražus užrašas su keiksmazodžiais. Už šį darbą buvo apkaltinta mano dukra, nors taip padarė tos pačios anksčiau minėtos klasiokės, tik apkaltino mano vaiką. Buvai iškviesta į mokyklą, rodė socialinė pedagogė man nuotraukas su tais užrašais, po to aiškinomės kaip kas įvyko. Kadangi užrašas buvo grasinančio pobūdžio į šį reikalą sureagavo ir policija. Galų gale viskas baigėsi gerai, atsirado liudininkai, viskas išaiškėjo, tačiau tam prireikė laiko. Buvo kalbama ir gražiuoju ir piktuoju, buvo bandoma išaiškinti, kad tokių dalykų pasekmės kitą kartą gali būti skaudžios. Buvo į pokalbį pakviestos ir anų mergaičių mamos, kas davė daug naudos, nes suėjus į akistatą buvo proga pakalbėti apie tai kokios problemos mane kamuoja. Bendradarbiaujant priėjome tinkamą problemos sprendimą, nes laikui bėgant tos klasiokės atstojo nuo mano vaiko. Socialinis pedagogas parinko tinkamus būdus problemos sprendimui, likau patenkinta“.

18. Ar bendraujant ir bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu jaučiatės lygiavertis jo partneris? „Kad bendravimas ir nėra labai geras, tačiau nepaisant to, aš jaučiuosi svarbi, nes užsiimant bet kokia veikla ar tai būtų įvairūs susirinkimai ar problemų sprendimas, aš žinau, kad man suteikiama galimybė visada pasisakyti ką apie tai manau, turiu teisę pasiūlyti kažką. Priimant sprendimus visada atsižvelgiama į tai. Pedagogai mano patarėjai, jie pataria kaip būtų geriau pasielgti atitinkamoje situacijoje, aš išsakau ką aš apie tai manau ir drauge prieinam bendros išvados. **Kaip tą vertinate?** Esama situacija mane tenkina, dėl to tokių dalykų niekada neturėjau jokių nusiskundimų“.

19. Kaip vertinate pedagogo sudarytas sąlygas tarpusavio bendradarbiavimui? „Sąlygos sudarytos pakankamai geros. Dėl susitikimo ar konsultacijų laiko visada galima susitarti, jei tik yra poreikis man. Pedagogas linkęs suderinti laiką, kad tiek man tiek jam būtų patogiu. Organizuojama bendrų renginių, išvykų, kurios taip pat sudaro sąlygas tarpusavio bendravimui ir bendradarbiavimui ne su mokytojais, bet ir su mokinių tėvais, su kuriais pasidaliname patirtimi ir rūpesčiais. Įdomi veikla ir pedagogų domėjimasis šeima ir vaiku skatina bendradarbiavimą, tuo tarpu prasti santykiai su pedagogais, nepasitikėjimas jais, riboja norą bendradarbiauti“. **Ko pasigendate bendradarbiaudami tarpusavyje?** „Pasigendu nuoširdaus abiejų pusių įsipareigojimo ir darbo“ **Kokių pasiūlymų turėtumėt pedagogams, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis?** „Pasiūlyčiau stengtis taikyti kuo daugiau bendradarbiavimo metodų bei formų, kurie motyvuotų tėvus. Taip pat būtų naudinga rengti bendrų projektų, stiprinti tėvų švietimą, keisti nusistovėjusią mokyklos organizacinę kultūrą“.

IV. klausimų blokas: Tėvų įtraukimas:

20. Papasakokite apie mokyklos organizuojamą veiklą? Ar dažnai dalyvaujate? Kaip ją vertinate? „Nesu iš tų tėvų aktyvistų, kurie dalyvauja visur ką tik mokykla organizuoja, tačiau taip yra dėl to, kad ne visada turiu tam galimybių. Jei turėčiau pakankamai laiko būtinai stengčiausi išnaudoti visus mokyklos teikiamus pasiūlymus. O tų mokyklos organizuojamų veiklų yra įvairiausių ir tikrai įdomių. Kad ir retai dalyvauju, tačiau domiuosi organizuojama veikla. Truputį anksčiau teko dalyvauti renginyje „kelias į save“, kuriame buvo pakviesti globos namų auklėtiniai, specialių poreikių vaikai. Vyko mokyklų

pasirodymai, koncertas. Šis renginys labai paliko didelį įspūdį, nes buvo toks neįprastas, bet labai aktualus, nes šiandien labai svarbu į tai atkreipti dėmesį, ugdyti toleranciją, juolab kai net mokykloje galima sutikti tokių vaikų. Aš manau, kad tai ne ką svarbiau už visus prevencinius renginius, todėl tokio pobūdžio renginių galėtų būti daugiau. Apie mokykloje vykšančius renginius sužinau iš vaiko, taip pat iš internetinio puslapio, esu vieną kartą gavusi oficialių kvietimą į renginį. Būna, kad susirinkimuose pranešama apie renginius, paskatinama, sudalyvauti, nes jis pakankamai svarbus ir naudingas. Tačiau dažniausiai skatinimo dalyvauti nelaukiu, nes man pačiai įdomu ne tik juose lankytis, bet ir sudalyvauti.

Ar Jus tenkina toks informacijos pateikimo būdas? *„Taip, informacijos pateikimo būdai tenkina, labai patogūs sakyčiau. Internetiniame puslapyje netgi labai išsamiai aprašomi renginiai, pranešama kas juose dalyvaus. Skaitydamas iškart gali matyti kurioje veikloje tikrai būtų pravartu apsilankyti“.*

21. Kokiose mokyklos organizuojamose veiklose dažniausiai dalyvaujate? Kas paskatina dalyvauti? *„Dažniausiai dalyvauju tuose, kuriuose dalyvauja mano vaikas. Patinka bendros vaikų ir tėvų veiklos, nes dalyvaujant tokiose veiklose gerėja tarpusavio santykiai, sudaromos galimybės linksmai ir naudingai praleisti laiką. Dar mano dėmesį patraukia aktualios temos. Teko dalyvauti psichologo paskaitoje apie kurią buvau girdėjusi daug atsiliepimų, žinojau, kad jo dėstomos paskaitos tikrai bus vertingos, įdomios, tas taip pat mane skatina dalyvauti.*

Kaip vertinate tokia sveiklas? *„Labai vertinu tas veiklas, kurios suteikia ne tik žinių, bet ir praktinių įgūdžių. Įvairūs mokymai tėvams retai rengiami, tačiau jie įdomūs. Kiekvienam tėvui tai naudinga norint auklėti vaikus teisingai.*

Kokių lūkesčių turėtumėt? *„Norėčiau daugiau bendrų renginių. Kuomet dalyvauja vaikai, mes ir mokytojai gerėja bendravimas, o tas vaiko klasėje būtų labai aktualu. Dabar klasė „susiskaldžiusi“, tėvai nepakankamai bendrauja tarpusavyje, tai padėtų sumažinti šias problemas. Daugiau organizuojama veikla man patinka, nežinau ką reikėtų pakeisti. Manau, kad viskas yra gerai. Pakankama veiklos įvairovė, reikėtų tik pasisemti iš kitų mokyklų naujų idėjų, kurios skatintų tėvų susidomėjimą, norą dalyvauti“.*

22. Ar esate gavęs pasiūlymą prisidėti prie socialinių renginių ar šiaip kokios veiklos organizavimo ir vedimo mokykloje? *„Prisidėti būtent prie veiklos organizavimo nesu gavusi pasiūlymų, tačiau yra tekę prisidėti kitokiu būdu. Prieš Kalėdas buvo mokykloje organizuojama akcija „gerumas mus vienija“, skirta globos namuose augantiems vaikams. Prie organizuojamos akcijos prisidėjau tuo, kad iškepiu vaikams sausainių. Kad ir nedaug kuom, tačiau buvau patenkinta, kad galėjau bent kažkuo prisidėti. Manau svarbu, kad tėvai būtų skatinami prisidėti prie panašių renginių. Norėčiau, kad pedagogai dažniau informuotų, kuo ir kaip galėčiau prisidėti, paskatintų tai padaryti. Žinodama, kad mano pagalba tikrai pravers, mielai padaryčiau ko bučiau prašoma“.*

23. Kokiose organizuojamose prevencinėse programose, projektuose esate dalyvavusi? Kaip juos vertinate? *„Neteko dalyvauti įgyvendinant prevencines programas ar projektus. Esu dalyvavusi tik paskaitose apie rūkymą, alkoholio žalą, tačiau tiesa pasakius man atrodo, kad tai jau gana banalu, atgyventa, nes metai iš metų tas pats kartojasi ir mažai veiksminga, nes kiek tų problemų buvo tiek jų ir yra. Juo labiau, kad dabartinis vaikų amžius toks, kai norisi viską pamėginti ir tie pamokymai jiems nėra motais. Aš žinau, kad tai yra svarbu, tokia pedagogo pareiga. Nežinau kokių tų prevencinių programų ar projektų būna, gal ten tikrai kažkokie naujesni būdai tos informacijos perteikimo yra, tuomet tada vertinčiau jas palankiau. Jei būtų organizuojama įdomi, nauja veikla, norėčiau, kad į prevencinius projektus įtrauktų ir mane, ne tik vaikus. Man tai irgi būtų aktualu ir naudinga. Norėčiau ateityje smulkiau žinoti apie tuos vykdomus projektus, kokias veiklas įgyvendina ir pan. nes dabar neturiu apie tai informacijos.“*

24. Kai mokykloje yra sprendžiami su Jūsų vaiku susiję ugdymo klausimai, problemos ar esate kviečiami prisidėti prie organizuojamos pagalbos? „Yra buvęs vienas atvejis kuomet problemas išsprendė socialinis pedagogas su auklėtoju be mano įsikišimo, apie tai man net nepranešę. Apie tą įvyki tiesa sakant tada sužinojau net po laiko iš kitos mamos. Nepatiko man tas dalykas, nes manau, kad turėjau teisę žinoti apie mokykloje vykstančius dalykus susijusius su mano vaiku, turėjau taip pat dalyvauti kuomet sprendė problemas. Tačiau čia buvo tik vienas toks atvejis, kurį vertinu blogai. Daugiau tokių atveju nėra pasitaikę ir norėčiau kad nepasitaikytų. Dabar nuolat dalyvauju ir problemas sprendžiat ir pagalbos planą sudarant, žinau kaip ir kokiais būdais pedagogas spręš problemas. Esu apie viską informuota“.

25. Ar prisidedate prie vaikų ugdymo namuose? Ar teikiant pagalbą namuose, pasinaudojat pedagogų patarimais? „Minimaliai, bet esant reikalui prisidedu prie ugdymo namuose (padedu ruoštis pamokoms, šventėms). Žinau, kur vaikas turi spragų, kas jam sunkiai sekasi, pedagogai yra ne kartą patarę, kaip reikėtų padėti vaikui, kad šiam mokytis būtų paprasčiau. **Ar pasinaudojat duotais pedagogų patarimais?** Žinoma pasinaudoju duotais patarimais, praktika rodo, kad jie padeda ir yra veiksmingi. Manau, kad prisidėti prie vaikų ugdymo yra svarbu ne tik mokykloje, bet ir namie, todėl džiugu, kad pedagogai skatina įsitraukti į vaikų ugdymą“.

26. Ar dalyvaujate mokyklos telkiamoje tėvų bendruomenėje? „Žinau, kad mokykloje yra tėvų komitetas, tačiau jam nepriklausau. Dalyvavimas savivaldoje yra svarbus ir atsakingas darbas. Manau tam reikalui turėtų būti atidžiai parenkami tėvai, kurie siektų kažką pakeisti, turėtų idėjų įgyvendinti planus. Esama situacija man nepatinka, nes pasigendu tų dalykų. Norėčiau, kad situacija būtų kitokia. Esu įsitikinęs, kad savivaldos veikla būtų patrauklesnė ir efektyvesnė jei užtai atsakingi asmenys dirbtų kaip priklausos, atsakingai, atlikdami sau priklausančias pareigas“.

27. Ką patartumėt pedagogams, kurie nori, jog tėvai dažniau dalyvauti mokyklos gyvenime? „Pedagogams pasiūlyčiau sudaryti gerą specialistų komandą, kuri sugebėtų sukurti gerus tarpusavio santykius, gerą mokyklos mikroklimatą, tuomet tėvai savanoriškai norės patys dalyvauti ir įsitraukti. Svarbu nepamiršti skatinti tėvus tai daryti, nes daug tėvų nedrįsta, nepasitiki savim“.

INTERVIU SU VAIKO MAMA Nr.3

Interviu data: 2013-04-11

I. klausimų blokas Pagalba vaikui:

1. Papasakokite apie mokykloje teikiamą pagalbą Jūsų vaikui? (kokie specialistai teikia pagalbą ir kokią) "Mūsų šeima yra įtraukta į rizikos grupę, dėl šeimoje susiklosčiusios situacijos. Taip lėmė likimas, jog man tenka auginti ir auklėti savo anukę, nes jos mama girtuokliauja ir ja nesirūpina, todėl visa atsakomybė krenta ant mano pečių. Namuose tikrai ne kokia atmosfera. Anūke yra labai sunkaus charakterio, ji nelanko pamokų, rūko, bendrauja su vyresniais už save vaikiniais, todėl man dažnai tenka lankytis pas socialinį pedagogą, dė jos iššišokimų, nesiskaitymų su mokytojais, tai pat dėl masiško pamokų praleidinėjimo. Tiek klasės auklėtoja, tiek socialinė pedagogė stengiasi padėti mano anūkei išaiškinti, jog ji elgiasi netinkamai, bando įvairiais būdais atvesti ją į "doros" kelią. **Kaip vertinate gaunamą pagalbą?** „Labai vertinu pedagogų pastangas, nes matau, kad socialinis pedagogas skiria pakankamai dėmesio anukės problemų sprendimo ieškojimui. Dirbama su ja individualiai. Daug dėmesio skiriama mūsų šeimos pažinimui, tarpusavio santykių šeimoje analizavimui. Išsiaiškinus situaciją, specialistė bando sukurti pagalbos planą, kurį poto įgyvendina.. Yra stengiamasi ir dedama daug pastangų iš specialistų pusės,

tačiau anūkės požiūris ir situacija nekinta. Kadangi nematau jokių teigiamų pokyčių, galiu teigti, kad teikiama pagalba nėra efektyvi. Kažkur yra spragų, galbūt parenkami ne tokie metodai problemai spręsti aš net nežinau, tačiau situacija įrodo, kad vien pastangų neužtenka, reikia atrasti kažkokį kitą kelią". **Kokių lūkesčių turėtumėte?** "Norėčiau, kad specialistai rastų pagaliau išeitį iš šių problemų. Galėtų nukreipti pas kitus specialistus jei mato, kad tai ne jų kompetencijoms. Aš ne specialistė, jau ir metai savo daro, nežinau kaip galėčiau padėti, todėl tikiuosi tos pagalbos iš jų. Pati stebėdama savo anūkės situaciją, susimąstau galbūt jai būtų naudinga psichologo pagalba, tačiau mokykloje šio specialisto nėra. Nežinau, kaip mokykla nesugeba užtikrinti visokeriopos pagalbos, kad mokykloje būtų visi reikalingi specialistai, jei akivaizdžiai mato, kad psichologo pagalbos poreikis yra. Juk auklėtoja, socialinė pedagogė ne šios srities specialistai, gal todėl ta pagalba ir neduoda naudos, nes trūksta visų specialistų bendro darbo".

2. Ar esate dalyvavęs Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kuomet buvo sprendžiami ir priimami sprendimai susiję su Jūsų vaiku? „Nesu dalyvavusi, tačiau kiek žinau ten visda mokytojai viską susirinkę apsvarsto patys pedagogai. Manau, vaiko dalyvavimas turėtų būti būtinas. Esu dalyvavusi kartu su ja direkciniame svarstyme. Buvo sprendžiama ką reikia daryti su tokiu elgesiu, nes grėisė išmetimas iš mokyklos. Anūkei buvo paaiškinta esama situacija, niekas per daugiausiai neklausė nei jos nei mano nuomonės. Galėčiau pasakyti, jog greičiau buvo pastatomos sąlygos "arba-arba". Anūkė buvo smerkiama už blogus darbus, nebuvo bandoma pasišnekėti gražiuoju. **Kaip vertinate specialistų komandos teikiamą pagalbą jūsų vaikui?** "Negalėčiau teigti, kad pedagogams svarbiausia vaiko interesai ir gerovė, bent jau man toks įspūdis susidarė. Nemaloniai tada ten jaučiausi, buvo gėda ir nesmagu. Pasigedau būten šioj situacijoje specialistų geranoriškumo padėti. Pasijutau, kad anūkė šioje mokykloje kliūtis ir ja norima kuo greičiau atsikratyti, nes visiems ji tik kelia problemų".

3. Ką galėtumėte pasakyti apie mokyklos aplinką? Ar Jūsų vaikui užtikrinta saugi, poreikius tenkinanti aplinka? „Šia tema tikrai būtų galima daug ką pasakyti. Yra buvę pakankamai pavyzdžių, kas įrodo, jog mokykloje nėra siekiama apsaugoti vaikus nuo neigiamų reiškinių. Pakankamai daug muštynių, prasivardžiavimų, būta pasitaikę ir reketavimų, tačiau ne su mano vaiku. Paskutinį kartą mokykloje vyko muštynės kuomet net budėtoja nesugebėjo jų išskirti. Draugai susimušė, į muštynes buvo įtraukta ir mergaitė, kuri poto vaikščiojo su mėlyne po akim, o berniukų muštynės baigėsi nosies ir rankos lūžiais. Socialinė pedagogė apie ta incidentą sužinojo tik po laiko, kai akivaizdžiai buvo matyti pasėkmės. Sakyčiau nepakankamai reaguoja į tokias problemas, todėl kartais joms spręsti prisireikia ir policijos ir medikų pagalbos. Nutikę įvykiai tik įrodo, kad mokykla neužtikrina saugumo, o mokytojai nepakankamai suinteresuoti kažką keisti ir dėl to kartais darosi pikta, kai tiek mokytojų nesugeba susitvarkyti su tokiom problemom". **Kaip tą vertinate?** "Po kolkas blogai vertinu mokyklos aplinką, atmosferą joje, kai kuriuos ten dirbančius pedagogus. Norėčiau, kad tokių dalykų būtų kiek įmanoma mažiau. Klimatas nėra palankus, tačiau tai priklauso ne tik nuo socialinio pedagogo, todėl visas mokyklos darbuotojų kolektyvas turėtų dėti pastangas, kad kažkas pasikeistų. Reikėtų įvesti griežtesnę tvarką, sugalvoti kaip reikėtų kovoti su tokiomis problemomis, o ne praleisti pro pirštus".

4. Ką galėtumėte papasakoti apie socialinio pedagogo organizuojamą vaikų mokymą ir švietimą? „Mokykloje yra organizuojamos įvairios prevencijos prieš rūkymą, alkoholį, paskaitos. Pokalbiu metu kalbama apie aktualias problemas, aiškinama kaip reikia elgtis, bendrauti, tačiau manau, kad trūksta kažkokios efektyvesnės veiklos. Pasikalbėjimai, žodiniai pamokymai nelabai juos veikia ar duoda naudos. Tos prevencinės įvairios veiklos vaikams nusibodusios, maniškė yra net sakiusi, kad kiek galima vis apie tą patį. Pasiūlyčiau pedagogams pasisemti naujų idėjų, kažkokios įdomios naujos veiklos sugalvoti. Kad ir tas

pačias prevencines veiklas vykdyti ne taip kaip įprastai, o pavyzdžiui vaikai turėtų ne tik klausyti, bet galbūt patys rinkti tą naudingą informaciją, poto patys vesti renginį, pristatyti surinktą informaciją. Reikėtų skatinti dalyvauti aktyvioj veikloj. Mokiniai galėtų būtų mokytojų padėjėjai rengiant renginius, patys įgytų organizavimo gebėjimų, vyktų bendradarbiavimas tiek tarp mokinių tiek tarp vaikų, mokytusi dirbti komandoje. Kai patys rinktų reikiamą medžiagą apie žalingus dalykus sveikatai, gal labiau į tai atkreiptų dėmesį, ruošiant pristatymui medžiagą ugdytusi kūrybiškumas. Manau, kad taip būtų kur kas efektyviau nei vien žinių perteikimas. **Kaip jį vertinate?** "Dabartinę situaciją vertinu nelabai gerai, manau laikas pagalvoti apie tam tikrus pokyčius".

5. Ar socialinis pedagogas organizuoja vaikų užimtumą, laisvalaikį? „Socialinė pedagogė organizuoja kai kada išvykas ar šiaip kokius popomokinius renginius, tačiau tai būna retai. Tie būreliai ir visa kita veikla jau metai iš metų tokia pat, būtent dėl to vaikai nėra suinteresuoti šitokia veikla, nes tai nebeskatina vaikų susidomėjimo". **Kaip vertinate dabartinę situaciją?** "Nepatinka man dabartinė situacija, todėl labai norėčiau, kad daugiau dėmesio būtų skirta užklausinės veiklos, laisvalaikio organizavimui. Juk per tokią veiklą gerėja vaikų santykiai, bendravimas, jie vienas kitą geriau pažįsta, o taip ir mokosi kažko. Dėl mažo užimtumo ir eina poto visi blogais keliais iš neturėjimo kas veikti".

II klausimų blokas: Pagalba šeimai:

6. Dėl kokių šeimose iškilusių sunkumų ar problemų yra tekę kreiptis į socialinį pedagogą? "Dažniausiai tenka kreiptis tuomet kai nebežinau kaip elgtis atsidūrus tam tikroje situacijoj. Na pvz, paskutinį kartą mokykloje buvo pagauta rūkanti, susipyko su klasės auklėtoja, tuomet iš mokykos grįžo gal devintą valandą vakare. Prisiskambinti jai niekaip negalėjau. Būtent po to įvykio, ant rytojaus, kaip tik socialinė pedagogė lankėsi namuose, tai mes daug kalbėjome apie tai kokia dabar situacija namuose, aš visada jai pasipasakoju kas vyksta, o ji man pataria ką reikėtų daryti, kaip elgtis, kai su anūke namuose "neina" susitvarkyti. Kartu bandom numatyti kažkokią veiksmų strategiją kaip reikėtų pasielgti. Kitaip tariant pedagogė padeda ieškoti būdų, kurie padėtų pakoreguoti problematišką anūkės elgesį šeimoje, pagerintų mūsų tarpusavio santykius, nes mano ir jos santykiai itmepti, dažnai viena kitos nesuprantam, pykstamės. Man patinka tai, kad dėmesys ir pagalba skiriama ne tik vaikui, bet ir šeimai. Aš žinau, kad galiu į ją pagabos kreiptis ne vien dėl anūkės problemų, bet ir dėl šeimoje iškilusių sunkumų". **Ar gavote tokią pagalbą kokios tikėjotės?** "Bet kokių atveju sulaukiu paramos, paguodos, palaikymo kai būna sunku. Nežinau kaip kitiems man tokia pagalba labai reikalinga. Nėra buvę, kaip nesulaukčiau iš jos pagalbos. Jei man visada yra problemų ar šiaip yra kokių klausimų į tai reaguojama, todėl aš rami, nes žinau, kad reikalui esant galiu visada kreiptis ir bus stengtasi padėti. Esama situacija mane tenkina, tačiau norėčiau, kad pedagogai dažniau būtų patys suinteresuoti padėti tėvams, pasiūlyti ir pasidomėti kokia situacija šeimoje ir ar nereikėtų pagalbos. Kol nepaprašai, retai kada sulauksi, kad pasiūlytų kažką. Daug šeimų nedrįsta viešinti savo šeimos paslapčių, todėl nedrįsta kreiptis pagalbos. Pasiūlyčiau pedagogams rasti priėjimą prie kiekvienos šeimos, kad ši galėtų atsiverti."

7. Ar sulaukiate iš socialinio pedagogo pagalbos auklėjant vaikus šeimoje? Kokios? "Kai poreikis yra visada sulaukiu pagalbos auklėjant vaikus šeimoje. Tačiau visada aš pati domiuosi ir prašau pagalbos. Ji man pataria kokius auklėjimo būdus taikyti, kad neišaukti dar priešiškesnio anūkės elgesio. Kartais bloguoju ne visada galima pasiekti kažką. O ji maištauja, bausmės dar labiau viską komplikuoja, bet be griežtų taisyklių namuose irgi neįmanoma, nes būna palaida bala. Specialisto pagalba auklėjant vaikus šeimoje labai reikalinga, nes kartais tėvai nežinodami kaip spręsti problemas parenka blogus auklėjimo

būdus ir tas iššaukia dar didesnių problemų. Norėčiau, kad socialinis pedagogas daugiau savo iniciatyva dėmesio skirtų tėvų supažindinimui su vaiko ugdymo ypatumais."

8. Ar susidūrus su sudėtingesnėmis problemomis socialinis pedagogas buvo kada nors Jus nukreipęs pas kitus specialistus ar į atitinkamą instituciją, galinčią išspręsti konkrečias šeimos problemas? "Kadangi pas mus tų problemų būta visokių, tai socialinė pedagogė yra pasiūlius kreiptis PPT. Buvau supažindinta kas tai per tarnyba, kokios pagalbos galėtume gauti. Socialinė pedagogė palaiko ryšius ir su šia tarnyba ir su vaikų teisių tarnyba, todėl jis puikiai geba nukreipti pas reikalingus specialistus, kurie gaėtų suteikti efektyvesnę pagalbą. Nukreipdamas į PPT jis mums padėjo išspręsti nemažai problemų. Anūkė turėjo galimybę bendrauti su visais reikalingais specialistais, tame tarpe ir su psichologu, kurio pagalba buvo tikrai naudinga. Aš manau, kad šis specialistas puikiai moka atlikti koordinacinį darbą, kuris labai reikalingas šeimoms atsidūrus sudėtingoj situacijoj".

9. Ar turite galimybę konsultuotis su socialiniu pedagogu iškilus problemoms? "Dažnai turiu galimybę ateiti pasikonsultuoti individualiai su šiuo specialistu, tačiau paskutinį kartą tą dariau seniai. Einu tik tuo atveju kai būna labai sudėtinga situacija arba kai ji pati mane išsikviečia". **Kaip vertinate šio specialisto rengiamas konsultacijas tiek Jums tiek Jūsų vaikui?** "Kai kada konsultacijos padeda prisidėti prie anūkės ugdymo, todėl jos yra svarbios, bet yra buvę atvejų kai jos man nedavė naudos, nepadėjo išspręsti problemos, todėl negalėčiau teigti, kad jos visada pateisina mano lūkesčius. Gaunu informacijos apie socialinės pagalbos galimybes, tačiau pasigendu konsultavimo teisiniais klausimais. Manau, kad konsultacijų metu reikėtų tiek tėvus tiek vaikus supažindinti su teisiniais dalykais, su pareigom ir ir teisėm, papasakoti kas laukia už atitinkamų įstatymų nesilaikymą. Nes šiam reikalui skiriama nedaug dėmesio, o tai mano manymu labai aktualu".

10. Visada gaunate informaciją apie vaiko pasiekimus, ugdymosi sąlygas, lankomumą ir kitus svarbius dalykus? Kokiu būdu esate informuotas? "Visada gaunu informaciją apie tai, kuomet anūkė neatėjo į mokyklą, pabėgo iš pamokų, apie kitus aktualius dalykus informacijos pasigendu. Dėl anūkės elgesio dažniausiai informuota esu telefonu arba žinute. Taip, mano teisė žinoti kas vyksta, bet tas pranešinėjimas dėl kiekvienos smulkmenos jau nusibodo. Dažnai socialinas pedagogas atėjęs į namus papasakoja viską kas svarbu ir ką turėčiau žinoti. Nepatinka man kai visos naujienos būna pateiktos internete, nemoku naudotis kompiuteriu, tai kaip jie man siūlo sužinoti kitas naujienas. Kadangi iš anūkės nesulaukiu visų naujienų, nes pati nesidomi ir jai tas neaktualu, dažnai būna taip, kad kai kurių dalykų lieku nesužinojus". **Kaip vertinate dabartinę situaciją?** "Nepatinka, tačiau suprantu, kad dėl manęs vienos niekas nekeis nusistovėjusios sistemos. Manau, kad mokykla nepakankamai dėmesio skiria tam, kad visi tėvai turėtų jiems patogų priėjimą prie informacijos, jiems nesvarbu kiek kas gauna informacijos ar negauna. Nepagalvoja apie tuos, kurie senesni ir jiems kėblu naudotis visokiais elektroniniais dienynais. Nežinau kaip reikėtų keisti esamą situaciją, nes apie tokius dalykus esame kalbėję per susirinkimus, tačiau niekas nesureagavo, išvada viena jiems neįdomu mūsų nuomonė".

11. Kokius šviečiamuosius užsiėmimus socialinis pedagogas organizuojam Jums? Kokiose esate dalyvavęs, kaip juos vertinate? "Mažai kas organizuojama, na gal būna vienas kitas renginys, tačiau dažniausiai visas tėvų švietimas vyksta per susirinkimus. Tai vienintelis būdas kuriuo naudojamosi dažniausiai. Tačiau aš tų susirinkimų nevertinu teigiamai. Būna jie gana retai, o jei ir būna visada juose dalyvauja tie patys tėvai, kalbama tik apie mokyklai aktualius dalykus, tačiau mažai domimasi ko mes norėtumėme. Per susirinkimus dažniausiai kalba klasės auklėtoja, specialistai gal dalyvavę tik porą kartų yra. Norėčiau, kad mokykla stengtųsi šviesti tėvus ir jiems aktualiais dalykais. Pavyzdžiui kaip reikia "susitvarkyti" su vaikais tokiaame sudėtingame paauglystės laikotarpyje. Galėtų į

mokyklą atvažiuoti psichologas ar šiaip koks specialistas, kuris įdomiai pravesių kažkokių mokymus tėvams, nes mokykloje dirbantys specialistai tam dėmesio neskiria arba nelabai tam turi kompetencijų. Pedagogai galėtų pasiūlyti patiems tėvams šviestis, nurodydami kur galėtume apsilankyti, kokiose užsiėmimuose sudalyvauti. Dėl informacijos stygiaus nežinau kur tai vyksta. Tas įrodo, kad pedagogai mažai dėmesio skiria tėvų švietimui".

III. klausimų blokas :Bendravimas ir bendradarbiavimas:

12. Papasakokite apie savo bendravimą su socialiniu pedagogu? Kokie Jūsų santykiai?

*" Kad su socialine pedagoge tenka bendrauti dažnai tai čia faktas. Kaip ir anksčiau minėjau, ne tik mokykloje, bet ir namuose, dėl įvairiausių reikalų, kartais dėl problemų, kartais tiesiog pasikalbam apie šeimą, kaip sekasi. Bendravimas man patinka, nes santykiai pakankamai artimi. Pasitikiu šiuo specialistu, nes visas bendravimas paremtas konfidencialumu. Santykiai pakankamai nuoširdūs, šilti ir kartais esmeniški, nes kalbamės apie labai asmeniškų dalykus. Aišku, bendraujant būna ir nesusikalbėjimų, nes ne visada nuomonės, požiūriai sutampa, tačiau būtent bendraujant daug ką galime išsiaiškinti, pasidalinti žiniomis". **Kaip vertinate savo bendravimą?** "Bendravimą vertinu teigiamai. Esant reikalui visada palaikome ryšius, todėl bendravimo pakanka. Kadangi seniai bendraujame, nebėra įtampos, viena kitą gerai pažįstam, žinome kaip reikia bendrauti, kad atrastume bendrą kalbą. Bendraujant ji moka "prieiti" prie manęs, pasakyti pastabas manęs neužgaunant, tai labai svarbu bendraujant. Tarpusavio supratimas man labai svarbus".*

13. Ar pedagogas turi visus reikiamus bendravimo gebėjimus? Kokie Jums labiausiai patinka ir kokių pasigendate?

„Mano bendravimą su juo įtakoja ne vien bendravimo gebėjimai, bet ir specialisto asmeninės charakterio savybės: atvirumas, lankstumas. Tačiau žinoma, kad bendravimo gebėjimai ne ką mažiau svarbūs norint su tėvais atrasti bendrą kalbą. Man patinka, kad bendraujant visada rodoma pagarba man, atidžiai klausomasi. Yra buvę atveju, kai bendraujant pasigedau empatiškumo, iniciatyvumo."

14. Kieno iniciatyva vyksta Jūsų ir pedagogo bendravimas?

"Bendravimas dažniau vyksta labiau mano iniciatyva, nes aš dažniau einu klausti, domėtis, prašyti patarimų kaip išspręsti problemą. Pasigendu pedagogo iniciatyvos ne tik bendravime, bet ir veiklos organizavime. Norėčiau, dažniau jausti, kad mokykla manęs laukia, kad nori palaikyti santykius, kad jiems svarbu kaip vyksta bendravimas ir bendradarbiavimas, tačiau šiandien dienai, jiems tas neaktualu nes anot jų, tai tėvų pareiga rūpintis vaikais, todėl patys turi domėtis, o ne laukti kol kažkas iniciatyvą parodys".

15. Kada paskutinį kartą ir dėl kokių reikalų teko bendradarbiauti su mokykla? Kaip vertinate savo ir mokyklos bendradarbiavimą?

"Bendradarbiavimas vyksta tik sprendžiant problemas susijusias su ugdymu, priimant sprendimus, aptariant pagalbos vaikui būdus. Labai retai bendradarbiaujam kitais reikalais. Kartais susidaro įspūdis jog mokytojai viską geriau žino. Nepatinka, kad pedagogai nesistengia bendradarbiauti su tėvais. Gal esant kitoms aplinkybėms būtų kitaip, bet kadangi mano anūkė, pati niekur nedalyvauja, todėl ir aš tik reikalui esant bendradarbiauju su mokytojais. Norėčiau, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis ir neapsiribotų vien problemų sprendimu. Pedagogai galėtų išsiaiškinti kokio bendradarbiavimo nori tėvai, kaip jį įsivaizduoja, žinodami tėvų lūkesčius mokykla galės sukurti tokią veiklą, kuri skatintų abipusį bendradarbiavimą, kuris tenkintų tiek mokyklą tiek mokinių tėvus".

16. Kokių būdu dažniausiai bendraujate ir bendradarbiaujate? Kaip vertinate pedagogų parinktus bendravimo būdus?

Dažniausiai bendraujame susirinkimuose arba telefonu. Labai patinka "individualių pokalbių diena", per kurią gali atėjęs į mokyklą su kiekvienu mokytoju aptarti tai kas tau rūpi. Man toks bendravimo būdas ir priimtinausias ir naudingiausias, tokiu būdu bendraujama tik apie mano anūkę, kas man ir yra aktualiausia.

Aš manau, kad visus bendravimus internetu ar telefonu reikėtų pakeisti į bendravimą "gyvai", kad gerėtų tėvų ir pedagogų tarpusavio santykiai. Atsiranda artumas, didesnis supratimas".

17. Ar bendradarbiaujat su specialistais sprendžiant vaiko problemas? *"Sprendžiant problemas bendradarbiaujame ne visada. Bendradarbiavimas vyksta tik labai sunkiai situacijai esant. Priimant sprendimus dėl išmetimo iš mokyklos arba tuo atveju jei anūkės elgesys padaro žalą mokykloje esantiems pedagogams ar mokiniams. Tokiu atveju esu kviečiama į mokyklą, padėti spręsti problemas, bendrauti su kitų mokinių tėvais, o šiaip daugelį problemų pedagogai sprendžia savarankiškai. Man patinka tai, kad prieš skiriant kažkokias nuobaudas už blogą elgesį, pasitariama su manimi. Esu pasirašiusi raštu sutikimą, kad už blogą elgesį, konfliktus su mokytojais, socialinė pedagogė gali taikyti tam tikras nuobaudas. Šis specialistės pasirinktas darbo metodas, man atrodo labai teisingas ir veiksmingas, nes vaikams reikia išmokti priimtini atsakomybę ir blogus darbus, žinoti ribas ir taisykles, kurių privalu laikytis mokykloje".* **Kaip tą vertinate?** *"Mane tokia situacija tenkina, nes tų problemų mokykloje apstu, todėl dėl kiekvienos smulkmenos neturiu laiko lankytis mokykloje. Man užtenka to, kad apie problemas vykiančias esu informuota, žinau esamą situaciją ir kad pedagogai priimant svarbius sprendimus su manimi pasitaria".*

18. Ar bendraujant ir bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu jaučiatės lygiavertis jo partneris? *„Niekada nesijutau lygiavertiu partneriu, nes specialistai pakankamai daugiau turi įgūdžių ir kompetencijų nei aš. Sprendžiant problemas dažnai socialinė pedagogė su klasės auklėtoju ir kitais specialistais sprendžia problemas be mano įsikišimo. Imantis drąstiškų priemonių mano nuomonė yra tik išklausa, tačiau ne visada atsižvelgiama į mano pasiūlymus. Šiek tiek apmaudu, kad "blogų" mokinių tėvai, nėra vertinami, kaip lygiavertiniai partneriai. Manoma, kad jie nepajėgs suteikti jokios pagalbos ir neįstengs aktyviai dalyvauti vaiko ugdymo procese. Norėčiau, kad pedagogai išmoktų priimti visokius tėvus ir vaikus, nesvarbu ar jie iš "gerų" šeimų, ar "blogų", manau neturėtų būti pagal socialinį sluoksnį žmonės skirstomi. Pedagogai turėtų priimti kiekvienos šeimos individualumą ir jį gerbti".*

19. Kaip vertinate pedagogo sudarytas sąlygas tarpusavio bendradarbiavimui?" *Bendradarbiavimui nėra sukurtos palankios sąlygos. Neatsižvelgiama į tėvus, visa mokyklos veikla, atmosfera, tarpusavio santykiai turėtų skatinti tėvų norą bendradarbiauti dabar to nėra. Bendravimas dažniausiai tik dalykiškas. „Ko pasigendate bendradarbiaudami tarpusavyje?"* *"Pasigendu specialistų suinteresuotumo ir lankstumo. Taip pat žinių ir informacijos apie bendradarbiavimą".* **Kokių pasiūlymų turėtumėt pedagogams, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis?** *"Turėtų pasistengti sudaryti tėvams malonesnį mikroklimatą mokykloje. Bendraujant su tėvais, pedagogai turėtų skatinti tėvus aptarti aktualius klausimus, turėtų būti akcentuojamas ne tik prastas vaiko elgesys, bet ir teigiamas savybes. Girdėdami vien blogus dalykus apie vaiką, tėvai nebenori joje lankytis, vengia bendrauti su mokytojais".*

IV. klausimų blokas: Tėvų įtraukimas:

20. Papasakokite apie mokyklos organizuojamą veiklą? Ar dažnai dalyvaujate? Kaip ją vertinate? *"Mokykla organizuoja renginių, dažniausiai būna visi tie tradiciniai, šeimos šventės, mokytojų dienos renginiai ir t.t. Trūksta renginių įvairumo. Dalyvauju renginiuose retai, nes nei mano anūkė, nei dukra nesidomi tokiais dalykais. Kažkada kai situacija šeimoje nebuvo tokia kėbli dalyvavome šeimos šventėje. Buvo labai įdomu, linksmai praleidome laiką. Bendros šeimos šventės suartina šeimos narius, buvo smagu, liko geri įspūdžiai ir įdomi patirtis. Dabar dažnai net nežinau kas vyksta mokykloje".* **Viskas aprašyta internete, o kaip ir sakiau ten nesilankau".** **Jus tenkina toks informacijos pateikimo**

būdas? "Nepatinka, kad viskas pateikta mokyklos internetiniame puslapyje. Norėčiau gauti išsamią informaciją bukletuose apie vykstančius renginius, arba pakvietimą. Priklausomai nuo to koks renginys, galbūt sudalyvaučiau".

21. Kokiose mokyklos organizuojamose veiklose dažniausiai dalyvaujate? Kas paskatina dalyvauti? Kokių lūkesčių turėtumėte? "Jei jau dalyvauju tai dalyvauti mane paskatina tikrai ne pedagogai, o tai jog organizuojama veikla yra įdomi, nauja. Smagu kažką naujo sužinoti, patirti. O šiaip dalyvauti mokyklos gyvenime paskaina atsakomybė už žmogų kurį auklėju. Svarbu žinoti kas vyksta mokykloje. Manau, kad tėvams trūksta organizuojamos veiklos įvairovės, todėl jie pasyviai dalyvauja mokyklos veikloje. Pasiūlyčiau tradicinę nusistovėjusių veiklų pakeisti kažkuo naujesniu, įdomesniu tiek vaikams tiek tėvams. Reikia sužadinti žmonių smalsumą, norą, tokiu būdu gal jie patys savanoriškai norės dalyvauti, prisidėti prie organizuojamos veiklos".

22. Ar esate gavęs pasiūlymą prisidėti prie socialinių renginių ar šiaip kokios veiklos organizavimo ir vedimo mokykloje? "Nėra tekę organizuoti renginių mokykloje. Nesu gavusi pasiūlymų kažkaip prisidėti, ką mielai padaryčiau jei tik žinočiau kaip".

23. Kokiose organizuojamose prevencinėse programose, projektuose esate dalyvavusi? Kaip juos vertinate? Kokių lūkesčių turėtumėte?" Nesu dalyvavusi, nežinau nei kokios prevencinės programos nei kokie projektai yra įgyvendinami, tačiau būtų įdomu daugiau sužinoti apie šias veiklas, mielai sudalyvaučiau jeigu būtų galimybė kada. Turbūt dabar kaip ir ankstesniais laikais daug dėmesio skiriama prevencijai prieš rūkymą, alkoholį. Prevencinė veikla būtina, ypatingai dabar kai daug ir geriančių, rūkančių ir narkotikus vartojančių paauglių, tačiau kiek ši veikla naudinga, sunku pasakyti. Labai svarbu didelį dėmesį skirti tokiom prevencijų temom kaip: patyčios, smurtas, savižudybės, nes atsižvelgiant į dabartinę situaciją, matyti kiek paauglių neapsikentę smurto, žiauraus elgesio žudosi. Verta prevencinėm veiklom paliesti visas aktualias šiandienines problemas. Reikia didelį dėmesį skirti vaikų mokymui, pasistengti apsaugoti nuo tokių dalykų."

24. Kai mokykloje yra sprendžiami su Jūsų vaiku susiję ugdymo klausimai, problemos ar esate kviečiami prisidėti prie organizuojamos pagalbos? "Pamenu paskutinį atvejį kai socialinė pedagogė pasiūlė apsilankyti PPT. Nutarėm, kad būtų naudinga kitų specialistų parama. Socialinė pedagogė liepė grįžus namo pasišnekėti su anūke apie tai. Paaiškinti apie esamą situaciją, pabandyti įtikinti, kad būtų pravartu ten apsilankyti, nes pagalba būtų naudinga. Taip ir padariau. Socialinė pedagogė bendrauja su ja per individualius užsiėmimus, aš namuose stengiuosi taip pat prisidėti prie organizuojamos pagalbos. Dažnai aptariame kartu pagalbos planą ir poto įvykdau sau paskirtas funkcijas, pasikliaudama specialisto patarimais. Man patinka, kad turiu galimybę prisidėti ne tik prie pagalbos planavimo, bet ir įgyvendinimo".

25. Ar prisidedate prie vaikų ugdymo namuose? " Nežinau kaip galėčiau prisidėti prie vaikų ugdymo namuose. Pamokų padėti paruošti negaliu, nes pati kai kurių dalykų nesuprantu. Tačiau visada skatinu anūkę, kad ši mokytųsi, bandau visaip motyvuoti šiai veiklai. Trūksta man žinių apie tai, kaip dar galėčiau prisidėti prie ugdymo namuose, pedagogai galėtų suteikti žinių, patarti. Pedagogai mažai dėmesio skiria tėvams, kad šie įsitrauktų į ugdymą namuose".

26. Ar dalyvaujate mokyklos telkiamoje tėvų bendruomenėje? Kaip vertinate dalyvavimą savivaldoje, kokių lūkesčių turėtumėte? "Nedalyvauju mokyklos savivaldoje, neprisidedu prie mokyklos reikalų tvarkymo, sprendimų priėmimo. Niekas manęs ir neskatina būti mokyklos bendruomenės dalimi. Nesu net informuota, kokias funkcijas atlieka tėvų taryba, tačiau man tai nėra aktualu. Nemanau, kad tėvų taryba gali padėti išspręsti mokyklos problemas, nes jų ten daug ir senų, tad reikėtų dėmesį kreipti visai į kitokius dalykus, o ne spręsti mažiausiai aktualius klausimus".

27. Ką patartumėt pedagogams, kurie nori, jog tėvai dažniau dalyvauti mokyklos gyvenime? *"Patarčiau įtraukti visus tėvus į dalyvavimą, svarbių sprendimų priėmimą, o ne tik tuos kurių vaikai gerai mokosi. Juk dažniausiai taip ir būna, kad visoje veikloje dalyvauja "gerųjų" vaikų tėvai, o į tai, kad kiti tėvai nesilanko nėra kreipiamas dėmesys. O jie ir nesilanko dėlto, jog blogi santykiai su mokytojais, jų vaikai pastoviai akcentuojami, kad padarė tą ir aną, todėl tėvai vengia lankytis ir renginiuose ir bendruose ekskursijose, nes jaučiasi nepilnaverčiais. Reiktų paskatinti tėvus, kurie turi problemų šeimose taip pat prisidėti prie kažkokios veiklos organizavimo, paprašyti jų pagalbos. Labai svarbu, kad pedagogai sudarytų sąlygas kiekvienam tėvui pasijusti svarbia mokyklos dalimi"*

INTERVIU SU VAIKO MAMA Nr.4

Interviu data: 2013-04-11

I. klausimų blokas Pagalba vaikui:

1. Papasakokite apie mokykloje teikiamą pagalbą Jūsų vaikui? *"Mano dukra turinti elgesio problemų, taip pat kalbėjimo sutrikimų, lankosi pas logopedą bei socialinę pedagogę. Logopedo darbu esu patenkinta, tačiau apie socialinės pedagogės teikiamą pagalbą jau kitą kalbą. Norėčiau papasakoti trumpą istoriją, kuri atskleis, kaip specialistai nesugeba padėti, o priešingai dar labiau sutraumuoja vaiką. O buvo taip. Ji yra labai judri, energinga, jos visur pilna, kartais konfliktiška. Auklėtoja dažnai skundžiasi jos elgesiu. Dėl jos netinkamo elgesio su bendraklase teko susidurti net su teisėsauga. Tualetė ji apie savo klasės draugę parašė labai nemalonių dalykų, būta net grasinimų. Tačiau mes – tėvai, apie visa šią situaciją sužinojome paskutiniai, kai jau buvo per vėlu. Mums, kad vyksta tyrimas, kad yra įtariama mūsų dukra, niekas net nepranešė. Specialistė pažeidė ne tik profesinę etiką, bet ir tėvų bei vaiko teises. Auklėtoja bei socialinė pedagogė net nemėgino jai padėti, ji buvo apjuodinta ir pažeminta prieš visą mokyklą. Nebuvo laikomasi jokio konfidencialumo. Su ja elgėsi kaip su nusikaltėle, siūlė ją išsiūsti į koloniją. Auklėtoja man pasakė, jog iš mano dukros nebebus gero žmogaus, tai mane labai įžeidė. Viską banė spręsti piktuojau, jai net nebuvo mėginta gražiai paaiškinti, jog tai nedera daryti. Ji buvo prigasdinta socialinės pedagogės. Mano dukra bijojo savo auklėtojos bei socialinės pedagogės. Dukra vengė eiti į mokyklą, apsimetinėjo, kad serga, blogai jaučiasi. Ji nemiegodavo naktimis, verkdamo, buvo užsidariusi savyje, vengė visų. Turbūt nė nereikia klausti, kaip aš vertinu tokią pagalbą. Žinoma, kad esu labai nepatenkinta tokia mokytojos bei socialinės pedagogės elgesiu. Manau, jog jos nėra kvalifikuotos, jų žiaurumas ir netinkamas elgesys mano dukrą išgasdino ir ji niekuo nebepasitiki. **Kokių lūkesčių turėtumėte?** *"Mano manymu, mokykloje būtina pakeisti socialinę pedagogę. Ji neatstovauja vaikų interesų, o tik menkina vaikus, nepadedą jiems, o tik dar labiau kenkia. Esant tokios problemoms, būtinas psichologas, kuris padėtų bendrauti su vaikais, kurie yra problematiški. Manau, jog tai padėtų išvengti nemalonių situacijų mokykloje, tačiau mokykloje tokio specialisto nėra, todėl dauguma problemų nėra išsprendžiamos, o nemokėdami suteikti kvalifikuotą pagalbą, kiti specialistai dar labiau pablogina esamą situaciją"**

2. Ar esate dalyvavę Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kuomet buvo sprendžiami ir priimami sprendimai susiję su Jūsų vaiku? *"Vaiko gerovės posėdžiuose neteko dalyvauti, netgi šiuo atveju kai problema buvo daėjusi iki teisėsaugos, aš nedalyvavau*

problemos sprendime. Mes su vyru nebuvo kviečiami į pokalbius su socialine pedagoge, mūsų dukra turėjo rašyti pasiaiškinimus, kuriuose ji turėjo prisipažinti, ką yra padariusi. Esu labai pasipiktinusi, kodėl be manęs tai buvo daroma ir verčiama mano dukra turėjo pasirašinėti. Ji nėra pilnametė, todėl visose pokalbiuose su mano dukra turėjau dalyvauti aš arba mano vyras. Mano dukrai buvo grasinama, jog jai bus keliama baudžiamoji byla, kad ji pateks į koloniją". **Kaip vertinate specialistų komandos teikiamą pagalbą jūsų vaikui?** "Blogai vertinu specialistų darbą, esu nusivylusi, kad problemos sprendžiamos tokiais būdais, kai yra pažeidžiamos ne tik vaiko, bet ir mano teisės. Sakoma, kad pagalbą teikiantiems specialistams svarbiausia vaikas, tačiau jie toli gražu nesirūpina vaiko gerove. Kada mano dukra pateko į šią situaciją, problema nebuvo sprendžiama tinkamai. Ji buvo tik kaltinama, nebuvo bandoma jai padėti. Net pokalbiuose su manim, auklėtoja elgėsi nepagarbiai, kalbėjo pakeltu tonu, bjauriai kalbėjo apie mano dukrą. Bučiau norėjusi būti informuota apie šį atsitikimą, būčiau norėjusi būti ne teisiama o priešingai, sulaukti pagalbos, patarimų kaip reikėtų elgtis tokioje situacijoje. Norėčiau, kad dirbant su vaikais patys pedagogai nepažeidintų jų teisių. Kaip gali dirbti tokį darbą ir rodyti tokį pavyzdį vaikams aš to nesuprantu".

3. Ką galėtumėte pasakyti apie mokyklos aplinką? Ar Jūsų vaikui užtikrinta saugi, jo poreikius tenkinanti aplinka? "Mokyklos aplinka nesaugi, daug patyčių ir smurto. Tačiau visa tai labai akivaizdu, visi mato, visi žino, tik nieko nedaro. Mokykloje mano dukrai teko patirti nugaros traumą. Jai trenkė jos klasės draugas iš kėdės, o auklėtoja tiesiog pasakė kam reikia čia daryti problemas, juk nieko baisaus nenutiko. Po konfliktų su socialine ir klasės auklėtoja, ji mokykloje nesijaučia saugi, nes nei iš vienos nesulaukia pagalbos, niekas neužstoja, neapgina. Esu nepatenkinta mokyklos aplinka, manau, per mažai yra skiriama priemonių, kurios apsaugotų ne tik mano, bet ir kitus vaikus esančius mokykloje. Norėčiau, kad pedagogas pagaliau pradėtų problemas spręsti, o ne jas ignoruoti, nes jos pačios neišsprendžios. Nereikia laukti, kol nutiks kažkas tokio, ko nebebus įmanoma pakeisti. Turėtų domėtis vaikais, jų santykiais, aiškintis, kodėl kai kurie klasės mokiniai atstumti, pravardžiuojami. Socialinė pedagogė turėtų būti vaiko užtarėja, ginanti jį nuo neigiamos aplinkos, tačiau dabar vaikai kovoja kiekvienas už save sprenddami savo problemas savais būdais".

4. Ką galėtumėte papasakoti apie socialinio pedagogo organizuojamą vaikų mokymą ir švietimą? "Socialinė pedagogė mažai dėmesio skiria vaikams, jų auklėjimui, švietimui. Kartais net nesuprantu, ką ji veikia mokykloje ir kokia jos paskirtis mokykloje, jei ji nepadedą mokiniams spręsti problemų, nemoko jų kaip reikia tinkamai elgtis, bendrauti, todėl vaikai nesiskaito nei su klasiokais nei su mokytojais. Kartais net suabejoju ar ji turi tinkamą išsilavinimą dirbti tokį atsakingą darbą". **Ką norėtumėt pakeisti?** "Mokykloje reikėtų didelį dėmesį skirti prevencinio pobūdžio renginiams, per kuriuos vaikai ugdytųsi savimone, mokytųsi tinkamo elgesio. Didelį dėmesį reikėtų skirti tolerancijos ugdymui, vienas kito atžvilgiu, mokyti gerbti šalia esantį. Socialinis pedagogas turėtų supažindinti vaikus ne tik su jų teisėmis, bet ir su pareigomis, kurių jie privalo laikytis. Į švietimą reikėtų įtraukti ir kitų institucijų atstovus, kurie galėtų kažkaip prisidėti prie vaikų mokymo. Atrodo paprasti dalykai, tačiau apie tai turi būti šnekama, diskutuojama".

5. Ar socialinis pedagogas organizuoja vaikų užimtumą, laisvalaikį? *"Dar kartą pasikartosiu, jog mokyklos socialinė pedagogė labai mažai laiko skiria vaikams bei jų užimtumui. Mano dukra nedalyvauja jokiam būrelyje mokyklos aplinkoje. Manau, kad vaikams trūksta aktyvios įdomios veiklos, kuri leistų jiems pasireikšti. Pedagogai turėtų sudaryti paaugliams galimybes praleisti gerai laisvalaikį įdomioje aplinkoje, užsiimant teigiama veikla, kur būtų rodomas geras pavyzdys, nes tai turi įtakos ir tolimesniam vaiko gyvenimui. Įvairūs būreliai, suartina bendraamžius, padeda susirasti draugų, per žaidimą vaikai ugdo savo bendravimo įgūdžius". **Kokių lūkesčių turėtumėt?** "Galėtų būti būrelis kažkoks suburtas, kurio veikla būtų suinteresuota į gerus darbus: pavyzdžiui prisidėti prie labdaringos veiklos, gerumo akcijų, bendrauti su vaikų namais, rengti renginius. Na nežinau, sugalvoti galima visko, manau trūksta socialiniai pedagogai irganizuotumo, kūrybingumo arba tiesiog noro. Aš manau, kad paaugliai nėra visiškai nieko nesidominantys ir nieko nenorintys, tiesiog neskiriama dėmesio vaikų aktyvinimui, skatinimui ir sudominimui".*

II klausimų blokas: Pagalba šeimai:

6. Dėl kokių šeimoje iškilusių sunkumų ar problemų yra tekę kreiptis į socialinį pedagogą? *"Dėl savo dukros netinkamo elgesio norėjau pakalbėti su socialine pedagogė, pasitarti ką reikėtų daryti, keisti, ko reiktų griebtis, kad šią problemą išspręsti, tačiau nei tinkamos pagalbos, nei patarimų nesulaukiau. Mano dukra buvo tik kaltinama, juodinama, nebuvo bandoma ieškoti šio elgesio priežasčių, nebuvo nagrinėjama mano dukros savijauta, jos vidiniai išgyvenimai socialiniai pedagogiai nerūpėjo. Vienintelį būdą ji matė – išsiųsti mano vaiką į koloniją". **Ar gavote pagalbos kokios tikėjotės?** "Negavau pagalbos kokios tikėjau, priešingai gailėjausi kam iš viso bandžiau taisyti padėti ir kreiptis į ją. Man nebuvo suteikiama pagalba, kuomet buvau beviltiškoj padėty ir nežinojau ką daryti. Ji akivaizdžiai nemėgo mano dukros ir man tą akivaizdžiai demonstravo. Ką dar kalbėti apie pagalbą šeimai, jei ji net vaikui padėti nesistengia. Mano manymu, socialinė pedagogė turėjo padėti mums rasti išeitį, kaip padėti mano dukrai išbristi iš neseckmių, o ne dar labiau ją žlugdyti. Iš po šio įvykio nesikreipiu daugiau į ją jokios pagalbos, nes ji nepakankamai kompetetinga, kad galėtų man kažkuo padėti".*

7. Ar sulaukiate iš socialinio pedagogo pagalbos auklėjant vaikus šeimoje? *"Niekada nesu gavusi nei pasiūlymų nei patarimų, nei pagalbos auklėjant vaikus šeimoje. Ji nesuinteresuota padėti tėvams, pasak jos tėvai patys turi mokėti kaip susitvarkyti su savo vaikais šeimoje..Ji nerengia nei rekomendacijų tėvams, neorganizuoja mokymų tėvams, todėl dauguma tėvų atsidūrę tokioje situacijoje nežino kaip elgtis. Man socialinė pedagogė nesuteikė jokios informacijos apie tai, kaip reikia auklėti vaikus, kurie išgyvena paauglystės krizes. O to labai reikėtų, jos pagalba kaip specialisės tikrai labai svarbi ir naudinga, tačiau gaila, kad jos niekada nesulaukiame. Būna susitinkame mokykloje, tačiau nė karto neesu sulauksui iniciatyvos, pasidomėjimo kokie reikalai su dukra, kaip santykiai šeimoje, nėra pasidomėjusi ar galėtų kažkuo padėti, o kartais toks poreikis yra, tačiau aš nebedrįstu nieko prašyti". **Kokių lūkesčių turėtumėt?** "Norėčiau, kad šis specialistas būtų mano pagalbininkas, patarėjas, kuriuo galėčiau pasitikėti ir visada kreipiantis pagalbos jos sulaukti. Būtų smagu, jog suteiktų žinių, pamokytų ir tėvus kaip reikia tinkamai auklėti vaikus, kai jie nesukalbami, kai santykiai šeimoje prasti".*

8. Ar susidūrus su sudėtingesnėmis problemomis socialinis pedagogas buvo kada nors Jus nukreipęs pas kitus specialistus ar į atitinkamą instituciją, galinčią išspręsti konkrečias šeimos problemas? *"Nebuvo nukreipusi niekur, na nebent į koloniją, juk vistiek nieko gero iš mano vaiko nebematė. Todėl nė nesistengiau ieškoti pagalbos mokykloje. Žinojau, kad dirbantys mokykloje specialistai nepadės, todėl pati viena savarankiškai problemas sprendžiau. Gavau pagalbą, tačiau gaila, kad ne iš mokyklos specialistų. Labai blogai vertinu esamą situaciją, trūksta socialinės pedagogės pagalbos ieškant tarnybų ar specialistų galinčių padėti šeimai. Ji neatlieka savo darbo funkcijų, kurios jai priklauso. Susimąsčiau kažkada, kad tėvams būtinas pedagogų patarimas, nukreipimas pas kitą specialistą, juk mokytojai mato vaiko problemas, mato kokios pagalbos reikėtų, galėtų pasiūlyti tėvams atkreipti į tai dėmesį ir paieškoti pagalbos. Norėčiau, jog mokykloje dirbtų visa specialistų komanda, kurie mokėtų suvienyti jėgas, efektyviai reaguoti į susidariusią situaciją ir imtųsi visų galimų pagalbos būdų, kad padėtų šeimai, tuomet nereiktų pagalbos ieškoti už mokyklos ribų".*

9. Ar turite galimybę konsultuotis su socialiniu pedagogu iškilus problemoms? *"Paskutinį kartą konsultaciją su socialine pedagoge turėjau prieš keletą mėnesių, tačiau ja nusivyliau, ji nebuvo maloni bei naudinga. Nuo tada nebesilankau konsultacijose, nes dažnai juose sulaukiu kritikos savo ir vaiko atžvilgiu, todėl nematau prasmės eiti konsultuotis, kai žmogumi nei pasitiki nei patenkintas esi jo darbu".* **Kaip vertinate šio specialisto rengiamas konsultacijas tiek Jums tiek Jūsų vaikui?** *"Man konsultacijos su mokyklos socialine pedagoge nepatinka, nes ji neatlieka savo darbo tinkamai. Norėčiau, jog visada reikalui esant nuėjus individualiai pasikalbėti būčiau šiltai priimama, atvirai pasikalbama, norėčiau sulaukti patarimų, jei reikėtų ir užuojautos. Dėmesio turėtų būti skiriama tarpusavio santykiams, būtent tas įtakoja nesilankymą ne tik konsultacijose, bet ir kitoje su ja susijusioje veikloje".*

10. Visada gaunate informaciją apie vaiko pasiekimus, ugdymosi sąlygas, lankomumą ir kitus svarbius dalykus? Kokiu būdu esate informuotas? *" Iš socialinės pedagogės ne visada gaunu informaciją apie nutikimus mokykloje. Kaip rodo praktika kitus dalykus sužinau gerokai po laiko. Tačiau dažnai jei gaunu informaciją tai apie tai, kad įvyko kažkoks konfliktas su vaikais arba mokytojais. Informaciją gaunu per elektroninį dienyną. Reikalui esant socialinė pedagogė parašo žinutę, gal vieną kartą esu sulaukusi skambučio, kadangi ji priešišškai nusistačiusi prieš mūsų šeimą, akivaizdžiai trūksta noro bendrauti ne tik gyvai, bet ir telefonu. Mane labiausiai tenkintų telefoninis skambutis, arba iškvietimas į mokyklą, nes taip geriausia aptarti reikalus, susirašinėjimas žinutėmis man nepatinka. Tačiau atsimušama vėl į tapatį, mūsų santykiai konfliktuoti, todėl realiai bendrauti yra sunku".*

11. Kokius šviečiamuosius užsiėmimus socialinis pedagogas organizuojam Jums? Kokiose esate dalyvavęs, kaip juos vertinate? *"Mokykloje nėra rūpinamasi tėvų švietimu. Visas švietimas vyksta per susirinkimus. Nusibodęs ir nebįdomus būdas. Niekada nesu gavus informacijos apie organizuojamas konferencijas, paskaitas ar seminarus. Pasigendu informacijos apie socialines pagalbos galimybes, konsultavimo vaiko ugdymo klausimais. Net lankstinuko apie apie netinkamą vaikų elgesį ar rekomendacijas tėvams kaip ta būtų galima jį pakeisti. Labai liūdna, kad mokykla nieko nedaro, jog tėvai sužinotų daugiau apie*

auklėjimo būdus, kurie padėtų susitvarkyti su vaikais, kurie yra problematiški. Galėtų būti organizuojami susitikimai su specialistais, kurie informuotų apie kokius apsaugos įstatymus apie tarnybas, kad žinočiau, esant reikalui, kur galiu kreiptis, kokie įstatymai mane ir mano dukrą gina. Dabartinė situacija nepatenkina tėvų poreikių, tačiau niekas ir nesistengia išsiaiškinti ko tėvai norėtų".

III. klausimų blokas :Bendravimas ir bendradarbiavimas:

12. Papasakokite apie savo bendravimą su socialiniu pedagogu? Kokie Jūsų santykiai?

" Su socialine pedagoge bendrauju labai mažai ir labai jau kritiniais atvejais, kuomet labai svarbu ir nėra kitos išeities. Tačiau mūsų santykiai labai nedraugiški, grįsti nepasitikėjimu ir nepagarba. Man nemalonu turėti su ja reikalų, kadangi ji labai nemaloni bendraujant, žemina mane ir mano dukrą, jaučiuosi prastai, todėl visais būdais stengiuosi išvengti akistatos su ja, nes mane bendravimas su ja negatyviai veikia ir vargina. Ji netolerantiška, despotiška ir grubi, kartais agresyvi net. Ji mano, kad tik šaukiant, skundžiantis galima spręsti problemas. Mano manymu, ji nėra tinkama šiam darbui, todėl nemėgstu bendrauti su šiuo žmogumi. Bendraujant jaučiuosi nieko neišmannati, negalinti pasakyti, patarti, nes ji visada jaučiasi daugiau žinanti". **Kaip vertinate savo bendravimą?** "Blogai vertinu tarpusavio santykius, bendravimą, jis nenuoširdus, šaltas, teikiantis blogas emocijas. Bendraujant pasigendu supratingumo, pagarbos man. Žinoma, norėčiau, šilto bendravimo, visgi mus sieja vienas bendras tikslas padėti mano dukrai, kartu galėtume bendraudamos duog ką pasiekti. Būtų smagu, jei bendravimas būtų grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu, pagarba, mokėjimu prisitaikyti prie kito žmogaus nuomonės, tuomet tarpusavio santykiai būtų kur kas žmogiškesni nei dabar".

13. Ar pedagogas turi visus reikiamus bendravimo gebėjimus? Kokie Jums labiausiai patinka ir kokių pasigendate? "Jai trūksta ne tik asmeninių savybių, kad galėtų dirbti tokį darbą, bet ir bendravimo gebėjimų. Ji visiškai nemoka normaliai ir tinkamai bendrauti ne tik su tėvais, bet ir su vaikais. Man labai nepatinka, jos bendravimo stilius, jei akivaizdžiai reikėtų pasimokyti koks turėtų būti bendravimas tarp pedagogų ir tėvų. Ji nemoka atrasti kompromisų ir per prievartą perša savo nuomonę. Ji labai netaktiška, nuolat mane įžeidinėja savo kalbomis. Nemoka tinkamai prieiti prie žmogaus, gražiai paaiškinti, bendraujant jaučiu įtampą". **Kokių lūkesčių turėtumėt?** "Norėčiau, kad būtų suteikta proga man išsakyti savo nuomonę, norėčiau būti išklausyta. Bendraujant su pedagogu būtų malonu jei jis bendrautų mandagiai, domėtusi tai ką sakau, o ne demonstruotų savo nepasitenkinimą. Reikėtų jai išmokyti prisitaikyti prie šeimos, prie vaikų, prie jų individualybės ir mokyti priimti juos tokius, kokie jie yra. Pedagogai bendraudami neturėtų skubėti prieštarauti tėvams, priešingai turėtų rodyti savo norą geriau suprasti, ko jie nori ir ką vertina. Turėdami šią informaciją pedagogai galėtų lengviau prisitaikyti prie tėvų– taip pelniant jų pasitikėjimą ir pagarbą"

14. Kieno iniciatyva vyksta Jūsų ir pedagogo bendravimas? "Bendravimo dažniausiai palaikyti niekas nesistengia. Socialinė pedagoge nesistengia užmegzti artimų santykių, neskatina manęs su ja bendrauti, aš nematau tikslo kodėl irgi turėčiau palaikyti bendravimą su tokiu žmogumi. Su klasės auklėtoja panašūs reikalai. Ji visuomet apie mano dukrą atsiliepia tik bloguoju. Nors problemų apstu, tačiau bendravimo vengiu, nes ne kartą

įsitikinau, kad jis neduoda naudos. Būčiau patenkinta matydama pedagogų norą, pastangas bandant palaikyti su manim šiltą bendravimą. Tuomet mielai ateičiau pasišnekėti, pasidalinti rūpesčiais, rodyčiau iniciatyvą ir pati, jei tik žinočiau, kad esu laukiama, jei jausčiaus svarbi".

15. Kada paskutinį kartą ir dėl kokių reikalų teko bendradarbiauti su mokykla?

"Paskutinį kartą teko bendradarbiauti su mokykla, kada buvo sprendžiama anksčiau minėta dukros bėda. Labai retai kada tenka bendradarbiauti, tačiau dažniausiai tas bendradarbiavimas pasireiškia sprendžiant mokykloje iškilusius konfliktus, dalyvaujant bendruose renginiuose, lankantis susirinkimuose ir kitoje veikloje. Tačiau bendradarbiavimas pasyvus, todėl dėl to šiek tiek apmaudu, nes kiek pats stengiesi palaikyti ryšius tiek, tačiau pedagogai mažai dėmesio skiria tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo stiprinimui, aktyvinimui". **Kaip vertinate savo ir mokyklos bendradarbiavimą?**
"Dabartinė situacija man nelabai priimtina, nes pasigendu mokyklos ir šeimos artumo, gii visi esame ugdyto dalyviai. Turėtų būti sudaromos sąlygos tėvams būti mokyklos bendruomenės dalimi, jausdami, kad yra mokykloje laukiami ir svarbūs, jie dažniau norės bendradarbiauti, prisidėti prie mokyklos veiklos, galbūt pasisiūlytų savanoriškai padėti. Tačiau, kad tokių rezultatų pasiekti, reikėtų susitvarkyti pedagogų ir mokytojų tarpusavio santykius, ieškoti bendrų interesų ir tikslų, reiktų stengtis eiti vien kryptimi, o ne būti priešiški vieni kitiems. Nesant gerai atmosferai, tėvai vengia mokyklos, vengia bendrauti, nes nepasitiki mokytojais, todėl svarbu keisti esamą situaciją".

16. Kokiu būdu dažniausiai bendraujate ir bendradarbiaujate? Kaip vertinate pedagogų parinktus bendravimo būdus?

"Bendraujame dažniausiai per elektroninį dienyną, tai labai patogus būdas. Atsivertusi matau ir pažymius ir pastabas bei pagyrimus. Arba skubiu atveju bendraujame telefonu. Toks bendravimo būdas padeda greitai aptarti reikalus "čia ir dabar". Tačiau tai formalūs bendravimo būdai, kuomet bendraujama tik pranešant kažkokią informaciją. Man labiau patinka bendravimas dalyvaujant kokioje nors veikloje pvz.: ekskursijose, išvykose, atvirų durų dienose. Kuomet galiu ir bendrauti ir kažką veikti, tokio pobūdžio bendravimas man malonesnis, įdomesnis ir manau naudingesnis. Bendravimą reikėtų skatinti, taikant kitokius bendravimo būdus, nei dabar. Reikėtų parinkti tokius, kurie skatintų tėvų aktyvumą. Juk nereikia apsiriboti vien formaliu bendravimu, kas dabar dažniausiai mokykloje ir daroma".

17. Ar bendradarbiaujat su specialistais sprendžiant vaiko problemas? Ar bendraujant ir bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu jaučiatės lygiavertis jo partneris?

"Retai esu kviečiama bendradarbiauti sprendžiant problemas susijusias su mano vaiku. Kaip ir paskutiniu atveju, buvo problemos sprendžiamos be manęs, neatsižvelgiant į mano nuomonę. Pedagogai patys "sutvarkė reikalus", pasitelkdami net policiją, o aš į šį reikalą net nebuvau įtraukta. Man nesudaroma galimybė pasiūlyti problemos sprendimo būdų, nes į juos net dėmesio nekreipiama. Esu nuvertinama, specialistai jaučiasi pranašesni ir turintis daugiau įtakos, todėl dažniausiai problemas sprendžia savam tarpe. Mane piktna tokia situacija, aš noriu jaustis turinti teisių priimant svarbius sprendimus".

18. Kaip vertinate pedagogo sudarytas sąlygas tarpusavio bendradarbiavimui?

"Socialinis pedagogas nesudaro tinkamų, tėvus tenkinančių bendradarbiavimo sąlygų. Su ja

retai bendraujama, o apie bendrą kažkokią papildomą veiklą negali būti nė kalbos. Nėra pasiūlysi nei renginyje dalyvauti, nei dar kažko. Kad sąlygos skatintų bendradarbiavimą, reikėtų jai pakeisti savo darbo specifiką, bendravimą, tuomet lankyčiausi konsultacijose, geriams santykiams esant bendradarbiautume reikalui esant". **„Ko pasigendate bendradarbiaudami tarpusavyje? "Pasigendu supratingumo, pedagogų ir tėvų vienovės. Pasiūlyčiau išmokti išgirsti vieni kitus, nestovėti skirtingose stovyklose, o sutelkiant jėgas darbuotis kartu". Kokių pasiūlymų turėtumėt pedagogams, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis? "Norėčiau, jog ir auklėtoja, ir socialinė pedagogė taptų malonesnės ir suteiktų palankias ir malonias sąlygas bendravimui. Manau, reikalinga, jog mokytojai lankytų paskaitas, kuriose išmoktų tinkamo ir pagarbaus elgiasio normų, tobulintų savo bendravimo gebėjimus, mokytųsi kaip reikia užmegzti santykius su tėvais. Reikalinga, kad mokytojai sugebėtų sukurti malonią aplinką, kuri skatintų bendradarbiavimą. Tai pat svarbu, kad pedagogai nepamirštų skatinti tėvų dalyvauti mokyklos gyvenime, pedagogiškai šviesti ir mokyti šeimą, ko dabar trūksta".**

IV. klausimų blokas: Tėvų įtraukimas:

19. Papasakokite apie mokyklos organizuojamą veiklą? Ar dažnai dalyvaujate? Kaip ją vertinate? "Labai retai įsitraukiu į mokyklos veiklą, labai retai dalyvauju renginiuose, tačiau jų ir nebūna daug. Jei paklaustumėt kada paskutinį kartą dalyvauti teko net nepamenu. Nedalyvauju, nes organizuojama veikla neskatina mano susidomėjimo, pasigendu įdomios veiklos, pasigendu malonios atmosferos, todėl nėra jokio noro papraščiausiai. Per mažas dėmesys skiriamas tėvų įtraukimui į veiklą. Aišku, vaikams būna kartais visokių renginukų. Būta ir tolerancijos diena, žiūrėjo vaikai spektaklį, tačiau viskas vyksta tarp mokinių, gaila, bet tėvai veikloje nedalyvauja. Gerai yra tai, kad bent vaikams kažkiek stengiamasi dėmesio skirti, būna, kad kai kuriuose renginiuose turi dalyvauti visa klasė, todėl visi vaikai yra įtraukiami. Tas manau labai šaunu, nes kiekvienas privalo bent kažkiek prisidėti, beto tai ugdo vaikų savimone, praplėčia akiratį. Apie renginius sužinau iš dukros, ji dažnai papasakoja kas yra organizuojama, kada vyks ir pan, todėl gaunu visą reikiamą informaciją. " **Jus tenkina toks informacijos pateikimo būdas?** Žinoma, kad tenkina, gal norėtųsi gauti pakvietimą iš pedagogų, taip parodant tėvams, kad jie yra laukiami, tačiau to nesu sulaukusi".

20. Kokiose mokyklos organizuojamose veiklose dažniausiai dalyvaujate? Kas paskatina dalyvauti? "Dalyvauju bendruose renginiuose, kuriuose dalyvauja ir kiti tėvai. Dalyvauti niekas neskatina, tą darau savo noru".

21. Ar esate gavęs pasiūlymą prisidėti prie socialinių renginių ar šiaip kokios veiklos organizavimo ir vedimo mokykloje? " Kadangi su klasės auklėtoja santykiai blogi, nesu gavusi pasiūlymų prisidėti prie kažkokių veiklos. Jei reikia prisidedu pati savanoriškai, siekdama padėti savo dukrai. Mokykloje kažkada buvo organizuojama gerumo akcija vaikų globos auklėtiniais rinkom nereikalingus žaislus, knygas, rūbus. Su dukra perkraustėme visus namus, atrinkome ką galėjome. Prisidėjimas prie tokio pobūdžio akcijų, labai svarbus, širdy gera, kai gali kažkam padėti. Labai vertinu tokias akcijas, nes jos moko vaikus rūpintis vieni kitais, suprasti, užjausti. Tokio pobūdžio renginiai kaip gerumo akcijos, akcija "pasidalinkim" yra labai naudingos".

- 22. Kokiose organizuojamose prevencinėse programose, projektuose esate dalyvavusi?** *"Kažkada mokykloje buvo organizuojamas ir įgyvendinamas prevencinis projektas, apie saugią mokyklą, kiek žinau. Vaikai dalyvavo, tačiau nėra buvę taip, kad į tokio pobūdžio veiklas būtų įtraukti tėvai. Dažniausiai vaikai užsiima jų įgyvendinimu, todėl nelabai turiu žinių apie šią veiklą". **Kaip vertinate prevencinę veiklą?** "Manau, kad ši veikla labai naudinga, nes ja siekiama sumažinti smurtą, patyčias ir stengiamasi užkirsti tam kelią. Mažokai tų projektų įgyvendinama, o aš manau, kad tai turėtų būti labai įdomi veikla. Manau veiksminga būtų į tokios projektus įtraukti rizikos grupės vaikus, tokiu būdu padedant jiems keistis. Būtų naudinga įtraukti ir jų tėvus, nes ne tik vaikams reikia išmokti keisti gyvenimo būdą, bet ir tėvai turėtų mokytis kaip reikėtų teisingai gyventi. Būtų naudinga prevencinės programos kuriomis būtų siekiamą sumažinti paauglių nusikalstamumą, tai labai aktuali tema, tačiau apie tai kalbama mažai. Jaunimas pažeidinėja įstatymus, daug bėdų turi su teisėsauga, todėl turi būti apie tai kalbama".*
- 23. Kai mokykloje yra sprendžiami su Jūsų vaiku susiję ugdymo klausimai, problemos ar esate kviečiami prisidėti prie organizuojamos pagalbos?** *"Retai esu kviečiama prisidėti prie organizuojamos pagalbos. Nesijaučiu svarbi mokykloje, kada yra sprendžiamos mano dukros problemos. Nepasitikiu socialine pedagoge ir dukros auklėtoja, todėl dėl savo dukros sprendimų ieškau pati. Norėčiau, kad būtų atsižvelgiama ir į mane, prašoma mano pagalbos".*
- 24. Ar prisidedate prie vaikų ugdymo namuose? Ar teikiant pagalbą namuose, pasinaudojat pedagogų patarimais?** *"Neprisidedu prie dukros ugdymo namuose. Mano dukra pakankamai gerai mokosi, todėl nepadedu ruošti namų darbų, nes ji niekada to neprašo. Iš pedagogų niekada neesu išgirdusi, kaip turėčiau prisidėti prie vaiko ugdymo ir į ką turėčiau atkreipti dėmesį. Jei būtų poreikis, norėčiau gauti patarimų, kaip galėčiau prisidėti prie vaikų ugdymo namuose. Manau tokie patarimai būtinais reikalingi tiems tėvams, kurių vaikai turi daug mokymosi problemų".*
- 25. Ar dalyvaujate mokyklos telkiamoje tėvų bendruomenėje?** *"Nepriklausau tėvų komitetui dėl laiko stokos, tačiau visuomet domiuosi savo dukra, jos ugdymu, kokie tėvai atstovauja vaikams. Nevisada man yra pakankamai suteikiama informacijos apie mokyklos gyvenimą, kokie svarbūs reikalai yra sprendžiami. Apčiuopamų rezultatų nelabai matosi, todėl manau, kad trūksta tėvų aktyvumo savivaldoje, jų atliekama veikla nepakankamai efektyvi. Nematau tėvų iniciatyvos padėti vaikams, o juk jie turėtų atstovauti vaikams, spręsti problemas esančias klasėje".*
- 26. Ką patartumėt pedagogams, kurie nori, jog tėvai dažniau dalyvauti mokyklos gyvenime?** *"Pedagogai privalo sudaryti sąlygas tėvams įsitraukti ne tik į užklausinę veiklą, bet ir leisti alikti svarbų vaidmenį vaiko ugdymo procese. Pasiūlyti tėvams savo pagalbą auklėjant vaikus namuose, pasiūlyti savanoriškai prisidėti prie rengiamos veiklos ir nepamiršti dalintis informacija apie vaikų pažangą ir kitus svarbius dalykus. Pedagogas turėtų pasistengti atskleisti išskirtinius vaikų šeimos narių gebėjimus ar interesus ir sugalvoti, kuo tai galėtų būti naudinga bendrai veiklai. Kuo daugiau dalyvavimo bendroje veikloje ir vaiko ugdymo procese būdų pasiūlys pedagogas, tuo bus didesnė tikimybė, kad pavyks rasti kalbą su visų vaikų tėvais".*

INTERVIU SU VAIKO MAMA Nr.5

Interviu data: 2013-04-11

I. klausimų blokas Pagalba vaikui:

1. Papasakokite apie mokykloje teikiamą pagalbą Jūsų vaikui? (kokie specialistai teikia pagalbą ir kokią) *"Mano vaikas labai aktyvus, turi dėmesio sutrikimų, patiria nesėkmes moksle, kartais bėga iš pamokų. Jam sunku valdyti savo emocijas, todėl auklėtoja patiria didelių sunkumų per pamokas. Paskutiniu metu yra susidėjęs su "ne kokiais" draugais. Dėl savo netinkamo elgesio ir pamokų nelankymo, rūkymo mokyklos teritorijoje nekartą teko susidurti su socialine pedagoge. Visas šias problemas sprendžia socialinis pedagogas, klasės auklėtoja ir specialioji pedagogė. **Kaip vertinate gaunamą pagalbą?** " Vaikui teikiama kompleksinė pagalba. Specialistai geba dirbti komandoje sutelkiant bendras jėgas, todėl pagalba efektyvi. Specialioji pedagogė pataria klasės auklėtojai, man kaip suvaldyti vaiko elgesį. Socialinė pedagogė rūpinasi socialinėm paslaugom, aiškinasi pamokų nelankymo priežastis, bendrauja dėl blogo elgesio, stebima, kad vaikas nejaustų socialinės atskirties. Tiek aš tiek vaikas gauname pagalbą kokios reikia". **Kokių lūkesčių turėtumėte** Norėčiau, kad pedagogai didesnę dėmesį skirtų pažeidžiamų vaikų padėčiai (šeimoje, mokykloje ar kitur), o prireikus socialinės tarnybos teiktų jiems tvirtą paramą. Mokykloje jiems turėtų būti teikiama reikalinga psichologinė parama, ypač priekabiavimo (patyčių) aukoms, kurioms reikia paramos, psichologinės terapijos".*

2. Ar esate dalyvavęs Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kuomet buvo sprendžiami ir priimami sprendimai susiję su Jūsų vaiku? Kaip vertinate specialistų komandos teikiamą pagalbą jūsų vaikui? *"Pedagogai geba suteikti reikiamą kvalifikuotą pagalbą, ieško efektyvių problemos sprendimo būdų. Tačiau, specialistai turėtų labiau pasitikėti, labiau gerbti vaikų nuomonę ir daugiau įtraukti juos į sprendimų priėmimo procesus. Vaikams svarbu dalyvauti priimant su jais susijusius sprendimus ir jausti, kad jų nuomonė gerbiama".*

3. Ką galėtumėte pasakyti apie mokyklos aplinką? Ar Jūsų vaikui užtikrinta saugi, jo poreikius tenkinanti aplinka? *"Kaip ir visose mokyklose pasitaiko visko. Tačiau esu patenkinta, kad mokykloje rūpinamasi emocine vaiko savijauta, saugia ugdymo aplinka. Prevencinėmis programomis siekiama mažinti neigiamus veiksnius pasitaikančius mokykloje, o tai įrodo, jog mokykla ir dirbantys joje pedagogai siekia sudaryti tokias sąlygas, kuriose vaikas galėtų jaustis pilnaverčiu nariu, neskaitant savo socialinės padėties ar kt.dalykų. Neseniai buvo mokykloje organizuojama konferencija apie tai kaip mokykloje reikėtų kurti saugią aplinką,dalyvavo mokiniai vaikai ir tėvai. Tai įrodo, kad tam skiriama daug dėmesio ir dėl to esu patenkinta".*

4. Ką galėtumėte papasakoti apie socialinio pedagogo organizuojamą vaikų mokymą ir švietimą? *"Mokykloje buvo organizuojama šventė, kurioje dalyvavo neįgalieji. Prieš tą renginį socialinė pedagogė kalbėjo su vaikais apie tai kokie bus svečiais, kaip reikia tinkamai elgtis. Po to pamenu kai į mokyklą atėjo neįgali mergaitė, kuri važinėjo ratukais, vaikai taip pat buvo paruošiami tam, kad išvengti pasityčiojimų. Smagu, kad siekiama visada užbėgti už akių blogiems dalykams. Visi vaikų mokymai vyksta per veiklą. Tokios veiklos labai naudingos, nes per jas vaikai mokomi kaip reikia elgtis visuomenėje, kaip tinkamai bendrauti, ugdoma tolerancija kitokiam žmogui. Vaikai turi galimybę ir linksmai laiką praleisti ir prie to paties yra ugdomi. Labai norėčiau, kad vaikams būtų daugiau informuojama apie jų teises bei veikiančias vaikų pagalbos linijas, kad esant problemai žinotų kur galėtų kreiptis pagalbos. Vaikai turi žinoti, kur ieškoti pagalbos kai tėvai*

vartojantys alkoholį jais nesirūpina ar prieš juos smurtauja, nes nemanau, kad dabar tam skiriama dėmesio".

5. Ar socialinis pedagogas organizuoja vaikų užimtumą, laisvalaikį? "Socialinė pedagogė mokykloje organizuoja vaikų užimtumą. Organizuoja vaikų grupes, žaidžiamas tinklinis. Žiema salėje, pavasarį lauke. Prisidėti prie veiklos gali ir tėvai ir mokytojai. Mano sunūs dalyvauja ir jam labai patinka, tokia veikla padeda jam valdyti savo elgesį. Pas ją kabinete yra stalo futbolas, vaikai net per pertraukas kartais eina pažaisti. **Kaip tą vertinate?** "Aš manau, kad tai labai naudinga ypač tiems, kurie sunkaus elgesio, nes vaikai turi kur nukreipti savo energiją, "pasikrauna" gerų emocijų ir mokosi jas valdyti. Būrelių ir veiklos tikrai mokykloje organizuojama pakankamai, o vaikai noriai įsijungia".

II klausimų blokas: Pagalba šeimai:

6. Dėl kokių šeimose iškilusių sunkumų ar problemų yra tekę kreiptis į socialinį pedagogą? "Visai neseniai teko kreiptis į socialinę pedagogę pagalbos. Nuėjau ir sakau: padėkite man susitvarkyti su savo vaiku, nerandu bendros kalbos, jis neklauso. Su juo mokykloje ji daug bendrauja, visą situaciją žino. Pasikalbėjome kokie reikalai šeimoje, ji patarė man, kad bandyti už blogus elgesius ne bausmes taikyti, o gražiuoju susitarti. Pedagogė papasakojo man, kad viena lektorė Šiauliuose organizuoja tėvams mokymus, patarė, kad galėčiau ten apsilankyti, nes tai būtų naudinga. Davė kontaktus, aš pasiskambinau susitariau ir pradėjau lankyti užsiėmimus. Ten buvo taikoma sėkmingos tėvystės įgūdžių lavinimo programa. Užsiėmimu metu buvo aptariama kaip rodyti vaikams dėmesį, kaip juos girti, kaip nustatyti taisykles ir ribas. Buvo labai įdomi patirtis. Analizavom įvairias situacijas kurios šeimoje pasitaiko, mokėmės kontroliuoti savo emocijas ir daug kitų naudingų dalykų sužinojau. Jei ne specialistė, niekada nebučiau sužinojusi, kad yra tokie mokymai". **Ar tokia pagalba padėjo?** "Tikrai padėjo išspręsti mano problemas, gauta pagalba peržengė mano lūkesčius. Kai susitikom antrą kartą ji paklausė ar davė kokios naudos kaip sekėsi, todėl beliko tik padėkoti, nes išmokau kaip spręsti šeimoje konfliktus, kaip pagerinti šeimos tarpusavio santykius, sustiprinti ryšį su vaiku. Labai vertinu socialinės pedagogės pastangas nuolat padėti jei tik man to reikia, niekada nepalieka manęs vienos bėdoje, todėl visada esu patenkinta gaunama pagalba".

7. Ar sulaukiate iš socialinio pedagogo pagalbos auklėjant vaikus šeimoje? " Reikalui esant pagalbos galiu visada tikėtis, tačiau ne visada tos pagalbos kreipiuosi, na nebent kai situacija pasidaro sudėtinga. Per individualius pokalbius, ji visada patars kaip reikėtų kalbėtis su vaiku, rasti kompromisą konfliktuose.

8. Ar susidūrus su sudėtingesnėmis problemomis socialinis pedagogas buvo kada nors Jus nukreipęs pas kitus specialistus ar į atitinkamą instituciją, galinčią išspręsti konkrečias šeimos problemas? " Buvo nukreipęs, bet ne į tarnybą, tiesiog pas lektorę, kuri renka tėvų grupes ir veda jiems įvairius seminarus bei mokymus. Socialinė pedagogė matydama patiriamus sunkumus, pasiūlė apsilankyti, turėjau galimybę ne tik teorinių žinių įgyti, bet ir praktinių įgūdžių. Ką išmokau daug pritaikiau ir tas buvo labai veiksminga. Jei ne pedagogo pagalba, nebučiau turėjus galimybės viso to įgyti. Džiaugiuosi, kad buvau informuota, supažindinta, kad vyksta tokie dalykai, kitą kartą pati žinosiu kur galiu kreiptis. Labai svarbu, kad socialinė pedagogė dažniau teiktų tokią pagalbą šeimoms, tai padėtų išspręsti joms begalę problemų su kuriomis susiduria sunkioje vaiko paauglystėje".

9. Ar turite galimybę konsultuotis su socialiniu pedagogu iškilus problemoms? " Konsultuotis visada yra galimybė. Tėvams rengiami individualūs pokalbiai, per kuriuos galima ateiti pasišnekėti ir praprašyti pagalbos ne tik vaikui bet ir sau. Paskutinį kartąėjau pasišnekėti ir paprašyti patarimų kaip man "susitvarkyti" su savo vaiku, norėjau pasidomėti kaip reikalai mokykloje, ar pasitaisė vaiko elgesys. Kaip ir per visas konsultacijas gaunu tiek

patarimų, tiek pamokymų, kurie labai vertingi. Ji visada atsako į man rūpimus klausimus, duoda pasiūlymų kaip spręsti šeimoje susiklosčiusias problemas. Pasišnekėjus palengvėja, kartais ji padeda į situaciją pažvelgti iš kitos pusės, paieškoti savy problemų bendraujant su vaiku". **Kaip vertinate šio specialisto rengiamas konsultacijas?** "Konsultacijas vertinu puikiai, jos labai naudingos. Mano vaikas dažnai ir pats nueina su ja pabendrauti, jų santykiai geri. Kažkoku būdu ji puikiai rado priėjimą prie jo. Aš manau, kad tiek vaikui tiek tėvams svarbu jausti, kad yra specialistas pasirengęs išklausti, patarti. Kuomet pasitiki pedagogu, atsiradus problemai nebijai eiti prašyti pagalbos, nes žinai, kad jis visuomet išties pagalbos ranką arba tiesiog su tavim artimai pasišnekės, kartais ir tas labai padeda".

10. Visada gaunate informaciją apie vaiko pasiekimus, ugdymosi sąlygas, lankomumą ir kitus svarbius dalykus? "Esu visada informuota apie svarbius mokykloje vykstančius reikalus ir man tas labai patinka, nes didelis dėmesys skiriamas tėvams, kad šiems nestigtų informacijos. Informuojant apie ilgalaikius mokymosi pasiekimus, rengiami susirinkimai, kuriuose bendrais bruožais yra pateikiama mokymosi situacija klasėje. Susirinkimai man nelabai patinka, dažniausiai pabrėžiamos problemos, manau svarbu pabrėžti ne tik nesėkmes, bet ir mokymo laimėjimus ir tai, kaip reiktų įveikti sunkumus. Išsamesnį paaiškinimą apie mokinio mokymosi pasiekimus ir konkrečias rekomendacijas, kaip juos pagerinti, gaunu individualių susitikimų metu, šis būdas man labiausiai patinka ir yra patogiausias. Taip pat patogiu informacija keistis internetu. Aš manau, kad svarbu pasirinkti tinkamiausią informavimo būdą pagal esamą situaciją, nes pvz. kalbėti apie rimtas problemas per rašteliu ar telefonu nemanau, kad tai geras pasirinkimas".

11. Kokius šviečiamuosius užsiėmimus socialinis pedagogas organizuojam Jums? Kokiose esate dalyvavę, kaip juos vertinate? "Ne tik socialinė pedagogė, bet ir klasės auklėtojas bei kiti specialistai tėvus šviečia įvairiais būdais. Būna, kad vaikas parneša lankstinukų su rekomendacijų arba tėvai šviečiami per organizuojamus renginius, retokai bet būna organizuojama paskaitų, vienas kitas seminaras. Kartais pasiūlo nuvykti į kokį nors renginį naudingą pažiūrėti filmą, ar paskaityti knygą, kuri būtų vertinga tėvams. Paskutinį kartą mokykloje buvo vedamas užsiėmimas atvykusios lektorės, buvo mokoma kaip reikia spręsti konfliktus su paaugliais. Buvo labai informatyvus ir naudingas seminaras. Pasigendu organizuojamų susitikimų su įvairiais specialistais. Man patinka, kad tėvų švietimui skiriama pakankamai dėmesio, renginiai organizuojami visada yra verti dėmesio ir ten įgytos žinios labai pasitarnauja auklėjant vaikus".

III. klausimų blokas :Bendravimas ir bendradarbiavimas:

12. Papasakokite apie savo bendravimą su socialiniu pedagogu? Kokie Jūsų santykiai? Kaip vertinate savo bendravimą? "Bendraujame retai, bet santykiai geri, todėl dabartinis bendravimas mane tenkina. Ji moka adekvačiai reaguoti į susiklosčiusią situaciją, yra kompetetinga ir įvairiapusiška asmenybė, moka prieiti prie kiekvieno tėvo ar vaiko, todėl su ja bendrauti labai lengva ir malonu".

13. Ar pedagogas turi visus reikiamus bendravimo gebėjimus? Kokie Jums labiausiai patinka ir kokių pasigendate? "Man patinka kaip ji bendrauja su manim. Esu skatinama išsikalbėti, visada išklauso, moka įsijausti į kito žmogaus būseną, ir paguosti jei reikia. Patinka tai, kad bendraujant ji labai tolerantiška kito žmogaus nuomonei, ją gerbia. Komunikabilumo jai netrūksta, tačiau tai turbūt viena iš svarbiausių savybių bendraujant su tėvais".

14. Kieno iniciatyva vyksta Jūsų ir pedagogo bendravimas? "Bendravimas dažniausiai vyksta mano iniciatyva, stengiuosi palaikyti bendravimą ne tik su ja, bet ir su mokykla, nes man rūpi vaiko gerovė. Patinka taip, kaip dabar yra ir nieko nenorėčiau keisti".

15. Kada paskutinį kartą ir dėl kokių reikalų teko bendradarbiauti su mokykla? Kaip vertinate savo ir mokyklos bendradarbiavimą? "Paskutinį kartą teko bendradarbiauti

viename renginyje. Savo ir mokyklos bendradarbiavimą vertinu neblogai, tik galėtų jis vykti dažniau."

16. Kokiū būdu dažniausiai bendraujate ir bendradarbiaujate? Kaip vertinate pedagogų parinktus bendravimo būdus? *"Parinkti patogūs bendravimo būdai, kurie mane tenkina. Ryšius palaikome telefonu, bendruose renginiuose, per klasės susirinkimus ar internetą"*.

17. Ar bendradarbiaujat su specialistais sprendžiant vaiko problemas? *(Retai bendradarbiauju sprendžiant vaiko problemas, nes tėvai į pagalbos sprendimą yra kviečiami tik sudėtingais atvejais, kuomet būtina tėvų nuomonė apie susidariusią situaciją. Specialistai pakankamai gerai vieni geba išspręsti mokykloje iškilančias problemas. Galėtų būti intensyvesnis bendradarbiavimas kuomet ieškomi problemų sprendimo būdai, gal bendromis jėgomis, pasidalindami patirtimi galėtume greičiau išspręsti aktualias problemas"*.

18. Ar bendraujant ir bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu jaučiatės lygiavertis jo partneris? *" Kai bendrauti tenka visada išklausoma ir atsižvelgiama į mano nuomonę, kai bendradarbiaujam, visada pasiteiraujama kokių aš pasiūlymų turėčiau. Jaučiuosi svarbi ugdymo procese, todėl manau galėčiau teigti, kad dažniausiai jaučiuosi lygiavertė partnerė, nors man trūksta ir įgūdžių ir kompetencijų"*.

19. Kaip vertinate pedagogo sudarytas sąlygas tarpusavio bendradarbiavimui?" *"Smagu, kad stengiamasi sudaryti palankias sąlygas tarpusavio bendradarbiavimui: skiriama pakankamai dėmesio tėvų švietimui, informavimui, sudaromos galybės įsitraukti į veiklą, draugiški santykiai su mokykla, visa tai skatina dažniau bendrauti su mokykloje dirbančiais pedagogais. „Ko pasigendate bendradarbiaudami tarpusavyje?" "Kartais pasigėdu tarpusavio susikalbėjimo". "Kokių pasiūlymų turėtumėt pedagogams, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis?" Tobulinti mokytojų bendradarbiavimo su tėvais įgūdžiais. Reikėtų organizuoti neformalius susitikimus arba pokalbius su tėvais tam, kad būtų nustatyta ar mokykla lengvai prieinama tėvams, tai padėtų išsiaiškinti tėvų pageidavimus ką reikėtų keisti, kad pagerinti situaciją"*.

IV. klausimų blokas: Tėvų įtraukimas:

20. Papasakokite apie mokyklos organizuojamą veiklą? Kaip ją vertinate? *"Paskutinį kartą mokyklos tinklapyje perskaičiau, kad mokykloje bus organizuojama tėvų ir pedagogų tokia kaip praktinė konferencija apie tai kaip sukurti saugią aplinką mokykloje, aprašymas mane labai sudomino tai sudalyvavau. Buvo organizuojamos praktinės užduotys tėvams, kurių metu užrašėme savo emocijas, kurias išgyvename mokykloje, siūlėme ką galėtume pakeisti, ko reikėtų, kad vaikai noriai eitų į mokyklą. Užsiėmimai buvo įdomūs, visos užduotys netradicinės, skatinančios susidomėjimą. Buvo ne tik suteikta žinių, bet ir patys turėjom galimybę išsakyti savo lūkesčius, būnant jaukioje aplinkoje kartu su mokytojais. Daug įvairių veiklų yra organizuojama, malonu tai, kad niekada mokykla nepamiršta įtraukti ir tėvus. Smagu, kad sugalvoja netradicinius renginius, jie visada skatina smalsumą, todėl jei turiu galimybių dažnai juose lankausi"*.

21. Kokiose mokyklos organizuojamose veiklose dažniausiai dalyvaujate? Kas paskatina dalyvauti? Kokių lūkesčių turėtumėte? *"Būtent ir dalyvauju tokiuose, kurios man pasirodo įdomios, aktualios, paskaičius renginio aprašymą dažnai nusprendžiu ar būtu verta jame apsilankyti ar ne. Daug veiklų yra informatyvių, susijusių su vaikų ugdymu, todėl jos visada yra aktualios. Organizuojamose veiklose dažnai dalyvauja iš kitų mokyklų specialistai, tarnybų atstovai, kurie moka labai įdomiai praveisti mokymus, tai taip pat skatina susidomėjimą, dalyvavimą juose"*

22. Ar esate gavę pasiūlymą prisidėti prie socialinių renginių ar šiaip kokios veiklos organizavimo ir vedimo mokykloje? *"Aš nesu prisidėjusi, nes niekada nebuvo gavusi"*

tokio pasiūlymo. Jei kada pasiūlytų prisidėti prie organizavimo sutikčiau, manau svarbu ne tik vaikus skatinti daryti gerus darbus, bet ir patiems prie to prisidėti. Tačiau vaikai dažnai prisideda prie socialinių akcijų. Neseniai vaikai dalyvavo "Maisto banko" akcijoje. Patys kartais organizuoja renginiu ir juos veda, tėvai į tai nėra įtraukti".

23. Kokiose organizuojamose prevencinėse programose, projektuose esate dalyvavusi? "Mokykloje didelis dėmesys skiriamas įvairaus pobūdžio prevencijai, bet nesu dalyvavusi jokiose prevenciniuose projektuose, tačiau žinau, kad mokykloje tokie įgyvendinami. Juose dalyvauja dažniausiai tik vaikai, kartais įtraukiamos kitos mokyklos. **Kaip vertinate prevencines veiklas?** "Gerai vertinu. Manau, kad prevencinė veikla buvo ir bus labai svarbi mokykloje, nes ji tam tikra ugdymo priemonė, kurią pasitelkus vaikai mokomi apsisaugoti, atsispirti blogiems dalykams, formuojamos atitinkamos nuostatos. Manau, kad vaikų dalyvavimas rengiamose prevencinėse veiklose didina jų efektyvumą. Reikėtų didelį dėmesį skirti nusikaltimų, smurto šeimoje prevencijai. Būtų naudinga į tokią veiklą įtraukti ir tėvus".

24. Kai mokykloje yra sprendžiami su Jūsų vaiku susiję ugdymo klausimai, problemos ar esate kviečiami prisidėti prie organizuojamos pagalbos? "Įsitraukti į problemų sprendimą labai svarbus, nes dirbant kartu suteikiama vienas kitam labai naudingos ir svarbios informacijos apie vaiką. Vaikas matydamas, kad ir aš ir kiti specialistai stengiasi jam padėti jaučiasi svarbus, aš manau, kad tai turi teigiamos įtakos vaikui".

25. Ar prisidedate prie vaikų ugdymo namuose? Ar teikiant pagalbą namuose, pasinaudojat pedagogų patarimais? "Pasinaudoju specialistų patarimais visada, jie praverčia. Žinau, kokiais būdais suvaldyti vaiko elgesį, sukcentruoti susidomėjimą. Tenka kartais prisidėti prie ugdymo, šiek tiek lengviau tai daryti, kai turi žinių, todėl manau, kad specialistai visada turėtų būti šeimų patarėjai ir padėjėjai vaiko ugdymo klausimais ne tik mokykloje, bet ir šeimoje".

26. Ar dalyvaujate mokyklos telkiamoje tėvų bendruomenėje (tėvų komitetas, tėvų taryba)? Kaip vertinate dalyvavimą savivaldoje, kokių lūkesčių turėtumėte? "Nepriklausau tėvų komitete, tačiau esu patenkinta ten priklausančių tėvų veikla. Jie pakankamai aktyviai bendrauja su pedagogais, sprendžia klasėje esančias problemas, prisideda prie popomokinės veiklos organizavimo. Manau tokia veikla leidžia prisidėti prie mokyklos gyvenimo, sudaromos galimybės pašalinti spragas ir pasirūpinti vaikų gerove mokykloje".

27. Ką patartumėt pedagogams, kurie nori, jog tėvai dažniau dalyvautų mokyklos gyvenime? "Patarčiau pedagogams aktyviau skatinti tėvus dalyvauti, daugiau organizuoti netradicinių veiklų ir nepamiršti sukurti tėvams malonią aplinką".

INTERVIU SU VAIKO MAMA Nr.6

Interviu data: 2013-04-11

I. klausimų blokas Pagalba vaikui:

1. Papasakokite apie mokykloje teikiamą pagalbą Jūsų vaikui? (Dėl kokių priežasčių atsiado pagalbos poreikis, kokie specialistai teikia pagalbą ir kokią) „ Esame socialiai remtina šeima, vaikas mokykloje dėl to kartais patiria atskirtį, nes ne visada turiu galimybių išvykoms, gražiems drabužiams. Prie visų problemų prisideda ir ta, jog dukra itin judraus būdo, o prasidėjus paauglystei, iškilo nemažai problemų : nenori mokytis, tapo agresyvi, be to, pradėjo konfliktuoti su klasės draugėmis, todėl kreipiausi į mokyklos socialinę pedagogę. "Mokykloje vaikui užtikrinta visa reikalinga socialinė parama. Socialinė pedagogė pokalbių metu bando išsiaiškinti iškilusias problemas, diskutuoja. Per klasės valandėles skiria dėmesio tam, kad vaikai iš socialiai remtinių šeimų ar rizikos šeimų, nebūtų atskirti, iš jų nebūtų tyčiojama, tačiau ne visada tą užtikrinti pavyksta. **Kaip vertinate gaunamą (suteiktą) pagalbą?** Pakalba šiek tiek padeda, po truputėlį pradėdama matyti pokyčius. Atrodo,

kad reikalai gerėja. Dukra tapo mandagesnė, sukalbamesnė. Klasėje mažiau konfliktų. Žinoma, čia prisidėjo ne tik socialinė pedagogė, bet ir klasės vadovė. Bendromis jėgomis teikiant reikiamą pagalbą, specialistai padeda pataisyti situaciją į gerąją pusę".

2. Ar esate dalyvavęs Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, kuomet buvo sprendžiami ir priimami sprendimai susiję su Jūsų vaiku? „*Kartą esu dalyvavusi Vaiko gerovės komisijos posėdyje". Kaip vertinate specialistų komandos teikiamą pagalbą jūsų vaikui? "Komisijos nariai kvalifikuotai atlieka savo darbą, objektyviai vertina vaiko ir tėvų požiūri, išklauso, o po to stengiasi spręsti problemą. Vaiko interesai svarbūs, į juos atsižvelgiama, akiai neperšama nuomonė. Manau, kad taip ir turi būti, visi turi teisę būti išklausti".*

3. Ką galėtumėte pasakyti apie mokyklos aplinką? Ar Jūsų vaikui užtikrinta saugi, jo poreikius tenkinanti aplinka? „*Nors mokykla nedidelė, tačiau kartais tenka susirūpinti dėl patyčių, į kurias mokykloje žiūrima nepakankamai rimtai. Mokykla neužtikrina saugios psichinės ir fizinės aplinkos. Daugelis vaikų iš žemesnio sluoksniu nesijaučia gerai mokykloje, todėl vengia eiti į ją. Manau reikėtų keisti dabartinę situaciją, o to pasiekti būtų įmanoma jei pedagogai didintų socialinę, pedagoginę, psichologinę paramą. Reikia vaikus mokyti ne tik teoriškai, bet ir praktiškai mokytį vaiką gerbti žmogų, kurti malonią mokymosi atmosferą, kurioje vaikai galėtų jaustis lygūs. Mokykla turėtų stebėti tokius vaikus mokykloje, analizuoti jų padėtį, kad galėtų užtikrinti vaiko poreikius tenkinančią aplinką".*

4. Ką galėtumėte papasakoti apie socialinio pedagogo organizuojamą vaikų mokymą ir švietimą? „*Vaikų šviečiamąjį ir mokomąjį darbą atlieka ir socialinis pedagogas ir klasių vadovas Mokykloje vyksta renginiai „ Gyvenkime be patyčių“ , „ Alkoholis – man ne brolis“ „, „Narkotikų žala“. Mokykloje lankėsi policijos komisariato atstovai, pasakojo, apie paauglių nusikalstamumą; taip pat svečiavosi Kriminalinio skyriaus darbuotojai, mokiniai kūrė prevencinius plakatus, juos pristatė. Pastebėjau, kad vaikams patinka tos veiklos kur dalyvauja įvairūs specialistai, tai skatina jų susidomėjimą. Gauti pamokymai iš tokių specialistų manau labai vertingi. Pasigendu praktinių užsiėmimų, kuriuose vaikai būtų mokomi bendrauti tarpusavyje, valdyti emocijas". **Kokių lūkesčių turėtumėt?** "Reikėtų nepamiršti mokyti vaikus kaip reikia spręsti problemas ir rasti šėitį iš padėties, kur kreiptis esant problemoms šeimoje ir mokykloje, nes dažnai atsitikus nelaimei dėl žinių stokos vaikai nežino, kaip elgtis todėl dažniausiai slepia esamą situaciją, kad to išvengti, pedagogai ypatingą dėmesį turi skirti vaikų informavimui".*

5. Ar socialinis pedagogas organizuoja vaikų užimtumą, laisvalaikį? „*Mokykloje yra Jaunųjų Policininkų būrelis, tačiau jį lanko vyresnių klasių mokiniai. Jie budi prie perėjų, organizuoja renginius. Mano duktė dalyvauja šio būrelio organizuojamoje veikloje. Manau, kad veiklos niekada nebūna per daug ir tai, be abejo, naudinga, nes įgyjama patirtis, sužinoma kažko naujo.“*

II klausimų blokas: Pagalba šeimai:

6. Dėl kokių šeimoje iškilusių sunkumų ar problemų yra tekę kreiptis į socialinį pedagogą? Ar gavote tokią pagalbą kokios tikėjotės? „*Svarbiausias – elgesio problemos, bendravimo trūkumas. Nuoširdus pokalbis, patarimai iš specialisto pusės visada turi teigiamos naudos. Pagalba tėvams be abejonės svarbi ir reikalinga, nes specialistų pagalba, savo ir dukters problemas pamatai ir įvertini iš kitos pusės.“*

7. Ar sulaukiate iš socialinio pedagogo pagalbos auklėjant vaikus šeimoje, sprendžiant vaiko problemas? Kokia tai pagalba? „*Iš socialinės pedagogės sulaukiu patarimų ir pagalbos auklėjant dukrą tokiu sunkiu amžiaus tarpsniu. Specialistė rekomendavo perskaityti psichologinės literatūros, elektroniniu paštu atsiuntė keletą filmų, kaip elgtis ir vertinti paauglei išskylančias problemas. Vertinu tai kaip didelę pagalbą, geriau suprantu tam tikrą dukros poelgių motyvus.“*

8. Ar susidūrus su sudėtingesnėmis problemomis socialinis pedagogas buvo kada nors Jus nukreipęs pas kitus specialistus ar į atitinkamą instituciją, galinčią išspręsti konkrečias šeimos problemas? „*Socialinė pedagogė davė psichologo telefono numerį, jei būtų reikalinga pagalba, tačiau ja pasinaudoti dar neteko.*“

9. Ar turite galimybę konsultuotis su socialiniu pedagogu iškilus problemoms? „*Kreipiuosi visada, kai iškyla problemos. Į mokyklą užsuku dažnai, tad visada sulaukiu patarimų bei žinių. Kartais konsultuojuosi telefonu. Be to, pedagogę, jei kyla kokios problemos su bendraklasiais ir objektyviai išsprendžiamos.*“

10. Ar visada gaunate informaciją apie vaiko pasiekimus, ugdymosi sąlygas, lankomumą ir kitus svarbius dalykus? Kokiu būdu esate informuotas? „*Visą reikiamą informaciją randu prisijungusi prie elektroninio dienyno. Šią informaciją pateikia klasės vadovas. Be to, iškilus nesklandumams informuojama telefonu. Nusiskundimų dėl šių klausimų neturiu.*“

11. Kokius šviečiamuosius užsiėmimus socialinis pedagogas organizuojam Jums? Kokiose esate dalyvavęs, kaip juos vertinate? „*Tevų susirinkimų metu vyksta paskaitos, kur dalyvauja medicinos, policijos darbuotojai, psichologai. Pateikiama išsami informacija, statistika, nauji auklėjimo bei ugdymo metodai. Klasių vadovai atlieka testus, pokalbius su tėvais, be to, pateikiami informaciniai lankstinukai, kuriuose randu daug vertingų žinių.*“

III. klausimų blokas :Bendravimas ir bendradarbiavimas:

12. Papasakokite apie savo bendravimą su socialiniu pedagogu? Kokie Jūsų santykiai? Kaip vertinate savo bendravimą? „*Bendraujame dalykiškai ir konkrečiai. Gvildename svarbiausias iškilusias problemas ir bandome kartu rasti būdus, kaip juos išspręsti ir išvengti konfliktinių situacijų. Žinau, kad iškilus problemoms visada sulauksiu pagalbos.*“

13. Ar socialinis pedagogas turi visus reikiamus bendravimo gebėjimus? Kokie Jums labiausiai patinka ir kokių pasigendate? „*Man patinka reiklumas, griežtumas bei konkretumas. Nesileidžiama į beprasmes diskusijas bei pokalbius. Įsigilinama į problemos esmę ir ieškoma būdų jai išspręsti ir užkirsti kelią būsimum.*“

14. Kieno iniciatyva vyksta Jūsų ir pedagogo bendravimas? „*Iniciatyva – abipusė. Pedagogas stengiasi, kad mokinys mokykloje jaustųsi gerai, nekiltų konfliktų. Viskas turi būti išaiškinta neužslėpta. Žinoma, tai reikia daryti kvalifikuotai.*“

15. Kada paskutinį kartą ir dėl kokių reikalų teko bendradarbiauti su mokykla? Kaip vertinate savo ir mokyklos bendradarbiavimą? „*Su klasės vadovu bendrauju dažnai telefonu, gaunu norimą informaciją. Dalyvauju atvirų durų dienose bei organizuojamuose tėvų susirinkimuose. Esama situacija tenkina.*“

16. Kokiu būdu dažniausiai bendraujate ir bendradarbiaujate? Kaip vertinate pedagogų parinktus bendravimo būdus? „*Daugiausia informacijos randu elektroniniame dienyne. Bendravimo būdai tenkina, keisti nieko nepageidauju, nes esu pakankamai informuota.*“

17. Ar bendradarbiaujat su specialistais sprendžiant vaiko problemas? „*Iki šiol daugiausia bendradarbiauju su socialine pedagoge bei klasės vadove. Visada pokalbių metu išaiškėja problemų sprendimo būdai. Diskusijų metu randami reikalingi sprendimai ir jie įgyvendinami.*“

18. Ar bendraujant ir bendradarbiaujant su socialiniu pedagogu jaučiatės lygiavertis jo partneris? „*Visada išklausoma mano nuomonė bei atsižvelgiama į pasiūlimus. Patariama, suteikiama kvalifikuota pagalba. Esamą situaciją vertinu teigiamai. Manau, visi lūkesčiai patenkinami.*“

19. Kaip vertinate pedagogo sudarytas sąlygas tarpusavio bendradarbiavimui? "Neblogai". Kokių pasiūlymų turėtumėt pedagogams, kad bendradarbiavimas būtų efektyvesnis? „*Norėčiau, kad pedagogai kuo išsamiau informuotų apie iškilusias elgesio bei*

mokymosi problemas, jas spręstume drauge, gvildentume priežastis, kas prie to priveda, darytume išvadas“.

IV. klausimų blokas: Tėvų įtraukimas:

20. Papasakokite apie mokyklos organizuojamą veiklą? Ar dažnai dalyvaujate? Kaip ją vertinate? *„Visa organizuojama veikla naudinga ir efektyvi. Paskutinį kartą dalyvavau pamokose per atvirų durų dieną bei tėvų susirinkime. Šie dažniausiai būna pasibaigus 1 bei 2 pusmečiui. Visą veiklą vertinu teigiamai. Nusiskundimų neturiu.“*

21. Kokiose mokyklos organizuojamose veiklose dažniausiai dalyvaujate? Kas paskatina dalyvauti? *„Dalyvauju visoje mokyklos bendruomenės siūlomoje veikloje, nes man tai įdomu ir naudinga. Būtų puiku, jei daugiau būtų renginių kartu su vaikais.“*

22. Ar esate gavęs pasiūlymą prisidėti prie socialinių renginių ar šiaip kokios veiklos organizavimo ir vedimo mokykloje? *„Pasiūlymų nesu gavusi. Renginiai organizuojami remiantis mokinių pagalba. Jeigu būtų pasiūlymų, tikrai į juos atsižvelgčiau ir stengčiausi prisidėti, padėti.“*

23. Kokiose organizuojamose prevencinėse programose, projektuose esate dalyvavusi? Kaip juos vertinate? *„Visą informaciją apie renginius randu mokyklos tinklapyje, o apie renginių įdomumą pasakoja dukra.“*

24. Kai mokykloje yra sprendžiami su Jūsų vaiku susiję ugdymo klausimai, problemos ar esate kviečiami prisidėti prie organizuojamos pagalbos? *„Visada pasiūloma bendradarbiauti ir prisidėti ir siūlomos pagalbos. Kartu sprendžiamos iškilusios ugdymo problemos, taikomi ir gvildenami jų sprendimo būdai.“*

25. Ar prisidedate prie vaikų ugdymo namuose? Ar teikiant pagalbą namuose, pasinaudojat pedagogų patarimais? *„Vaikas ugdomas šeimoje ir naudojuosi pedagogų patarimais. Stengiuosi, kad skatytų ir kaipytų papildomą informaciją, plėstų savo akiratį.“*

26. Ar dalyvaujate mokyklos telkiamoje tėvų bendruomenėje? *„Dalyvauju tėvų tarybos veikloje. Drauge su kitais tėvais gvildename ir sprendžiame vaikų elgesio problemas, stengiamės jiems padėti.“*

27. Ką patartumėt pedagogams, kurie nori, jog tėvai dažniau dalyvauti mokyklos gyvenime? *„Reikėtų daugiau iniciatyvos, originalių pasiūlymų, sudominimo.“*